

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ

1886.
686

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΙΣΑ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΓΕΩΓΡΑΦΙΩΝ
ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

ΥΠΟ

Α. Ι. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ

ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

ΕΠΗΥΣΗΜΕΝΗ

ΚΑΤ' ΕΓΚΡΙΣΙΝ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

300
174
32
170
130
140
700

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΑΡΑ ΤΩΙ ΕΚΔΟΤΗΙ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΩΙ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ | ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

14 ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΣ 14

63 ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 63

1886

Ἄριθ. Πρωτ. 6827

4463

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὴν περὶ τῆς Στοιχειώδους Πολιτικῆς Γεωγραφίας, ὑπὸ τοῦ Γυμνασιάρχου κ. Α. Ι. Ἀντωνιάδου συνταχθείσης πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων καὶ ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Κ. Βλαστοῦ ἐν Ἀθήναις ἐκδοθείσης, κρίσιν τῆς εἰς τοῦτο νομίμως κληρωθείσης ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, κατὰ τὸν περὶ διδασκτικῶν βιβλίων ΣΜΘ' νόμον, ἐγκρίνομεν ἵνα θεωρῆται τὸ εἰρημένον πόνημα ὡς διδασκτικὸν βιβλίον ἐν τοῖς Ἑλλην. Σχολείοις, καὶ ὀρίζομεν τιμὴν ἐκάστου ἀντιτύπου αὐτῆς δραχμὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν συμφώνως πρὸς τὴν περὶ τούτου γνώμην τῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Αὐγούστου 1877.

Ὁ Ὑπουργὸς

Θ. Π. ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ

ΑΔΕΞ. Ι. ΒΑΑΧΟΣ

Πᾶν ἀντίτυπον φέρει τὴν κάτωθι ὑπογραφήν τοῦ ἐκδ. ὅτου

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΝΤΑ

Ὁμολογούμενον εἶνε, ὅτι τῆς γεωγραφίας τὸ μάθημα, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, σφόδρα παρ' ἡμῖν χωλαίνει. Μανθάνοντες οἱ μαθηταί, συνήθως ἐκ στήθους, ὅσα τὰ ἐν χρήσει ἐγχειρίδια ἔχουσι, σπανίως εἰς τὸν ἄτλαντα ρίπτοντες βλέμμα, ἀπολύονται τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου ἀγνοοῦντες ἐνίοτε καὶ αὐτὰς τὰς γνωστοτάτας τῶν ὁρέων καὶ πόλεων τοποθεσίας, τολμῶ δ' εἰπεῖν καὶ τὴν χρῆσιν αὐτὴν τοῦ ἄτλαντος,

Τὸ ἀνά χειρας ἐγχειρίδιον συνετάχθη, ὅπως διδαχθῆ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἄτλαντος. Ἐχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν νῦν Ἑλληνα μαθητὴν καὶ τὸν νῦν Ἑλληνα διδάσκαλον προσεπαθήσαμεν νὰ παλλάξωμεν τὸ βιβλίον παντὸς περιττοῦ καὶ μὴ ἔχοντος σχέσιν¹ πρὸς τὴν καθαρῶς πολιτικὴν γεωγραφίαν, νὰ καταστήσωμεν δ' εὐκόλον εἰς τοὺς διδασκάλους, διὰ τῆς ἐπαρκοῦς συντομίας, τὴν συχνὴν τῶν αὐτῶν πραγμάτων σχεδιογράφησιν καὶ ἐπανάληψιν.

Μεγάλην δ' ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι μάλιστα ἡ Γεωγραφία πρακτικώτατα πρέπει νὰ διδάσκηται. Ὁ διδάσκαλος δηλ. ἀφοῦ δείξῃ εἰς τὸν μαθητὴν τὰ σύνορα, τὰς θαλάσσας, τοὺς κόλπους κλ. μιᾶς ἡπείρου ἢ χώρας, πρέπει ἔπειτα νὰ παραγγέλλῃ νὰ φέρωσιν οἱ διδασκόμενοι ἐπὶ λευκοῦ χάρτου τὸ σχεδιογράφημα τοῦ τόπου τούτου, εἰ δυνατόν δὲ νὰ τὸ σχεδιαγραφῶσι πάλιν ἐπὶ τοῦ πίνα-

(1) Εἰς τὴν 6^η ἐκδοσιν προσεθήκαμεν ὀλίγα τινὰ ἐκ τῆς μαθηματικῆς γεωγραφίας ἐν ἀγκύλαις, ἅτινα ὁ διδάσκαλος παραλείπει, ἂν θέλῃ.

κος ἀπὸ μνήμης, καὶ νὰ σημειώνωσι τὰς θέσεις ἐκάστης θαλάσσης καὶ ἐκάστου κόλπου· εἰς δὲ τὸ δεύτερον μάθημα θέλει γείνη τὸ αὐτὸ περὶ τῶν ὀρέων καὶ πεδιάδων καὶ ποταμῶν· καὶ εἰς τὸ τρίτον περὶ τῶν πόλεων. Οὕτω δὲ θέλει χαραχθῆ ἀνεξάλειπτος εἰς τοῦ μαθητοῦ τὴν μνήμην ἡ γεωγραφικὴ θέσις παντὸς ὅ,τι περιλαμβάνει τῆς γεωγραφίας τὸ ἐγχειρίδιον.

Καὶ ὁμολογοῦμεν μὲν ὅτι τὸ τοιοῦτον ἔχει κατ' ἀρχὰς ἱκανὴν τὴν δυσχέρειαν, ἐπὶ τέλους ὅμως οἱ διδάσκαλοι μετὰ χαρᾶς θέλουσι παρατηρήσει, ὅποσον θαυμασίους δρέπουσι καρπούς καὶ πόσον ἀληθὲς εἶνε τὸ ῥητόν· « ὧτων ὀφθαλμοὶ πιστότεροι. »

Καὶ τῶν Ἑλληνικῶν δὲ σχολείων αἱ Ἐφορεῖαι, ἂν ἀληθῶς ἐπιθυμῶσι τῶν μαθητῶν τὴν πρόοδον εἰς τὴν γεωγραφίαν, ὀφείλουσι νὰ συστήσωσιν εἰς τε τὴν Σ. Κυβέρνησιν καὶ τὰς δημαρχίας, ὅτι οὐδεμιᾶς τάξεως τοῦ Σχολείου θάλαμος πρέπει νὰ ἔχη ὀλιγωτέρους τῶν τεσσάρων ἀτλάντων.

Εἰς τὴν ζ' ταύτην ἐκδοσὶν μετέβαλον τοὺς πληθυσμοὺς συμφώνως πρὸς τὰς νέας στατιστικὰς, καὶ ἕκαμα μικρὰς τινὰς προσθήκας. Συνιστῶ δὲ θερμῶς τὸν ὑπὸ τοῦ Κ^{ου} Μ. Θ. Χρυσοχόου συνταχθέντα χάρτην τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, μεθ' ἧν τάχιστα θέλει ἐκδοθῆ καὶ ὁ χάρτης τῆς λοιπῆς Εὐρώπης.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Μαρτίου 1886.

A. I. ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Κινήσεις τῆς Γῆς· ἡμέρα· ἔτος.

[Ἡ γῆ εἶνε πλανήτης, ἤγουν σῶμα τοῦ Παντός, κινούμενον περὶ ἑαυτὸ καὶ περὶ τὸν ἥλιον, λαμβάνον δὲ παρ' αὐτοῦ φῶς καὶ θερμότητα. Στρέφεται δὲ περὶ ἑαυτὴν μὲν εἰς 24 ὥρας, περὶ δὲ τὸν ἥλιον εἰς ἓν ἔτος· καὶ ἡ μὲν πρώτη στροφή παράγει τὴν ἐπαλλαγὴν τῆς ἡμέρας καὶ νυκτός, ἡ δὲ δευτέρα τὴν διαδοχὴν τῶν ἐτῶν.

Ἄξων· πόλοι· ἰσημερινός.

Διάμετρος καλεῖται πᾶσα εὐθεῖα γραμμὴ, τὴν ὁποίαν φανταζόμεθα διερχομένην διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς, καὶ τελευτῶσαν εἰς δύο ἄκρα τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Ἐκείνη δὲ ἡ διάμετρος, περὶ τὴν ὁποίαν στρέφεται ἡ γῆ κατὰ τὴν κίνησιν αὐτῆς περὶ ἑαυτήν, καλεῖται *ἄξων τῆς γῆς*· τὰ δὲ δύο ἄκρα αὐτοῦ *πόλοι* (*βόρειος πόλος* καὶ *νότιος πόλος*). Ἡ δὲ κυκλωτερὴς γραμμὴ, τὴν ὁποίαν φανταζόμεθα περίξ τῆς γῆς εἰς ἴσην ἀπανταχοῦ ἀπὸ τῶν δύο πόλων ἀπόστασιν, καλεῖται *ἰσημερινός*, διαιρεῖ δὲ τὴν γῆν εἰς δύο ἴσα μέρη, τὸ *βόρειον* καὶ τὸ *νότιον ἡμισφαίριον*. Ὁ ἰσημερινός διαιρεῖται εἰς 360 ἴσα μέρη, ἧτοι *μοίρας*, καὶ πᾶσα μοῖρα πάλιν εἰς 15 ἴσα μέρη, τὰ ὁποῖα ὀνομά-

ζουσι γεωγραφικὰ μίλια. Ὅθεν σύμπαξ ὁ ἰσημερινὸς περιλαμβάνει 5,400 γεωγραφικὰ μίλια.

Σημ. Τετραγωνικὸν μίλιον (□ Μ.) λέγοντες ἐννοοῦμεν τὸ τετράγωνον, τοῦ ὁποῦ ἡ πλευρὰ εἶνε ἴση μὲ ἐν μίλιον. Τὸ γεωγραφικὸν μίλιον εἶνε διάστημα περίπου μιᾶς ὥρας ὁδοπορικῆς καὶ ἡμισείας. Τὸ δὲ χιλιόμετρον, ἴσον περίπου μὲ τὸ στάδιον, εἶνε διάστημα 12 λεπτῶν ὁδοπορικῶν, ὥστε 5 χιλιόμετρα εἶνε ἴσα μὲ μίαν ὥραν. Τὸ μυριόμετρον περιέχει 10 χιλιόμετρα.

Μεσημβρινοί.

Οἱ κύκλοι, οἱ φερόμενοι διὰ τῶν δύο πόλων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, λέγονται *μεσημβρινοί*. Διαιροῦνται δ' ὡσαύτως εἰς 360 μοίρας. Ὁ δὲ μεσημβρινὸς ὁ διερχόμενος παρὰ τὴν νῆσον Φέρον (μίαν τῶν Καναρίων, πρὸς Δ. τῆς Ἀφρικῆς) ὀνομάζεται *πρῶτος*, διαιρῶν τὴν γῆν εἰς δύο ἴσα μέρη, τὸ *ἀνατολικὸν* καὶ τὸ *δυτικὸν ἡμισφαίριον*.

Δυνάμεθα νὰ φέρωμεν μεσημβρινὸν διὰ παντὸς τόπου ἐπὶ τῆς γῆς· ἢ δ' ἀπόστασις τοῦ τόπου τούτου ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ καλεῖται *γεωγραφικὸν μῆκος* τοῦ τόπου τούτου. Τοῦτο δὲ εἶνε ἢ ἀνατολικὸν ἢ δυτικόν, καθόσον ὁ τόπος κεῖται ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ἢ ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαιρίου, καὶ μετρεῖται ἐπὶ τοῦ Ἰσημερινοῦ. Ἐνεκα δὲ τούτου οἱ μεσημβρινοὶ λέγονται καὶ *κύκλοι τοῦ μήκους*.

Παράλληλοι.

Οἱ *παράλληλοι κύκλοι* εἶνε κύκλοι ἀπέχοντες κατὰ πάντα τὰ σημεῖα ἐπίσης ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ. Δυνάμεθα δὲ νὰ φέρωμεν διὰ παντὸς τόπου ἐπὶ τῆς γῆς τοιοῦτον παράλληλον κύκλον· ἢ δ' ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ ἀπόστασις καλεῖται *γεωγραφικὸν πλάτος* τοῦ τόπου καὶ μετρεῖται ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ.

Οἱ παράλληλοι κύκλοι, οἵτινες ἀπέχουσιν ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ περίπου $23\frac{1}{2}$ μοίρας, καλοῦνται τροπικοὶ κύκλοι, οἱ δ' ἀπὸ τῶν πόλων, ὡσαύτως $23\frac{1}{2}$ μοίρας περίπου ἀπέχοντες, πολικοὶ κύκλοι. Καὶ ὁ μὲν βόρειος τροπικὸς κύκλος, ἦγουν ὁ ἐπὶ τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου κείμενος, καλεῖται *Τροπικὸς τοῦ Καρκίνου*, ὁ δὲ νότιος *Τροπικὸς τοῦ Αἰγίουκερω*.

Ζῶναι.

Ὡς πρὸς τὴν θερμοκρασίαν ἢ ἐπιφάνεια τῆς γῆς διαιρεῖται εἰς πέντε ζῶνας, δύο κατεψυγμένας, δύο εὐκρατους καὶ μίαν διακεκαυμένην. Καὶ αἱ μὲν δύο κατεψυγμέναι ζῶναι κεῖνται μεταξὺ τῶν πόλων καὶ τῶν πλησίον αὐτῶν παραλλήλων κύκλων, αἱ δὲ δύο εὐκρατοι μεταξὺ τῶν πολικῶν καὶ τροπικῶν κύκλων, καὶ ἡ διακεκαυμένη μεταξὺ τῶν τροπικῶν].

Ἐηρά· θάλασσα· πεδιάδες.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς σύγκειται ἐκ ξηρᾶς ($\frac{1}{4}$) καὶ θαλάσσης ($\frac{3}{4}$). Καὶ μέγα μὲν καὶ συνεχόμενον μέρος γῆς καλεῖται ἠπειρος, τὰ δὲ πέριξ τῶν ἠπείρων ὕδατα καλοῦνται θάλασσαί. Ἐηρά δὲ περιστοιχιζομένη πανταχόθεν ὑπὸ θαλάσσης καλεῖται νῆσος· χερσόνησος δὲ λέγεται ἡ νῆσος, ὅταν συνέχεται καθ' ἓν μέρος μετὰ τινος ἠπείρου.

Ἰσθμὸς δὲ καλεῖται στενὸν μέρος γῆς μεταξὺ δύο θαλασσῶν· τὸ δὲ περικλυζόμενον ὑπὸ τῆς θαλάσσης μέρος τῆς γῆς λέγεται παραλία, αἰγιαλός, ἀκτὴ, παραθαλάσσιον.

Πεδιάς λέγεται χώρα ἐκτεταμένη ἔχουσα ἐπιφάνειαν ὀμαλήν. Καὶ ὅταν μὲν δὲν ὑψοῦται πλείοτερον τῶν 500

ποδῶν ὑπεράνω τῆς θαλάσσης, λέγεται *χαμηλὴ πεδιάς*· ὅταν δὲ τὸ ὕψος¹ αὐτῆς εἶνε μεγαλύτερον, καλεῖται *ὕψηλὴ πεδιάς* ἢ *ὄροπέδιον*· εἰ δ' ἡ πεδιάς κεῖται μετὰ τὸν σειρῶν ὄρεων καὶ εἶνε στενὴ, λέγεται *κοιλίς*.

Ἄκρωτήρια καλοῦμεν τὰ ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὴν θάλασσαν προχωροῦντα ὄρεινὰ μέρη τῆς ξηρᾶς· *σκόπελον* βράχον ὀλίγον ἐξέχοντα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης· καὶ *ὑφαλον* βράχον μόνις φθάνοντα μέχρι τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς καὶ δι' αὐτὸ ἐπικίνδυνον εἰς τοὺς ναυτιλομένους.

Ὅπου δὲ ἡ θάλασσα εἰσχωρεῖ εἰς τὴν ξηρὰν, σχηματίζει *ὄρμους*, *λιμένας*, *κόλπους*.

Ὅρη.

Ἡ γῆ εἶνε *ὀμαλὴ* ἢ *ἀνώμαλος*. Καὶ τὰ μικρὰ μὲν ὑψώματα καλοῦνται *λόφοι* καὶ *βουνοί*, τὰ δὲ μεγαλύτερα *ὄρη*, μέρη τῶν ὁποίων διακρίνονται αἰ *ὕψωμαι*, οἱ *πρόποδες*, ἡ *κλιτύς*, ἡ *ράχισ*, ἡ *ὄφρυς*, ἡ *κορυφή* καὶ ἡ *ἀκρόρεια*. Καὶ συνεχόμενα μὲν ὄρη ἀποτελοῦσι *σειρὰν ὄρων*, ἐντομαὶ δὲ *πλάγαι* συσσωρευμένων ὄρων καλοῦνται *στενὰ* ἢ *πύλαι*. Ἄν δὲ τὰ ὄρη ἔχωσιν ὕψος μεγαλύτερον τῶν 5,000 ποδῶν, ὀνομάζομεν αὐτὰ *ὕψηλὰ ὄρη*. Ὅρη δὲ τινὰ *ρίπτουσι* ἐνίοτε ἀπὸ ἀνοίγματος ἢ *κρατήρος* *τετηγμένον* *διάπυρον* *πηλὸν* ἢ *λάβαρ*. Ταῦτα καλοῦνται *ἠφαιστεια*, καὶ ἔχουσι *συνήθως* *μορφὴν* *κῶνου*. Ὅπου δὲ παρατηροῦνται *κωνοειδῆ ὄρη*, εἶνε ταῦτα *ἠφαιστεια* *ἐσθεςμένα*.

(1) Τὸ ὕψος τοῦ ὄρους καὶ τῆς ὕψηλης πεδιάδος εὐρίσκεται, ἂν ἀγάγωμεν κάθετον ἐπὶ τῆς γραμμῆς τῆς φερομένης ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους, ἢ τῆς ὕψηλης πεδιάδος, παραλλήλως πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης.

Ποταμοί.

Ἐκ τῶν βροχῶν ἢ τῶν πηγῶν γεννῶνται οἱ ρύακες, ἐκ δὲ τῆς ἐνώσεως τούτων οἱ μόνον τὸ θέρος ῥέοντες χειμάρροι καὶ οἱ ποταμοί. Καὶ καταρράκται μὲν λέγονται, ὅταν κρημνίζωνται ἀφ' ὑψηλοῦ μέρους· παραπόταμον δὲ εἶνε μικρότερος ποταμὸς χυνόμενος εἰς μεγαλύτερον. Τὸ δὲ μέρος ἔνθα οἱ ρύακες, χειμάρροι ἢ ποταμοί, ἐκκρέουσιν εἰς ἄλλο ὕδωρ, καλοῦμεν ἐκβολὰς ἢ στόμιον, καὶ τὸ μέρος ἔνθα μικρότερος ποταμὸς χύνεται εἰς μεγαλύτερον, καλεῖται συμβολή. Δέλτα δὲ καλοῦνται αἱ ἐκβολαί, ὅταν ἔχωσι τὴν μορφήν τοῦ στοιχείου τούτου διὰ δύο βραχίονων. Ἐνα δὲ ποταμὸν μετὰ πάντων τῶν παραποτάμων αὐτοῦ καλοῦσι σύστημα ποταμῶν.

Διακρίνομεν τὴν δεξιὰν καὶ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ρύακος, ποταμοῦ ἢ χειμάρρου. Καὶ δεξιὰ μὲν εἶνε ἡ κειμένη πρὸς τὴν δεξιὰν χεῖρα, ὅταν εὐρισκόμενοι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποταμοῦ βλέπωμεν πρὸς τὰς ἐκβολὰς αὐτοῦ, ἀριστερὰ δὲ ἡ κειμένη πρὸς τὰ ἀριστερά. Πρέπει δὲ νὰ διακρίνωμεν παντὸς ποταμοῦ πρὸ πάντων τὰ ἐξῆς τρία· α'. τὰς πηγὰς, β'. τὸν ροῦν καὶ γ'. τὰς ἐκβολὰς.

Διῶρυξ λέγεται τεχνητὴ αὐλαξ ἐνώουσα δύο ποταμῶν ἢ δύο θαλάσσης.

Λίμναι.

Ἄλλαι συναγωγαὶ τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς γλυκέος ὕδατος εἶνε αἱ λίμναι· αὗται δὲ ἔχουσιν εἴτε εἰσορὴν καὶ ἐκρορὴν (ποτάμιοι λίμναι), εἴτε μόνον ἐκρορὴν (λίμναι πηγῶν). ἄλλαι δὲ δὲν ἔχουσιν εἰσορὴν (λίμναι ἐκβολῶν) καὶ ἄλλαι οὔτε εἰσορὴν οὔτε ἐκρορὴν (λίμναι πεδίων ἐρήμων ἢ κείμεναι ὑψηλὰ ἐπ' ὄρεων). Διαιροῦνται δὲ προσέτι εἰς λίμνας γλυκέος ὕδατος καὶ λίμνας ἀλμυροῦ ὕδατος, ὧν πλήρης

εἶνε ἡ Ἀσία μάλιστα. Περιφημοτάτη πασῶν τῶν ἀλμυρῶν λιμνῶν εἶνε ἡ *Νεκρὰ Θάλασσα* εἰς τὴν Παλαιστίνην. Ἐπάκτιοι δὲ λίμναι εἶνε λίμναι γλυκέος ὕδατος συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς θαλάσσης.

ἽΩκεανοί.

Αἱ μέγισταί θάλασσαί καλοῦνται καὶ ὠκεανοί· εἶνε δὲ οἱ ἑξῆς· 1. ὁ *Μέγας ὠκεανός*, μετὰξὺ Ἀμερικῆς καὶ Ἀσίας (συγκείμενος ἐκ τῆς *Βορείου, Εἰρηρικῆς καὶ Νοτίου* θαλάσσης). 2. ὁ *Ἀτλαντικός ὠκεανός*. 3. ὁ *Ἰνδικός ὠκεανός*. 4. ὁ *Νότιος παρωμένος ὠκεανός*. 5. ὁ *Βόρειος παρωμένος ὠκεανός*. Ἡ δὲ ξηρὰ σύγκειται ἐκ πέντε μεγάλων μερῶν, ἧτοι τῆς *Εὐρώπης, Ἀσίας, Ἀφρικῆς, Ἀμερικῆς καὶ Νέας Ὀλλανδίας*, καλουμένης μετὰ τῶν πέριξ νήσων *Ἀυστραλίας* ἢ *ἽΩκεατίας*.

Καὶ ἡ μὲν *Εὐρώπη, Ἀσία καὶ Ἀφρική* καλοῦνται καὶ *Παλαιὸς Κόσμος* (πρὸς Ἀν. κείμενος), αἱ δὲ λοιπαὶ *Νέος* (πρὸς Δ. κείμενος).

Πληθυσμός. Θρησκεία. Φυλαί.

Οἱ πανταχοῦ τῆς γῆς κατοικοῦντες ἄνθρωποι εἶναι περίπου 1434 ἑκατομμ., ἐξ ὧν 400 εἶνε χριστιανοί, 7 Ἰουδαῖοι, 170 μωαμεθανοί καὶ ὑπὲρ τὰ 870 εἰδωλόλατραι. Κυριώταται δὲ φυλαὶ τῶν ἀνθρώπων εἶνε ἡ λευκὴ *Καυκάσια*, ἡ μαύρη *Νιγηρικὴ* καὶ ἡ χαλκόχρους *Μογγολικὴ*.

1. ΕΥΡΩΠΗ

[176,000 □ Μ. καὶ 328 ἑκατομμ. Κατοίκ.]

Ἄκρωτήρια.

Ἐπισημότερα ἄκρωτήρια εἰς τὰ ἄκρα τοῦ μέρους τούτου τῆς γῆς εἶνε· τὸ Βόρειον ἄκρωτήριο πρὸς Β., ὁ Ἄγ. Βιγκέντιος (εἰς τὴν Πορτογαλίαν) πρὸς δυσμὰς καὶ τὸ Τατραρον τῆς Λακωνίας πρὸς νότον.¹

Ὅρη.

Καὶ ὄρη μὲν τῶν πρὸς τὴν Ἀσίαν συνόρων εἶνε τὰ Οὐράλια καὶ ὁ Καύκασος· πρὸς μεσημβρίαν δὲ ἐκτείνεται ἡ ὑψηλὴ σειρὰ τῶν Ἀλπεων (εἰς τὸ Λευκὸν ὄρος ἔχει ὕψος 14,770^π.), τῶν ὁποίων τὸ μὲν νότιον μέρος ἄγει πρὸς τὸ Ἀπέντινον εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὸ δὲ ἀνατολικὸν πρὸς τὸν Αἴμον (Βαλκάμια) εἰς τὴν Θράκην. Ἄλλα δὲ κεντρικὰ ὄρη περιθέουσι τὰς Ἀλπεις πρὸς δυσμὰς, βορρᾶν καὶ ἀνατολάς, ἔνθα ὑψηλότατα εἶνε τὰ Καρπάθια. Ἀποχωρισμένα δ' ἀνυψοῦνται πρὸς δυσμὰς μὲν τὰ χωρίζοντα τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας Πυρηναῖα καὶ τὰ Ἰβηρικὰ ὄρη, πρὸς βορρᾶν δὲ τὰ Σκαρδιναυικά. Πρὸς δὲ τὰ κεντρικὰ τῆς Εὐρώπης ὄρη συνορεύουσι βορείως καὶ ἀνατολικῶς χαμηλαὶ πεδιάδες, οἷον ἡ βόρειος Γερμανικὴ πρὸς δυσμὰς καὶ ἡ Σαρματικὴ πρὸς ἀνατολάς τοῦ ποταμοῦ Βιστούλα.

(1) Σημειωτέον ὅτι ὅταν ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν Γεωγραφικὸν Ἄτλαντα, ἡ μὲν Ἀνατολὴ εἶνε κατὰ τὴν δεξιὰν ἡμῶν χεῖρα, ἡ δὲ Δύσις κατὰ τὴν ἀριστεράν· βόρειον μέρος τὸ ἐπάνω καὶ νότιον τὸ κάτω.

Κόλποι καὶ θάλασσαί.

Γέμει δὲ ἡ Εὐρώπη κόλπων, ὅποιοι εἶνε·

᾽Ὡς μέρος μὲν τοῦ Βορείου Παγωμένου ὠκεανοῦ·

1. ἡ *Λευκὴ θάλασσα*.

᾽Ὡς μέρος δὲ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ᾽Ωκεανοῦ·

2. ἡ *Βαλτικὴ θάλασσα* (μετὰ τοῦ *Βοθρικοῦ*, *Φινρικοῦ* καὶ *Ριγαίου ἢ Λιβονίου κόλπου*).

3. ἡ *Ἰρλανδικὴ θάλασσα*.

4. ὁ *Βισκαϊκὸς κόλπος*.

5. ἡ *Μεσόγειος θάλασσα*· ταύτης δὲ διάφορα πάλιν μέρη εἶνε·

α'.) τὸ *Λιγυστικὸν πέλαγος*.

β'.) τὸ *Τυρρηρικὸν πέλαγος*.

γ'.) ἡ *Ἀδριατικὴ θάλασσα*.

δ'.) τὸ *Ἰόνιον πέλαγος*.

ε'.) τὸ *Αἰγαῖον πέλαγος*, τὸ ὅποιον διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ *Ἑλλησπόντου* (Δαρδανελλίων) συνδέεται κατὰ πρῶτον μετὰ τῆς *Προποντίδος* (θαλάσσης τοῦ *Μαρμαρᾶ*)· ἔπειτα δὲ διὰ τοῦ *Βοσπόρου* (στενοῦ τῆς *Κωνσταντινουπόλεως*) μετὰ τοῦ *Εὐξείνου πόντου* (*Μαύρης θαλάσσης*), συμπεριλαμβανομένης τῆς *Ἀζοφικῆς θαλάσσης* (*Μαιώτιδος λίμνης*).

Ποταμοί.

Μέγιστοι δὲ ποταμοὶ εἶνε· ὁ *Ὀυράλης*, ὁ *Βόλγας*, (430 Μ. μακρὸς), ὁ *Δῶν* (*Τάνιαις*), ὁ *Δάναπρις*, ὁ *Δούναβις* (*Ἰστρος*, 380 Μ. μακρὸς), ὁ *Βιστούλας*, ὁ *Ὀδέρας*, ὁ *Ἀλβις*, ὁ *Ρῆνος*, ὁ *Αἴγυρ* καὶ ὁ *Ροδαρός*.

Τοποθεσία

Σύμπασα σχεδὸν ἡ Εὐρώπη ἀνήκει εἰς τὴν βόρειον

εὐκρατον ζώνην. Οὐ μόνον δὲ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν εἶνε ποι-
κιλωτάτη καὶ πλῆθος ποταμῶν ἔχει, ἀλλὰ καὶ οὐδὲν
ἄλλο τῆς γῆς μέρος ἔχει ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τοσού-
τους βαθέως εἰσδύοντας κόλπους, τοσούτους πορθμούς καὶ
ἰσθμούς. Ἐντεῦθεν δ' ἐξηγεῖται καὶ ἡ θαυμασία αὐτῆς
ἐπίδοσις εἰς τὸν πολιτισμὸν.

Πληθυσμός. Φυλαί.

Οἱ κάτοικοι (328 ἑκατ.) ἀνήκουσιν εἰς δύο φυλάς, ὧν
ἐπικρατοῦσα εἶνε ἡ Ἰνδοευρωπαϊκὴ ἢ Καυκασία ("Ἑλλη-
νες 5 1/2 ἑκατ.¹, Ῥωμᾶνοι [Ἴσπανοί, Γάλλοι, Ἴταλοί]
100 περίπου ἑκατ., Γερμανοί 100 ἑκατ., Σλαῦοι 90 ἑκ.).
Εἰς δὲ τὴν ἄλλην, Μογγολικὴν φυλὴν, ἀνήκουσι μόνον
οἱ Καλμουῦκκοι (κατοικοῦντες παρὰ τὸν Βόλγαν εἰς τὴν
Ῥωσσίαν).

Θρησκεία.

13 μόνον ἑκατ. τῶν Εὐρωπαϊῶν δὲν εἶνε χριστιανοί.
Καὶ 150 μὲν ἑκατομ. εἶνε καθολικοὶ (εἰς τὰ ΝΔ.), 80
δὲ διαμαρτυρόμενοι (περὶ τὸ κέντρον) καὶ 80 περίπου
ὀρθόδοξοι (πρὸς Ἄν.).

Ἐπικράτειαι.

Διαιροῦσι δὲ τὴν Εὐρώπην εἰς τὰς ἑξῆς χώρας·

Α'. Νότιος
Εὐρώπη

- 1) Τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον (Ῥωμουνία,
Βουλγαρία, Τουρκία, Σερβία, Βοσνία καὶ
Ἑρζεγοβίνη, Μαυροβούνιον καὶ Ἑλλάς).
- 2) Τὴν Ἴταλικὴν χερσόνησον.
- 3) Τὴν Ἰβηρικὴν ἢ Πυρηναικὴν χερσόνησον
(Ἰσπανία καὶ Πορτογαλία).

(1) Ἄν εἰς τοὺτους προστεθῶσι καὶ οἱ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ ταῖς
ἐκαὶ νήσοις, ἔχομεν 8 περίπου ἑκατομύρια Ἑλλήνων

Β' Κεντρική
Ευρώπη	}	4) Τὴν Γαλλίαν.
		5) Τὴν Ἑλβετίαν.
		6) Τὴν Ὀλλανδίαν.
		7) Τὸ Βέλγιον.
		8) Τὴν Γερμανίαν.
		9) Τὴν Σκανδιναυϊκὴν χερσόνησον (Σουηδίαν
καὶ Νορβηγίαν).
Γ' Βορειοδυτικὴ
Ευρώπη	}	10) Τὴν Δανημαρκίαν.
		11) Τὴν Μεγάλην Βρεττανίαν.
Δ' Ανατολικὴ
Ευρώπη	}	12) Τὴν Ῥωσσίαν.

Ἐκ τῶν ἐπικρατειῶν τούτων ἡ Γερμανία, Γαλλία, Ἀγγλία, Ἰταλία, Αὐστρία καὶ Ῥωσσία, λέγονται μεγά-
λαι δυνάμεις.

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ

1. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Ἱστορία.

[Ἡ χερσόνησος ἡμῶν ἔχει μεγίστην σπουδαιότητα εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Ὑπῆρξεν ἄλλοτέ ποτε ἡ κοιτίς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ· οἱ δ' Ἕλληνας, καὶ μάλιστα αἱ Ἀθηναῖοι, ἡ Σπάρτη καὶ αἱ Θῆβαι, ἐδίδαξαν καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας πάντας τοὺς λαοὺς τὰ στοιχεῖα τῶν ἐπι-
στημῶν καὶ τεχνῶν. Ἐντεῦθεν προῆλθε τὸ παγκόσμιον

τῶν *Μακεδόνων* κράτος, τὸ μέχρι τῶν συνόρων τῆς Ἰνδικῆς ἐπεκτείναν τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς ἄρξαντας τῆς Ἑλλάδος *Ῥωμαίους* (146 π. Χ.) κατεξουσίασαν οἱ Ἕλληνες διὰ τῶν γραμμάτων. Διαίρεθίσης δὲ τῆς Ῥωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας (395 μ. χ.), ἔγεινε πρωτεύουσα τῆς πρὸς Ἀνατολὰς Ἑλληνικῆς αυτοκρατορίας ἡ *Κωνσταντινούπολις* (Βυζάντιον). Μάτην κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν σαυτροφοριῶν οἱ Φράγκοι τῆς δύσεως κατεβίβασαν ἐκ τοῦ θρόνου τὸν Ἕλληνα αυτοκράτορα (1204)· μετὰ 57 ἔτη ἐνεθρονίσθη πάλιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου ὁ *Μιχαὴλ Παλαιολόγος*. Ἀλλ' ἤδη τὴν ἐφεξῆς ἑκατονταετηρίδα ἐπῆλθον ἐκ τῆς Ταρταρίας ἀπειλοῦσαι τῶν Ὀθωμανῶν *Τούρκων αἱ ὀρδαί*· τῷ δὲ 1361 ἔγεινεν ἐπὶ *Μουράτη τοῦ Α'* πρωτεύουσα τῶν Ὀθωμανῶν ἡ *Ἀδριανούπολις*, καὶ μετ' ὀλίγον (1389) ὑπετάγησαν ἡ *Μακεδονία*, *Ἀλβανία* καὶ *Σερβία*· ἐπὶ τέλους δὲ καὶ αὐτὴ ἡ *Κωνσταντινούπολις* ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ Σουλτάνου *Μωάμεθ τοῦ Β'*. τῇ 29 Μαΐου 1453, ὅτε ἀπέθανε θάνατον ἥρωϊκὸν ὁ τελευταῖος Ἕλληνας αυτοκράτωρ *Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος*. Μετ' ὀλίγον δ' ἡ Εὐρώπη, ἡ ἀβουθηήτους καταλιποῦσα τοὺς χριστιανούς Ἕλληνας, ἤρχισε νὰ τρέμῃ τοὺς Τούρκους· τῷ δὲ 1529 *Σουλμᾶνος ὁ Β'* προσέβη μέχρι τῆς Βιέννης, καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Οὐγγαρίαν, Μολδαυίαν, Βλαχίαν καὶ Κριμαίαν. Ἀπὸ τοῦ θανάτου ὅμως αὐτοῦ (1566) ἄρχεται τῆς Τουρκίας ἡ παρακμὴ· ἡ Αὐστρία ἀνέκτησε τὴν Οὐγγαρίαν, ἡ Ῥωσσία κατέκτησε τὴν Κριμαίαν, Βασσαραβίαν καὶ τὰ ἐπέκεινα τοῦ Προῦθου μέρη τῆς Μολδαυίας· καὶ ἀπὸ τοῦ 1804 μέχρι τοῦ 1817 ἠγωνίσθησαν οἱ Σέρβοι μετ' ἐπιτυχίας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς Τουρκικῆς ἀρχῆς.

Καὶ ἄλλας δὲ κατόπιν ὑπέστη ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος πολιτικὰς μεταβολάς. Ἐπαναστάντες δηλονότι οἱ Ἕλληνας τῷ 1821, μεγάλας ἐνίκησαν νίκας κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν ἡρωϊκῶς μαχόμενοι· οἱ δὲ ἥρωες Κολοκοτρώνης καὶ Νικηταρᾶς, Καραϊσκάκης καὶ Βότσαρης, Μιαούλης καὶ Κανάρης, αἰωνίαν ἀπέκτησαν δόξαν. Μάτην δὲ Σουλτάνος *Μαχμούτης* ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τοῦ ὑποτελοῦς *Μεχμέτ Ἀλῆ* τῆς Αἰγύπτου (1824)· μετὰ τὴν περίφημον τῶν Μεσολογγιτῶν ἐξοδον (1826) ἐξηγέρθη ζωηρὰ πρὸς τοὺς Ἕλληνας τῶν Εὐρωπαίων ἡ συμπάθεια, ὃ δὲ στόλος τῶν Ἀγγλων, Γάλλων καὶ Ῥώσων, ἔκαυσε τὸν ὑπὸ τὸν Ἰβραήμην Τουρκικὸν καὶ Αἰγυπτιακὸν στόλον εἰς τὴν Πύλον (1827). Κατὰ δὲ τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει συνθήκην τῶν Ῥώσων (1829) ἀνεκηρύχθη βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ὁ Ὅθων. Γενομένης δὲ τῆς μεταπολιτεύσεως τοῦ 1862, βασιλεύει τῶν Ἑλλήνων νῦν Γεώργιος ὁ Α΄, λαβὼν ὑπὸ τὸ σκήπτρον αὐτοῦ (1863) καὶ τὴν τέως ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν διατελοῦσαν Ἐπτάνησον.

Μετὰ δὲ τὸν τελευταῖον πρὸς τὴν Ῥωσσίαν πόλεμον (1877—8) ἀπώλεσεν ἡ Τουρκία σύμπαν τὸ βόρειον ἡμισυ τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου ἢ παντελῶς, οἷον τὴν Θεσσαλίαν καὶ μέρος τῆς Ἠπείρου, τὴν Ῥωμουνίαν, τὴν Σερβίαν καὶ τὸ Μαυροβούνιον, (ἐπαυξηθέντα καὶ τὰ τρία), ἢ ἄνευ ἐλπίδος βεβαίας κυριαρχίας (ἡ Βουλγαρία ἐγένετο ἡγεμονία, ἡ Βοσνία καὶ Ἑρζεγοβίνη κατελήφθησαν ὑπὸ τῆς Αὐστρίας). Ἐλπίζεται δὲ ὅτι καὶ ἄλλαι μεταρρυθμίσεις θέλουσι γείνηται τῇ συνεργίᾳ τῶν φιλελευθέρων λαῶν τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης.

Σύνορα.

Πρὸς βορρᾶν ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος χωρίζεται ἀπὸ

τῆς λοιπῆς Εὐρώπης διὰ γραμμῆς, φερομένης ἀπὸ τῶν μυχῶν τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης μέχρι τοῦ Εὐξείνου πόντου, κατὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως. Καὶ πρὸς Α. μὲν βρέχει αὐτὴν ὁ Εὐξείνος πόντος καὶ τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, πρὸς Ν. δὲ ἡ Μεσσηνία θάλασσα καὶ πρὸς Δ. τὸ Ἰόνιον πέλαγος καὶ ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα.

Κόλποι καὶ ἀκρωτήρια.

Ἐξερχόμενοι τοῦ Ἑλλησπόντου εἰσπλέομεν εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος (εἰς τοῦτο ἀνήκει τὸ Ἰκάριον, Κρητικὸν καὶ Μυρτώον). τοῦτο δέ, περιβρέχον τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἀκρωτηρίου Μαστουσίας μέχρι τοῦ Μαλέα, σχηματίζει κατὰ σειρὰν τοὺς ἑξῆς κόλπους:

- 1) τὸν Μέλαρα κόλπον.
- 2) τὸν κόλπον τῆς Αἴνου.
- 3) τὸν Στρυμονικόν.
- 4) τὸν Σιγγιτικόν, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριο Ἄθως.
- 5) τὸν Τορωαῖον (τῆς Κασσάνδρας).
- 6) τὸν Θερμαϊκόν, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριο Σηπιάς.
- 7) τὸν Παρασητικόν, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο Προσείδιον¹.
- 8) τὸν Μαλιακόν.
- 8) τὸν Εὐβοϊκόν, μεταξὺ Εὐβοίας καὶ Ἀν. Ἑλλάδος.
- 10) τὸν Σαρωνικόν, πρὸς Α. τοῦ ὁποίου ἐξέχει ἐπὶ τῆς Ἀττικῆς τὸ Σούνιον, καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ πρὸς Ν. ἐπὶ τῆς Ἀργολίδος τὸ Σκύλλαιον.
- 11) τὸν Ἀργολικόν, πρὸς Ν. τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ

(1) Σημειωτέον ὅτι ὑπάρχει καὶ ἄλλο Προσείδιον, εἰς τὴν ΝΔ. τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου.

ἀκρωτήριοι *Μαλέας*, ἔνθα λήγει ἡ περιοχὴ τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ ἄρχεται τὸ Ἴόνιον.

Τὸ δὲ Ἴόνιον πέλαγος, βρέχον νοτιοδυτικὰ τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον, σχηματίζει τοὺς κόλπους·

1) τὸν *Λακωνικόν*, εἰς τὰ δυτικὰ τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριοι *Ταίραρον* (Ματαπᾶς).

2) τὸν *Μεσσηνιακόν*, νοτιοδυτικὰ τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριοι *Ἀκρίτας*·

3) τὸν κόλπον τῆς *Πύλου*, ἔν κλείει σχεδὸν ἡ νῆσος *Σφακτηρία*.

4) τὸν κόλπον τῆς *Κυπαρισσίας*·

5) τὸν κόλπον τῶν *Πατρῶν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου ἐξέχει τὸ ἀκρωτήριοι *Ἀραξός* (Πάπα)·

6) τὸν *Κορινθιακόν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου κεῖται ἐπὶ μὲν τῆς Πελοποννήσου τὸ *Ῥίον*, ἐπὶ δὲ τῆς Στερεᾶς τὸ *Ἀρτίριον*·

7) τὸν *Κρῖσαϊον*, πρὸς Ν. τῆς Ἀμφίσσης·

8) τὸν *Ἀμβρακικόν*, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ ὁποίου κεῖται τὸ ἀκρωτήριοι *Ἀκτιον*.

Ἔρη.

Σύμπασαν τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον διέρχεται ἀπὸ τῶν ΒΔ. πρὸς τὰ ΝΑ. ἡ μακροτάτη καὶ ὑψηλοτάτη τῶν ὀρέων σειρά, ἣτις εἶνε συνέχεια τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἀλπεων. Ἡ σειρά δ' αὕτη τῶν ὀρέων ἄρχεται μὲν ὡς *Δαλματικαὶ* ἢ *Διναρικαὶ Ἀλπεις*, προχωρεῖ δ' ἔπειτα ἀνυψουμένη ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ *Σκάρδου*, οὔτινος ὑψηλοτάτη κορυφὴ εἶνε ὁ *Ὄρθηλος* (ἔχων ὕψος 7,000 π.)· καὶ διευθυνομένη πρὸς Ν. καλεῖται *Πίνδος* (7,870 π.), μεταξὺ Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας.

Ὡς παραφυὰς δὲ τοῦ *Σκάρδου* ὑψοῦται πρὸς τὰ ΝΑ. τὸ ὄρος τῆς *Ροδόπης* (τανῦν *Δεσποτοβόουνι*, 7,600 π.)·

καταλήγον προς Α. μὲν εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Θράκης, πρὸς Δ. δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν. Τὴν δ' ἐκ Δ. πρὸς Α. διεύθυνσιν ἐξακολουθεῖ ὁ Αἶμος (Βαλκάνια), ὅρος φθάνον μέχρι τῆς Μαύρης Θαλάσσης (εἰς τὰ Ἐσχατα τοῦ Αἴμου τὸ πάλαι, τὰ νῦν ἀκρωτήριον Ἐμνέχ).

Πρὸς Ν. δὲ τοῦ Πίνδου ἄρχονται ποικιλώτερον διαμεριζόμενα τὰ μάλιστα γνωστὰ τῆς Ἑλλάδος ὄρη, ἧτοι ἡ Ὄθρυς, διευθυνομένη πρὸς Α. καὶ καταλήγουσα εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ποσειδίου, χωρίζουσα δὲ τὴν Θεσσαλίαν ἀπὸ τῆς Ἀνατολικῆς Ἑλλάδος· ἡ Οἶτη, διευθυνομένη πρὸς τὰ ΝΑ. καὶ σχηματίζουσα μετὰ τοῦ Μαλιακοῦ κόλπου τὸ στενὸν τῶν Θερμοπυλῶν.

Ὁ κύριος ὅμως τῶν ὀρέων κλάδος φέρεται νοτιοανατολικῶς μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Σουρίου, ἀποτελῶν τὸν Τυμφρηστόν (Βελούχι τανῦν, 7,810^π.), τὸν πολυκόρυφον Παρνασσόν (Λιάκουρα, 8,070^π.), τὸν Ἐλικῶνα (5,670^π.), τὸν Κιθαιρῶνα (4,630^π.), τὸν Πάργρηθα (4,640^π.), χωρίζοντα τὴν Ἀττικὴν ἀπὸ τῆς Βοιωτίας, τὸ Περτελικόν (2,640^π.), τὸν Ὑμηττόν (3,370^π.) καὶ τὸ Λαύριον.

Πλὴν δὲ τῆς ῥηθείσης ἤδη ὀρεινῆς διακλαδώσεως πρὸς ἀνατολὰς μὲν ὑψοῦνται παρὰ τὸν Θερμαϊκὸν κόλπον ὁ Ὀλυμπος (9,750π.) καὶ ἡ Ὄσσα (Κίσσαβος, 6,410^π.), μεταξὺ τῶν ὁποίων κεῖται ἡ περίφημος διὰ τὰς καλλονὰς αὐτῆς κοιλάς τῶν Τεμπῶν, ἔτι δὲ τὸ Πήλιον (3,565π.). πρὸς δυσμὰς δὲ εἰς μὲν τὴν Ἡπειρον τὰ Κεραύνια, ὁ Τόμαρος (6,000^π.), τὰ Τζουμέρκα καὶ ἡ σειρὰ τοῦ Μακρονόρου· εἰς δὲ τὴν δυτικὴν Ἑλλάδα τὸ Παραιτωλικόν (6,030^π.), ἡ σειρὰ τῶν Ἀχαρρατικῶν ὀρέων καὶ ὁ Ἀράκυνθος (Ζυγὸς τανῦν, 2,360^π.).

Ὡς νοτιοδυτικῆ δ' ἐξακολούθησις τοῦ Κιθαιρῶνος διέρχεται τὸν Ἰσθμόν, ἔνθα κατασκευάζεται τανῦν πλευστή

διώρυξ, ἡ ὄρεινὴ χώρα τῆς κάτω Μεγαρίδος *Γεράνεια*, συνδέουσα τὴν Στερεάν Ἑλλάδα μετὰ τῆς ὄρεινῆς Πελοποννήσου. Ταύτης δὲ τὸ κέντρον, ἦτοι τὸ ὄροπέδιον τῆς Ἀρκαδίας, περιστοιχίζεται ὑπ' ὄρέων. Τῶν πέριξ δὲ τούτων ὄρέων τὰ μὲν πρὸς Β., Ἐρύμαρθος (7,300 Ἔ.), Ὠλερος καὶ Ἀροάνια (7,730 Ἔ.) ἀνυψοῦνται κατὰ τὴν *Κυλλήνην* (7,780 Ἔ.) ἀπέναντι τοῦ ἐν τῇ Στερεᾷ Παρνασοῦ, εἰς τὸ μέγιστον αὐτῶν ὕψος· τὰ δὲ πρὸς Ν. καὶ Α., Ἰθώμη, Πάρρων (6,040 Ἔ.), Ἀρτεμίσιον (5,800 Ἔ.) καὶ Παρθένιον (4,000 Ἔ.) ὑψοῦνται τὸ μέγιστον ὕψος κατὰ τὸν *Ταύγετον* (7,800 Ἔ.). Οὗτος δέ, πρὸς Δ. τοῦ ποταμοῦ Εὐρώτα κείμενος, φέρεται, ὅπως καὶ ὁ Πίνδος, ἐκ Β. πρὸς Ν., καὶ καταλήγει ὡς ἡ μάλιστα ὑψηλὴ σειρὰ τῶν ὄρέων τῆς Πελοποννήσου εἰς τὸ ἀκρωτήριο *Ταίραρον*, τὸ νοτιώτατον τῆς Ἑλλάδος, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου πρὸς Α. κεῖται ὁ θυελλώδης *Μαλέας*, συνέχεια τοῦ Πάρρωνος.

Λίμναι.

Λόγου ἄξιοι λίμναι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου εἶνε· ἡ τῆς *Σκόδρας* (Λέβεᾶτις) καὶ ἡ Ὀχρῆς (Λυχνιδία) εἰς τὴν Ἀλβανίαν, ἡ τῶν *Ἰωαννίνων* (Παμβῶτις) εἰς τὴν Ἑπειρον, ἡ τῆς *Καστορίας* (Ὀρεστιάς), ἡ *Κερκινῆτις* καὶ ἡ *Βόλβη* εἰς τὴν Μακεδονίαν, καὶ ἡ μεγάλη λίμνη *Ρασέλιμη* παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δουνάβεως εἰς τὴν Βουλγαρίαν.

Εἰς δὲ τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα· ἡ *Βοιητῆς* καὶ *Ξυντίας* ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ, ἡ Ὀζηρός, *Λυσιμαχία* καὶ *Τριχωρῆς* ἐν τῇ Αἰτωλίᾳ, ἡ μεγάλη λίμνη *Κωπαῖς* ἐν τῇ Βοιωτίᾳ (τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα χύνονται κάπως διὰ καταβοθρῶν εἰς τὸν Ὀπούρτιον πόρον, ἀντικρὺ τῆς Εὐβοίας), καὶ πρὸς Ἀνατολῆς ἡ *Υλική*, συγκοινωνοῦσα δι' ὑπογείων καταβοθρῶν μετὰ τῆς Κωπαίδος. Εἰς δὲ τὴν Πελοπόννησον ἡ

Φειεός και ἡ *Στυμφαλις* περὶ τὴν νότιον ὑπώρειαν τῆς Κυλλήνης και ἡ *Λέρινη* ἐν τῇ Ἀργολίδι.

Ποταμοὶ και πεδιάδες

Πρὸς δυσμὰς μὲν χύνονται εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν· ὁ *Νάρων*, πηγάζων ἐκ τῶν Βοσνικῶν ὄρεων και διαρρέων τὴν ὁμώνυμον (*Ναρωνικὴν*) πεδιάδα· ὁ *Δρίλων*, ἀποτελούμενος ἐκ τοῦ *Λευκοῦ* και τοῦ *Μέλανος Δρίλωνος*· και ὁ μὲν *Λευκός* πηγάζει ἐκ βραχίονος τοῦ *Σκάρδου*, ὁ δὲ *Μέλας* ῥέει ἐκ τῆς λίμνης Ὀχρῖδος (*Λυχνιδίας*)· πρὸς Α. δὲ ἐκτείνεται τὸ εὐρὸν *Κοσσυφοπέδιον*, ἐνθα οἱ Τούρκοι κατενίκησαν τοὺς Σέρβους τῷ 1389· ὁ *Ἄϊφος*, πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου και ἀρδεύων τὴν πεδιάδα τοῦ *Βερατίου*· και ὁ *Ἀῶος* (*Βογιούσα*), πηγάζων ὠσαύτως ἐκ τοῦ Πίνδου και ἀρδεύων τὰς πεδιάδας τῆς *Κορίτσης* και τοῦ *Πρεμετίου*, κατόπιν δὲ τὸ παράλιον πεδῖον τοῦ *Αὔλωνος*.

Εἰς δὲ τὸ Ἰόνιον πέλαγος ἐκβάλλουσιν·

Ὁ *Καλαμᾶς* (*Θύαμις*), ῥέων εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Ἠπείρου· οἱ γνωστοὶ ἐκ τῆς μυθολογίας *Κωκυτός* και Ἄχέρων (*παρὰ τὸ Σοῦλι*)· και ὁ *Ἀραχθός* (*ποτάμι τῆς Ἄρτας*), πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου και διαρρέων τὴν Ἀμβρακικὴν πεδιάδα, καταλήγων δὲ εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον·.

Πρὸς Α. δέ, εἰς μὲν τὸν *Θερμαϊκὸν κόλπον* χύνονται· Ὁ *Πηγεῖός*, πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου και διαβρέχων τὴν *Θεσσαλικὴν* πεδιάδα, ἐκρέων δὲ διὰ τῶν *Τεμπῶν*, μεταξὺ Ὀλύμπου και Ὀσσης· ὁ *Ἀξιός* (*Βαρδάρι*), πηγάζων ἐκ τοῦ *Σκάρδου*, και διαβρέχων τὰς πεδιάδας τῆς *Καλακιδέλης*, τῆς *Σκοπίας* και τὴν *Μακεδονικὴν*· ὁ *Λουδίας* (*Κερὰ Ἀσμὰκ*), πηγάζων ἐκ τοῦ ΝΔ. κειμένου ὄρους *Βερμίου* και χυνόμενος εἰς τὸν Ἀξιόν, ὄχι μακρὰν τῆς θαλάσσης· ὁ *Ἐριγῶν* (*Καρασσού*), χυνόμενος εἰς τὸν Ἀξιόν και ἀρδεύων τὴν πεδιάδα τῶν *Βιτωλίων*

(Πελαγονίας) καὶ ὁ Ἀλιάκμων (Ἰντζέ Καρασσού), πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου καὶ διαβρέχων τὴν πεδιάδα τοῦ Γρεβενοῦ καὶ τῆς Ἀρασελίτσας.

Εἰς δὲ τὸν Στρυμονικὸν κόλπον·

Ὁ Στρυμὼν (Καρασσού), πηγάζων ἐκ τοῦ Σκομίου, κλάδου τοῦ Σκάρδου, βρέχων τὰς πεδιάδας τῆς Ραδομίρης, τῶν Σερρών καὶ τῆς Δραβήσκου (Ἀγγίστης), καὶ διαρρέων τὴν Κεραιρίτιν (Τάκινον) λίμνην.

Εἰς δὲ τὸν κόλπον τῆς Αἴρου ὁ Ἔβρος (Μαρίτσα), πηγάζων ἐκ τῆς Ροδόπης καὶ διαρρέων τὴν πεδιάδα τῆς Φιλιππουπόλεως καὶ τὴν Θρακικὴν.

Εἰς δὲ τὸν Εὐξείνιον πόντον χύνεται διὰ τριῶν στομάτων, ὧν γνωστότατον τὸ τοῦ Σουλιά, ὁ Δούναβις (Ἴστρος), ὅστις πηγάζων ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς Εὐρώπης δέχεται παραπόταμα εἰς μὲν τὴν Σεβίαν τὸν Σαῦον, διαρρέοντα τὴν Παρρορικὴν πεδιάδα, καὶ τὸν Μοραῦαν, εἰς δὲ τὴν Βλαχίαν τὸν Ἀλούταρ, βρέχοντα τὴν Δακικὴν πεδιάδα, καὶ εἰς τὴν Μολδαυίαν τὸν Σερέτην καὶ Προῦθορ.

Τῆς δὲ καθ' αὐτὸ Ἑλλάδος ποταμοὶ λόγου ἄξιοι εἶνε· πρὸς δυσμὰς μὲν τῆς Στερεᾶς ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς καθ' αὐτὸ Ἑλλάδος Ἀχελῷος, ὅστις πηγάζων ἐκ τοῦ Πίνδου διαβρέχει τὴν Ἀκαρνανικὴν πεδιάδα, καὶ δεχόμενος τὰ ὕδατα δεξιόθεν μὲν τῆς λίμνης Ὀζηροῦ, ἀριστερόθεν δὲ τῆς Αὐσιμαχίας καὶ Τριχωρίδος, ἐκβάλλει εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος, ἀντικρὺ τῆς Κεφαλληνίας, καὶ ὁ Εὐήρος (Φίδαρις), πηγάζων ἐκ τοῦ Τυμφρηστοῦ καὶ χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῶν Πατρῶν, πλησίον τοῦ Ἀχελῷου.

Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἑλλάδα ῥέει ὁ Σπερχειός, πηγάζων μεταξὺ τῆς Οἴτης καὶ Ὄθρου, διαρρέων τὴν Λαμιακὴν πεδιάδα, καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, καὶ ὁ Κηφισός, πηγάζων μεταξὺ τῆς Οἴτης

καὶ τοῦ Κόρακος, διαρρέων τὴν πεδιάδα τῆς Λεβαθείας καὶ χυνόμενος εἰς τὴν μεγάλην λίμνην Κωπαίδα.

Ἐν δὲ τῇ Πελοποννήσῳ, εἰς μὲν τὸν Κορινθιακὸν κόλπον ἐκβάλλει·

Ὁ Κραθίς (ποτάμι τῆς Ἀκράτας), πηγάζων ἐκ τῶν Ἀροαίων ὄρεων καὶ δεχόμενος τὸν ἐκ τῆς μυθολογίας γνωστὸν ποταμὸν τῆς Στυγός.

Εἰς δὲ τὸ Ἰόνιον πέλαγος· ὁ Πηνεῖος πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Ὠλέου, καὶ ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Πελοποννήσου Ἀλφειὸς (Ῥουφιᾶς), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Μεγαλοπόλεως.

Εἰς δὲ τὸν Μεσσηνιακὸν Κόλπον· ὁ Πάμισος πηγάζων ἐκ τοῦ ὄρους Τετραγίου.

Καὶ εἰς τὸν Λακωνικὸν κόλπον· ὁ Εὐρώτας πηγάζων ἐκεῖ περίπου ὅπου καὶ ὁ Ἀλφειός, ἐν τῇ πεδιάδι δηλ. τῆς Μεγαλοπόλεως.

Κλίμα τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

Ἡ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ λαμπρὰ τῶν ὥρων τοῦ ἔτους εὐκρασία προέρχεται τοῦτο μὲν ἐκ τῆς μεσημβρινῆς τοῦ τόπου θέσεως, τοῦτο δ' ἔνεκα τῆς θαλάσσης, ἔτι δὲ τοῦ ἐνισχύοντος καὶ γονιμοποιούντος βορειοδυτικοῦ ἀνέμου, ἂν καὶ ἐννοῆται ὅτι τὰ βόρεια μέρη εἶνε ψυχρότερα. Ἰσχύει δὲ μάλιστα τὸ εἰρημένον περὶ τῆς ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι Ἀττικῆς, ἐχούσης τὸ ὑγιεινότετον καὶ εὐκραέστατον κλίμα, ἅμα δὲ τὴν διαυγεστάτην ἀτμόσφαιραν.

Προϊόντα.

Ἡ Ἑλληνικὴ χερσονήσος παράγει σίτον, οἶνον, ἔλαιον, τυρόν, μέλι (μάλιστα φημισμένον εἶνε τὸ Ὑμηττιον), κηρόν, βαμβάκιον, καπνὸν (ὧν γνωστότερος ὁ τῆς Καβάλλας, τῆς Λαμίας, τοῦ Ἀγρινίου καὶ τοῦ Ἀργούς) καὶ

εις τὰ νοτιώτερα πορτοκάλια καὶ λεϊμόνια· περὶ δὲ τὸν Κορινθιακὸν κόλπον καὶ εἰς πάντα σχεδὸν τὰ παράλια τῆς Πελοποννήσου τὴν γνωστὴν Κορινθιακὴν σταφίδα, καταναλισκομένην μάλιστα ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἐχει δὲ καὶ μεταλλεῖα χρυσοῦ, ἀργύρου καὶ χαλκοῦ, νεκρὰ διατελοῦντα πάντα τανῶν, πλὴν τοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ Λαυρίου.

Ἡ νῦν πολιτικὴ διαίρεσις τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

Ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος πολιτικῶς διαιρεῖται: Α') εἰς τὴν *Ἑυρωπαϊκὴν Τουρκίαν*, Β') εἰς τὸ *βασιλείον* τῆς *Ρωμανίας*, Γ') εἰς τὸ *βασιλείον* τῆς *Σερβίας*, Δ') εἰς τὴν *ἡγεμονίαν* τοῦ *Μαυροβουνίου* καὶ Ε') εἰς τὸ *βασιλείον* τῆς *Ἑλλάδος*.

Α'. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

[6,160 □ Μ. καὶ 10,400,000 Κ. περίπου. Μετὰ δὲ τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ κτήσεων 115,000 □ Π., 46 ἑκατ. Κ.]

Ἡ Ἑυρωπαϊκὴ Τουρκία διαιρεῖται εἰς τὰ ἑξῆς μέρη·

1) τὴν *Θράκην*, 2) τὴν *Μακεδορίαν*, 3) τὴν *Ἡπειρον* καὶ *Ἀλβανίαν*, 4) τὴν *Βοσνίαν* καὶ *Ἑρζεγοβίνην*, 5) τὴν *Βουλγαρίαν* καὶ 6) τὴν νῆσον *Κρήτην*.

1) Θράκη¹.

[650 □ Μ. μετὰ 2,300,000 Κ., ἐν οἷς 700,000 Ἑλληγες.]

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ *Αἴμος* πρὸς Β., ἡ *Ροδόπη* πρὸς Ν., τὸ *Παγγαῖον* πρὸς Δ. καὶ τὸ *Ἴερον*

(1) Ἡ Θράκη πολιτικῶς διαιρεῖται· α'. εἰς τὴν *Ἀνατολικὴν Ῥωμυλίαν*, πρὸς νότον τοῦ Αἴμου, ἀπὸ τῶν πηγῶν τοῦ Ἑβρου μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου, διοικουμένην ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος τῆς

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πρὸς τὰ ΝΑ. Ποταμοὶ δὲ ὁ *Νέστος* πρὸς Δ., ἐκβάλλων πρὸς τὸ μέρος τῆς *Θάσου*, καὶ ὁ *Ἐβρος* ἐκβάλλων πλησίον τῆς *Αἴνου*. Πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι *Κωνσταντινούπολις*, τὸ πάλαι *Βυζάντιον*, πρωτεύουσα ἔχουσα μετὰ τῶν περιχώρων 1,100,000 κατ., ἐν οἷς 400,000 Ὀθωμανῶν καὶ 400,000 Ἑλλήνων. Κτισμένη δ' ὡς ἡ *Ῥώμη* ἐπὶ 7 λόφων (ὄθεν λέγεται καὶ *ἐπτάλοφος*), κεῖται παρὰ τὸν *Θρακικὸν Βόσπορον* εἰς τὰ σύνορα τῆς *Εὐρώπης* καὶ *Ἀσίας*, καὶ χρησιμεῖει ὡς κύριον κέντρον τῆς κατὰ γῆν ἐπιμιξίας μεταξὺ τῶν δύο τούτων τοῦ κόσμου μερῶν. Ἡ δὲ καθ' αὐτὸ πόλις εἶνε τριγωνικὴ χερσόνησος μεταξὺ τῆς θαλάσσης τοῦ *Μαρμαρᾶ* ἢ *Προπορτίδος* καὶ τοῦ βαθέως εἰς τὴν γῆν εἰσδύοντος *Κερατίου κόλπου*. Ἡ χερσόνησος δ' αὕτη προχωρεῖ ἐκ Δ. πρὸς Α. εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὲ τὴν δέξιαν αὐτῆς ἄκραν καμπυλοῦται ὀλίγον πρὸς βορρᾶν κατὰ τὸν μεσημβρινὸν εἰσπλουν τοῦ *Βοσπόρου*. Ἐπὶ τῆς ἄκρας δὲ ταύτης κεῖνται τὰ ποτὲ ἀνάκτορα τοῦ *Βυζαντίου*, καὶ κατὰ τὴν αὐτόσε εἰσοδὸν ἡ *Ῥύμηλὴ πόλις*, ἥγουν τὰ ἀνάκτορα τοῦ Μεγάλου *Βεζύρου*, καὶ ἡ κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ περὶ τὸ 500 μ. Χ. *Ἁγία Σοφία*, τανῶν τζαμιόν. Οἱ δὲ παρὰ τὸν *Κεράτιον* κόλπον οἰκοῦντες πρόκριτοι Ἕλληνες καλοῦνται ἀπὸ τῆς συνοικίας τῆς πόλεως *Φαραρίου*, *Φαραριῶται*, καὶ εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπόγονοι τῶν ἐκ τῶν χρόνων τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ *Βυζαντίου* περισωθεισῶν προκρίτων οἰκογενειῶν· ἐξ αὐτῶν δὲ ἐξελέγοντο πρότερον οἱ ὀσποδάροι τῆς *Μολδαυίας* καὶ *Βλαχίας*. Ἐπὶ δὲ τῆς *ΝΔ.*

Βουλγαρίας Ἀλεξάνδρου μὲ πρωτεύουσαν τὴν *Φιλιππούπολιν*, καὶ δ') εἰς τὴν καθ' αὐτὸ *Θράκη* μὲ πρωτεύουσαν τὴν *Κωνσταντινούπολιν*. Ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν τὴν φυσικὴν καὶ ἱστορικὴν διαίρεσιν, γένοιτο δὲ τὸ κράτιστον.

γωνίας τῆς πόλεως κεῖνται οἱ Ἑπτὰ Πύργοι (ἄλλοτε πολιτικὸν δεσμοκτήριον) καὶ ἐπέκεινα τοῦ Κερατίου κόλπου ὁ Γαλατᾶς καὶ τὸ Πέραρ ἢ Σταυροδρόμιον, ἔνθα κατοικοῦσιν οἱ Εὐρωπαῖοι καὶ ξένοι πρέσβεις, ἔτι δὲ καὶ οἱ πλεῖστοι Ἕλληνας. Ἐπὶ δὲ τῆς Ἀσίας εἶνε τὸ Σκούταρι (Χρυσόπολις).

Ἄλλαι πόλεις τῆς Θράκης λόγῳ ἄξιαι εἶνε·
 ἁ.) Εἰς τὰ Στενὰ (Μπογάζια).

Εἰσπλέοντες ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους εἰς τὸν Ἑλλησπόντον (Δαρδανέλλια) ἔχομεν ἐκ δεξιῶν μὲν (εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἀσίας) τὸ ἀκρωτήριο τῆς Τροίας Σίγειον, ἀριστερόθεν δὲ τὸ ἀκρωτήριο Μαστουσίαν· προχωροῦντες δ' ἔπειτα ἀπαντῶμεν ἔνθεν μὲν τὴν Ἄβυδον, ἐκεῖθεν δὲ τὴν Σηστόν, πλησίον τῆς ὁποίας εἶνε ἡ θέσις Αἰγὸς ποταμοί, ἔνθα ὁ Λύσανδρος κατέστρεψε τὸν Ἀθηναϊκὸν στόλον τῷ 404 π. Χ. Ἀνοιγομένου δὲ μετέπειτα πλείοτερον τοῦ Ἑλλησπόντου, ἔχομεν δεξιόθεν μὲν τὴν Λάμφακον (Λαμφάκι), μετὰ 10,000 Ἑλλήνων, ἀριστερόθεν δὲ τὴν Καλλιπόλιν, πόλιν ὀχυρὰν καὶ ἐμπορικὴν μετὰ 20,000 Κ. Οὕτω δὲ εἰσερχόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ Μαρμαρᾶ, ἀπαντῶμεν δεξιόθεν μὲν τὴν νῆσον Προκόρνησον, ἀπέναντι τῆς χερσονήσου τῆς Κυζίκου (Ἀρτάκης τανῦν) ἀριστερόθεν δὲ τὴν Γάνον (Γανόχωρα)· περαιτέρω δὲ τὸ Ραιδεστόν (Ῥοδοστό), τὸ πάλαι Βισάνθηρ, μετὰ 20,000 Κ. καὶ ἐμπορίου σιτηρῶν καὶ τὴν Ἡράκλειαν (Ἡρακλεῖα)· μετέπειτα δὲ τὴν Πέριρθηον καὶ Σηλυμβριά (Σηλυμβριά). Οὕτω δὲ εἰσπλέοντες κατόπιν εἰς τὸν Κερατίου κόλπον ἀφίνοντες δεξιόθεν τὰ νησίδια Ἀρτιγόνην, Πρίγκιπον (ὅπου ἐξωρίζοντο οἱ πρίγκιπες τοῦ Βυζαντίου) καὶ Χάλην, ἔχουσιν σχολὴν Ἑλληνικὴν. Αἱ δύο τελευταῖαι νῆσοι χρησιμεύουσιν ὡς τερπναὶ διατριβαὶ ἐν θέρει.

Καταλείποντες δὲ ἀριστερὰ μὲν τὸ *Βυζάντιον*, δεξιὰ δὲ τὸ *Σκούταρι* (Χρυσόπολιν), κατοικοῦμενον ὑφ' 100,000 Τούρκων σχεδὸν πάντων, εἰσερχόμεθα εἰς τὸν Θρακικὸν Βόσπορον, περιβόητον δὲ διὰ τὰς ἐπὶ τῶν δύο ἀκτῶν φυσικὰς καλλονάς· καὶ φθάσαντες εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ (τὸ πάλαι *Συμπληγάδας*), εἰσερχόμεθα εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον.

β'.) Παρὰ δὲ τὸν Ἑβρον, κεῖνται·

Ἀδριανούπολις, μετὰ 60,000 Κ., πόλις μεσόγειος καὶ ἐμπορικὴ μετὰ καλῶν Ἑλληνικῶν σχολείων καὶ πελωρίων τζαμίων.—*Φιλιπούπολις*, εἰς εὐφορωτάτην πεδιάδα μετὰ 40,000 Κ., πόλις ἐμπορικὴ μετὰ σχολῆς Ἑλληνικῆς.—*Αἰδουμότυχον*, πόλις ἐμπορικὴ.—*Αἶνος*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἑβρου, πόλις ἐμπορικὴ μετὰ 9,000 Κ.—*Σέλιμος*, εἰς τὰ σύνορα τῆς Βουλγαρίας μετὰ 20,000 Κ.—*Σωζόπολις* (Ἀπολλωνία τὸ πάλαι), παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον.—Ἄλλαι παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον πόλεις εἶνε ὁ *Βουργᾶς* (Πύργος) καὶ ἡ *Ἀρχιάδος*.—Κεῖνται δὲ παρὰ τὴν Θράκην, εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, καὶ οἱ ὄρειναὶ νῆσοι *Θάσος*, *Σαμοθράκη*, *Ἰμβρος* καὶ *Ἀἴμος* (8 □ Μ.), ἔχουσα περὶ τὰς 10,000 Κ., ἠφαίστειον ἐσβεσμένον καὶ ὄρη γυμνά μὲν ἀλλ' ὄχι ἄγωνα.

2) Μακεδονία.

[800 □ Μ., 2,000,000 Κ., ἐν οἷς 1,160,000 Ἕλληνας].

Σημ. Εἰς τοὺς Ἕλληνας συγκαταριθμοῦνται οἱ Ἑλληνόβλαχοι, οἱ Ἀλβανοὶ καὶ οἱ Βουλγαρόφωνοι Ἕλληνας. Ἄλλὰ καὶ πάντες οἱ Σλάβοι τῆς τε Μακεδονίας καὶ Θράκης ἔχουσι τὴν Ἑλληνικὴν φυσιογνωμίαν καὶ Ἑλληνικὰ τὰ ἦθη.

Αὕτη κεῖται πρὸς Δ. τῆς Θράκης, χωριζομένη ἐκ ταύτης διὰ τῆς Ῥοδόπης, καὶ εἶνε μία τῶν ἀμειοτάτων ἐπαρχιῶν τοῦ Τουρκικοῦ κράτους. Ἐχει δὲ ἡ Μακεδονία

ὄρη ὑψηλότατα, διασχιζόμενα πολλαχοῦ ὑπὸ ποταμῶν καὶ ἀποτελοῦντα κοιλάδας μεγαλοπρεπεστάτας. Καὶ τὰ μὲν ἀξιολογώτατα ὄρη εἶνε πρὸς Β. ὁ Σκάρδος μετὰ τοῦ Ὀρβήλου, πρὸς Α. τὸ Παργαῖον, πρὸς Ν. ὁ Ὀλυμπος, καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς Χαλκιδικῆς ὁ Ἄθως· ποταμοὶ δὲ ὁ Στρυμῶν, ὁ Ἀξιός (Βαρδάρι), ὁ Λουδίας (Καραασπᾶκ) καὶ ὁ Ἀλιάκμων πρὸς Ν. Πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι ἐνταῦθα εἶνε:

Θεσσαλονίκη, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, κειμένη εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου, μετὰ Ἑλληνικοῦ Γυμνασίου, Παρθεναγωγείου, Διδασκαλείου καὶ 100,000 Κ., ὧν οἱ ἡμίσεις εἶνε Ἕλληνες καὶ Τοῦρκοι, οἱ δὲ λοιποὶ Ἑβραῖοι.—Γιαντισά, μετὰ 15,000 Κ., ΒΔ. τῆς ἀνωτέρω, λόγου ἀξία διότι πλησίον αὐτῆς σώζονται τὰ ἑρείπια τῆς παλαιᾶς πρωτεύουσας τῆς Μακεδονίας Πέλλης.—Βοδενά, εἰς λαμπρὰν τοποθεσίαν, ἔνθα ἔκειντο τὸ πάλαι αἱ Αἰγαὶ καὶ ἡ Ἐδεσσα (μετὰ τῶν τάφων τῶν βασιλέων)· ἔχει 12,000 Κ.—Πρὸς Ν. αὐτῆς Νζάουστα, περίφημος διὰ τὸν ἐκλεκτὸν οἶνόν της καὶ τὴν μαρτυρικὴν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως καταστροφὴν.—Βέρροια, ἔτι νοτιώτερα, μετὰ 12,000 Κ. Ἐνταῦθα ἐδίδαξεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος.—Κοζάνη, νοτίως μετὰ 8,000 Κ.—Σιάτιστα πρὸς Δ.—Γρεβενά, πρὸς Ν. τῆς Σιατίστης παρὰ τὸν Ἀλιάκμονα, μετὰ 8,000 Κ.—Καστορία, μετὰ 15,000 Κ., δυτικῶς παρὰ τὴν Ὀρεστιάδα λίμνην, φημιζομένην διὰ τοὺς ἰχθῦς αὐτῆς.—Βιτώλια, πρὸς Β. τῆς Καστορίας, δευτερεύουσα πόλις τῆς Μακεδονίας ἐπὶ τοῦ παραποτάμου τοῦ Ἀξιοῦ, μετὰ 55,000 Κ. καὶ Γυμνασίου Ἑλληνικοῦ.—Περλεπές, βορειότερα, λόγου ἀξίος διὰ τὴν ἐμπορικὴν αὐτόθι πανήγυριν, μετὰ 8,000 Κ.—Βελεσσά, παρὰ τὸν Ἀξιόν, μετὰ 16,000 Κ. καὶ Σκόπια μετὰ 20,000 Κ., περίφη-

μοι διὰ τὰ μῆλά των.—*Όχρις* (Λυχνιδός), πρὸς Δ. ἐπὶ ὁμώνυμου λίμνης, μετὰ 16,000 Κ.—*Κοριτσά*, ΝΔ. μετὰ 15,009 Κ.—*Σέρραι*, μετὰ 35,000 Κ., καὶ γυμνασίου Ἑλληνικοῦ πρὸς Α. παρὰ τὸν Στρυμόνα, περίφημοι διὰ τὴν βαμβακόφυτον πεδιάδα.—*Δράμα*, πρὸς Α. παρὰ τὴν πεδιάδα τῶν παλαιῶν Φιλίππων, μετὰ 12,000 Κ.—*Νευροκόπος*, πρὸς Β. τῶν Σερρῶν μετὰ 13,000 Κ.—*Στρούμνιτσα*, ἐπὶ δεξιᾷ, παραποτάμου τοῦ Στρυμόνος μετὰ 15,000 Κ.—*Μελένικον*, πρὸς Α., μετὰ 12,000 Κ.—*Καβάλλα*, μετὰ 8,000 Κ., ἀντικρὺ τῆς *Θάσου*, παράγουσα περίφημον καπνόν.

Ἄπασαι σχεδὸν αὗται αἱ πόλεις ἔχουσι πληθυσμὸν Ἑλληνικὸν καὶ σχολεῖα Ἑλληνικά, μόνον δὲ εἰς τὰ βορειότατα ἐπικρατοῦσιν οἱ Σλαῦοι. Εἰς δὲ τὰ νότια τῆς Μακεδονίας, χωριζομένη διὰ γραμμῆς φερομένης ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ Θερμαϊκοῦ κόλπου μέχρι τοῦ Στρυμονικοῦ, ἐκτείνεται ἡ *Χαλκιδική* χερσονήσος, διάσημος τὸ πάλαι διὰ τὰς αὐτόθι Ἑλληνικὰς ἀποικίας (*Ἀμφίπολιν*, *Ποτίδαιαν*) καὶ τὰ *Στάγειρα* (παρὰ τὴν νῦν *Λυμπιάδα*), πατρίδα τοῦ μεγάλου φιλοσόφου *Ἀριστοτέλους*. Ἐντεῦθεν δὲ πάλιν κόπτονται τρεῖς γλῶσσαι πρὸς Ν. διὰ τῆς εἰσχωρήσεως τοῦ *Σιγγιτικοῦ* καὶ *Τορωαίου* κόλπου, ὧν ἡ ἀνατολικωτέρα ἀποτελεῖ τὸ ἀκρωτήριον *Ἄθων*, τὴν σήμερον *Ἅγιον Ὄρος*, ἔνθα ὑπάρχουσιν 21 μοναστήρια ὀρθοδόξων χριστιανῶν μετὰ 6,000 μοναχῶν. Γνωσταὶ δὲ κωμοπόλεις τῆς Χαλκιδικῆς χερσονήσου τὴν σήμερον εἶνε τὰ *Βασιλικά*, ἡ *Γαλάτιστα* (3,500 Κ.), ὁ *Πολύγυρος* καὶ ἡ *Ἱερισός*. Εἰς δὲ τὸν λεγόμενον *Πρόβλαχα* (εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ Ἄθω) σώζονται τὰ ἴχνη τῆς διώρυγος τοῦ *Ξέρξου*.—Ἡ πρὸς Δ. χερσονήσος *Παλλήνη* (τὰ νῦν *Κασσάνδρα*) εἶνε γνωστὴ διὰ τὴν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως φοβερὰν καταστροφὴν αὐτῆς.

5) **Ἡπειρος καὶ Ἀλβανία.**

[Ἡ Ἡπειρος μετὰ τῆς Ἀλβανίας, ἦτοι Νέας Ἡπέρου, ἔχει 750 □ Μ, καὶ 2,100,000 Κ., ὧν 1,200,000 εἶνε χριστιανοὶ καὶ 400,000 Ἑλληνας].

Ἡ Ἡπειρος κεῖται πρὸς Δ. τῆς Θεσσαλίας, διασχίζομένη ὑπὸ βράχων ἀποκρήμων καὶ ὑδάτων σκοτεινοῦ χρώματος, μάλιστα εἰς τὰ παράλια· καὶ ὄρη μὲν ἄξια λόγου ἔχει πρὸς Α. τὸν Πίνδον, περὶ τὸ κέντρον τὸν Τόμαρον καὶ τὰ Τζουμέρκα· πρὸς Ν. τὸ Μακρονόρος καὶ πρὸς Δ. τὰ Κεραύνια· πεδιάδας δὲ τὴν τῆς Ἀρτης καὶ τὴν τοῦ Φαραρίου, διαρροεμένην ὑπὸ τοῦ Ἀχέροντος· καὶ ποταμοὺς τὸν Ἄψον, Ἀῶον, Θύαμιν (Καλαμᾶν), Κωκυτόν, Ἀχέροντα καὶ Ἀραχθόν, χυνομένους εἰς τὸν Ἀδρίαν καὶ τὸ Ἴόνιον πελαγος.

Πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι αὐτόθι εἶνε· Ἰωάννινα, πατρὶς τῶν μεγάλων εὐεργετῶν τοῦ ἔθνους Ζωσιμαδῶν καὶ Καπλανῶν. Ἐχει δ' ἡ πόλις αὕτη περίπου 30,000 Κ καὶ Γυμνάσιον Ἑλληνικόν, κειμένη ἐπὶ ὀμωνύμου λίμνης, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὑπάρχει νησίδιον, ἔχον μοναστήριον καὶ τὰ ἐρείπια τοῦ ἀνακτόρου τοῦ πολυθρυλήτου Ἀλήπασσα. ΝΔ. δὲ τῆς λίμνης ταύτης ἦτο τὸ πάλαι τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης. — Εἰς δὲ τὰ ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων κεῖνται τὰ 46 Ζαγοροχώρια, ἔχοντα περὶ τὰς 28,000 Κ. καὶ ὀνομαστὰ διὰ τὴν εὐφυΐαν τῶν κατοίκων εἰς τὰ γράμματα καὶ τὸ ἐμπόριον. — Μέτσοβον, ἐπὶ τῆς πρὸς τὴν Θεσσαλίαν διὰ τοῦ Πίνδου διόδου, μετὰ 7,000 Κ. — Ἀργυροκάστρον, ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων καὶ Τούρκων. — Περμετὴ ΒΑ. μετὰ 6,000 Κ. — Δέλβινον, ΒΔ. τῶν Ἰωαννίνων, μετὰ 6,000 Κ. Βορειότερα δέ, ὅχι μακρὰν τῆς θαλάσσης κατοικοῦσιν οἱ Χειμαρι-

ῶται.—*Παραμυθία*, ΝΔ. τῶν Ἰωαννίνων καὶ ἄνωθεν τῆς πεδιάδος τοῦ Φαναρίου, πρωτεύουσα τῶν Ἀλβανῶν Τσαμιδῶν.—*Πάργα* (Τορύνη) ἐπὶ ποταμοῦ παραθαλασσίῳ ἀπέναντι τῶν Παξῶν. Ταύτην οἱ Ἄγγλοι ἐπώλησαν ἄλλοτε ἀντὶ χρημάτων εἰς τὸν Ἀλήπασσαν.—Εἰς δὲ τὰ ΝΑ. τῆς Πάργας κεῖται ἡ μυθώδης λίμνη Ἀχερουσία καὶ ὁ ποταμὸς Ἀχέρων, ῥέων πλησίον τοῦ Σουλίου, ΝΔ. τῆς Παραμυθίας. Εἶνε δὲ τὸ ὄρεινόν Σούλι πατρὶς τῶν Τζαβελλαίων καὶ Μποτσαραίων καὶ πλήρες δόξης διὰ τὴν ἀπαραδειγμάτιστον ἀνδρείαν καὶ φιλοπατρίαν, ἣν ἔδειξεν εἰς τοὺς αἵματηροὺς κατὰ τοῦ Ἀλήπασσα ἀγῶνας.—*Πρέβεζα*, φρούριον, πλησίον τοῦ ὁποίου ἔκειτο τὸ πάλαι ἡ Νικόπολις, κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου μετὰ τὴν ἐν Ἀκτίῳ μάχην, εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, μετὰ σχολείου Ἑλληνικοῦ καὶ 8,000 Κ.

Τῆς Ἠπείρου οἱ κάτοικοι εἶνε Ἕλληνες καὶ Ἀλβανοί· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Ὀθωμανοὶ εἶνε καταγωγῆς Ἑλληνικῆς. Ἐνταῦθα ἐβασίλευσε τὸ πάλαι ὁ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους πολεμήσας μεγαλεπίβολος Πύρρος, εἰς δὲ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀρματωλῶν ἐμαρτύρησαν οἱ Κατσαρτωναῖοι.

Πρὸς Β. τῆς Ἠπείρου κεῖται ἡ Ἀλβανία, ἥτοι Νέα Ἠπειρος, ἔχουσα ΒΑ. τὸ ὄρος Σκάρδον καὶ ποταμὸν τὸν Δρίλωνα. Ταύτης δὲ μάλιστα λόγου ἄξια πόλεις εἶνε· *Αὐλών*, παράλιος μετὰ 6,000 Κ.—*Βεράτιον*, πόλις μεσόγειος ἐπὶ τοῦ Ἄψου ποταμοῦ μετὰ 10,000 Κ.—*Ελβασσάρ*, βορειότερα, πόλις μεσόγειος μετὰ 12,000 Κ. καὶ σχολείου Ἑλληνικοῦ.—*Δυρράχιον* (Ἐπίδαμνος), πόλις ὄχυρά, εὐλίμενος καὶ ἡ μάλιστα ἐμπορικὴ τῆς Ἀλβανίας· ἔχει δὲ 12,000 Κ. καὶ σχολεῖον Ἑλληνικόν.—*Σκόδρα*, πρὸς Β. τοῦ Δρίλωνος, πρωτεύουσα τῆς ἰδίως Ἀλβανίας, ἥτοι τῆς ἄνω, ἔχουσα 35,000 Κ. καὶ χυτή-

ρια Ἀλβανικῶν ὄπλων.— *Πρισρένη*, πρὸς Β., μετὰ 26,000 Κ., πόλις μεσόγειος καὶ ὄχυρά.— *Κροδία*, ὄχι μακρὰν τοῦ Δυρραχίου, ἢ ἄλλοτε καθέδρα τοῦ Σκεντέρ-βει.— *Ἀρτίβαρι*, πόλις ἐμπορικὴ καὶ παράλιος, ἀνήκουσα νῦν εἰς τοὺς Μουροβουνίου.— *Κοριτσά* ΝΑ. μετὰ 15,000 καὶ σχολεῖου Ἑλληνικοῦ.

Σημ. Πάντες σχεδὸν οἱ Ἀλβανοὶ εἶνε φιλέλληνες καὶ ἔχουσι περὶ τοῦ τὰ αὐτὰ πρὸς ἡμᾶς ἤθη. Διαιροῦνται δὲ εἰς Γκέκκηδες, Τόσκηδες, Τσάμηδες καὶ Λιάπηδες, ἔχοντες πληθυσμὸν περὶ τὰς 550 χιλ.

4) **Βοσνία** (τὸ πάλαι μέρος τῆς Ἰλλυρίας).

[1268 □ Μ. μετὰ 1,200,000 Κ.]

Ἡ *Βοσνία*, ἢ *Ἐρζεγοβίνη* καὶ τὸ *Νοβιπαζάρ* εἶνε κατειλημμένα καὶ διοικιοῦνται ὑπὸ τῆς Αὐστρίας. Ὅρη δ' ἐνταῦθα εἶνε πρὸς Δ. αἱ *Διναρικαὶ Ἀλπεις*, ποταμοὶ δὲ τὰ εἰς τὸν Σαῦον χυνόμενα παραπόταμα. Πόλεις δὲ εἰς μὲν τὴν Ἐρζεγοβίνην εἶνε ἡ *Μοστάρη* παρὰ τὸν *Νάρονα*, ἔχουσα 16,000 Κ., καὶ τὸ ὄχυρὸν *Τρέβινον*, ἔδρα ἐπισκόπου δυτικοῦ· εἰς δὲ τὴν Βοσνίαν τὸ βιομήχανον καὶ ὄχυρὸν *Βοσρασεράϊον* ἢ *Σαράγεβο* μετὰ 65,000 Κ., τὸ ὄχυρὸν *Τραβνίκον* (10 χιλ.) καὶ πρὸς βορρᾶν ἡ *Βαρναλούκα*, μετὰ 20,000 Κ. Εἰς δὲ τὰ σύνορα τῆς Σερβίας τὸ *Σβόρδικον* μετὰ 12,000 Κ. καὶ τὸ *Νοβιπαζάρ*.

5) **Βουλγαρία** (ἄλλοτε Κάτω Μοισία).

[1266 □ Μ. μετὰ 2,300,000 Κ.,

ἐν οἷς 150,000 Ἕλληνες].

Ἡ *Βουλγαρία* ἡγεμόνα ἔχει τὸν ἐκ τοῦ Βαττεμβεργίου οἴκου τῆς Ἑσσης *Ἀλέξανδρον* τὸν Α', κεῖται δὲ μεταξὺ τοῦ Αἴμου καὶ τοῦ κάτω Δουνάβεως· καὶ εἶνε μὲν ὠραία καὶ γόνιμος, ἀλλὰ γεωργεῖται κακῶς. Καὶ

καθέδρα μὲν τοῦ ἡγεμόνος εἶνε ἡ *Σόφια* ΝΔ. μετὰ 30 χιλ. Κ. εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Αἴμου· ἄλλαι δὲ πόλεις ἄξια λόγου εἶνε· *Πλέβρα*, περιβόητος διὰ τὴν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον (1877-8) πολιορκίαν· *Σούμλα*, μετὰ 60,000 Κ., ἐπίσης εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ Αἴμου καὶ ἐπὶ τῆς ἀγούσης πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὁδοῦ, σπουδαιότατη στρατηγικὴ θέσις.— *Τύρναβος* (ἢ Βουλγαρικὴ), ἐπὶ βράχου κτισμένη, πρὸς Δ. τῆς Σούμλας, μετὰ 15,000 Κ.— *Βάρα* (Ὁδησὸς τὸ πάλαι) εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον, μετὰ 20,000 Κ., ἐν οἷς ὑπάρχουσι πλεῖστοι Ἕλληνες. Εἰς δὲ τὰ βόρεια σύνορα καὶ ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως κεῖνται τὰ φρούρια *Νικόπολις*, *Σίστοβορ*, *Σιλιστρία* (30,000 Κ.) καὶ *Ρουτσούκιον*· ἔτι δὲ τὸ *Βιδδίνιον* πρὸς Δ., μετὰ 25,000 Κ.

Σημ. Μετὰ τῆς Βουλγαρίας ἠνώθη ἐσχάτως διοικητικῶς ὑπὸ τὸν Ἀλέξανδρον Α'. καὶ ἡ Ἀνατολικὴ Ῥωμυλία (ἰδὲ σελ. 24). Ἔχουσι δ' οἱ Βούλγαροι στρατὸν λίαν ἐξησκημένον.

6) Κρήτη.

[156 □ Μ. καὶ 300,000 Κ.].

Τὴν νῆσον ταύτην διασχίζει ἐκ Δ. πρὸς Α. σειρά ὄρέων, ὧν γνωστότερα εἶνε τὰ *Λευκὰ* (8,100^π) πρὸς Δ., ἐπὶ τῶν ὁποίων κατοικοῦσιν οἱ ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῶν Τούρκων διατελέσαντες *Σφακιανοί*, ἢ *Ἰδη* (8,060^π), εἰς τοὺς πρόποδας τῆς ὁποίας ἐλέγετο τὸ πάλαι ὅτι ἔκειτο ὁ μυθολογούμενος *Λαβύρινθος* καὶ ἡ *Δίκη* (Λατσίθι) πρὸς Α. (7,100^π). Καὶ πεδιάς μὲν αὐτόθι λόγου ἄξια εἶνε ἡ τῆς *Μεσσαράς* (10 Μ) πρὸς Α., ποταμὸς δὲ μᾶλλον γνωστός ὁ *Ἰάρδαρος* (Πλατανιάς), ὅχι μακρὰν τῶν Χανίων, ἔνθα ἐναυάγησεν ὁ Μενέλαος. Διαιρεῖται δὲ εἰς πέντε διοικήσεις· τὴν γενικὴν διοίκησιν *Χαρίων* πρὸς Δ., τὴν τῶν *Σφακιῶν*, τὴν τῆς *Ριθυμνίας*, τὴν τοῦ *Ἡρακλείου* καὶ

(ΓΕΩΓΡ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ)

τὴν τοῦ *Λασοιθίου* πρὸς Α., καὶ πόλεις ἀξιοσημειώτους ἔχει· τὰ *Χαρία* (Κυθωνία), φρούριον Ἐνετικὸν καὶ καθέδραν τοῦ διοικητοῦ, μετὰ 15,000 Κ.—*Ῥέθυμιον* (Ῥιθυμνία) πρὸς Α. τῶν Χανίων, ἐπίσης ὄχυρὰν πόλιν μετὰ 10,000 Κ.—*Ἡράκλειον* (Μεγάλο Κάστρο) πρὸς Α., τὸ ὄχυρότατον τῆς νήσου φρούριον, καθέδραν τοῦ Μητροπολίτου μετὰ 25,000 Κ. 27 ἔτη ἐπολιόρχουν τὸ φρούριον τοῦτο οἱ Τούρκοι, ἕως οὗ τὸ ἐκυρίευσαν τῷ 1669. Ἐδῶ πλησίον ἦτο τὸ πάλαι ἡ *Κνωσσός* καὶ ἡ *Γόρτυνα*.

Λιμένας δὲ σπουδαίους ἡ νῆσος ἔχει τὸν τῆς *Σούδας* πλησίον τῶν Χανίων καὶ τὸν τῆς *Σπίνας Λόγγας* πρὸς Α.

Ἡ Κρήτη παράγει λαμπρὰ πορτογάλια, κάστανα, ἔλαιον πολὺ, τυρὸν καὶ βαλανίδια.

Τῶν δὲ κατοίκων τὰ $\frac{4}{3}$ εἶνε Ἕλληνες Χριστιανοί· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Ὀθωμανοὶ μόνον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν γνωρίζουσιν, ὄντες καταγωγῆς Ἑλληνικῆς. Ἐχει δὲ ἡ Κρήτη τανῶν διοικήσεων αὐτόνομον, βουλὴν ἰδίαν, οἰκονομικὴν διαχείρισιν ἀνεξάρτητον καὶ διοικητὴν χριστιανὸν (τὸν *Σάββα πασσάν*).

Φυλαί. Θρησκείαι. Πολίτευμα.

Τὸν πληθυσμὸν τῆς ὑποτελοῦς εἰς τὸν Σουλτάνον Ἑλληνας. Χερσονήσου, περίπου 10,400,000 ἀποτελοῦσιν.

1) Ἕλληνες χριστιανοί, περὶ τὰ 2,500,000, κατοικοῦντες μάλιστα τὴν Ἡπειρον, Μακεδονίαν, Θράκην καὶ τὰς νήσους. Εἰς τὴν φυλὴν ταύτην ἀνήκουσι πάντες σχεδὸν οἱ ἐπιστήμονες, ἔμποροι καὶ βιομήχανοι.

2) *Σλαῦοι* χριστιανοί, ἐκτὸς κατοίκων τινῶν τῆς Βοσνίας, οἵτινες εἶνε μωαμεθανοί. Διαιροῦνται δὲ εἰς Δυτικούς (κατοικοῦντας τὴν Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην καὶ Μακεδονίαν καὶ ὄντας περίπου 700 χιλ.) καὶ ἀνατολικούς (Βουλγάρους, περὶ τὰ 2,000,000).

8) Ἀλβανοὶ (1,500,000), ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Πελασγῶν καὶ Ἰλλυριῶν.

4) Τοῦρκοι (3,000,000).

5) Ἀρμένιοι (400,000), κατοικοῦντες εἰς τὰς ἐμπορικὰς πόλεις.

6) Ἰουδαῖοι (περίπου 100,000), πρὸ πάντων εἰς τὴν Θεσσαλονίκην.

7) Τσίγγανοι (200,000), κυρίως εἰς τὴν Βολγαρίαν καὶ Θράκην.

Καὶ ὁ μὲν Σουλτάνος (Ἀβδοῦλ Χαμητ τανῦν) ἐνώνει ἐν ἑαυτῷ ὡς ἀπεριόριστος κυριάρχης τὴν ὑπερτάτην κοσμικὴν καὶ πνευματικὴν ἐξουσίαν· τὰ δὲ μέγιστα ἀξιώματα εἶνε· τὸ τοῦ μεγάλου βεζύρου, ὅστις εἶνε κορυφαῖος τῆς κυβερνήσεως, ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν πάντας τοὺς ὑπουργούς, καὶ τὸ τοῦ Σέχ Οὐλ Ἰσλάμου, τοῦ πρώτου τῶν Οὐλεμάδων, ἥτοι τῶν δικαστῶν ἅμα καὶ ἱερέων.

Καὶ ἡ μὲν στρατιωτικὴ δύναμις τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀναβαίνει πιθανῶς μετὰ τὸν πρὸς τὴν Ῥωσσίαν πόλεμον (1878) εἰς 180 χιλιάδας ἀνδρῶν· ὁ δὲ στόλος σύγκειται ἐξ 100 ἀτμοκινήτων (ἐν οἷς 15 θωρηκτὰ) καὶ 50 ἰστιοφόρων μετὰ 2,000 πυροβόλων.

Μετὰ τὰς ὑποτελεῖς ταύτας εἰς τὸν Σουλτάνον χώρας ἔπονται αἱ ἀνεξάρτητοι ἐπικράτειαι τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου, ἥτοι·

Β'. ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΡΩΜΟΥΝΙΑΣ.

ἥτοι αἱ ἠνωμέναι παραδουνάβειοι ἡγεμονίαι

Βλαχία καὶ Μολδαυία μετὰ τῆς Δοβρουτσας.

[2,360 □ Μ. μετὰ 5 ἑκατομ. Κ., ἐν οἷς 100,000 περίπου Ἑλλήνων, ἐμπορευομένων ἐνταῦθα].

Ἡ Ῥωμουνία χωρίζεται ἀπὸ τῆς Οὐγγαρίας διὰ τῶν

Τρανσιλβαρικῶν Ἀλπεων συνταγματικὸς δὲ βασιλεὺς αὐτῆς εἶνε τὴν σήμερον ὁ πρίγκηψ Ὅχεντζόλλερν Κάρολος.

α'. Βλαχία.

[1330 □ M.]

Διὰ τοῦ ποταμοῦ Ἀλούτα διαιρεῖται ἡ Βλαχία εἰς μικρὰν (δυτικὴν) καὶ μεγάλην (ἀνατολικὴν). Πόλεις δὲ λόγου ἄξιαι ἐνταῦθα εἶνε· *Βουκουρέστιον*, πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλέως μετὰ 220,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου.—*Γιούργεβορ*, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, ἀπέχον ὀλίγας ὥρας τοῦ Βουκουρεστίου καὶ οἶνει ἐπίνειον αὐτοῦ, ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 12,000 Κ.—*Κραγιώβα*, πρὸς Δ. εἰς τὴν μικρὰν Βλαχίαν, ἔχουσα 20,000 Κ., ἀλικὰς καὶ σπουδαῖον ἐμπόριον.—*Πλοῦέστη*, πρὸς Β. τοῦ Βουκουριστίου, πόλις πλουσία καὶ ἐμπορικὴ μετὰ 25,000 Κ.—*Βούζιορ*, ἐπὶ ὁμωνύμου ποταμοῦ, μετὰ 9,000 Κ.—*Βραΐλα*, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, μετὰ 40,000 Κ., ἐν οἷς πολλοὶ Ἕλληνες ἔμποροι. Κύρια δ' ἐμπορεύματα εἶνε τὰ σιτηρά.—*Ριμνίτση*, παρὰ τὸν Ἀλούταν, ἔχουσα ἀλατωρυχεῖα.—*Καλαφάτι*, ἐμπορικὸς τόπος παρὰ τὸν Δούναβιν πρὸς Δ. Σημειωτέον δ' ὅτι τὸ Βουκουρέστιον συνδέεται διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Γιουργέβου καὶ τῆς Βραΐλας, ἔτι δὲ μετὰ τοῦ Ρουτσουκίου, τῆς Σούμλας καὶ Βάργας.

β'. Μολδαβία.

[900 □ M.]

Ἡ Μολδαβία διαρέεται μὲν ὑπὸ τοῦ Σερέτου, χωρίζεται δὲ διὰ τοῦ Προύθου ἀπὸ τῆς Ῥωσσικῆς Βασσαραβίας. Ἐξάγει δ' ἡ χώρα ἵππους καὶ βόας, καὶ εἶνε μὲν ἡ γῆ πολὺ γόνιμος, γεωργεῖται ὁμῶς κακῶς. Πόλεις δὲ

λόγου ἄξια αὐτοῖσι εἶνε· Ἰάσιον, πρωτεύουσα τῆς Μολδαβίας, κειμένη πλησίον τοῦ Προύθου, μετὰ 90,000 Κ., ὧν τὸ ἥμισυ εἶνε Ἑβραῖοι.—Γαλάζιον, πρὸς Ν. μετὰ 60,000 Κ., ἐν οἷς πολλοὶ Ἕλληνες, παρὰ τὸν Δούναβιν καὶ μεταξὺ τῶν στομάτων τοῦ Προύθου καὶ Σερέτου· εἶνε δ' ἡ πόλις αὕτη κέντρον τοῦ θαλασσίου ἐμπορίου, ἐξάγουσα ζυλικήν, ἄλας, ἔριον καὶ πετρέλαιον.—Ἰσμαήλιον, εἰς τὸ Β. στόμα (τῆς Κιλίας) τοῦ Δουνάβεως, μετὰ 26,000 Κ.—Ῥωμανόν, ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Μολδαύου καὶ Σερέτου.—Οκνα, ἔχουσα μεταλλεῖα καὶ ἀλατωρυχεῖα.—Φοξάρη, εἰς τὰ σύνορα τῆς Βλαχίας, μετὰ 20,000 Κ.

γ'. Δοβρούτσα.

[130 □ Μ. 20,000 Κ.]

Αὕτη κεῖται μεταξὺ τοῦ Δουνάβεως καὶ τῆς Μαύρης Θαλάσσης, πόλεις δ' ἔχει τὴν *Τούλτσαρ*, λιμένα τοῦ Δουνάβεως, καὶ τὴν *Μαργαλιάρ* παρὰ τὴν Μαύρην Θάλασσαν.

Σημ. Οἱ Ῥωμοῦνοι ὁμιλοῦσι γλῶσσαν καταγομένην ἐκ τῆς Λατινικῆς, ἔχουσαν δὲ πολλὰς λέξεις Σλαυϊκᾶς· ἔχουσι δὲ κρατὸν λόγου ἄξιον, 8 κανονιοφόρους καὶ θαλαμηγούς καὶ τρεῖς τροπιλλοφόρα.

Ν'. ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ.

[900 □ Μ, μετὰ 1,700,000 Κ.].

Πόλεις ἡ Σερβία λόγου ἀξίας ἔχει· τὸ ὄχυρὸν *Βελιγράδιον* ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως καὶ Σαύου, μετὰ 40,000 Κ., καθέδραν τοῦ βασιλέως. Καταβαίνοντες δὲ τὸν Δούναβιν ἀπαντῶμεν τὴν ἐπίσης ὄχυρὰν *Σεμενδρίαν* μετὰ 12,000 Κ. καὶ πολλῆς φυτείας ἀμπέλων· καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τὴν *Κραγουγεβάτσην* μετὰ 5,000 Κ., χυτηρίου κανονίων καὶ δπλοθήκης. Ἄλλαι πόλεις εἶνε ἡ *Νίσσα* ἐπὶ τοῦ

εἰς τὸν Μοραβίαν χυνομένου *Νυσσάβα* ΝΑ. τῆς Σεμενδρίας μετὰ 20,000 Κ. καὶ ἡ *Ὀσχίτσα* ΝΔ. μετὰ 7,000 Κ. Τὴν Νίσσαν ἔλαβεν ἡ Σερβία τῷ 1878.

Ἡ Τουρκία ἐλάμβανε παρὰ τῆς Σερβίας μόνον φόρον τινὰ (περὶ τὰς 500,000 φράγκων)· τῷ δὲ 1867 κατέλιπε καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ διατηρεῖν φρουρὰν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Βελιγραδίου. Νῦν δὲ λαβοῦσα μέρος εἰς τὸν πόλεμον τῶν Ῥώσων πρὸς τοὺς Τούρκους (1878) ἔγεινεν ἀνεξάρτητος. Βασιλεὺς τῆς Σερβίας εἶνε ὁ φιλέλληνας Μιλλάνος Α΄. (Ὁθρένοβιτς). Οἱ Σέρβοι ἔχουσι στρατὸν ἰκανὸν καὶ λίαν ἀξιόμαχον.

Δ'. ΗΓΕΜΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΥ.

[164 □ Μ. μετὰ 240,000 Κ.].

Τὸ *Μαυροβούνιον* (Μοντενέγρο) κεῖται πρὸς Β. τῆς Ἑλθωνίας, διήκον μέχρι τῆς Ἐρζεγοβίνης καὶ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης πρὸς Ν.

Οἱ Μαυροβουνιώται εἶνε λαὸς πολεμικός, Σλαυικῆς καταγωγῆς καὶ ὀρθόδοξος τὴν θρησκείαν. Ἄρχει δὲ τοῦ Μαυροβουνίου ὡς ἡγεμὼν ἀπόλυτος ὁ φιλελληνικώτατος *Νικόλαος* (Πέτροβιτς Νιέγκος) ζῶν λιτώτατα, διορίζων δὲ καὶ παύων προφορικῶς τοὺς ὑπουργούς, συμβούλους τῆς ἐπικρατείας καὶ ὑπαλλήλους. Γνωσταὶ δὲ κωμοπόλεις εἶνε ἡ Κετίγνη, 2,000^π ὑψηλὰ κειμένα, ἔδρα τοῦ ἡγεμόνος, μόλις ἔχουσα 700 Κ.· ἡ *Νιερόσση*, τόπος τῆς καταγωγῆς τοῦ κυβερνῶντος ἡγεμόνος, καὶ τὸ εὐλίμενον Ἑλθωνικὸν *Δουλαϊτρον*, κατ' ἀπόφασιν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων δοθὲν εἰς τὸ Μαυροβούνιον τῷ 1881.—*Ἀρτίβαρι*, ἐπίσης ἀνῆκον πρότερον εἰς τοὺς Ἑλθωνούς.

Σημ. Οἱ Μαυροβουνιώται ὑπηρετοῦσι πάντες ὡς στρατῶται, εἶνε ἀνδρειώτατοι καὶ πολλοὶ μεγάλωτοι.

Ε΄. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

[1250 □ Μ. καὶ 2,000,000 Κ.].

Ἡ ἐλευθέρα Ἑλλάς πρὸς Β. σύνορα ἔχει ἀκανόνιστα τὰς νοτίας κλιτύας τοῦ Κάτω Ὀλύμπου καὶ δειράδας τῶν Καμβουνίων (Χασσίων) ὀρέων καὶ τοῦ Πίνδου, πρὸς Α. τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, πρὸς Ν. τὴν Μεσόγειον θάλασσαν καὶ πρὸς Δ. τὸν ποταμὸν Ἄραχθον (τῆς Ἄρτας) καὶ τὸ Ἴόνιον πέλαγος. Καὶ φυσικῶς μὲν συνίσταται ἐκ τῆς Θεσσαλίας καὶ τοῦ μέχρι τοῦ Ἀράχθου μέρος τῆς Ἡπείρου, ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, τῆς Πελοποννήσου, τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τῶν νήσων τοῦ Ἰονίου πελάγους· πολιτικῶς δὲ διαιρεῖται εἰς 16 νομοὺς, ὧν τρεῖς μὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Ἡπειρον, ὁ τῆς Λαρίσσης, ὁ τῶν Τρικκάλων καὶ ὁ τῆς Ἄρτης, τρεῖς εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα, ὁ τῆς Ἀπτικῆς καὶ Βοιωτίας, τῆς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος (Ἀνατολικὴ Ἑλλάς) καὶ τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας (Δυτικὴ Ἑλλάς)· πέντε δὲ εἰς τὴν Πελοπόννησον· ὁ τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος, τῆς Μεσσηνίας, Λακωνίας καὶ Ἀρκαδίας· δύο δὲ εἰς τὸ Αἰγαῖον· ὁ τῆς Εὐβοίας καὶ τῶν Κυκλάδων· καὶ τρεῖς εἰς τὸ Ἴόνιον πέλαγος· ὁ τῆς Κερκύρας, Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου.

Οἱ νομοὶ οὗτοι ὑποδιαιροῦνται εἰς ἐπαρχίας, καὶ αὗται πάλιν εἰς δήμους. Καὶ τοὺς μὲν νομοὺς διευθύνουν νομάρχαι, διοριζόμενοι ὑπὸ τῆς Β. Κυβερνήσεως, καὶ τὰς ἐπαρχίας ἐπαρχοὶ, ὡσαύτως ὑπάλληλοι τῆς κυβερνήσεως· οἱ δὴμαρχοὶ ὅμως ἐκλέγονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ, καθὼς καὶ οἱ βουλευταὶ οἱ ψηφίζοντες τὰς δαπάνας τοῦ βασιλείου καὶ θέτοντες τοὺς νόμους. Βουλευταὶ εἶνε 245.

Α'. Θεσσαλία καὶ Ἡπειρος.

[300 □ Μ. περίπου 300,000 Κ. περίπου].

α'.) Νομὸς Λαρίσσης.

(Πελασγιώτιδος καὶ Μαγνησίας).

[145,000 κάτοικοι].

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν εἶνε ὁ Ὀλυμπος πρὸς Β., καὶ ἡ Ὅσσα καὶ τὸ Πήλιον πρὸς Α., ποταμοὶ δὲ ὁ Πηγεῖος καὶ Ἄναυρος, πεδιάς ἡ τῆς Λαρίσσης, λίμναι ἡ Ἀσκορῆς (Νεζερός) καὶ Βοιθηῆς (Κάρλα), ἐπαρχίαι δὲ 6, ἦτοι·

1) Τῆς Λαρίσσης, μετὰ 35,000 Κ. Ἐνταῦθα πόλις λόγου ἄξια εἶνε·

Λάρισσα (εἰς τὴν Πελασγιώτιδα), πόλις τῶν παναρχαίων Πελασγῶν μετ' ἀκροπόλεως καὶ στρατιωτικῶν χαρακωμάτων, ἔδρα δὲ μητροπολίτου. Διαρρέεται δὲ ὑπὸ τοῦ Πηγεῖου καὶ εἶνε πόλις ἐμπορικωτάτη καὶ κατοικία τῶν πλουσιωτάτων Ὀθωμανῶν μπέηδων. Εἶνε δὲ νῦν πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, ἔχει ἐφετεῖον, πρωτοδικεῖον, διδασκαλεῖον, γυμνάσιον καὶ 15,000 Κ.— Ἀμπελάχια ἐπὶ τῆς Ὀσσης ὑπεράνω τῶν Τεμπῶν, κωμόπολις περίφημος διὰ τὴν ἄλλοτε βιομηχανικὴν ἀκμὴν αὐτῆς μετὰ 3,500 Κ.

2) Τοῦ Βῶλου (εἰς τὴν Μαγνησίαν), μετὰ 57,000 Κ. Ἐνταῦθα λόγου ἄξια πόλις εἶνε·

Βῶλος, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, πόλις ἐμπορικὴ καὶ ἐπίνειον τῆς ὅλης Θεσσαλίας, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου. ἔχει δὲ πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, παρθεναγωγεῖον, καὶ 6,000 Κ. Εἶνε ἔδρα μητροπολίτου (τοῦ Δημητριάδος) καὶ συνδέεται μετὰ τῆς Λαρίσσης, τῶν Τρικκάλων καὶ ἄλλων πόλεων διὰ σιδηροδρόμου. Πλησίον

αὐτῆς κείνται τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας Δημητριάδος (πρὸς Α.) καὶ ἀπέναντι (πρὸς Ν.) τὰ ἐρείπια τῶν Παγασῶν.

— *Μακρονίτσα* καὶ *Πορταριά*, κωμοπόλεις περίφημοι ἐπὶ τοῦ Πηλίου, ἡ μὲν διὰ τὴν ἐν ἔτει 1878 μάχην, ἡ δὲ διὰ τὴν φυσικὴν καλλονὴν καὶ τὰ ἀφθόνα καὶ ψυχρὰ ὕδατα. Αὐτοῦ πλησίον ἔκειτο ἡ ἀρχαία *Ἰωλκός*, ὅθεν ἐξέπλευσε τὸ πάλαι ὁ Ἰάσων μετὰ τῶν Ἀργοναυτῶν. — *Ζαγορά* ἐπὶ τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ Πηλίου καὶ *Μηλιαί*, περίφημοι ἄλλοτε διὰ τὰ σχολεῖά των.

3) Τοῦ *Τυγράβου*, μετὰ 15,000 Κ. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἀξίαι εἶνε·

Τύγραβος, πρὸς Β. τῆς Λαρίσσης, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ ποταμοῦ *Ξυδιά* (Τιταρησίου), πόλις νεωτέρα μετ' ἐμπορίου μετὰξῆς καὶ νημάτων. ἔχει δὲ Ἑλλήν. σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον λαμπρὸν καὶ 8,500 Κ. — *Ραψάρη*, ἐπὶ τῶν προπόδων τοῦ Ὀλύμπου, μετὰ 5,500 Κ., κωμόπολις περίφημος διὰ τὴν ἄλλοτε βιομηχανικὴν ἀκμὴν τῆς.

4) Τῆς *Ἀγνιάς*, μετὰ 13,000 Κ. Ἐνταῦθα πόλις λόγου ἀξία εἶνε· *Ἀγνιά*, μετ' ἐμπορίου μετὰξῆς, βάμβακος καὶ οἴνου, ἔτι δὲ Ἑλλήν. σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον καὶ 3,000 Κ. περίπου.

5) Τοῦ *Ἀλυροῦ* μετὰ 9,000 Κ. Ἐνταῦθα πόλις λόγου ἀξία εἶνε·

Ἀλυρός, πρὸς Ν. τοῦ Βώλου, μετὰ ἐμπορίου καπνῶν, βάμβακος καὶ γεννημάτων, καὶ 4,500 Κ., συμπεριλαμβανομένων τῶν πέριξ χωρῶν.

6) *Δομοκοῦ* καὶ *Φαρσάλων*, μετὰ 18,000 Κ. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἀξίαι εἶνε·

Φέρσαλα (Φάρσαλος), ἔδρα τανῶν ἐπισκόπου, παρὰ τὸν Ἀπιδανὸν ποταμὸν, μετ' ἀκροπόλεως· εἶνε περίφημος διὰ τὴν μεταξὺ Πομπηίου καὶ Καίσαρος μάχην (48 π. Χ.).

145000
118000
132000
200000
130000
240000
45000
2260
1320
2310
—
2869

Πρὸς Α. αὐτῆς ὑφίστανται οἱ λόφοι *Κυνὸς Κεφαλαί*, ἔνθα ὁ Φλαμινῖνος ἐνίκησε Φίλιππον τὸν Γ'. τῷ 197 π. Χ. — *Δομοκός* (Θαυμακοί), φρούριον καὶ ἔδρα ἐπισκόπου πρὸς Β. τῆς Λαμίας μετὰ 5,000 Κ., συμπεριλαμβανομένων τῶν πέριξ χωρίων.

β'.) Νομὸς Τρικκάλων.

(Ἑστιαιώτιδος).

[118,000 Κ.].

Ἐνταῦθα ὄρη εἶνε ὁ *Κόζακας*, παραφυὰς τοῦ Πίνδου, καὶ τὰ *Θεσσαλικά Ἄγραφα* (ἐπὶ τοῦ Πίνδου) πρὸς Δ. καὶ τὰ *Καμβούρια* πρὸς Β., πεδιάδες ἢ τῶν *Τρικκάλων* καὶ τῆς *Καρδίτσης*, ποταμὸς ὁ *Πηνεῖος*, καὶ λίμνη ἡ *Ξυρίας* (Νταουκλή). Περιέχει δὲ ὁ νομὸς οὗτος τρεῖς ἐπαρχίας.

1) Τῶν *Τρικκάλων*, μετὰ 38,000 Κ. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Τρίκαλα (Τρίκκη) ἐπὶ τοῦ Ληθαίου ποταμοῦ, μετὰ φρουρίου εἰς ὑπωρείας λόφου, καὶ ἐμπορίου πρὸ πάντων σιτηρῶν. ἔχει δὲ πρωτοδικεῖον, γυμνάσιον, ἱερατικὴν σχολὴν, παρθεναγωγεῖον καὶ 12,000 Κ. — *Γαρδίκι* (Ζάρκος) πρὸς Α. τῶν Τρικκάλων, κωμόπολις καὶ ἔδρα ἐπισκόπου.

2) Τῆς *Καλαμπάκας*, μετὰ 21,000 Κ. Ἐνταῦθα κωμοπόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Καλαμπάκα, γνωστὴ διὰ τὴν ἐν ἔτει 1854 νικηφόρον τῶν Ἑλλήνων μάχην. Ἐδῶ πλησίον κεῖνται τὰ *Μετέωρα*, ἀρχαῖα Βυζαντιακὰ μοναστήρια ἐπὶ ἀποτόμων βράχων, ἔνθα ἀναβαίνουνσι διὰ κοφινίων, ἀνελκυσμένων διὰ σχοινίων. — *Μαλακάσι*, ἡ βορειοτάτη κώμη τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου ἐπὶ τῆς Α. πλευρᾶς τοῦ Πίνδου, ἔνθα ἔχει τὰς πηγὰς αὐτοῦ ὁ Πηνεῖος.

3) Τῆς *Καρδίτσας*, μετὰ 60,000 Κ. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Καρδίτσα, εἰς τὴν παλαιὰν *Θεσσαλιώτιδα*, μετὰ 5,000 Κ., Ἑλλήν. σχολείου, παρθεναγωγείου καὶ ἐμπορίου καπνοῦ, βάρβακος καὶ σιτηρῶν. — *Παλαμᾶς*, κωμόπολις γεωργική.

γ. Νομὸς Ἄρτης.

(Ἄθαμανίας).

(32,000 Κ.).

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν εἶνε τὰ *Τζουμέρκα* ΒΔ. καὶ ὁ *Πίνδος* πρὸς Α., πεδιάς ἡ *Ἀμβρακική* καὶ ποταμὸς ὁ *Ἄραχθος*· περιέχει δὲ ὁ νομὸς οὗτος 2 ἐπαρχίας.

1) Τῆς Ἄρτας, μετὰ 15,000 Κ. Ἐνταῦθα πόλις λόγου ἄξια εἶνε·

Ἄρτα (Ἀμβρακία), 4 ὥρας μακρὰν τῆς βορείου ἀκτῆς τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ ἔδρα μητροπολίτου. Κεῖται δὲ ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Ἀράχθου, ἔχει πέραν τοῦ ποταμοῦ, ἐπὶ τοῦ Τουρκικοῦ ἐδάφους, περιφήμους πορτοκαλεῶνας καὶ λεμονεῶνας, καὶ περὶ τὰς 6,000 Κ., πρωτοδικεῖον καὶ γυμνάσιον.

2) Τῶν *Τζουμέρκων*, μετὰ 16,000 Κ. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Ἄργαντα, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας μετὰ 6,000 Κ., συμπεριλαμβανομένων τῶν πέριξ χωρίων. — *Καλαρρόται*, κωμόπολις εἰς τὰ βορειότατα, πατρίς τοῦ Κωλέτη.

ΣΗΜ. Τῆς Θεσσαλίας μέρος εἶνε καὶ ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸ Τουρκικὸν κράτος Ἀλασσῶν (Ὀλοσσών), πρὸς Β τοῦ Τυρνάβου, μετὰ 2,000 Κ. καὶ ἡ παράλιος Κατερίνη, ὅχι μακρὰν τοῦ Ὀλύμπου, ὅθεν ἐξάγεται ξυλεῖα. — Εἰς τὴν Θεσσαλίαν ὑπῆρξεν ὁ περιφημότετος ἀρματοῦλὸς Παππαθύμιος Βλαχάδας, σπουδαίαν διεγείρας περὶ τὸ 1805 ἐπανίστασιν.

Β'. Στερεὰ Ἑλλάς.

[369 □ Μ., 460,000 Κ.].

α'.) Νομός Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας.

[116 □ Μ., 190,000 Κ.].

Ὁ νομὸς οὗτος περιέχει 5 ἐπαρχίας, ἧτοι·

1) τῆς Ἀττικῆς, μετὰ 170,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξιοσημείωτα εἶνε ὁ Ὑμηττός (Τρελλός) πρὸς Α., τὸ Πεντελικόν, περίφημον διὰ τὰ λευκὰ μάρμαρά του καὶ ἡ Πάρηος (Ὀζᾶς)· πεδιάδες δὲ ἡ τῶν Ἀθηναίων, τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῆς Ἐλευσίνος· ποταμοὶ δὲ ὁ Κηφισσὸς καὶ Ἴλισσός· καὶ πόλεις λόγου ἄξιαι αἰ ἐξῆς.

Ἀθῆναι¹ μετὰ τῶν ἱστορικῶν ποταμῶν Κηφισσοῦ καὶ Ἴλισσοῦ, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου. Τὰ ἐν αὐτῇ περιφανῆ τῆς ἀρχαιότητος μνημεῖα, οἷον ἡ Ἀκρόπολις μετὰ τοῦ Παρθενῶνος, τοῦ ναοῦ τῆς Ἀπτέρου Νίκης, τῶν Προπυλαίων καὶ τοῦ Ἐρεχθεῖου, τὸ Θεαῖον, ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διός, τὸ Θεάτρον τοῦ Διονύσου, τὸ Ὠδεῖον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους, κλπ.· ἐτι δὲ τὰ νέα οἰκοδομήματα, οἷον τὰ Ἀνάκτορα, τὸ Πανεπιστήμιον, ἡ Συναία Ἀκαδημία, τὸ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον καὶ τὸ σχολεῖον τῶν Τεχνῶν, τὸ Βαρθάκειον Λύκειον, τὸ Ἀρσάκειον Παρθεναγωγεῖον, τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον μετὰ τῶν κομψῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν, τῶν ὠραίων πλατειῶν καὶ ὁδῶν, φωτιζομένων τὴν νύκτα διὰ φωταερίου, καθιστῶσι τὰς Ἀθήνας τὴν κομψοτάτην πόλιν τῆς Ἀνατολῆς. Πληθυσμὸν δ' ἔχει περὶ τὰς 100 χιλ. Κ.

(1) Γεωγρ. Πλ. 37^ο, 58', 1'' Γεωγρ. Μῆκ. 21^ο, 23', 30''.

Ἔρχονται δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπανταχόθεν τῆς Ἀνατολῆς νέοι φοιτῶντες εἰς τὰ διάφορα αὐτόθι ἐκπαιδευτήρια. — Πειραιεύς, ἐπίγειον τῶν Ἀθηναίων, συνδεόμενος μετ' αὐτῶν διὰ σιδηροδρόμου. Εἶνε δὲ ἡ βιομηχανικωτάτη πόλις τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα παντοῖα καταστήματα, οἷον κλωστήρια, χρυτήρια σιδήρου, καθεκλοποιεῖα κτλ. λαμπρὸν θέατρον, Χρηματιστήριον, Γυμνάσιον, Νοσοκομεῖον, Ὀρφανοτροφεῖον καὶ ἄλλα. Εἶνε δὲ καλῶς ῥημοτομημένη καὶ ἔχει 32,000 Κ. — Ἀμαρούσιον καὶ Κηφισσία, ὠραῖαι κατὰ τὸ θέρος διατριβαί. — Μαραθῶν μετ' ὀμωνύμου πεδιάδος, ἔνθα τῷ 490 π. Χ. συνεκροτήθη ἡ περιβόητος μάχη τῶν Ἀθηναίων καὶ Πλαταιέων κατὰ τῶν Περσῶν. — Ἀχαρναί (Μενίδι), πρὸς Β. μετὰ 3,000 Κ. — Τατόδι (Δεικέλεια), ὠραῖον τοῦ βασιλέως χωρίον.

2) Τῆς Αἰγίνης, μετὰ 8,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ νῆσος Αἴγιρα [2 □ Μ.] περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὴν ναυτιλίαν αὐτῆς. Σώζονται ἐρίπεια τοῦ ἀρχαίου λιμένος καὶ ἱκανῶς διατετηρημένος ὁ ναὸς τοῦ Παρελληνίου Διός. Παράγει δὲ ἐκλεκτὸν οἶνον, σῦκα καὶ ἀμύγδαλα, καὶ ἔχει πρωτεύουσαν ὀμωνυμον μετὰ 3,000 Κ. Πλησίον αὐτῆς κεῖται καὶ τὸ ῥητινοφόρον νησίδιον Ἀγκίστριον, μετὰ 520 Κ.

3) Τῆς Μεγαρίδος, μετὰ 19,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε τὰ Κέρατα πρὸς Α., ἔνθα πιθανῶς καθήμενος ὁ Ξέρξης ἐπὶ χρυσοῦ θρόνου ἐθεᾶτο τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, ἡ Γεράρεια πρὸς Δ., ὁ Κιθαιρῶν πρὸς Β. καὶ ἡ Κακὴ Σκάλα (Σκειρωνίδες πέτραι) πρὸς Ν., πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι. Μέγαρα, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, ἔνθα προκόπτει ἱκανῶς ἡ δένδροφυτεία καὶ κτηνοτροφία, μετὰ 3,500 Κ. — Ἐλευσίς, ἀπέναντι τῆς Σαλαμῖνος πρὸς Α. τῶν Κεράτων, κώμη πα-

ράλιος μετὰ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς *Δήμητρος* καὶ *Κόρης*, ἔνθα ἐτελοῦντο τὰ *Ἐλευσίρια μυστήρια*. Τὰ *Μέγαρα*, ἡ *Ἐλευσίς* καὶ ἡ *Κόρινθος* συνδέονται νῦν μετὰ τῶν Ἀθηνῶν διὰ σιδηροδρόμου.—*Σαλαμίς*, νῆσος πολυθρύλητος διὰ τὴν ἐν ἔτει 480 π. Χ. συμβῆσαν ναυμαχίαν τῶν Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Πέρσας, μετὰ 4,000 Κ., ὧν οἱ πλείστοι ἄλιεῖς καὶ ὕλοτόμοι. Τανῦν εἶνε αὐτόθι ὁ *Βασιλικὸς ναύσταθμος* μετὰ *Πλωτῆς δεξαμενῆς* πρὸς καθαρισμὸν τῶν πλοίων εἰς τὴν θέσιν *Ἀράπη*.

4) Τῶν *Θηβῶν*, μετὰ 23,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ *Κιθαιρῶν* (Ἐλατα) πρὸς Ν. καὶ ὁ *Ἐλικῶν* πρὸς Δ., πεδιάδες ἡ *Θηβαϊκὴ* καὶ *Πλαταϊκὴ* ποταμοὶ δὲ ὁ *Ἰσμηνός*, χυνόμενος εἰς τὴν πρὸς Β. λίμνην *Ἰλικήν*, καὶ ὁ *Ἀσωπός*, χυνόμενος πρὸς Ν. τοῦ *Εὐρίπου* καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι· *Θῆβαι*, παρὰ τὸν *Ἰσμηνόν*, πατρὶς τοῦ λυρικοῦ ποιητοῦ *Πινδάρου* καὶ τῶν στρατηγῶν *Ἐπαμεινώνδου* καὶ *Πελοπίδου* τὸ πάλαι, νῦν δὲ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, ἔχουσα 6,000 Κ., ἀσχολουμένων εἰς τὸ ἐμπόριον.—*Θεσπιαὶ* πρὸς Δ. μικρὰ κόμη γνωστὴ τὸ πάλαι, καθότι 700 *Θεσπιεῖς* συναπέθκνον μετὰ τοῦ *Λεωνίδου* ἐν *Θερμοπύλαις*.—*Λεῦκτρα*, ΝΑ. τῶν *Θεσπιῶν*, ἔνθα ὁ *Σπαρτιάτης Κλεόμβροτος* ἐνίκηθη καὶ ἐφονεύθη ὑπὸ τῶν *Θηβαίων*, στρατηγουμένων ὑπὸ τοῦ *Ἐπαμεινώνδου* καὶ *Πελοπίδου*, τῷ 371 π. Χ.—*Πλαταῖαι* (*Κόκλα*), ΝΑ. τῶν *Λεύκτρων* παρὰ τὸν *Κιθαιρῶνα*. Ἐνταῦθα τῷ 479 ὁ *Παυσανίας* καὶ Ἀριστείδης κατενίκησαν τὸν *Μαρδόνιον*.—*Σχηματᾶρι*, χωρίον, πλησίον τοῦ ὁποίου ἔκειτο ἡ *Τάραγρα*, πρὸς Α. τῶν *Θηβῶν* καὶ παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμόν, ἔνθα τῷ 455 π. Χ. ἐνίκησαν οἱ *Σπαρτιάται* τοὺς Ἀθηναίους.—*Ἀῶλις*, πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ *Εὐρίπου*, ὁπόθεν οἱ Ἕλλη-

νες ἐστράτευσαν πρὸς τὴν Τροίαν, ἀρχηγοῦντος τοῦ Ἀγαμέμνονος.

5) Τῆς *Λεβαδείας*, μετὰ 19,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ὁ *Ἐλικὼν* πρὸς Ν. καὶ ὁ *Παρνασὸς* πρὸς Β., πεδιάς δὲ ἡ *Λεβαδική*, ποταμὸς ὁ *Κηρισσὸς* καὶ λίμνη ἡ νῦν ἀποξηραίνουμένη μεγάλη *Κωπαῖς* [9 □ Μ.]. πόλεις δὲ ἀξιόσημοί: *Λεβάδεια* περίφημος τὸ πάλαι διὰ τὸ παρ' αὐτὴν μαντεῖον τοῦ *Τροφωρίου*, νῦν δὲ πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας παρὰ τὴν *Κωπαίδα* μετὰ 5,000 Κ., ἀσχολουμένων περὶ τὸ ἐμπόριον, τὴν βαμβοκοφυτεῖαν καὶ νηματοουργίαν.— *Χαιρώνεια* (Κάπραινα) πρὸς Β. τῆς *Λεβαδείας*, κώμη τανῦν, τὸ δὲ πάλαι διάσημος ὡς πατρὶς τοῦ Πλουτάρχου καὶ διὰ τὴν αὐτόθι συγκροτηθεῖσαν μάχην τοῦ Μακεδόνοσ Φιλίππου ἐναντίον τῶν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων, τῷ 338 π. Χ.— *Ἀράχωβα* εἰς τὰς πρὸς Ν. ὑπωρείας τοῦ *Παρνασοῦ*, ἔνθα ὁ *Καραϊσκάκης*, κατατροπώσας τοὺς Τούρκους, ἔστησε πυραμίδα κεφαλῶν ἐχθρικών. Παράγει οἶνους ἀξιολόγους, καὶ ἔχει ὑπὲρ τὰς 3,000 Κ.— *Δαύλια* (Δαυλὶς), πρὸς Β. ἐπὶ τῆς ὑπωρείας τοῦ *Παρνασοῦ*, μετὰ 1,000 Κ.— *Δίστομορ*, ΝΔ. τῆς *Χαιρωνείας*, ἔνθα τῷ 1827 πεντακόσιοι Σουλιῶται κατέστρεψαν 2,500 Τούρκους.— *Σκριποῦ*, παρὰ τὴν *Κωπαίδα*, ὁ παλαιὸς Ὀρχομενὸς τῶν Μινυῶν.

β'. Νομὸς Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος.

[111,67 □ Μ., 130,000 Κ.].

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας, ἦτοι

1) Τῆς *Φθιώτιδος*, μετὰ 53,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ἡ Ὀθρυς πρὸς Β., ἡ *Οἶτη* πρὸς Ν. καὶ ὁ *Τυμφρηστὸς* πρὸς Δ., πεδιάς ἡ

Λαμιακή, ποταμός ὁ Σπερχειὸς καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι· *Λαμία*, παρὰ τὸν Σπερχειὸν ποταμὸν, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ· ἔχει δὲ Ἀκρόπολιν (Ἀκρολαμία), λείψανα τοῦ ἀρχαίου τείχους, γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, ἀμαξιτοῦς ὁδοὺς μέχρι Στυλίδος καὶ Ὑπάτης καὶ περὶ τὰς 7,000 Κ. παράγει δὲ καπνὸν ἐκλεκτόν.—*Ὑπάτη*, μετὰ 2,000 Κ., ὄρεινὸν χωρίον πρὸς Δ. τῆς Λαμίας. Πλησίον αὐτῆς εἶνε τὰ θειοῦχα θερμὰ λουτρὰ τῆς Ὑπάτης.—*Στυλὶς* (Φάλαρα) πρὸς Α., ἐπίνειον τῆς Λαμίας εἰς τὸν Μαλιακὸν κόλπον, ἔχον νηματοποιεῖον, μέγαν ἀτμόμυλον καὶ 2,000 Κ.—*Γαρδίκι*, πρὸς Α. τῆς Στυλίδος, μικρὸν χωρίον πλησίον τῆς ἀρχαίας *Κρεμαστῆς Λαρίσσης*, τῆς ὁποίας σώζονται τὰ τείχη.—*Σούρπη*, μετὰ 1,500 Κ., πρὸς τὸ μέρος τοῦ Παγασητικοῦ κόλπου, παράγουσα καπνὸν ἐκλεκτόν.—*Νέα Μιρζέλα* ΒΔ., παράλιον καὶ ναυτικὸν χωρίον μετὰ 4,000 Κ.

2) Τῆς *Λοκρίδος* μετὰ 24,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ὁ *Παργασὸς* ΝΔ., *Καλλιδρομον* πρὸς Δ. καὶ ἡ *Κρημὶς* πρὸς Α., πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι· *Ἀταλάντη* (Ὀποῦς), πρωτεύουσα, παρὰ τὸν Ὀπούντιον κόλπον· παράγει σίτον ἀξιόλογον καὶ ἔχει 2,300 Κ.—*Νέα Πέλλα*, συνεχομένη μετὰ τῆς Ἀταλάντης, συνοικία τῶν Μακεδόνων, ἔχουσα 1,000 Κ.—*Αἰδίου* πρὸς Δ., κωμόπολις γεωργικὴ μετὰ 3,000 Κ.—*Θερμοπύλαι* μεταξὺ τοῦ ὄρους Οἴτης καὶ τῆς θαλάσσης, περὶ δόξος θέσις, ἐνθα τὸ πάλαι ὁ Λεωνίδας ἔπεσεν ὅπως ὑπακούτῃ εἰς τοὺς νόμους μετὰ 300 Σπαρτιατῶν καὶ 700 Θεσπιέων· κατὰ δὲ τὴν Ἑλλ. ἐπανάστασιν συνελήφθη ὁ *Διάκος* παρὰ τὴν *Ἀλαμάναν* (γέφυραν τοῦ Σπερχειοῦ) καὶ ἐσουβλίσθη ἔπειτα ζωντανὸς εἰς τὴν *Λαμίαν*.—*Ἐλάτεια* (Λοῦτα), νῦν μὲν κώμη, τὸ πάλαι δὲ πόλις

καὶ κλείς τῆς Ἑλλάδος.— *Λιβανᾶται*, περίφημοι ὡς πατρὶς τοῦ Ἀνδρούτσου καὶ Ὀδυσσέως.

3) Τῆς *Παργασίδος*, μετὰ 29,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη λόγου ἄξια εἶνε ὁ *Παργασὸς* πρὸς Α. καὶ ἡ *Γκιώνα* πρὸς Δ., πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι. Ἄμφοισσα (Σάλωνα), πρωτεύουσα πόλις τῶν Ὀζολῶν Λοκρῶν τὸ πάλαι· τανῦν δὲ ἔχει γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, λαμπρὸν ἐλαιῶνα καὶ 5,000 Κ.—*Τοπόλια*, ἐπὶ τοῦ Παργασοῦ, μετὰ 1,500 Κ.—*Χρυσὸ* (Κρίσα), ἐλαιόφυτος κώμη, ἔνθα τὸ *Κρισαῖον πεδῖον* ἔδωκεν ἀφορμὴν τὸ πάλαι εἰς τὸν ἱερὸν (Φωκικὸν) πόλεμον. Ἔχει δὲ νῦν 2,500 Κ.—*Ἰτέα*, ἐπίνειον τῆς Ἀμφίσσης, πιθανῶς τὸ παλαιὸν *Χάλαιον*.—*Καστρί*, χωρίον ἔνθα ἔκειτο τὸ πάλαι τὸ μαντεῖον τῶν *Δελφῶν*. Ἐνταῦθα ἦτο καὶ ἡ *Κασταλία* πηγὴ, ἱερὰ εἰς τὰς Μούσας.—*Γραβιά* ΒΑ., παρὰ τὸ παλαιὸν *Κυτίριον*, ἔνθα ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδρούτσος τῷ 1821, κλεισθεὶς εἰς ἓν χάνιον μετὰ 84 συντρόφων, ἐπολέμησε πρὸς τὰς χιλιάδας τοῦ Ὁμέρ Βριῶνη ἐπὶ μίαν ἡμέραν, καὶ τὴν νύκτα ἐξῆλθε ξιφῆρης, ἀπολέσας ἓνα μόνον τῶν συμπολεμιστῶν.—*Μαυρολίθари*, μετὰ 1,500 Κ.—*Γαλαξείδιον* (Οἰάνθεια), παράλιος πόλις εἰς τὸν Κρισαῖον κόλπον, ἔχουσα τὸ πρῶτον ἐμπορικὸν ναυτικὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ 4,500 Κ.

4) Τῆς *Δωρίδος*, μετὰ 23,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ὁ *Κόραξ* (Βαρδούσια) καὶ ποταμὸς ὁ *Γλαῖθος* (Μόρνος), ἐκβάλλων πλεῖστον τῆς Ναυπάκτου· κῶμαι δὲ ἀξιοσημεῖωτοι· *Λιδωρίκιον* ΝΔ., πρωτεύουσα μετὰ 3,000 Κ., ποιμένων τῶν πλείστων.—*Βιτριλίτσα*, πρὸς Ν. παρὰ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ *Τολοφῶρος*, μετὰ 1,000 Κ.—*Ἀρτοτίνα* πρὸς Β., ὄχι μακρὰν τῆς Οἴτης, ἡ

(ΓΕΩΓΡ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ)

4

μεγαλητέρα κόμη μετά 3,000 Κ., τῶν πλείστων γεωργῶν.

γ.) **Νομὸς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας.**

[138,24 □ Μ., 140,000 Κ.].

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει 6 ἐπαρχίας, ἦτοι·

1) Τοῦ *Μεσολογγίου*, μετά 22,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε ὁ *Ἀράκυνθος* (Ζυγὸς) πρὸς Β., πεδιάς δὲ ἡ *Αἰτωλική*, ποταμὸς δὲ *Εὔηρος* (Φίδαρις), δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς *Ναυπακτίας*, καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖοι· *Μεσολόγγιον*, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, περίφημον διὰ τὸν αὐτόθι τάφον τοῦ Βύρωνος καὶ Μάρκου Μπότσαρη, καὶ τὴν κατὰ τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1826 γενομένην ἡρωϊκὴν ἔξοδον τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῶν Τούρκων· συνδέεται δὲ δι' ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ μετὰ τοῦ Ἀγρινίου καὶ τῆς Εὐρυτανίας, ἔχει γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον καὶ περὶ τὰς 8,000 Κ.—*Κλείσοβα* καὶ *Βασιλάδι*, νησίδια κείμενα εἰς τὴν λιμνοθάλασσαν τοῦ Μεσολογγίου, περίφημα διὰ τὰς κατὰ τὸ 1826 ἐνδόξους τῶν Ἑλλήνων μάχας.—*Αἰτωλικόν*, νησίδιον συνδεδεμένον μετὰ τῆς Στερεᾶς διὰ λαμπρᾶς, ἐπὶ πολλῶν ἀψίδων ἐρειδομένης λιθίνης γεφύρας. Οἱ κάτοικοι (ὕπερ τὰς 4,000) ἀσχολοῦνται εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν γεωργίαν.—*Νεοχώρι*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀχελῷου ποταμοῦ.

2) Τῆς *Ναυπακτίας*, μετά 25,000 Κ.

Ἐνταῦθα πεδιάς μὲν εἶνε ἡ *Ναυπακτικὴ*, ποταμὸς δὲ ἄξιος λόγου ὁ ποταμὸς τῶν συνόρων τῆς ἐπαρχίας τοῦ Μεσολογγίου *Εὔηρος*, καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖοι· *Ναυπακτος*, πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Μεσολογγίου, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας. ἔχει δὲ 5,300 Κ., φρούριον καὶ λιμενα εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον. Πλησίον αὐτῆς οἱ Ἐνετοὶ

καὶ Ἴσπανοί, συναγωνιστὰς ἔχοντες πολλοὺς Ἑλληνας, ἐξηφάνισαν τὸν Ὄθωμανικὸν στόλον τῷ 1571.— Πλάταρος, παρὰ τὸν Εὐήνον, μετὰ 2,000 Κ.

3) Τῆς *Τριχωρίας*, μετὰ 18,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε τὸ *Παραιτωλικὸν* (Ἀραποκέφαλον), δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς Εὐρυτανίας, ποταμὸς δὲ ὁ Ἀχελῷος (Ἀσπροπόταμον) καὶ λίμνη ἡ *Τριχωρίς*. πόλις δὲ ἀξιοσημείωτος ἡ πρωτεύουσα Ἀγρίριον (Βραχώρι), πρὸς Α. τοῦ Ἀχελῷου, παράγον ἐξαίρετον καπνὸν καὶ ἔχον 7,000 Κ. Νοτιοανατολικῶς αὐτοῦ ἔκειτο τὸ ἀρχαῖον *Θέρμον*, μετὰ θερμῶν ὑδάτων, ἔνθα συνήρχετο ἡ συνέλευσις τῶν Αἰτωλῶν.

4) Τῆς *Εὐρυταρίας*, μετὰ 35,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ *Τυμφρηστός* (Βελουχι πρὸς Α. καὶ τὰ Ἀγραφα (Κλάδοι τοῦ Πίνδου) πρὸς Β., κῶμαι δὲ ἀξιοσημείωτοι· τὸ *Καρπενησίον* (Οἰχαλία) πρωτεύουσα καὶ περίφημον διὰ τὸν πλησίον αὐτοῦ συμβάντα θάνατον τοῦ Μάρκου Μπότσαρη τῷ 1823. ἔχει δὲ περὶ τοὺς 8,000 Κ., γεωργοὺς καὶ ποιμένας.— *Φουρνᾶ*, παρὰ τὰ προτοῦ σύνορα, μετὰ 2,000 Κ.— *Κρίκελλον* πρὸς Ν., μετὰ 1,000 Κ.— Ἀμπλιανη, ἔτι νοτιώτερα, χωρίον μὲ φοβεράς πλησίον θέσεις, περιφήμους διὰ τὴν ἐν ἔτει 1824 νίκην τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν Τούρκων.

5) Τοῦ *Βάλτου*, ἔδρας τῶν κλεφτῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ 16,000 Κ.

Ἐνταῦθα πεδιάς μὲν εἶνε ἡ *Ἀκαρνανικὴ* (τῆς Λεπνοῦς), κῶμαι δὲ ἀξιοσημείωτοι· *Κραβασαράς* (Λιμναία), πρωτεύουσα εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου καὶ παρὰ τὴν λίμνην Ἀμβρακίαν. Ἐξάγει βελανίδιον καὶ ἔχει 2,000 Κ. Πρὸς Β. αὐτῆς κεῖνται τὰ ἐρείπια τοῦ Ἀμφιλοχικοῦ Ἀργου.— *Λεπειοῦ*, πρὸς Ν., παρὰ τὴν

παλαιάν *Στράτον* καὶ τὴν λίμνην *Ὀζηρόν*, μετὰ 1,600 Κ.

6) *Βορίτσης* καὶ *Ξερομέρου*, ὡσαύτως ἔδρας τῶν κλεφτῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως, μετὰ 23,000 Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· *Βόριτσα* (Ἀακτόριον), πρωτεύουσα εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. ἔχει δὲ φρούριον, κλίμα τερπνὸν μὲν ἀλλὰ νοσῶδες καὶ 2,000 Κ.—Εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον ἔκειτο πάλαι τὸ *Ἀκτιον*, πλησίον τοῦ ὁποίου ἐνίκησεν ὁ Ὀκταβιανὸς τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν βασίλισσαν τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτραν, τῷ 31 π. Χ.—*Κατούρα*, μετὰ 1000 Κ.—*Ἀστακός* πρὸς Ν. παράλιος τόπος ἐξαγωγῆς, μάλιστα βελανιδίου.

Γ' Πελοπόννησος.

[395 □ Μ. 750,000 Κ.].

α'.) Νομὸς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας.

[91,25 □ Μ. 136,000 Κ.].

Οὗτος περιλαμβάνει 6 ἐπαρχίας, ἧτοι·

1) Τῆς *Ναυπλίας*, μετὰ 16,000 Κ.

Αὕτη ὅρος μὲν ἔχει τὸ *Ἀραχραῖον* (Ἄγ. Ἡλίας) πρὸς Α., ποταμὸν δὲ τὸν *Ἰραχον* καὶ πόλεις ἀξίας λόγου· τὸ *Ναύπλιον*, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου μετ' ὀχυρωτάτων Ἑνετικῶν φρουρίων, ὄπλοστασίου καὶ περιπόου 7,000 Κ. Εἶνε δὲ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, καὶ ὑπῆρξε πρὶν μητρόπολις τοῦ ἔλου βασιλείου· συνδέεται δὲ μετὰ τῶν Ἀθηνῶν διὰ σιδηροδρόμου καὶ μετὰ τῆς Τριπέλεως δι' ὁδοῦ ἀμαξιτοῦ.—Τὴν *Πρόροιαν*, προάστειον μετὰ 2,000 Κ.—Τὴν *Πλουρῖθα*, ἔνθα σώζονται *Κυκλώπεια τείχη*.—Τὸ *Λιγουριὸν* πρὸς Α. μετὰ 1,000 Κ., πλησίον τοῦ ὁποίου σώζεται ἀκέραιον τὸ λαμπρὸν θέατρον τῆς

ἀρχαίας Ἐπιδαύρου.— Τὴν Νέαν Ἐκίδαυρον, εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, μετὰ 2,000 Κ.

2) Τοῦ Ἄργους, μετὰ 25,000 Κ.

Αὕτη ὄρη μὲν ἀξιοσημειώτα ἔχει τὸ Ἄρτεμίσιον (Μαλεθὸν) καὶ Παρθένιον, πρὸς Δ., πεδιάδα δὲ τὴν Ἄργολικὴν, καὶ ποταμοὺς τὸν ἐκ τῆς Στυμφαλίδος λίμνης (Ζάρακα) πηγάζοντα καὶ εἰς τὴν Λέερην λίμνην ἐκβάλλοντα Ἐρασῖνον (Κεφαλᾶρι) πρὸς Α. καὶ τὸν Ἴναχον καὶ πόλεις ἀξιοσημειώτους· τὸ Ἄργος μετὰ 10,000 Κ. Κεῖται δὲ τοῦτο $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας μακρὰν τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου, ἀσχοῦν σπουδαῖον ἐμπόριον καπνοῦ καὶ συνδεόμενον μετὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Ναυπλίου διὰ σιδηρομου. Ἀκρόπολιν δ' ἔχει τὴν 900' ὑψηλὴν Λάρισσα.— Χαρβάτι, πλησίον τοῦ ὁποίου κεῖνται τὰ ἐρείπια τῶν Μυκητῶν, καθέδρας τοῦ Ἀγαμέμνονος.

3) Σπετσῶν καὶ Ἐρμιονίδος, μετὰ 17,000 Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε· Σπέτσαι, ἐπὶ ὄμων ἡσίου (Πιτυοῦσα [$2\frac{1}{3}$ □ Μ.]), ἔχουσα περὶ τὰς 8,000 Κ., γνωστὰ διὰ τοὺς ναυτικούς ἀγῶνας αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν· τανῦν ἐδρεῦε ἐνταῦθα ἡ ἀτμοπλοϊκὴ Ἐταιρεία τοῦ Γουδῆ.— Κραρίδιον, ἀπέναντι τῶν Σπετσῶν, ἔχον 7,000 Κ. ἀσχολουμένους εἰς τὴν γεωργίαν καὶ ναυτιλίαν.— Ἐρμιόνη (Καστρί), ἀπέναντι τῆς Ἰδρας, μετὰ 1,000 Κ., καὶ ὑδάτων ἱαματικῶν.

4) Ἰδρας καὶ Τροιζηνίας, μετὰ 17,000 Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε· Ἰδρα, ἐπὶ ὄμων ἡσίου [3 □ Μ.], τὸ πάλαι Ἰδρέα, πρωτεύουσα τῆς ἡπαρχίας, μετὰ 9,000 Κ. Αὕτη κεῖται ἀπέναντι τοῦ ἀκροτηρίου Σκυλλαίου (Κάβα Σκύλλο) εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἀργολικοῦ Κόλπου· εἶνε δὲ νῆσος βραχῶδης, περιώ- νυμος ὅμως διὰ τὸ σπουδαϊότατον κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν

επανάστασιν ναυτικόν. Τὴν σήμερον δὲ πλουτεῖ διὰ τῆς ἀλιείας τῶν σπόγγων.— *Τροιζήν* (Δαμαλάς), ἐπὶ τῆς στερεᾶς, ἔχουσα 1,200 Κ.— *Μέθαρα*, χερσόνησος ἔχουσα ἱαματικὰ θειοῦχα λουτρὰ εἰς τὴν λεγομένην Βρωμολίμνην.— *Πόρος* (Καλαυρία), νῆσος περίφημος τὸ πάλαι, διότι εἰς τὸν αὐτόθι ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος, οὔτινος σήμερον μόνον ἔχνη σώζονται, ἔπιεν ὁ Δημοσθένης τὸ κώνιον. Ἔχει δὲ πυκνοὺς λεμονῶνας καὶ ἦτο πρὶν βασιλικὸς ναύσταθμος (μετενεχθεὶς ἤδη εἰς *Σαλαμίνα*)¹.

5) Τῆς *Κορινθίας*, μετὰ 48,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ἡ *Κυλλήνη* (Ζίρια) πρὸς Δ. καὶ τὰ *Δερβενάκια* παρὰ τὸν *Φλιοῦντα*, ἐνθα κατεστράφη τῷ 1822 ὁ Δράμαλης ὑπὸ τοῦ Κολοκοτρώνη, πεδιάς ἡ *Κορινθιακὴ* καὶ λίμναι ἡ *Στυμφαλις* καὶ ἡ *Φενεὸς* (Φονεᾶς) πρὸς Δ., ποταμοὶ δ' *Ἀσωπός*, χυνόμενος εἰς τὸν Κορινθιακὸν κόλπον, καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι. *Νέα Κόρινθος*, παρὰ τὸ *Λουτράκι* (*Λέχαιοι*) ἐπὶ τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, κτισθεῖσα κατὰ σχέδιον κανονικὸν μετὰ τὸν σεισμὸν τοῦ 1858, ὅστις κατέστρεψε τὴν παλαιὰν *Κόρινθον*, κειμένην ὑπὸ τὴν ὀχυρωτάτην τὸ πάλαι ἰκρόπολιν *Ἀκροκόρινθον*.— *Καλαμάκι* (*Κερχεραί*), ἐπίνειον τῆς Νέας Κορίνθου, εἰς τὸν Σαρωνικὸν κόλπον, σινδεόμενον διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Λουτρακίου.— *Περαχώρα*, μετὰ 2,000 Κ., παρὰ τὸ *Ἡραιο* ἀκρωτήρων.— *Σοφικόν*, παρὰ τὴν παλαιὰν *Σολύγειαν*, μετὰ 1,800 Κ.— *Βασιλικά*, χωρίον παρὰ τὴν ἀρχαίαν *Σικυῶνα*.— *Τρίκαλα*, μετὰ 2,000 Κ. ἀσχολουμένων εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς σταφίδος.— *Ἅγιος Γεώργιος* (Φλιοῦς) μετὰ 2000 Κ., παράγων ὠραῖον μαῦρον οἶνον.

(1) Σημειωτέον ὅτι ἡ *Τροιζήν*, τὰ *Μέθαρα* καὶ ὁ *Πόρος* ἀποκαλοῦσι τὴν *Τροιζηνίαν*.

6) Τῶν *Κυθήρων*, μετὰ 13,000 Κ.

Αὕτη σύγκειται ἐκ τῆς ὄρεινῆς νήσου *Κυθήρων* [5 1/2 □ Μ.], μετὰ δμωνούμου πόλεως, κειμένης παρά τὴν ἀρχαίαν, ἔνθα σώζονται λείψανα τοῦ ναοῦ τῆς Ἀφροδίτης (*Κυθηρίας*), καὶ τῶν μεταξὺ *Κυθήρων* καὶ *Κρήτης* κειμένων *Ἀρτικυθήρων* (*Τσεριγόττο*). Καὶ παράγει μὲν ὁ τόπος μέλι, οἶνον, ἔλαιον καὶ ὀπωρικά διὰ τὴν φιλοπονίαν τῶν κατοίκων, ἀλλ' ὅμως διὰ τὸ ἀνεπαρκὲς τοῦ τόπου πολλοὶ *Κυθηριοὶ* μεταναστεύουσιν, εἰς τὴν *Σμύρνην* μάλιστα.

β'.) Νομὸς Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος.

[94,31 □ Μ. 181,000 Κ.].

Οὗτος σύγκειται ἐκ 4 ἐπαρχιῶν.

1) Τῶν *Πατρῶν*, μετὰ 57,000 Κ.

Ἐνταῦθα λόγου ἄξια ὄρη εἶνε τὸ *Παραχαϊκόν* (Βωδιάς) πρὸς Β. καὶ ὁ *Ἐρύμαρθος* πρὸς Ν., ὅθεν ῥέει ὁ ποταμὸς *Πεῖρος*, χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῶν *Πατρῶν*. ἄλος δὲ ποταμὸς ἀξιοσημείωτος εἶνε ὁ *Γλαῦκος* (*Λεῦκα*) πλσίον τῶν *Πατρῶν*.

Ιρωτεύουσα δὲ τῆς ἐπαρχίας εἶνε αἱ *Πάτραι*, πόλις ἐμρρική, ὅθεν ἐξάγεται ἡ πλείστη *Κορινθιακὴ σταφίς*, μετὰ 40,000 Κ. Ἔχει δὲ θέατρον, ἐφετεῖον, 2 γυμνάσια καλὰς οἰκοδομὰς καὶ εὐθείας ὁδοὺς καὶ πλατείας.

) Τῆς *Αἰγιαλείας*, μετὰ 17,000 Κ.

Αὕτη πεδιάδα μὲν ἔχει τὴν τοῦ *Αἰγίου*, ποταμὸν δὲ ῥυσημείωτον τὸν *Σελινοῦρτα* καὶ πρωτεύουσαν τὸ *Αἶγιον* (*Βοστίτσα*), ἐξάγον τὴν ἀρίστην *Κορινθιακὴν σταφίδα* καὶ ἔχον γυμνάσιον καὶ περίπου 8,000 Κ. Πρὸς Ν. δὲ τοῦ *Αἰγίου* κεῖται ἡ μορὴ τῶν *Ταξιαρχῶν*, μετὰ 100 περίπου μοναχῶν.

3) Τῶν *Καλαβρύτων*, μετὰ 41,000 Κ.

Εἰς τὴν ὄρεινὴν ταύτην χώραν ὄρη μὲν ἀξιοσημεῖτα εἶνε τὰ *Ἀροάρια* (Χελμός) ΝΑ. καὶ ὁ *Ἐρύμαρθος* ΝΔ., δι' οὗ χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας τῶν Πατρῶν· ποταμοὶ δὲ ἡ *Στὴξ* (ἐκ τῶν Ἀροανίων πηγάζουσα) καὶ ὁ *Κραῖθις* (ποταμὸς τῆς Ἀκράτας)· πόλεις δὲ λόγου ἄξια·

Καλάβρυτα (Κύναιθα) μετὰ γυμνασίου καὶ 2,000 Κ. Πλησίον αὐτῶν κεῖται ἡ μονὴ τοῦ *Μεγάλου Σπηλαιου* μετὰ 150 περίπου μοναχῶν, ἔνθα εὐρίσκεται μία τῶν εἰκόνων, ἃς ἱστόρησεν ὁ Ἀπόστολος Λουκᾶς καὶ ἡ τῆς *Ἁγίας Δάφρας*, ἔνθα ὁ ἐπίσκοπος Γερμανὸς ὕψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως, τῇ 25 Μαρτίου 1821.—*Σωποτόν* πρὸς Ν., μετὰ 1,500 περίπου Κ.—*Λειβάττοι*, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους *Ἐρυμάρθου*, μετὰ 1,500 Κ.—*Λυκουρία*, παρὰ τον ποταμὸν *Λάδωνα*, μετὰ 1,000 περίπου Κ.

4) Τῆς *Ἡλείας*, μετὰ 66,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξιοσημεῖωτα εἶνε ἡ *Φολὴ* πρὸς Α., πεδιάς ἡ τῆς *Ἡλιδος*, ποταμὸς ὁ *Πηγεῖος* καὶ πόεις ἀξιοσημεῖωτοι·

Πύργος, πρωτεύουσα παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ, ἔχουσα γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, θέατρον καὶ περὶ τὰς 10,000 Κ. Ἐξάγεται δὲ ἐντεῦθεν πολλὴ ἰορινθιακὴ σταφίς.—*Κατάκωλον* (παρὰ τὸ ἀκρωτήριον *Ἰχθόν*), ἐπίνειον τοῦ Πύργου, συνδεόμενον μετ' αὐτοῦ διὰ σιδηροδρόμου.—*Γαστοῦρι*, παρὰ τὸν Πηγεῖον εἰς τὴν διάδα εὐφορωτάτην, ἔχουσα ὑπὲρ τοὺς 1,500 Κ. Ἐδὲ πλησίον κατῴκουν οἱ περιβόητοι *Λαλαῖοι* Τούρκοι.—*Λεχαιρά*, μετὰ 2,000 Κ.—*Γλαρέντζα*, ἐπίνειον τῶν *Λεχαιρῶν*.

Ἐνταῦθα (εἰς τὴν παρὰ τὸν Ἀλφειὸν *Ὀλυμπίαν*) ἐ-

τελοῦντο τὸ πάλαι οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες· τὸ μεγαλεῖον δὲ τούτων ἀπέδειξαν αἱ ἐσχάτως γενόμεναι ἀνασκαφαί, καθ' ἃς εὗρέθη ὁ περίφημος Ἐρμῆς τοῦ Πραξιτέλους.

γ). Νομὸς τῆς Μεσσηνίας.

[62,52 □ M., 157,000 K.]

Οὗτος περιλαμβάνει πέντε ἐπαρχίας, ἦτοι

1) Τῶν Καλαμῶν (τὸ πάλαι Φαρῶν), μετὰ 30,000 κατοίκων.

Ἐνταῦθα ἐκτείνει βραχίονας ὁ Ταυγέτος, ῥέει δὲ ὁ ποταμὸς Νέδων· πόλεις δ' ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· Καλάμαι, ἀπέχουσα 20 λεπτὰ τῆς ὥρας ἐκ τοῦ Μεσσηνιακοῦ κόλπου, μετὰ 9,000 K., πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ καὶ πόλις ἐμπορική, ἔχουσα γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον καὶ μεταξοκλωστήρια· ἐξάγει δὲ ἄφθονα σῦκα, σταφίδας, ἔλαιον καὶ πορτογάλια. — Σίτσοβα, μετὰ 1,500 K., πόλις τῆς ἐπὶ τοῦ δυτικοῦ Ταυγέτου κειμένης Ἀλαγορίας. — Πολιανή, περίφημος διὰ τὰς συγκροτηθείσας αὐτῇ πρὸς τὸν Ἰβραήμην μάχας.

2) Τῆς Μεσσήνης, μετὰ 36,000 K.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἀξιοσημεῖωτα εἶνε τὰ Νόμια πρὸς Β. καὶ ἡ Ἰθώμη πρὸς Ν., ἔνθα σώζονται λείψανα τοῦ ἀρχαίου τείχους, πεδιάς δὲ ἡ Μεσσηνιακὴ, ποταμὸς ὁ Πάμισος, καὶ πόλεις λόγου ἄξια·

Νησίον, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ Παμίσου, μετὰ περίπου 6,000 K. — Μαυρομάτι, κόμη κτισμένη εἰς τὰ ἐρείπια τῆς ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου συνοικισθείσης παλαιᾶς Μεσσήνης.

3) Τῆς Πυλίας, μετὰ 26,000 K.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε· Πύλος (Νεόκαστρον), πρωτεύουσα μετὰ 2,000 περίπου K. Κεῖται δὲ

ἀπέναντι τῆς νήσου *Σφακτηρίας*, ἔχει φρούριον καὶ λαμπρὸν λιμένα, καὶ εἶνε διάσημος, διότι αὐτοῦ τῷ 1827 ἐκάη ὁ Τουρκικὸς καὶ Αἰγυπτιακὸς στόλος ὑπὸ τῶν Ἑγγλων, Γάλλων καὶ Ῥώσων.—*Μεθώνη* πρὸς Ν., ἔχουσα φρούριον Ἑνετικὸν καὶ περίπου 2,000 Κ.—*Κορώνη* (Ἄσίνη) πρὸς Α., ὠσαύτως φρούριον μετὰ 2,000 Κ.— Πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖνται αἱ *Οἰνοῦσαι* νῆσοι (*Σαπιέντσα* καὶ *Καβρέρα*).—*Πεταλίδι* (Κορώνη), πρὸς Β. τῆς Κορώνης. Ἐνταῦθα εἶνε συνωκισμένοι Λάκωνες.—*Μαριάκι*, περίφημον διότι αὐτόθι ἔπεσε μαχόμενος πρὸς τὸν Ἰβραήμην ὁ ἥρως Παππαφλέσας.

4) Τῆς *Τριφυλίας*, μετὰ 35,000 Κ.

Ἐνταῦθα ποταμὸς λόγου ἄξιος εἶνε ἡ *Νέδα* πρὸς Β., πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι·

Κυπαρισσία, ὄχι μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἔχουσα πρωτοδικεῖον καὶ ὑπὲρ τὰς 4,000 Κ.—*Φιλιατρά*, πρὸς Ν. τῆς προηγουμένης, πόλις ἔχουσα καλὰς ὁδοὺς καὶ πλατείας καὶ ὑπὲρ τὰς 6,000 Κ.—*Γαργαλιάνοι*, ἔτι νοτιώτερα εἰς λαμπρὰν τοποθεσίαν μετὰ 3,000 Κ. Καὶ αἱ τρεῖς αὗται πόλεις πλουτοῦσιν ἐκ τῆς σταφίδος.

5) Τῆς *Ὀλυμπίας*, μετὰ 29,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε τὸ *Λύκαιον* πρὸς Α., ποταμὸς δὲ ὁ *Ἀλφειὸς* πρὸς Β., πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι·

Ἀνδρίτσεινα, πρωτεύουσα μετὰ 2,000 Κ. Πλησίον ταύτης σώζεται ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος.—*Ἀγουλιρίτσα*, μετὰ 1,800 Κ. παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀλφειοῦ.

δ'). Νομὸς τῆς Λακωνίας.

[81,78 □ Μ., 121,000 Κ.].

Αὕτη περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας, ἧτοι·

1) Τῆς *Λακεδαιμόνος*, μετὰ 53,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν ἄξια λόγου εἶνε ὁ *Πάρων* πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ ὁ *Ταῦγετος* πρὸς Δ., πεδιάς δὲ ἡ *Λακωνική*, ποταμοὶ ὁ *Εὐρώτας* καὶ ὁ *χυνόμενος* εἰς αὐτὸν *Οἰνοῦς* (*Κελεφίνα*) πρὸς Β., καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι.

Σπάρτη, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ *Εὐρώτα* ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας *Σπάρτης* κειμένη, ἐν οἷς ἀξιοθέατος μάλιστα ὁ λεγόμενος τάφος τοῦ *Λεωνίδα*. Ἔχει δὲ γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, μεταξοκλωστήρια, κανονικὰς ὁδοὺς καὶ περίπου 3,500 Κ. — *Μιστρᾶς*, μετὰ 1,500 Κ. — *Καστανιά* πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ *Ταῦγέτου*, μετὰ 2,000 Κ. — *Γεωργίτσα*, παρὰ τὴν *Καστανιάν* μετὰ 2,000 Κ. περίπου. — *Ἀράχωβα* (*Καρύαι*). — *Παλιογουλᾶς*, πλησίον τοῦ ὁποῦ ἐκεῖτο ἡ ἀρχαία *Σελλασία*. — *Βαρβίτσα*, πατρὶς τοῦ περιφήμου κλέφτου *Ζαχαριᾶ*. — *Βαμβακοῦ*, μετὰ 2,000 Κ. — *Σκλαβοχώριον*, τὸ πάλαι *Ἀμύκλαι*, περίφημον διὰ τὸν ἐκεῖ ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος. — *Λεβέτσουβα* (πάλαι *Κροκέαι*), μετὰ 1,500 Κ.

2) Τοῦ *Οἰτύλου* (*Δυτικῆς Μάνης*), μετὰ 30,000 Κ.

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· *Ἀρεόπολις*, μετὰ 1,500 Κ. — *Οἴτυλος*, μετὰ 1,500 Κ. περίπου. — *Κύτα*, παρὰ τὸ ἀκρωτήριον (*Θυρίδας*) (*Γρόσσο*).

3) Τοῦ *Γυθείου* (*Ἀνατολικῆς Μάνης*), μετὰ 16,000 Κ.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· *Γύθειον*, τὸ πάλαι ἐπίνειον τῆς *Σπάρτης*, μεθ' ἧς εἶνε τανῦν ἠνωμένη δι' ἀμαξιτοῦ ὁδοῦ. Ἔχει 2,500 Κ. — *Πολύραβος*, ἔνθα ἀπεκρούσθη ὁ Ἰβραήμης, θελήσας νὰ ποιήσῃ ἀπόβασιν. — *Πιάνιτσα*, μετὰ 1,000 Κ. πρὸς Δ.

4) Τῆς *Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς*, μετὰ 22,000 Κ.

Εἰς ταύτην, ἐκτεινομένην μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου *Μαλέα*, ὄρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε ἡ *Ζάραξ* (Κουλοχέρα), πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι·

Μολάοι, πρωτεύουσα μετὰ 1,500 Κ.—*Μορεμβασία* (Ἐπίδαυρος Λιμηρά), κειμένη ἐπὶ νησιδίου ὠχυρωμένου καὶ ἠνωμένου μετὰ τῆς στερεᾶς διὰ γεφύρας· ἔχει δὲ 1,000 Κ.—*Βοιαί* (Βάτικα), παρὰ τὸν Μαλέαν, μετὰ 1,000 Κ.—*Ἐλος*, παρὰ τὴν θάλασσαν. Ἐκ τούτου, ὡς λέγεται, οἱ δοῦλοι τῶν Σπαρτιατῶν ὠνομάσθησαν *Ἐίλωτες*.
Σ μ. Ἐπίδαυρος Λιμηρά σημαίνει ἡ ἔχουσα λιμένα.

ε'). Νομὸς τῆς Ἀρκαδίας.

[79,62 □ Μ., 149,000 Κ.].

Ὁ νομὸς οὗτος ἔχει 4 ἐπαρχίας, ἥτοι·

1) Τῆς *Μαρτιρείας*, μετὰ 52,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε τὸ *Μαίναλον* πρὸς Β., πεδιάδες δὲ ἡ τῆς *Μαρτιρείας* καὶ *Τεγέας* καὶ ἡ τοῦ Ὀρχομεοῦ, ποταμὸς δὲ Ἄλφειὸς καὶ πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι·

Τρίπολις, ὑπὸ τὸ Μαίναλον, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ μετὰ 10,000 Κ. ἔχει δὲ γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, ἀμαξιτὸν ὁδὸν μέχρι τῶν Μύλων τοῦ Ναυπλίου καὶ τοῦ Ἄργους, ἔτι δὲ μέχρι Καλαμῶν, καὶ ἱκανὴν ἐγχώριον βιομηχανίαν. Πλησίον ταύτης ἔκειντο αἱ παλαιαὶ πόλεις *Μαρτιρεία* καὶ *Τεγέα*.—*Λεβίδι*, πρὸς Β. μετὰ 2,000 Κ.—*Βαλτέτσι*, ΝΔ. τῆς Τριπόλεως, χωρίον ὄρεινόν, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν κατὰ πρῶτον τοὺς Τούρκους τῷ 1821.

2) Τῆς *Γορτυνίας* μετὰ 46,000 Κ.

Ἡ χώρα αὕτη εἶνε ὅλη ὄρεινή, χωριζομένη ἀπὸ τῆς Ἠλείας διὰ τοῦ Ἐρυμάρθου, καὶ διαρρεομένη ὑπὸ τῶν

ποταμῶν *Γορτυνίου* πρὸς Ν. καὶ *Λάδωνος* πρὸς Β. Πόλεις δὲ λόγου ἀξίας ἔχει.

Τὴν *Δημιτσάναν*, πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας, μετὰ 3,000 Κ. καὶ γυμνασίου. Εἶνε δ' αὐτὴ πατρίς τοῦ ἀρχιεπισκόπου Γερμανοῦ καὶ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, τοῦ ἀπαγχονισθέντος κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐπαναστάσεως. — *Καρύταινα*, μετὰ φρουρίου καὶ 1,500 Κ., ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ *Γορτυνίου* καὶ *Ἄλφειοῦ*. — *Στεμνίτσα*, παρὰ τὸν *Γορτύνιον*, μετὰ 3,500 Κ. — *Ζάτουνα*, μετὰ 1,500 Κ. περίπον. — *Βυτίνα ΒΑ.*, μετὰ 1,500 Κ. — *Λαγκάδια (Τευθίς) ΒΔ.*, μετὰ 4,000 Κ. — *Βαλτεσιρίχορ*, μετὰ 2,000 Κ.

3) Τῆς *Μεγαλοπόλεως*, μετὰ 20,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε τὸ *Λύχαιον* (*Διαφόρτι*) πεδιάς δὲ ἡ τῆς *Μεγαλοπόλεως*, ποταμὸς δ' *Ἄλφειός*, ὅστις δέχεται τὸν *Ἐλισσόρτα* καὶ *Καρρίωνα* (*Ἐερίλα*). πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι.

Μεγαλόπολις (παρὰ τὸ νῦν *Σινάνον*), πατρίς τοῦ *Φιλοπολίμενος* καὶ *Πολυβίου*, συνοικισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδου μετὰ τὴν ἐν *Λεύκτροις* μάχην (371 π. Χ.). Εἶνε δὲ τανῦν κώμη μετὰ 1,500 Κ., ἔχουσα ἀμαξιτὸν ὁδὸν μέχρι *Τριπόλεως*. — *Λεορτάριον*, παρὰ τὸν *Καρρίωνα*, μετὰ 800 Κ.

4) Τῆς *Κυρουρίας* (*Τσακωνίας*), μετὰ 31,000 Κ.

Εἰς ταύτην ὁμιλοῦσι τὴν λεγομένην *Τσακωνικὴν* διάλεκτον καὶ ὄρος μὲν ἄξιον λόγου πρὸς Δ. εἶνε ὁ χωρίζων αὐτὴν ἀπὸ τῆς *Λακεδαίμονος Πάρρων* (*Μαλεβός*), πεδιάς δὲ ἡ τοῦ *Ἄστρους* καὶ πόλεις ἀξιοσημείωτοι.

Λεωριδίον, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας, μετὰ περίπου 4,500 Κ. καὶ πεδιάδος εὐφόρου. — *Ἄστρος*, πρὸς Β. ὄχι μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ *Τάνου* ποταμοῦ, κώμη παρὰ

λιος εἰς τὸ ἄκρον τῆς πεδιάδος *Θυρέας*.—*Ἅγιος Ἰωάννης*, ΝΔ. τοῦ *Ἄστρου*.—*Ἅγιος Πέτρος* ΝΔ. μετὰ 4,000 Κ., κωμόπολις κειμένη εἰς γοητευτικωτάτην τοποθεσίαν πλήρη δένδρων.—*Καστρί*, πρὸς Β. τοῦ Ἁγίου Πέτρου, μετὰ 5,000 Κ. περίπου.—*Δολιάρὰ καὶ Βέρβενα*, κῶμαι γνωσταὶ διὰ τὰς πλησίον αὐτῶν νικηφόρους κατὰ τῶν Τούρκων μάχας.

Δ'.) Νῆσοι τοῦ Αἰγαίου πελάγους.

[134 □ Μ., 226,000.]

α'. **Ο νομὸς τῆς Εὐβοίας.**

[76,95 □ Μ., 94,000 Κ.].

Οὗτος σύγκειται ἐκ τῶν *Βορείων Σποράδων* καὶ τῆς νήσου *Εὐβοίας* (60 □ Μ., 84,000 Κ.), ἐκτεινομένης ἀπὸ τῶν πρὸς Β. ἀκρωτηρίων, *Ἀρτεμισίου* καὶ *Κυρναίου*, μέχρι τῶν πρὸς Ν., *Καφηρέως* καὶ *Γεραιστοῦ*. Περιλαμβάνει δὲ τέσσαρας ἐπαρχίας, ἐξ ὧν αἱ μὲν τρεῖς, τῆς *Χαλκίδος*, τῆς *Καρυστίας* καὶ τοῦ *Ξηροχωρίου*, κεῖνται ἐπὶ τῆς Εὐβοίας, ἡ δὲ τετάρτη συγκροτεῖται ἐκ τῶν *Βορείων Σποράδων*. Καὶ λοιπὸν ἔχομεν·

1) τὴν ἐπαρχίαν *Χαλκίδος*, μετὰ 33,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρη μὲν λόγου ἄξια εἶνε ἡ *Δίρφυς* (Δέλφι) καὶ τὸ *Καρθῆλι*, πόλεις δὲ ἄξιαί λόγου.

Χαλκίς, ἐπὶ τοῦ γνωστοῦ διὰ τὴν ἄμπωτιν καὶ παλῖρροιαν πορθμοῦ τοῦ *Εὐρίπου*, ἐφ' οὗ ὑπάρχει κινητὴ ἐκ σιδήρου γέφυρα, συνδέουσα τὴν Εὐβοίαν μετὰ τῆς *Στερεᾶς Ἑλλάδος*. Ἐχει δὲ φρούριον Ἐνετικόν, γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, νηματοποιεῖον καὶ περὶ τὰς 7,000 Κ., ἐν οἷς καὶ τινες Ὄθωμανοὶ καὶ Ἑβραῖοι.—*Λίμνη* (Αἰγαί), πρὸς Β. τῆς *Χαλκίδος*, κώμη ναυτικὴ καὶ γεωργικὴ, πα-

ράγουσα ὠραῖον οἶνον καὶ ἔχουσα 2,000 Κ. Ὅχι μακρὰν ταύτης κεῖται τὸ θυλλῶδες ὄρος *Καρδῆλι*.—*Ἐρετρια* (Νέα Ψαρά), ΝΑ. τῆς Χαλκίδος, τανῦν συνοικιζομένη ὑπὸ Ψαριανῶν, καὶ ἔχουσα 500 Κ.

2) Τοῦ *Ξηροχωρίου* (Ἐστιαιώτιδος), μετὰ 12,000 Κ. Ἐνταῦθα ὄρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε τὸ *Τελέθριον* (Καλτσάδες) ΒΔ., πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι.

Ξηροχώριον, κομώπολις κατάφυτος, μετὰ 2,500 Κ. —*Ὠρεοί*, ἐπίνειον τοῦ Ξηροχωρίου.—*Αἰδηψός*, ΝΔ. τοῦ Ξηροχωρίου, κόμη περίφημος διὰ τὰ πλησίον αὐτῆς ἀρχαίῳθεν γνωστὰ λουτρά τῆς Αἰδηψοῦ, ἔνθα ἐπορεύθη πρὸς ἴασιν καὶ ὁ περιβόητος Ῥωμαῖος Σύλλας.

3) Τῆς *Καρυστίας*, μετὰ 39,000 Κ.

Ἐνταῦθα ὄρος μὲν ἄξιον λόγου εἶνε ἡ *Ὀχνη* (Ἁγίος Ἡλίας), πόλεις δὲ ἀξιοσημεῖωτοι.

Κύμη, πρὸς Α., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας μετὰ 4,000 Κ. Ἀπέχει δὲ τῆς θαλάσσης περὶ τὰ 20 λεπτά τῆς ὥρας καὶ ἔχει μεταλλεῖον γαιανθράκων.—*Κάρυστος* πρὸς Ν. μετὰ 1,500 Κ. καὶ φρουρίου ἰσχυροῦ.—*Ἀλιβέριον* (Ταμῦναι), ὄχι μακρὰν τῆς Ἐρετρίας μετὰ 800 Κ.—Εἰς τὴν ἐπαρχίαν ταύτην ἀνήκει καὶ ἡ νῆσος *Σκῦρος* [3 □ Μ.], ΒΑ. τῆς Κύμης, μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης περὶ τὰς 3,500 Κ. καὶ ἄλλα τινὰ νησίδια. Ἐνταῦθα ἐκρύβη ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ὁ Ἀχιλλεύς.

Σημ. Οἱ ποταμοὶ τῆς Εὐβοίας εἶνε ἀσήμαντοι, καθὼ χυνόμενοι μετὰ βραχῶν βουῶν εἰς τὴν θάλασσαν.

4) Τῆς ἐπαρχίας *Σκοπέλου*, μετὰ 10,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι *Σκόπελος* (Πεπάρηθος), μετὰ 6,000 Κ. καὶ ὁμωνύμου κωμοπόλεως, πρωτευούσης ἐπαρχίας. Ἐξάγει δὲ ἡ νῆσος αὕτη ἄφθονα ἀπίδια, κεράσια καὶ οἶνον.—*Σκίαθος*, μετὰ 3,200 Κ. καὶ λιμέ-

νος ἀρκετὰ καλοῦ. Εἰς ταύτην πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως κατέφευγον οἱ ἀρματοῶλοι τῆς Θεσσαλίας.—*Ἀλόνησος* μετὰ 400 Κ.

β.) Νομὸς τῶν Κυκλάδων¹.

[49,86 □ Μ., 132,000 Κ.]

1) Τῆς Σύρου, μετὰ 31,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν ἡ νῆσος Σῦρος [2 □ Μ. καὶ 22,000 Κ.], ἔνθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε· *Ἐρμούπολις*, ἡ μεγίστη πόλις τῶν Κυκλάδων μετὰ 17,000 Κ. Συμφασίθη δ' αὕτη ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἐκ Χίων, Σμυρναίων καὶ Ψαριανῶν, καὶ εἶνε τὴν σήμερον ἡ ἐμπορικωτάτη τῆς Ἑλλάδος πόλις, ἔχουσα συγκοινωνίαν ἀτμοπλοϊκὴν μεθ' ἀπάσης τῆς Εὐρώπης, ναυπηγεῖον, νεωκεῖον ἀτμήλατον πρὸς καθαρισμὸν τῶν πλοίων, πλεῖστα ἐκπαιδευτήρια ἰδιωτικὰ καὶ δημόσια, ὄρφανοτροφεῖον, νοσοκομεῖον, λαμπροὺς ναοὺς, θέατρον καὶ παντοῖα βιομηχανικὰ καταστήματα — *Ἄνω Σῦρος*, ἠνωμένη μετὰ τῆς Ἐρμουπόλεως καὶ ἔχουσα 5,000 Κ., καθολικοὺς τοὺς πλείστους.— *Μύκονος* [1 □ Μ.], ἔχουσα πόλιν ὁμώνυμον, 4,000 Κ. καὶ πολλὰ ἐμπορικὰ πλοῖα.— *Δήλος* [$\frac{2}{3}$ □ Μ.], νῆσος ἀκαιοκίητος τανῦν καὶ χρησιμεύουσα ὡς λοιμοκαθαρτήριον, διάσημος ὅμως τὸ πάλαι ὡς γενέθλιος τόπος τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Ἐνταῦθα ἐτελοῦντο κατὰ πενταετίαν τὰ *Δήλια* καὶ ὑπῆρχεν ἀγορὰ δούλων.— *Γύβαρος* (Γιοῦρα) [1 □ Μ.] τόπος ἐξορίας ἐπὶ Ῥωμαίων.

2) Τῆς Κέω, μετὰ 10,000 Κ.

(1) Οὕτω καλοῦνται κυρίως αἱ κύκλοι τῆς Δήλου νησοῖ· αἱ δ' ἕκτος τοῦ κύκλου τούτου νησοῖ ἔκαλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων *Νότιοι Σποράδες*.

Εἰς ταύτην ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι· *Κέως* [3 □ Μ., 4,000 Κ.], ἀπέναντι τοῦ ἀκρωτηρίου Σουνίου, μεθ' ὀμωνύμου κωμοπόλεως, ἐχοῦσης 2,000 Κ. — *Κόθρος* (Θερμιά, 2 1/2 □ Μ., 2,000 Κ.) μεθ' ὀμωνύμου κώμης καὶ θερμῶν λουτρῶν, λαμπρῶς εὐτρεπισμένων.— *Σέριφος* (1 □ Μ., 1800 Κ.) μεθ' ὀμωνύμου κώμης, περίφημος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις διὰ τὰ μεταλλεῖα αὐτῆς.

3) Τῆς *Ἄνδρου*, μετὰ 23,000 Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος *Ἄνδρος* (4 1/2 □ Μ.), ΝΑ. τῆς Εὐβοίας, μεθ' ὀμωνύμου πρωτευούσης καὶ ναυτικοῦ ἀξιολόγου. Ἄλλαι κῶμαι αὐτόθι εἶνε· *Γαύριον*, μετὰ 400 Κ. καὶ λιμένος μεγάλου.— *Κόρθιον*, κώμη παράλιος.

4) Τῆς *Τήνου*, μετὰ 13,000 Κ., ἐν οἷς ἱκανοὶ Καθολικοί.

Ἐνταῦθα ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος *Τήνος* μεθ' ὀμωνύμου πρωτευούσης, ἐχοῦσης 2,500 Κ. καὶ τὸν διάσημον Νᾶον τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἔνθα τὴν 25 Μαρτίου συνάγονται περὶ τὰς 30 χιλ. προσκυνητῶν. Ἄλλη κώμη τῆς νήσου εἶνε ὁ *Πόργος* μετὰ 1,900 Κ., πλησίον τοῦ ὁποῦ εἶνε λατομεῖα λευκοῦ καὶ πρασίνου μαρμάρου, σπανίου εἰς τὸν κόσμον.

5) Τῆς *Νάξου*, μετὰ 22,000 Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ νῆσος *Νάξος* [6 □ Μ., 12,500 Κ.], μεθ' ὀμωνύμου πρωτευούσης, ἐχοῦσης ἀκρόπολιν καὶ 2,000 Κ., ἐν οἷς 300 περίπου Καθολικοί. Εἶνε δὲ ἡ *Νάξος* ἡ μεγίστη καὶ εὐφορωτάτη τῶν Κυκλάδων, παράγουσα πορτοκάλια, λεμόνια, ἔλαιον, βάμβακα, μέταξαν καὶ τὸ ὀρυκτὸν σμύριδα, χρησιμεύουσαν πρὸς καθαρισμὸν τῶν μηχανῶν. Ἐχει δὲ καὶ ὄρος λόγου ἀξίον τὸν *Δία* (Τζιάς), ὑψηλὸν 3,230 ᾽.—*Πάρος* [4 □ Μ., 7,000 Κ.], περίφημος διὰ τὸ ἀργοῦν νῦν λατομεῖον τῶν μαρμάρων, ἔνθα ἄγει

σιδηρόδρομος. Κωμόπολις ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Παροικία*, ἔχουσα 2,000 Κ.—*Ἀντίπαρος* (*ᾠλιάρος* $1\frac{1}{2}$ □ Μ. καὶ 150 Κ.), γνωστὴ διὰ τὸ μέγα καὶ γέμον ὠραιότητων στάλακτιτῶν σπήλαιον αὐτῆς.

6) Τῆς *Μήλου*, μετὰ 13,000 Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν ἡ νῆσος *Μήλος* [2 □ Μ., 4,500 Κ.], μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἐχούσης εὐρυχωρότατον λιμένα. Εἶνε δὲ ἡ *Μήλος* ἠφαιστειογενής, ἀποπνέουσα θειώδεις ἀτμούς, ἔχουσα θερμὰς πηγὰς, μυλῖτας λίθους καὶ θεῖον, καὶ γέμουσα λειψάνων ἀρχαίων.—*Σίφρος* [$1\frac{1}{2}$ □ Μ., 6,000 Κ.], μεθ' ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἔχουσα ἱκανὴν ἐγγώριον βιομηχανίαν, τὸ δὲ πάλαι μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου.—*Κίμωλος* [1 □ Μ., 1,500 Κ.], ὅθεν ἐξάγεται ἡ κιμωλία γῆ.—*Φολέγανδρος* [1 □ Μ.], μετὰ 1,000 Κ.—*Σίκιρος* [1 □ Μ.], μεθ' ὁμωνύμου κόμης.

7) Τῆς *Θήρας*, μετὰ 20,000 Κ.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι *Θήρα* [*Σαντορίνη* $3\frac{1}{2}$ □ Μ., 1,500 Κ.], ἔνθα ἐνεργεῖ ἠφαιστειὸν παραγαγὼν εἰς διαφόρους ἐποχὰς τὴν παλαιὰν *Καϋμένην*, τὴν μικρὰν *Καϋμένην*, τὴν νέαν *Καϋμένην* καὶ τῷ 1866 τὸν *Γεώργιον* καὶ τὴν *Ἀφρόεσσαρ* μετὰ κρατῆρος ἠφαιστείου, ὀλίγον νῦν ἐνεργοῦντος. Ἔχει δὲ κόμην ὁμώνυμον, πολὺ καὶ καλὸν ναυτικόν.—*Θηρασία*, ἔχουσα 4 χωρία καὶ 600 Κ.—*Ἀμοργός* [$2\frac{1}{2}$ □ Μ. καὶ 2,500 Κ.], ἔχουσα μεγαλητέραν κόμην τὴν *Χώραν* μετὰ 2,000 Κ.—*Ἴος* [*Νιό*, 1 □ Μ., 2,000 Κ.] μεθ' ὁμωνύμου κόμης, νῆσος ὀπωσοῦν εὐλίμενος.—*Ἀράφη* [$1\frac{1}{2}$ □ Μ., 700 Κ.], νῆσος ἀλίμενος.

Ε'. Νῆσοι τοῦ Ἰονίου πελάγους.

[51 □ Μ., 231,000 Κ.].

α'.) Νομός Κερκύρας.

Οὗτος περιλαμβάνει 5 ἐπαρχίας, ὧν αἱ τρεῖς πρῶται, ἦτοι: 1) τῆς Κερκύρας, μετὰ 27,000 Κ. 2) τῆς Μέσσης μετὰ 24,000 Κ. καὶ 3) τοῦ Ὄρους μετὰ 27,000 Κ. ἀνήκουσιν εἰς τὴν νῆσον

Κέρκυρα [12 □ Μ. καὶ 78,000 Κ.], νῆσον παράγουςαν ἀφθονώτατον ἔλαιον.

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε· *Κέρκυρα*, πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ, ἔχουσα εὐρύχωρον λιμένα, παλάτιον, λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ πλατείας, γυμνάσιον, ἐφετεῖον, βιβλιοθήκην, σωφρονιστήριον τῶν κακούργων, τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἀγίου Σπυρίδωνος καὶ 17,000 Κ. μετὰ δὲ τῶν προαστείων *Μαρτουκίου*, *Γαρίτσας*, Ἀγ. *Ρόκου* καὶ Ἀρεμομύλου 25,000. Τὰ ὀχυρώτατα ὅμως τῆς Κερκύρας φρούρια κατηδαφίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν πρὸ τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς Ἑλλάδος.— *Γαστοῦρι*, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας *Μέσσης* μετὰ 1,100 Κ.— *Σκριπερόν*, πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας τοῦ Ὄρους μετὰ 1,700 Κ. Αἱ ἄλλαι ἐπαρχίαι εἶνε·

4) Ἡ τῶν *Παξῶν*, μετὰ 5,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει μόνον ἡ νῆσος *Παξοὶ* ($1\frac{1}{4}$ □ Μ., 4,000 Κ.), κειμένη ἀντικρὸ τῆς Πάργας τῆς Ἠπείρου. Πρωτεύουσα αὐτῆς εἶνε ὁ *Γάιος*, ἔχων ἀσφαλέςτατον λιμένα καὶ 500 Κ.

5) Τῆς *Λευκάδος*, μετὰ 23,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ νῆσος *Λευκάς* [8 □ Μ., 21,000 Κ.], *Ἀγία Μαύρα* καλουμένη τανῦν ἐκ τῶν λειψάνων

τῆς Ἀγίας Μαύρας. Αὕτη ἀπετέλει τὸ πάλαι χερσόνησον τῆς Ἀκαρνανίας, ἕως οὗ διώρουζαν τὸν ἰσθμὸν οἱ Κορίνθιοι· κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀρματολῶν ἐχρησίμευσεν ὡς καταφύγιον τῶν καταδιωκομένων εἰς τὴν ἀντικρὺ ἡπειρον. Ἔχει δὲ πρωτεύουσαν ὁμώνυμον μετὰ 5,000 Κ. Ἄλλαι κῶμαι τῆς νήσου γνωσταὶ εἶνε ἡ *Καρυὰ* μετὰ 1,800 Κ. καὶ οἱ *Σφακιῶται* μετὰ 2,000 Κ. Ἄλλη δὲ νῆσος ἀνήκουσα εἰς τὴν ἐπαρχίαν εἶνε ἡ *Τάφος* (Μεγανῆσι) μετὰ 550 Κ.

6.) Νομὸς τῆς Κεφαλληνίας.

[20 □ Μ., 80,000 Κ.].

Ὁ νομὸς οὗτος περιλαμβάνει 4 ἐπαρχίας, ὧν αἱ τρεῖς, ἥτοι τῆς *Κραταίας* μετὰ 32,000 Κ., τῆς *Σάμης* μετὰ 17,000 Κ. καὶ τῆς *Πάλλης* μετὰ 19,000 Κ., κεῖνται εἰς τὴν νῆσον

Κεφαλληνίαν [16 □ Μ., 96,000 Κ.], τὴν μεγίστην τῶν Ἰονίων νήσων, ἔχουσαν ναυτικὸν ἀξιόλογον.

Εἰς ταύτην πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Ἀργοστόλιον (Κράνιοι), πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ ἔχουσα γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, θέατρον καὶ 8,000 Κ.—*Ἀγ. Γεώργιος*.—*Ληξοῦρι* πρὸς Α., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Πάλλης, μετὰ 9,000 Κ.—*Δελιανᾶτα*, εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους *Αἴρου*, μετὰ 2,200 Κ.—*Αἰγιαλὸς* πρὸς Α., πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Σάμης.—*Ἄσσος*, πρὸς Β., φρούριον ὀχυρὸν μετὰ λιμένος. Δύο δὲ ὄρας πρὸς Δ. τοῦ Ἀργοστολίου εἶνε ἡ μονὴ τοῦ Ἁγίου Γερασίμου μετὰ τοῦ σεπτοῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου.

4) Τῆς *Ἰθάκης*, μετὰ 12,000 Κ.

Εἰς ταύτην ἀνήκει ἡ πατρὶς τοῦ ὁμηρικοῦ Ὀδυσσεῶς νῆσος *Ἰθάκη* [4 □ Μ. περίπου 9,500 Κ.], ἔχουσα ναυ-

τικὸν ἀξιόλογον. Ἐνταῦθα δὲ ὄρος μὲν λόγου ἄξιον εἶνε τὸ *Νήριτον*, πόλεις δὲ ἀξιοσημείωτοι.

Τὸ *Βαθύ*, ἔχον 5,000 Κ.—*Περαχώριον*, μετὰ 1,500 Κ.—*Ἐξωγή* πρὸς Β., μετὰ 2,000 Κ.—*Ἀρωγή* πρὸς Δ., μετὰ 1,000 Κ.

γ'.) Νομὸς τῆς Ζάκυνθου.

[7 □ Μ., 45,000 Κ.].

Εἰς τὸν νομὸν τοῦτον ὑπάγεται μόνον ἡ νῆσος Ζάκυνθος [7 □ Μ.] καὶ τινὰ νησίδια ἀκατοίκητα· δὲν διαιρεῖται δὲ εἰς ἐπαρχίας, ἀλλὰ μόνον εἰς 10 δήμους. Εἶνε δὲ ἡ Ζάκυνθος κατάφυτος καὶ λαμπρῶς καλλιεργημένη. Πρωτεύουσα δ' ἐνταῦθα εἶνε ἡ ὁμώνυμος Ζάκυνθος, ἔχουσα ναοὺς ἀξιολόγους, γυμνάσιον, πρωτοδικεῖον, λέσχας, νοσοκομεῖον, ὄρφανοτροφεῖον, γηροκομεῖον καὶ τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, κατοίκους δὲ περὶ τὰς 20,000. Ἀξιοσημείωτοι δὲ κῶμαι εἰς τὴν νῆσον εἶνε· *Πηγαδάκι*, μετὰ 1,000 Κ.—*Κερί*, ἀκρωτήριον πρὸς Ν., πλησίον τοῦ ὁποίου κεῖνται τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου ἀναφερόμενα *ράφθης γρέατα*.

Πληθυσμός. Θρησκεία. Στρατός.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος, 2,000,000, σύγκειται ἐκ τῶν ἀπογόνων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ὀλίγων Ἀλβανῶν, καταγομένων ἐκ τῶν ἀρχαίων Πελασγῶν καὶ Ἰλλυριῶν. Πρεσβεύουσι δ' οἱ Ἕλληνες τὸ Ἀνατολικὸν ὀρθόδοξον δόγμα, ἐκτὸς τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Χαλκίδι Μωαμεθανῶν, ἰκανῶν Ἑβραίων ἐν Ἠπείρῳ καὶ Θεσσαλίᾳ μάλιστα, καὶ ὀλίγων Δυτικῶν κατοικούντων τὰς νήσους Κέρκυραν, Σύρον, Τῆνον, Νάξον καὶ Θήραν. Εἶνε δ' ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ζωηρὸς, λιτὸς καὶ σκληραγωγημέ-

νος, καὶ κυρίαν ἀσχολίαν ἔχει τὴν γεωργίαν καὶ κτήνο-
τροφίαν, ἔτι δὲ τὴν ναυτιλίαν καὶ τὸ ἐμπόριον. Μόλι-
δ' ἐσχάτως εἰσῆχθη καὶ ἡ βιομηχανία, κυρίως ἐν Πελο-
ραιεῖ καὶ Σύρω.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1863 βασιλεύει συνταγματικῶς Γεώργιος
ὁ Α΄, ἡγεμονόπαις τῆς Δανίας. Καὶ στρατὸν μὲν τῆς
Ξηρᾶς ἔχει ἐν καιρῷ εἰρήνης περὶ τὰς 30,000 ἀνδρῶν καὶ
ἐν καιρῷ πολέμου περὶ τὰς 150,000 (ἐφεδρεία, ἐπιστρα-
τεία). στόλον δὲ 27 πολεμικὰ πλοῖα, ἐν οἷς 2 θωρηκτά·
εἰς ταῦτα δὲ προσθετέα καὶ τὰ 36 τορπιλλοφόρα. Τὸ
ὄλον δὲ τῶν πολεμικῶν ναυτῶν εἶνε 7,200. Τὸ ἰδιωτικὸν
ὅμως ναυτικὸν ἔχει 266 μεγάλα πλοῖα, ἐν οἷς 50 ἀτμό-
πλοια μετὰ τῶν δεξιωτάτων ἐν τῇ Μεσογείῳ θαλάσῃ
ναυτῶν. Εἰς ταῦτα περιλαμβάνομεν καὶ τὰς τρεῖς ἀτμο-
πλοϊκὰς ἐταιρείας· τὴν Ἑλληνικὴν ἀτμοπλοῖαν (μετὰ
16 ἀτμοπλοίων), τὴν Παρελλήνιον (μετὰ 5) καὶ τὴν
τοῦ Γουδῆ (μετὰ 4). Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ταχέως θέλει
αὐξήσῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτμοπλοίων τούτων.

2. Η ΙΤΑΛΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

[5,242 □ Μ., 28,000,000 Κ.].

Ἱστορία.

[Ἔνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς Μεσογείου
θαλάσσης ὑπῆρξεν ἡ χερσόνησος αὕτη τὰ μέγιστα σπου-
δαία εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Ἐγένετο δὲ τὸ κέν-
τρον τοῦ παγκοσμίου τῶν Ῥωμαίων κράτους, ἡ δὲ Ῥω-
μαϊκὴ φιλοσοφία καὶ τὸ Ῥωμαϊκὸν Δίκαιον καὶ σήμερο-
ἔτι μεγάλην εἰς τὸν κόσμον ἔχουσι δύναμιν. Τὴν ὑπόλη-
ψιν δὲ ταύτην οὐδὲ τότε ἀπώλεσεν ἡ Ῥώμη, ὅτε τῷ 476
μ. Χ. ἔγεινε λεία τῶν Γερμανικῶν φύλων τὸ παλαιὸν
Ῥωμαϊκὸν κράτος, ἐπὶ Ῥωμύλου Αὐγουστύλου. Τὸ δὲ

774 *Κάρολος ὁ Μέγας*, βοηθῶν τὸν ἐπίσκοπον τῆς Ῥώ-
 ης, ὑπέταξε τοὺς ἐναντίους αὐτοῦ Λογγοβάρδους, καὶ
 επέφθη ἐν Ῥώμῃ αὐτοκράτωρ, τῷ 800 μ. Χ. Ἐγένετο
 ἡ Ῥώμη θρησκευτικὴ πρωτεύουσα τῶν καθολικῶν,
 καὶ ἰδρύσασα ἐκκλησιαστικὸν κράτος περιῆλθεν εἰς ἔριν
 πρὸς τοὺς *Γερμανοὺς αὐτοκράτορας*, ὅτε μάλιστα ἔγειναν
 οὗτοι κύριοι τῆς κάτω Ἰταλίας καὶ Σικελίας. Κατὰ δὲ
 τὴν διαμάχην ταύτην ἀπέλαυσαν δημοκρατικὴν αὐτονο-
 μίαν καὶ σπανίαν εὐημερίαν αἱ πόλεις τῆς ἄνω Ἰταλίας,
 μάλιστα δὲ τὸ *Μεδιόλανον* καὶ ἡ *Φλωρεντία*, καὶ αἱ ναυ-
 τικαὶ *Βενετία*, *Γένοβα* (ἢ *ὑπερήφανος*) καὶ *Πίζα*.
 Κατὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ Μεσαίωνος ἀνέτειλαν εἰς τὴν Ἰτα-
 λίαν νέοι χρόνοι, εὐρεθείσης τῆς κατὰ θάλασσαν ὁδοῦ
 πρὸς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας καὶ ἀνακαλυφθείσης τῆς Ἀ-
 μερικῆς ὑπὸ τοῦ *Γεοῶτου Κολόμβου*. Καὶ τὸ μὲν ἐμπό-
 ριον ἔλαβεν ἄλλην διεύθυνσιν, αἱ δὲ πλούσιαι πόλεις διχο-
 νοῦσαι καὶ φθονοῦσαι ἀλλήλας, ἐπὶ πολὺν χρόνον κατέλι-
 πον εἰς τοὺς ξένους τὰ ἐκ τούτου ἀποφερόμενα κέρδη·
 μετὰ πολυειδεῖς δὲ ἀγῶνας περιῆλθον ἡ μὲν *Λομβαρδία*
 καὶ *Τοσκάνα* εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς *Ἀψβουργίους*, ἡ δὲ
Νεάπολις καὶ *Πάρμα* εἰς τοὺς Γάλλους *Βουρβῶνους*.
Ναπολέων δὲ ὁ Α΄. τὸ μὲν μέγιστον μέρος τῆς Ἰταλίας
 κατέστησε βασιλείον, τὴν δὲ Ῥώμην πόλιν Γαλλικὴν, καὶ
 τὴν *Νεάπολιν* ἔδωκεν εἰς τοὺς πλησιεστάτους αὐτοῦ συγ-
 γενεῖς. Πεσόντος ὁμως αὐτοῦ, ἐγκαθιδρύθησαν πάλιν οἱ
 μὲν Αὐστριακοὶ εἰς τὴν ἄνω, οἱ δὲ Βουρβῶνοι βασιλεῖς
 εἰς τὴν κάτω Ἰταλίαν, ἕως οὗ κατὰ τὰ ἔτη 1859—
 1870 οἱ Ἰταλοὶ, ἀκολουθήσαντες τὴν πολιτικὴν τοῦ με-
 γαλοφυοῦς *Καβούρ*, ἠνώθησαν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ τέως
 βασιλέως τῆς Σαρδηνίας *Βίκτωρος Ἐμμανουήλ*, ὅπως
 πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἐπόθει τὸ ἔθνος αὐτῶν].

*Ορη. Πεδιάδες καὶ ποταμοί.

Ἡ Ἰταλία εἶνε γλῶσσα γῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς Μεσογείου θαλάσσης μετὰ σειρᾶς ὑψηλῶν ὄρέων, ἐκ τῆς Γερμανίας προερχομένης, ἥτοι τῶν Ἀλπεων, τῶν ὁποίων ἡ μεσημβρινὴ ἐξακολούθησις, τὸ Ἀπεννίνον (τὸ μέγιστον ὕψος 9,250^π), διέρχεται σύμπασαν τὴν χερσόνησον.

Ὁ δὲ μέγιστος ποταμὸς Πάδος [88 Μ. μακρὸς], εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκουσιν αἱ λίμναι Μείζων (lacus Verbanus), τοῦ Κόμου καὶ τῆς Γάρδας, διαρρέει τὴν χαμηλὴν τῆς Λομβαρδίας πεδιάδα, πηγάζων ἐκ τῶν Ἀυτικῶν Ἀλπεων καὶ χυνόμενος πρὸς τὰ νότια τοῦ Κόλπου τῆς Ἑνετίας εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Ὁ δὲ Ἄγρος καὶ Τίβερις εἶνε οἱ σημαντικώτατοι τῶν πρὸς Δ. τόπων ποταμοί, πηγάζοντες ἀμφοτέροι ἐκ τοῦ Ἀπεννίνου καὶ χυνόμενοι, ὁ μὲν εἰς τὸ Λιγυστικὸν πέλαγος, ὁ δὲ νοτιώτερα εἰς τὸ Τυρρητικόν.

Πεδιάδες δὲ εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐκτὸς τῆς ῥηθείσης ἤδη Λομβαρδικῆς, λόγου ἄξια εἶνε· ἡ Ἑτρουσκικὴ (τῆς Τοσκάνης), ἡ Ῥωμαϊκὴ καὶ πρὸς Δ. μὲν τοῦ Ἀπεννίνου ἡ Καμπανικὴ (τῆς Νεαπόλεως), πρὸς Ἀν. δ' αὐτοῦ ἡ Ἀπουλική.

Εἰς τὴν Ἰταλικὴν χερσόνησον συγκαταριθμοῦνται·

Α'. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

Διὰ τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Καθούρ καὶ τῶν κατὰ τὰ ἔτη 1859, 1860, 1866 καὶ 1870 συμβάντων, αἱ διαφοροὶ τῆς Χερσονήσου ἐπικράτειαί (ἡ Λομβαρδία, τὰ Δουκάτα τῆς Πάρμας καὶ Μοδέρης, τὸ μέγα δουκάτον τῆς Τοσκάνης, τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως, ἐπὶ τέλους δὲ καὶ τὸ Ἑκκλησιαστικὸν κράτος μετὰ τῆς Ῥώμης) ἠνώθησαν

καὶ ἀπετέλεσαν τὸ βασιλείον τῆς Ἰταλίας (πρώην Σαρδηνίας), οὗτινος πρῶτος βασιλεὺς ἦτο ὁ Βίκτωρ Ἐμμανουήλ. Τανῦν βασιλεύει ὁ υἱὸς αὐτοῦ Οὐμβέρτος.

Πόλεις δὲ λόγου ἄξιαι εἰς μὲν τὴν βόρειον Ἰταλίαν εἶνε-
Τουρῖνον, πρὸς τὸ μέρος τῆς Γαλλίας, παρὰ τὸν Πά-
 δον, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 250,000 Κ., ἡ ποτὲ πρω-
 τεύουσα τοῦ βασιλείου τῆς Σαρδηνίας, μεγαλοπρεπῶς
 ῥυμοτομημένη. — *Γένοα*, ἡ πατρίς τοῦ Χριστοφόρου
 Κολόμβου, ΝΑ. τοῦ Τουρίνου, πόλις εὐλίμενος μετὰ
 180,000 Κ. — *Μεδιόλανον* (Μιλάνον), πρὸς Β. τῆς Γε-
 νούης μετὰ 215,000 Κ., ζωηροῦ ἐμπορίου καὶ περιφῆ-
 μου ναοῦ. — *Ἀλεξάνδρεια*, φρούριον παρὰ τὸν ποταμὸν
 Γάναρον. Πρὸς Ν. αὐτῆς κεῖται ἡ κώμη *Μαρέγγον*, ἔνθα
 Ναπολέων ὁ Α΄ ἐνίκησε τοὺς Αὐστριακοὺς τῷ 1800. —
Βερώνα ΝΑ., φρούριον μετὰ 70,000 Κ. — *Μάρτονα*
 πρὸς Ν., φρούριον ἐπὶ νήσου τοῦ ποταμοῦ Μιγχίου, μετὰ
 30,000 Κ. — *Βενετία*, παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασ-
 σαν, ἡ πόλις τῶν λιμνοθαλασσῶν, μετὰ λαμπροτάτων
 ἀρχαίων ναῶν καὶ παλατιῶν καὶ 130,000 Κ. Ἡ Βενετία
 ἔχει καὶ τυπογραφεῖον Ἑλληνικόν.

Εἰς τὴν Βόρειον Ἰταλίαν ἀνήκουσιν αἱ νῆσοι *Σαρδηνία*
 [Σαρδῶ, 440 □ Μ., 680,000 Κ.] μετὰ πρωτεύουσας
 τοῦ *Καλλιμαρίου* [40,000 Κ. καὶ ναύσταθμος] καὶ ἡ *Κα-
 πρέρα* (ἔδρα ποτὲ τοῦ Γαριβάλδου) πρὸς Β. τῆς Σαρδηνίας.

Εἰς δὲ τὴν ἐντεῦθεν τοῦ Πάδου κεντρικὴν Ἰταλίαν·

Πλακεντία, παρὰ τὸν Πάδον, μετὰ 35,000 Κατ. —
Πάρμα, πρὸς τὰ ΝΑ., μετὰ 45,000 Κ. — *Μοδένα*, πρὸς
 τὰ ΝΑ., μετὰ 60,000 Κ. — *Βορωτία*, πρὸς τὰ ΝΑ.,
 μετὰ 120,000 Κ. καὶ τοῦ ἀρχαιοτάτου πανεπιστημίου
 τῆς Εὐρώπης. — *Καρράρα*, ΝΔ., ὄχι μακρὰν τῆς θαλάσ-
 σης, μετὰ λατομεῖων μαρμάρου. — *Φλωρεντία*, παρὰ τὸν

Ἄρνον ποταμόν, μετὰ 170,000 Κ., πρὸ τῆς Ῥώμης καθέδρα τοῦ βασιλείου, ἔτι δὲ καὶ νῦν τὸ κέντρον τῆς Ἰταλικῆς παιδείας μετὰ λαμπρῶν καλλιτεχνικῶν μουσείων καὶ τῶν τάφων τοῦ Δάντη, Μακκιαβέλλη, Μιχαὴλ Ἀγγέλου καὶ Γαλιλαίου. — *Λιβόρνος*, παραθαλάσσιος ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 100 χιλ. Κ. ἐν οἷς καὶ Ἕλληνες ἔμποροι. — *Πίσα* πρὸς Β. παρὰ τὸν Ἄρνον, μετὰ 50 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου. — *Σιένα*, ΝΑ., μετὰ 25 χιλ. Κ. (κατὰ τὸν μεσαίωνα 150 χιλ.). — *Φερράρα*, πρὸς Α. τῆς Πάρμας, μετὰ 75 χιλ. Κ. — *Ῥάβεννα*, πρὸς Α. τῆς Βονωνίας, πόλις παράλιος. — *Ἀγκῶν*, ΝΑ., παράλιον φρούριον. — *Ῥώμη*, ἡ παρὰ τὸν Τίβεριν περίφημος πόλις, ἀπὸ τοῦ 1871 πρωτεύουσα τοῦ ὅλου βασιλείου, ἐνταυτῷ δὲ καὶ καθέδρα τοῦ Πάπα (Λέοντος τοῦ ΙΓ'). Ἐκεῖτο δὲ τὸ μὲν πάλαι σχεδὸν μόνον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Τιβέρεως, περιλαμβάνουσα 7 μόνον λόφους· νῦν δὲ κείται ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ὄχθων, 11 λόφους περιλαμβάνουσα, καὶ κοσμουμένη ἐντεῦθεν μὲν τοῦ Τιβέρεως ὑπὸ τοῦ Πύργου τοῦ Ἀγγέλου, τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἀποστόλου Πέτρου καὶ τοῦ Βατικανοῦ, ἀνηκόντων εἰς τὴν *Λεόντειον* πόλιν, ἐπέκεινα δ' αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Λατεράνοῦ καὶ τοῦ ἀμφιθεάτρου Κολοσσαίου. Κατοίκους ἔχει ὑπὲρ τὰς 300 χιλιάδας.

Εἰς δὲ τὴν νότιον Ἰταλίαν·

Νεάπολις, μετὰ 500 χιλ. Κ. καὶ πανεπιστημίου· ὑφούται δ' αὕτη ἀμφιθεατρικῶς ὑπεράνω τοῦ ὀμωνύμου κόλπου, ὅχι μακρὰν τοῦ ἠφαιστείου *Βεσουβίου*, ἔχοντος ὕψος 3,510^π. Πλησίον ταύτης κείται ἡ τῷ 79 π. Χ. καταχωσθεῖσα, νῦν δ' ἀνασκαπτομένη *Πομπηῖα*. — *Φογγία*, ΒΑ. καὶ *Βάριον* ΝΑ. τῆς Φογγίας. — *Βρεντήσιον* ΝΑ., ὅθεν μεταβαίνουσιν εἰς τὴν Κέρκυραν.

Ἡ δὲ νῆσος *Σικελία* [468 □ M. 2,900,000 K.], πόλεις μὲν γνωστοτάτας ἔχει τὸ *Παλέρμον*, μετὰ 245 χιλ. K. καὶ πανεπιστημίου, τὴν *Μεσσήνην* [130 χιλ. K.] καὶ τὴν *Κατάνην* μεθ' ὁμωνύμου πεδιάδος καὶ 100 χιλ. K., ὄρος δὲ ἠφαιστειὸν τὴν *Αἴτταν*, φθάνουσιν μέχρι 10,280⁷.

Β'. Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ἉΓΙΟΥ ΜΑΡΙΝΟΥ

[1 □ M., 8,000 K.]

Αὕτη κεῖται παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν ΝΔ. τοῦ Ῥιμινίου.

Γ'. Η ΝΗΣΟΣ ΜΑΛΤΑ ἢ ΜΕΛΙΤΗ, ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕ ΝΗΣΙΔΙΩΝ

[5 $\frac{9}{10}$ □ M., 155,000 K.]

Αὕτη πρωτεύουσιν ἔχει τὴν *Λαβαλέτταν* μεθ' ἑνὸς τῶν ὀχυρωτάτων τῆς Εὐρώπης φρουρίου καὶ 90 χιλ. K. Ἀνήκει δὲ ἡ Μάλτα εἰς τοὺς Ἄγγλους καὶ κεῖται πρὸς Ν. τῆς Σικελίας, παράγουσα βαμβάκιον καὶ τὰ ὀρεινὰ πορτοκάλια τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης.

Πολίτευμα. Θρησκεία. Στρατός. Κλίμα.

Πολίτευμα μὲν ἡ Ἰταλία ἔχει συνταγματικόν¹, θρησκείαν δὲ τοῦ κράτους τὴν δυτικὴν καθολικὴν, ἧς κεφαλὴ εἶνε ὁ Πάπας. Ὁ δὲ πληθυσμὸς εἶνε ὑπὲρ τὰ 38 ἑκατομ. ἀνθρώπων, ζώντων ἐκ τῆς γεωργίας, κτηνοτροφίας καὶ τοῦ ἐμπορίου, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τῆς βιομηχανίας. Καὶ ὁ μὲν στρατός σύγκειται ἐξ 700 χιλ. ἀνδρῶν περίπου, ὁ δὲ στόλος ἐξ 151 πλοίων, ἐν οἷς 24 θωρηκτὰ μετὰ 295 πυρο-

(1) Εἰς τὸ Συνταγματικὸν πολίτευμα ὁ λαὸς ἀντιπροσωπεύεται εἰς τὰς βουλὰς.

βόλων και 58 τορπιλλοβόλα. Ἔχει δ' ἡ Ἰταλία τὸ μέγιστον θωρηκτὸν τοῦ κόσμου.

Τὸ κλίμα τῆς Ἰταλίας εἰς μὲν τὰ βόρεια εἶνε δπωσοῦν ψυχρόν, εἰς τὰ νότια ὅμως λίαν εὐκραές και τερπνόν. Ἡ δὲ παιδεία, ἥτις μέχρι τοῦδε ἦτο ἀνατεθειμένη εἰς τὸν κληρον, και διὰ τοῦτο ἔμενε στάσιμος, μόλις τώρα ἀρχίζει νὰ προοδεύῃ. Ἀγαπᾶ δὲ μάλιστα ὁ Ἰταλικὸς λαὸς τὴν μουσικὴν και τὰς ὡραίας τέχνας.

3. ΙΒΗΡΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Ὅρη.

Ὅρη ἐνταῦθα λόγου ἄξια εἶνε τὰ χωρίζοντα αὐτὴν ἐκ τῆς Γαλλίας *Πυρηναῖα* (ὧν ἡ ὑψηλοτάτη κορυφή *Μαλαδέττα* ἔχει ὕψος 10,722^π)· συνέχεια δὲ τούτων πρὸς Δ. εἶνε τὰ ὄρη τῆς Ἀστουρίας. Καὶ ἐκ τῶν ΒΔ. μὲν πρὸς τὰ ΝΑ. φέρονται τὰ Ἰβηρικὰ ὄρη, ἐνθα πηγάζουσιν οἱ πλείστοι ποταμοί· εἰς δὲ τὰ ΝΔ. ὑφούται ἡ *Σιέρρα Νεβάδα*, και ταύτης πρὸς Β. ἡ *Σιέρρα Μορένα*, βορειότερον δὲ τὰ ὄρη τῆς *Καστιλίας*. Εἰς ταῦτα προσθετέα και ἡ *Σιέρρα Ἐστρέλλα* εἰς τὴν Πορτογαλίαν.

Πεδιάδες.

Πρὸς βορρᾶν μὲν τοῦ ποταμοῦ Τάγου ἐκτείνεται ἡ ὑψηλὴ πεδιάς τῆς *Παλαιᾶς Καστιλίας*, πρὸς νότον δὲ αὐτοῦ ἡ τῆς *Νέας Καστιλίας*. Νοτίως δὲ τῆς *Σιέρρας Μορένης* ποτίζεται ὑπὸ τοῦ *Γουαδαλκιβίρ* ἡ εὐφορος πεδιάς τῆς *Ἀνδαλουσίας*. Εἰς δὲ τὰ ΒΑ. κεῖνται αἱ πεδιάδες τῆς *Αραγωνίας* και *Καταλωνίας*, αἵτινες βρέχονται ὑπὸ τοῦ Ἑβρου.

Ποταμοί

Ποταμοὶ ἐνταῦθα λόγου ἄξιοι εἶνε· ὁ Ἑβρος (Ἰβηρ),

πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀστουρίας καὶ χυνόμενος εἰς τὴν Μεσόγειον. ὁ Δούριος, πηγάζων ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀρέων καὶ χυνόμενος διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν παρὰ τὴν πόλιν Ὀπόρτον. ὁ Τάγος, πρὸς Ν. τοῦ προρρηθέντος, πηγάζων ὡσαύτως ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὀρέων καὶ ἐκβάλλων διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν παρὰ τὴν πόλιν Λισσαβῶνα. ὁ Γουαδιάνας, ὡσαύτως πηγάζων ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν καὶ ἐκβάλλων πρὸς Ν. εἰς τὸν κόλπον τῶν Γαδείρων. ὁ Γουαδαλιβίρ (Βαίτις), πηγάζων ἐκ τῆς Σιέρρας Μορένης καὶ χυνόμενος εἰς τὸν αὐτὸν κόλπον. Εἰς δὲ τὰ πρὸς Β. σύνορα τῆς Πορτογαλίας. ὁ Μίριος, πηγάζων ἐκ τῶν ὀρέων τῆς Ἀστουρίας καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Εἰς τὴν Ἰβηρικὴν χερσόνησον περιλαμβάνονται.

Α'. ΙΣΠΑΝΙΑ

[9,230 □ Μ., 16,600,000 Κ.].

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε.

Εἰς μὲν τὴν ἐν τῷ κέντρῳ Νέαν Καστιλίαν.

Μαδρίτη, πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, μετὰ 400,000 Κ.— Τολέρδορ, παρὰ τὸν Τάγον, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 20,000 Κ.— Ἀλκάλα, πρὸς Β. τῆς Μαδρίτης.

Εἰς δὲ τὴν ΒΔ. τῆς Νέας Καστιλίας Λεόννη.

Βωλλαδόλιδορ μετὰ 45,000 Κ., καὶ ΝΑ. αὐτῆς Σαλαμάγκα μετὰ πανεπιστημίου.

Εἰς τὴν Γαλιχίαν.

Ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος, ἔνθα εἶνε ὁ τάφος τοῦ Ἀποστόλου Ἰακώβου.

Εἰς δὲ τὴν πρὸς Ν. κειμένην Ἀνδαλουσίαν.

Σεβίλλα, παρὰ τὸν Γουαδαλιβίρ, μετὰ 130,000 Κ.

— Κορδόβη, πρὸς Β. τῆς Σεβίλλης, μετὰ 50,000 Κ.—

Γάδεια (Κάδιξ), παρά τὴν θάλασσαν, μετὰ 65,000 Κ., ἔνθα κατὰ τοὺς παλαιοὺς ἦσαν αἱ *Στήλαι* τοῦ *Ἡρακλέους*. — *Γιβραρτάρ*, φρούριον ἀπέναντι τῆς Ἀφρικῆς ἐπὶ ὑψηλοῦ βράχου, κατεχόμενον ὑπὸ τῶν Ἀγγλων.

Εἰς δὲ τὴν πρὸς Ν. παράλιον *Γρανάδα*.

Γρανάδα, μετὰ 70,000 Κ. — *Μαλάγα*, παρά τὴν θάλασσαν, μετὰ 120,000 Κ.

Εἰς τὴν ΝΑ. *Μουρκίαν*.

Μουρκία καὶ *Καρθαγένη*.

Εἰς τὰς ΒΑ. *Καταλωρίαν* καὶ Ἀραγωνίαν ἔχομεν τὴν παράλιον *Βαρκελώνην* μετὰ 250,000 Κ., καὶ τὴν πρὸς Δ. αὐτῆς μεσόγειον *Σαραγόσσαν* παρά τὸν Ἑβρον μετὰ 85,000 Κ.

Καὶ εἰς τὴν ΝΑ. παράλιον *Βαλεγκίαν*.

Τὴν *Βαλεγκίαν* μετὰ 140,000 Κ. παρά τὸν Γουαδάλκιρ.

Εἰς τὴν Ἰσπανίαν ἀνήκουσι καὶ αἱ *Βαlearίδες* νῆσοι, *Μαγιώρκα* καὶ *Μινώρκα*. Πλὴν δὲ τούτων ἡ Ἰσπανία ἔχει καὶ ἀποικίας εἰς τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Ἀμερικὴν, τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν Αὐστραλίαν.

Πολίτευμα. Καταγωγή. Στρατός.

Πολίτευμα μὲν εἰς τὴν Ἰσπανίαν εἶνε τὸ συνταγματικόν, ὑπὸ βασιλέα τὸν Ἀλφόνσον (ΙΒ'), θρησκευμα δὲ τὸ δυτικὸν καθολικόν. Ὁ πληθυσμὸς ἀναβαίνει εἰς 16 ἑκατομ. καὶ 600,000. Εἶνε δὲ οἱ Ἰσπανοὶ λαὸς ἀνδρείος καὶ ζωηρός, ζῶν ἐκ τῆς γεωργίας, κτηνοτροφίας καὶ μεταλλωρυχίας, διότι ὁ τόπος ἔχει παντοειδῆ μεταλλεῖα. Ὡς πρὸς δὲ τὴν καταγωγήν, οἱ σύγχρονοι Ἰσπανοὶ εἶνε μίγμα Κελτιβήρων, Ῥωμαίων, Γότθων καὶ Ἀράβων.

Καὶ στρατὸν μὲν ἡ Ἰσπανία ἔχει 220,000 ἀνδρῶν,

στόλον δὲ 124 ἀτμόπλοια (ἐν οἷς 10 θωρηκτὰ) καὶ 3 ἱστιοφόρα μετὰ 846 πυροβόλων.

Β'. ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

[1,690 □ Μ., μετὰ τῶν νήσων 4,550,000 Κ.].

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε· ἡ *Λισσαβών*, παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Δουρίου, μετὰ 250 χιλ. Κ. καὶ τὸ Ὀπόρτον ἢ Πόρτον, μετὰ 105 χιλ. Κ.

Ἀνήκουσι δ' εἰς τὴν Πορτογαλίαν καὶ αἱ πρὸς Δ. τῆς Λισσαβῶνος Ἀζόριοι νῆσοι, ἔτι δὲ ἡ *Μαδέρα*.

Στρατός.

Περὶ τῆς Πορτογαλίας, ἔνθα βασιλεύει ὁ Δὸν Λουῆς Α'. ἰσχύουσιν ὅσα εἶπομεν περὶ τῆς Ἰσπανίας. Σημειώ-
τέον δὲ μόνον ὅτι ἐντεῦθεν ἤλθον εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώ-
πην τὰ πορτοκάλια. Καὶ στρατὸν μὲν ἔχει 70 χιλ. ἀν-
δρῶν, στόλον δὲ 44 πλοῖα μετὰ 326 πυροβόλων.

Β'. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

4. ΓΑΛΛΙΑ

[9,600 □ Μ., 37,650 χιλ., Κ.].¹

Ἡ Γαλλία σύνορα ἔχει πρὸς Δ. τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠ-
κεανόν, πρὸς Β. τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης, τὴν Βόρειον
θάλασσαν καὶ τὸ Βέλγιον, πρὸς Α. τὴν Γερμανίαν, Ἑλ-
βετίαν καὶ Ἰταλίαν καὶ πρὸς Ν. τὴν Μεσόγειον θάλασ-
σαν καὶ τὰ Πυρηναῖα.

Ὅρη.

Ὅρη δ' ἄζια λόγου ἐνταῦθα εἶνε πρὸς Ν. μὲν τὰ χω-

(1) Μετὰ τῆς Ἀλγερίας περὶ τὰ 41 ἑκτομ.

ρίζοντα αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας *Πυρηναῖα*. (10,722^π), πρὸς Α δὲ αἱ *Δυτικαὶ Ἀλπεις*, μετὰ τοῦ *Λευκοῦ ὄρους* (14,700^π), τοῦ πρὸς τὴν Ἰταλίαν φερομένου *Κερισίου* (11,058^π) καὶ τοῦ *Βησοῦλου*. Βορείως δ' αὐτῶν συνέχεται ὁ συνορεύων πρὸς τὴν Ἑλβετίαν *Ἰουράσιος* (5,304^π), καὶ περαιτέρω τὰ *Βόσγια*, πρὸς τὸ μέρος τῆς Γερμανίας.

Μετὰ δὲ τοῦ Βελγίου συνορεύει διὰ τῶν *Ἀρδεννῶν*.

Οὐχὶ δὲ μακρὰν τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ πρὸς Β. αὐτῆς ὑφούται τὸ στέλεχος τῶν κεντρικῶν ὄρων τῆς Γαλλίας, αἱ *Σηβένναι* (Κείμενον ὄρος τὸ πάλαι). Σύμπαν δὲ τὸ ΒΔ. καὶ ΝΔ. μέρος τῆς Γαλλίας εἶνε πεδινόν, εὐφορον καὶ ἄριστα καλλιεργημένον.

Ποταμοί.

Ποταμοὺς ἡ Γαλλία ἔχει τὸν *Μόσην* (88 Μ. μακρόν) καὶ *Σκάλδιν* (30 Μ. μακρόν), διαρρέοντας ἔπειτα τὰς Κάτω χώρας καὶ χυνομένους εἰς τὴν Βόρειον Θάλασσαν· τὸν *Σηκουάναρ* (92 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ βραχίονος τῶν *Βοσγίων*, διερχόμενον διὰ τῶν Παρισίων καὶ χυνόμενον εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Μάγχης, παρὰ τὴν πόλιν *Χάβρη*· τὸν *Λείγηρα* (130 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ τῶν *Σηβεννῶν* καὶ χυνόμενον εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν· τὸν *Γαρούμναρ* (80 Μ. μακρόν), πηγάζοντα ἐκ τῶν *Πυρηναίων* καὶ χυνόμενον εἰς τὸν Οὐασκωνικὸν κόλπον· καὶ τὸν *Ροδαῖόν* (109 Μ. μακρόν), ὅστις ἐξερχόμενος τῆς Ἑλβετίας καὶ ῥέων κατόπιν πρὸς Δ. χύνεται τέλος εἰς τὸν κόλπον τοῦ Λυών.

Πόλεις.

Πόλεις εἰς τὴν Γαλλίαν λόγου ἄξιαι εἶνε·

Παρίσιοι, μετὰ 2,250,000 Κ., πρωτεύουσα καὶ κα-

θέδρα τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας, παρὰ τὸν Σηκουά-
ναν Ἐχουσι δὲ οἱ Παρίσιοι προάστεια λαμπρά, λεωφόρους
καὶ πλατείας ὠραιοτάτας, οἷον τὰ Ἡλύσια πεδία καὶ τὸ
πεδῖον τοῦ Ἄρεως, καὶ κτίρια διάσημα, οἷον ὁ οἶκος τῶν
Ἀπομάχων, ὁ Κεραμεικός, τὸ Λουβρον, τὸ Πάνθεον, τὸ
Πανεπιστήμιον, κλπ.—*Βερσαλία*, πρόφην καθέδρα, πλη-
σίον τῶν Παρισίων, μετὰ 50,000 Κ.—*Ἅγιος Διονύ-
σιος*, πρὸς Β. τῶν Παρισίων μετὰ τριῶν φρουρίων.

Ἄλλαι πόλεις τῆς Γαλλίας, παρὰ μὲν τὸν Πορθμὸν
τῆς Μάγχης εἶνε·

Αἰλλη, μετὰ 180,000 Κ., φρούριον ἰσχυρόν.—*Καλαί*,
φρούριον ἐπίσης ὀχυρόν, ὅθεν μεταβαίνουσιν εἰς τὴν Ἀγ-
γλίαν—*Βορωρία* (Βουλώννη), πρὸς Δ. τῆς Αἰλλης παρὰ
τὴν θάλασσαν, μετὰ 45,000 Κ.—*Ρουέννη*, πρὸς Ν.
τῆς Βουλώννης, ὄχι μακρὰν τοῦ Σηκουάνα, μία τῶν βιο-
μηχανικωτάτων πόλεων τῆς Γαλλίας, μετὰ 105 χιλ. Κ.
—*Χάβρη*, εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ πόλις τῆς ἐπαρχίας
Νορμανδίας, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Σηκουάνα, μετὰ 105
χιλ. Κ.—*Χερβοῦργον*, ὁ ὀχυρώτατος λιμὴν τῆς Γαλλίας.
—*Διέππη*, πλησίον τῆς θαλάσσης καὶ πρὸς Ν. τῆς Βου-
λώννης.

Πλησίον δὲ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ κεῖνται·

Βρέστη, πρὸς Β., δεύτερος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Γαλ-
λίας ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βρεττανία, μετὰ 70 χιλ. Κ.—*Ρέν-
ραι*, πρὸς Α. τῆς Βρέστης, πόλις μεσόγειος.—*Νάντη*,
παρὰ τὸν Λείγηρα, πόλις εὐλίμενος καὶ ἐμπορικὴ, μετὰ
125 χιλ. Κ.—*Πικτάβιον*, ΝΑ. τῆς Νάντης, μετὰ 40
χιλ. Κ.—*Βορδώ*, πρὸς Ν. μετὰ 220 χιλ. Κ., παρὰ τὸν
Γαρούμναρ, κέντρον τοῦ ἐμπορίου τῶν οἴνων τῆς νοτιο-
δυτικῆς Γαλλίας.

Παρὰ δὲ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν κεῖνται αἱ πόλεις·

(ΓΕΩΓΡ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ)

Τολῶσσα, παρὰ τὸν Γαρούμναν, μετὰ 140 χιλ. Κ.—*Μομπελλιέρον*, πρὸς Α. τῆς Τολῶσσης, μετ' ἰατρικῆς Ἀκαδημίας, ἔνθα ἐσπούδασεν ὁ Κοραῆς, καὶ 60 χιλ. Κ.—*Μασσαλία*, τὸ πάλαι ἀποικία τῶν Φωκαέων, νῦν δὲ ἡ μεγίστη καὶ ἐμπορικωτάτη τῶν νοτίων πόλεων τῆς Γαλλίας, μετὰ 360 χιλ. Κ., ἐν οἷς 1,000 πλοῦσοι Ἕλληνες.—*Τουλὼν*, ΝΑ., εἰς τῶν μεγίστων πολεμικῶν λιμένων τῆς Γαλλίας, μετὰ 70 χιλ. Κ.—*Ἀυενίωρ*, παρὰ τὸν Ῥοδανόν, μετὰ 40 χιλ. Κ.—*Νίκαια*, ΒΑ., μετ' ἡπίου καὶ ὑγιεινοῦ κλήματος καὶ 70 χιλ. Κ. Ἡ πόλις αὕτη ἀνῆκε πρότερον εἰς τὸ βασίλειον τῆς Σαρδηνίας.

Εἰς δὲ τὰ βορειοαν. τῆς Γαλλίας κεῖνται αἱ πόλεις·

Διζὼν, ὄχι μακρὰν τῶν πηγῶν τοῦ Σηκουάνα, μετὰ 55 χιλ. Κ.—*Βεσοντίωρ* (Βαζανσών), πρὸς Α. τοῦ Διζών, ὄχυρον φρούριον, μετὰ 60 χιλ. Κ.—*Νάνση*, πρὸς Β. τῆς Βεσοντίωνος, μετὰ 75 χιλ. Κ.—*Ῥήμοι*, πρὸς τὰ βορειοανατολικά τῶν Παρισίων, ἀρχαία πόλις τῆς στέφews τῶν βασιλέων, μετὰ 95 χιλ. Κ.—*Σεδάν*, φρούριον παρὰ τὸν Μόσιν, ὄχι μακρὰν τῶν ὄρέων Ἀνδενῶν, ἔνθα Ναπολέων ὁ Γ' παρεδόθη εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσσίας μετὰ 84 χιλ. Γάλλων τῷ 1870.

Εἰς τὴν κεντρικὴν Γαλλίαν κεῖνται αἱ πόλεις·

Λυὼν (Λουγδουνον), εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ῥοδαροῦ καὶ Σαῶνου, μετὰ 380 χιλ. Κ. καὶ τῶν σπουδαιωτάτων τῆς Γαλλίας μεταξουργείων.—*Κλερμόντιον*, πρὸς Δ. τοῦ Λυών, μετὰ 40 χιλ. Κ.—*Ἀὐρηλία* (Ὁρλεάνς), πρὸς τὰ ΝΔ. τῶν Παρισίων καὶ εἰς τὸ βορειότατον μέρος τοῦ Λείγηνρος, σπουδαία ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις μετὰ 60 χιλ. Κ.—*Ἀγγέρση*, πρὸς Δ. τῆς Ἀὐρηλίας, μετὰ σπουδαίων λινουργείων.

Ἀπὸ δὲ τοῦ 1768 ἀνήκει εἰς τοὺς Γάλλους ἡ νῆσος

Κόρνος (Κόρσικα) μετὰ τῆς πόλεως *Αιακείου*, γενεθλίου τόπου τοῦ Πρώτου Ναπολέοντος.

ἔχει δὲ ἡ Γαλλία καὶ ἐξωτερικὰς κτήσεις εἰς τὴν Ἀφρικὴν (τὸ Ἀλγέριον), τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Ὠκεανίαν.

Κλίμα. Θρησκεία. Πολίτευμα. Στρατός.

Τὸ κλίμα τῆς Γαλλίας εἰς μὲν τὰ βόρεια εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, εἰς τὰ νότια ὅμως ἱκανῶς ἥπιόν καὶ εὐκραές.

Πληθυσμὸν δὲ ὁ τόπος ἔχει μετὰ τῆς Ἀλγερίας 41 ἑκατομ. κατοίκων, ζώντων ἐκ τῆς μεγάλως ἀκμαζούσης ἐνταῦθα γεωργίας, ἐκ τῆς βιομηχανίας, φημισμένης διὰ τὴν φιλοκαλίαν, καὶ τῆς ἐμπορίας, διευκολυνομένης ὑπὸ τῶν πολλῶν ποταμῶν καὶ διωρύγων. Καὶ θρησκεία μὲν ἐπικρατεῖ ἡ δυτικὴ καθολικὴ, ἡ δὲ παιδεία εἶνε ἱκανῶς ἀνεπτυγμένη εἰς τὰς ἀνωτέρας τάξεις μόνον. ἐλπίζεται ὅμως ὅτι θὰ ἐπεκταθῇ τανῦν καὶ εἰς τὸν λαόν, ἐδραιωθείσης τῆς Δημοκρατικῆς κυβερνήσεως, ἥτις μετὰ πολλοῦ ζήλου προσπαθεῖ νὰ διαδώσῃ τὰ γράμματα εἰς τὸ γενναῖον τὰ φρονήματα ἔθνος. Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας εἶνε ὁ Γρεβύ.

Ὁ ἐν ἐνεργείᾳ στρατὸς σύγκειται μετὰ τῆς ἐφεδρείας ἐξ 1,186,000 ἀνδρῶν, εἰς τὸν ὁποῖον προστίθεται καὶ ἔθνοφρουρά, ἀριθμοῦσα 594 χιλ. Τὸν δὲ πολεμικὸν στόλον, δεύτερον ἐν τῷ κόσμῳ μετὰ τὸν Ἀγγλικόν, ἀποτελοῦσι 356 πλοῖα, ἐν οἷς 59 θωρηκτά.

5. ΕΛΒΕΤΙΑ

[752 □ Μ., 2,850,000 Κ.].

Ὅρη.

Ὅρη τῆς Ἑλβετίας εἶνε αἱ Ἀλπεις. Καὶ πρὸς μὲν τὰ

ΝΔ. σύνορα τῆς Γαλλίας φέρονται αἱ *Δυτικάι Ἰαλπεῖς* (ὧν ὑψηλοτάτη κορυφή τὸ *Βήσουλορ*, 13,000^π), καταλήγουσαι εἰς τὸν κόλπον τῆς Γενεύης, καὶ ἔχουσαι βορειοδυτικὴν συνέχειαν τὸν *Ιουράσιον* [5,304^π]. Πρὸς δὲ τὰ νότια καὶ βορείως τῆς Ἰταλίας ὑψοῦνται αἱ *Κεντρικαὶ Ἰαλπεῖς* (ἔχουσαι ὑψηλότερας κορυφὰς τὸ *Λευκὸν ὄρος*, (14,700^π), τὴν *Ρόζα*, τὸ *Κέρβινον* καὶ τὸν *Ἄγ. Βερνάρδον* [10,391^π], τὸ ὑψηλότερον κατακρημένον μέρος τῆς Εὐρώπης (ἔχον καὶ πτωχοκομεῖον).

Μετ' αὐτῶν δὲ συνεχονται ΒΑ. πρὸς τὸ μέρος τῆς Αὐστρίας αἱ *Ἀνατολικαὶ Ἰαλπεῖς* [12,105^π]. Ἀφίνουσι δ' αἱ Ἰαλπεῖς ἐν τῷ μεταξὺ βαθείας κοιλάδας καταλλήλους πρὸς κτηνοτροφίαν.

Λίμναι.

Ἡ Ἑλβετία λίμνας ἔχει ΝΔ. μὲν τὴν ὠραιοτάτην ἐν τῇ Εὐρώπῃ *λίμνην* τῆς *Γενεύης*, ΒΑ. δὲ τὴν τῆς *Κωνσταντίας* (Βοδαμικήν), πρὸς Δ. τὴν τοῦ *Νεοβούργου* (Νεοχατέλης), εἰς τὸ μέσον τὴν λίμνην τῆς *Λυκέρνης* καὶ τὴν τῆς *Ζυρίχης*, καὶ ΝΔ. τῆς *Κωνσταντίας*.

Ποταμοί.

Εἰς τὴν Ἑλβετιαν ῥέει πρὸς Β. ὁ *Ρῆνος* (175 Μ. μακρός), ὅστις, σχηματίζων εἰς τὰ ΒΑ. τὴν λίμνην τῆς *Κωνσταντίας*, στρέφεται κατόπιν πρὸς Δ. Σχηματίζει δὲ ὁ ταχὺς οὗτος ποταμὸς καὶ πολλοὺς καταρράκτας, ὧν γνωστότερος εἶνε ὁ τῆς *Σχαφουσίας* (ἀπὸ ὕψους 85^π). ὁ *Ροδαρὸς* ΝΑ. (109 Μ. μακρός), ὅστις διαρρέων τὴν μεγαλοπρεπῆ λίμνην τῆς *Γενεύης* (*Λεμάνην*) ἐξέρχεται πρὸς τὴν Γαλλίαν· καὶ ὁ *Τίκιος* πρὸς Ν, εἰσερχόμενος εἰς τὴν λίμνην τῆς Ἰταλίας *Μεϊζόνα*, ἐκρέων δὲ πάλιν αὐτῆς καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Πάδον.

Σπουδαιότεραι δὲ πόλεις ἐνταῦθα εἶνε·

Βέρνη, πρὸς Δ. μετὰ πανεπιστημίου καὶ 45 χιλ. Κ.
—*Λυκέρνη*, ΒΑ., ἡ μεγίστη τῶν καθολικῶν πόλεων μετὰ
20 χιλ. Κ.—*Ζυρίχη*, ΒΑ., κυρία ἔδρα τῆς μεταξουργίας,
μετὰ πανεπιστημίου, πολυτεχνείου καὶ 65,000 Κ. (μετὰ
τῶν περιχώρων).—*Βασιλεία*, πρὸς Δ. τῆς Ζυρίχης, παρὰ
τὸν ἄνω Ῥήνον, ἡ κυριώτερα ἔδρα τοῦ Ἑλβετικοῦ ἐμ-
πορίου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 60 χιλ. Κ.—*Γενεύη*,
πρὸς Δ., ἡ μεγίστη καὶ βιομηχανικωτάτη πόλις τῆς
Ἑλβετίας, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 70 χιλ. Κ.

Φυλαί. Θρησκεία. Πολίτευμα. Κλίμα.

Τῶν Ἑλβετῶν τὰ $\frac{3}{4}$ εἶνε Γερμανοί, οἱ δὲ λοιποὶ εἶνε
Γάλλοι (περὶ τὴν Γενεύην) καὶ Ἴταλοὶ (πρὸς τὸ μέρος
τῆς Ἰταλίας).

Ὁ πληθυσμὸς ἀναβαίνει εἰς 2,850,000, ἐξ ὧν 1 ἑκα-
τομμύριον εἶνε καθολικοί, οἱ δὲ λοιποὶ ἀναμορφωτικοί
(Καλθινισταί). Εἶνε δ' οἱ Ἑλβετοὶ ἠθικώτατοι, καὶ σύμ-
πας ὁ λαὸς γινώσκει γράμματα, ζῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀπὸ
τῆς κτηνοτροφίας (τυροκομίας ἰδίως) καὶ βιομηχανίας (ἰδίως
τῶν ὠρολογίων). Πᾶς δὲ πολίτης εἶνε καὶ στρατιώτης.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ πολίτευμα ἡ Ἑλβετία εἶνε δημοσπον-
δία, συνισταμένη ἐξ 22 τοπαρχιῶν (cantons), δημοκρα-
τικῶς κυβερνωμένων. Κλίμα δ' ἔχει ψυχρὸν μὲν ἐπὶ τῶν
ὄρεων, γλυκὺ ὅμως εἰς τὰς κοιλάδας.

6. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ, ἤτοι

τῆς Ὀλλανδίας [647 □ Μ., 4,300,000 Κ.].

Ἡ Ὀλλανδία σύνορα ἔχει πρὸς Β. καὶ Δ. τὴν Βόρειον
θάλασσαν, πρὸς Ν. τὸ Βέλγιον καὶ πρὸς Α. τὴν Γερμα-

νίαν. Εἶνε δ' αἱ Κάτω χώραι χαμηλότεραι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης, καὶ διὰ τοῦτο προστατεύονται κατ' αὐτῆς διὰ προχωμάτων. Ἐχουσι δ' ἐνταῦθα τὰς ἐκβολὰς αὐτῶν ὁ ἐκ τῆς Ἑλβετίας πηγάζων καὶ διερχόμενος ἔπειτα διὰ τῆς Γερμανίας καὶ Ὀλλανδίας Ῥήνος, καὶ οἱ ἐν τῇ Γαλλίᾳ πηγάζοντες Μόσις καὶ Σκάλδης, ὧν ὁ μὲν πρῶτος διαρρέει καὶ τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ὀλλανδίαν, ὁ δὲ δεύτερος διαρρέει μὲν ὡσαύτως τὸ Βέλγιον, ἔχει δὲ τὰς ἐκβολὰς του μόνον εἰς τὴν Ὀλλανδίαν πρὸς Ν.

Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξια εἶνε.

Χάγη, πρὸς Δ. ὄχι μακρὰν τῆς θαλάσσης, καθέδρα τοῦ βασιλείου, μετὰ 120 χιλ. Κ — Ἀμστελδάμορ, ΒΔ. παρὰ τὸν ποταμὸν Ἀμστελον, ἐπὶ πασσάλων ἐκτισμένη καὶ διὰ πολλῶν διωρύγων εἰς 90 νήσους διηρημένη, μετὰ 330 χιλ. Κ. — Ροττερδάμη, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μόσιος, κυρία ἔδρα τοῦ ἐμπορίου τῶν σιτηρῶν, τῶν οἴνων τοῦ Βορδῶ καὶ τῶν καπνῶν, μετὰ 160 χιλ. Κ. — Οὐτρέχτη, πρὸς Ν. τοῦ Ἀμστελοδάμου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 70 χιλ. Κ.

Ἐξουσιάζει δὲ ὁ συνταγματικὸς βασιλεὺς τῆς Ὀλλανδίας, Γουλιέλμος ὁ Γ', καὶ τὸ δουκάτον Λιμβούργου πρὸς Ν. καὶ τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου νοτιώτερα, μετὰ 210 χιλ. Κ. καὶ ὁμωνύμου πρωτευούσης (20 χιλ. Κ.). Πλὴν δὲ τούτων ἡ Ὀλλανδία ἔχει ἐξωτερικὰς κτήσεις εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ Ἀμερικὴν.

Κλίμα. Θρησκεία. Στρατός.

Τὸ κλίμα τῶν Κάτω χωρῶν εἶνε ὑγρὸν καὶ ὀμιχλώδες ὁ δὲ πληθυσμὸς τῶν Ὀλλανδῶν ἀναβαίνει εἰς 4 ἑκατομ. 300 χιλ. Κ., ζώντων ἐκ τῶν πλουσίων νομῶν καὶ τῆς γεωργίας. Ἐκ τούτων τὰ $\frac{3}{3}$ εἶνε διαμαρτυρόμενοι καὶ τὰ $\frac{2}{3}$ καθολικοί. Καὶ ἡ μὲν παιδεία εἶνε πολὺ παρ' αὐτοῖς δια-

δεδομένη, ὃ δὲ στρατὸς ἔχει 65,000 ἀνδρῶν, καὶ ὃ στόλος 122 πλοῖα μετὰ 550 πυροβόλων.

7. ΒΕΛΓΙΟΝ

[535 □ Μ. καὶ 5 1/2 ἑκατομ. Κ.].

Τὸ Βέλγιον κεῖται μεταξὺ τῆς Γαλλίας, τῆς Γερμανίας, τῶν Κάτω χωρῶν καὶ τῆς Βορείου θαλάσσης. Εἶνε δ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πεδινόν, καὶ μόνον πρὸς Ν. ὑψοῦνται τὰ ὄρη Ἀρδένραι. Διαβρέχεται δὲ ὑπὸ τοῦ Μόσιος καὶ Σκάλδιος, πηγαζόντων ἐν τῇ Γαλλίᾳ.

Πόλεις δ' ἀξίαι λόγου ἐνταῦθα εἶνε·

Βρυξέλλαι, συνδεόμεναι διὰ διωρύγων μετὰ τῆς Ἀντβέρπης καὶ τοῦ Σκάλδιος· ἔχουσι δὲ 160 χιλ. Κ. (μετὰ δὲ τῶν 8 συνορευόντων δήμων 400 χιλ.).—*Ἀντβέρπη*, παρὰ τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ Σκάλδιος καὶ πρὸς Β. τῶν Βρυξελλῶν, μετὰ 170 χιλ. Κ.—*Γάνδη*, ΒΔ. τῶν Βρυξελλῶν, ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 130 χιλ. Κ.—*Βρόγη*, ΒΔ. τῆς Γάνδης μετὰ πανεπιστημίου καὶ 45 χιλ. Κ., ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ πόλις.—*Λυττίχη* (Λιέγη), πρὸς Α. παρὰ τὸν Μόσιν μετὰ λαμπρῶν σιδηρουργείων, πανεπιστημίου καὶ 120 χιλ. Κ.

Πολιτεία. Θρησκεία. Στρατός.

Τοῦ Βελγίου συνταγματικὸς βασιλεὺς εἶνε *Λεοπόλδος* δ' Β'. Κατοικοῦσι δ' ἐνταῦθα 5,500,000 Κ., καθολικοὶ σχεδὸν πάντες, γινώσκοντες γράμματα καὶ φημισμένοι πολὺ διὰ τὴν βιομηχανικὴν αὐτῶν δραστηριότητα, μάλιστα περὶ τὴν ὄπλοποιάν. Ἡ δὲ δύναμις τοῦ στρατοῦ ὑπολογίζεται εἰς 100,000.

8. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Σύνορα.

Σύνορα τῆς Γερμανίας πρὸς Δ. μὲν εἶνε ἡ Γαλλία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὀλλανδία, πρὸς Β. δὲ ἡ Βόρειος ἢ Γερμανικὴ θάλασσα, ἡ Δανία καὶ ἡ Βαλτικὴ θάλασσα, πρὸς Α. ἡ Ῥωσσία καὶ πρὸς Ν. ἡ Αὐστρία καὶ μέρος τῆς Ἑλβετίας.

Ὅρη καὶ πεδιάδες.

Πρὸς Δ., εἰς τὰ σύνορα τῆς Γαλλίας, μεταξὺ Λοθαριγγίας καὶ Ἀλσατίας, κεῖνται τὰ *Βόσγια*, καὶ πρὸς Α. αὐτῶν, ἐπέκεινα τῆς πεδιάδος τοῦ Ῥήνου, φέρεται ἐκ Ν. πρὸς Β. ὁ *Μέλας Δρυμὸς*. Μετὰ τούτου δὲ πρὸς Δ. συνέχεται ὁ *Ιουράσιος*, ὅστις μετὰ τοῦ περαιτέρω πρὸς Α. ὑψομένου *Βοεμικοῦ δρυμοῦ*, περικλείει τὴν *Βαυαρικὴν πεδιάδα*. Συνέχεται δ' ὁ *Βοεμικὸς δρυμὸς* εἰς τὰ ΒΑ. μετὰ τοῦ *Ἐρτσου*, καὶ οὗτος πάλιν νοτιοανατολικῶς μὲν μετὰ τῶν *Γιγαντείων* [4,938 "] καὶ *Σουδητίων*, ΒΔ. δὲ μετὰ τοῦ *Θυριγγίου δρυμοῦ*. Τὸ δὲ ὄρος *Χάρτσον* (3,508 ") κεῖται πρὸς Β. ἀσχέτως τῶν λοιπῶν.

Ποταμοί.

Εἰς μὲν τὴν Βόρειον θάλασσαν χύνονται·

Ὁ *Ῥήνος* (175 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς Ἑλβετίας καὶ διερχόμενος τὴν πρὸς δυσμὰς Γερμανίαν· ὁ *Βίσουργις* (70 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ *Θυριγγίου δρυμοῦ*· καὶ ὁ *Ἀλβις* (161 Μ. μακρὸς), ῥέων ἐκ τῶν *Γιγαντείων ὄρεων*.

Εἰς δὲ τὴν Βαλτικὴν ἐκρέουσιν· ὁ *Ὀδέρας* (120 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῶν *Σουδητίων*, καὶ ὁ *Βιστούλιας* (140 Μ. μακρὸς), πηγάζων πρὸς Β. τῶν *Καρπαθίων ὄρεων* τῆς Αὐστρίας.

Καὶ εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον· ὁ Δούναβις (380 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τοῦ Μέλανος δρυμοῦ καὶ διερχόμενος τὴν Βαυαρίαν, Αὐστρίαν καὶ Τουρκίαν.

Πολιτικὴ διαίρεσις.

Ἡ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Γερμανικῆς ὀμοσπονδίας (1866) ὑπὸ τῆς Πρωσσίας ἰδρυθεῖσα Ὀμοσπονδία τῆς Βορείου Γερμανίας ἀπετέλεσε τῷ 1871 τὸ Γερμανικὸν κράτος μετὰ 25 ἐπικρατειῶν καὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν χωρῶν Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας ὑπὸ τὴν κληρονομικὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Πρωσσίας. Αἱ ἐπικράτειαι αὗται εἶνε·

Τὸ βασίλειον τῆς Πρωσσίας μετὰ τοῦ Λαουεμβούργου.

Τὸ βασίλειον τῆς Βαυαρίας.

Τὸ βασίλειον τῆς Σαξονίας.

Τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης.

Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης.

Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Ἑσσης.

Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβούργου Σχουερίνου.

Τὸ μέγα δουκάτον τῆς Σαξονικῆς Βειμαρίας.

Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Μεκλεμβούργου Στρελίτσου.

Τὸ μέγα δουκάτον τοῦ Ὀλδεμβούργου

Πέντε δουκάτα.¹

Ἑπτὰ πριγκιπάτα.²

Τρεῖς ἐλεύθεραι πόλεις· ἡ Λυβέκη, ἡ Βρέμη καὶ τὸ Ἀμβούργον.

Καὶ ἡ Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία.

(1) Τῆς Βρουνσβίγης, τῆς Σαξονικῆς Μείνιγγης, τοῦ Σαξονικοῦ Ἀλτεμβούργου, τοῦ Σαξονικοῦ Κοβούργου καὶ τῆς Γόθας, καὶ τῆς Ἀνχάλτης.

(2) Τῆς Σχουαρτσδουρργίου Ῥουδολαίτιης, τῆς Σχουαρτσδουρργίου Σονδερσχωῆς, τῆς Βαλδέκης, τῆς Ῥεούσσης τοῦ παλαιότερου γένους, τῆς Ῥεούσσης τοῦ νεωτέρου γένους, τῆς Σχαουμβουρργίου Λίππης καὶ τῆς Λίππης.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

ἔχουσα 25 ἐπικρατείας καὶ τὰς αὐτοκρατορικὰς
χώρας Ἀλσατίας καὶ Λοθαριγγίας.

[9,896 □ Μ. μετὰ 46,850,000 Κ.].

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

1) ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΡΩΣΣΙΑΣ

(ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥΕΜΒΟΥΡΓΟΥ)

[6,400 □ Μ. μετὰ 27,300,000 Κ., ὧν ὑπὲρ τὰ
17,700,000 διαμαρτυρ.]

Σύνορα τῆς Πρωσσίας εἶνε·

πρὸς Β. ἡ Βόρειος θάλασσα, ἡ Δανία καὶ ἡ Βαλτικὴ
θάλασσα. πρὸς Α. ἡ Ἑσθονία, Πολωνία καὶ Γαλιξία,
πρὸς Ν. ἡ Αὐστριακὴ Σιλεσία, ἡ Μοραβία, ἡ Βοεμία, ἡ
Σαξονία, ἡ Βαυαρία καὶ ἡ Ἑσση, καὶ πρὸς Δ. ἡ Γερμα-
νικὴ Λοθαριγγία, τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὀλλανδία.

Ἵδροι. Ποταμοί.

Ἵδρον τῆς Πρωσσίας εἶνε νοτιοανατολικῶς μὲν πρὸς τὸ
μέρος τῆς Αὐστρίας ἡ Σουδητία καὶ Γιγάντεια, πρὸς δὲ
τὸ μέρος τῆς Γαλλίας τὰ Βόσγια καὶ ἐν τῷ μέσῳ τὸ
Χάρτσον. Ποταμοὶ δὲ ὁ Πρέγγελος, βορειοανατολικὰ πρὸς
τὸ μέρος τῆς Ἑσθονίας, ὁ Βιστούλας, ἐν τῇ πρὸς τὴν
θάλασσαν ῥοτῇ αὐτοῦ, καὶ ὁ Ὀδέρας, διαρρέων ὅλην τὴν
ἐπικράτειαν. Καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι ποταμοὶ χύνονται εἰς τὴν
Βαλτικὴν θάλασσαν· πρὸς δὲ τὴν Βόρειον ῥέουσιν ὁ Ἄλ-
βις, διαρρέων τὴν Σαξονίαν καὶ τὸ Βρανδεμβούργον, ὁ
Βίσουργις, βρέχων τὸ μέγιστον μέρος τῆς Πρωσσίας, καὶ

ὁ *Ρήνος*, εἰς τὰς πρὸς Δ. χώρας. Εἰς δὲ τὸ *Όχενζόλ-
λερν* ὁ *Νέκκαρος* καὶ ὁ *Δούναβις*.

Ἡ Πρωσσία διαιρεῖται εἰς 11 νομούς, ἦτοι·

1) Τὸ *Βρανδεμβούργον*, τοῦ ὁποίου ἐπίσημοτάτη πό-
λις εἶνε ἡ πρωτεύουσα τῆς ὅλης αὐτοκρατορίας καὶ λαμ-
προτάτη πόλις τοῦ Γερμανικοῦ ἔθνους *Βερολίνον*, παρὰ
τὸν *Σπρέην* ποταμὸν, μετὰ λαμπρῶν οἰκοδομῶν, πανε-
πιστημίου καὶ 1,125,000 Κ.— *Ποτσδάμη*, πρὸς Ν. τοῦ
Βερολίνου, μετὰ 50,000 Κ.

2) Τὴν *Πομερανίαν*, ἧς πρωτεύουσα εἶνε τὸ *Στέττι-
νον*, ΒΑ. τοῦ Βερολίνου παρὰ τὸν *Όδέραν*, πόλις ὀχυρὰ
καὶ ἐμπορικὴ μετὰ 92,000 Κ.

3) Τὴν *Σιλεσίαν*, ἧς πρώτη πόλις ἡ *Βρεσλανία*, νο-
τιοανατολικῶς παρὰ τὸν *Όδέραν*, μετὰ πανεπιστημίου
καὶ 272,000 Κ.

4) Τὴν *Σαξονίαν*, ἧς ἐπίσημοι πόλεις εἶνε· τὸ *Μαγ-
δεμβούργον*, ΝΔ. τοῦ Βερολίνου ἐπὶ τοῦ *Άλβιος*, μετὰ
137 χιλ. Κ., καὶ ἡ *Χάλ्ला* πρὸς Ν. τοῦ *Μαγδεμβούρ-
γου*, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 71,000 Κ.

5) Τὴν *Βεστφαλίαν*, ἧς πρωτεύουσα τὸ *Μόνστερον*,
πρὸς Δ. τοῦ Βισούργιδος, μετὰ πανεπιστημίου καθολικοῦ
καὶ 40,000 Κ.

6) Τὴν ἐπαρχίαν τοῦ *Ρήνου*, ἧς κῆξιαι λόγου πόλεις
εἶνε· ἡ *Κομφλουεντία* (*Κομβλέντσον*), ἐπὶ τῆς συρροῆς
τοῦ *Ρήνου* καὶ *Μοσέλα*, μετὰ 31,000 Κ.— *Κολωνία*,
πρὸς Β. ἐπὶ τοῦ *Ρήνου*, πόλις ἐμπορικωτάτη μετὰ 145
χιλ. Κ.— *Άγκυτογρανον*, νοτιώτερα, ποτὲ καθέδρα τοῦ
μεγάλου Καρόλου, μετὰ 85,000 Κ.

Αἱ δὲ χώραι τοῦ *Όχενζόλλερν* κείνται παρὰ τὸν
Δούναβιν, εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ῥοῆς αὐτοῦ. Ἐνταῦθα δὲ
πόλεις εἶνε ἡ *Σιγμαργίγγη* καὶ *Ελίγγη*.

7) Τὴν καθ' αὐτὸ *Πρωσσίαν*, ΒΑ. παρὰ τὰ σύνορα τῆς Ῥωσσίας.

Ἐνταῦθα πόλεις ἐπίσημοι εἶνε· ἡ πρωτεύουσα *Καιριξ-βέργη*, παρὰ τὸν Πρέγγελον, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 141 χιλ. Κ., καὶ τὸ *Δάρτσικον*, παρὰ τὸν Βιστούλαν, ὀχυρωτάτη πόλις καὶ λίαν ἐμπορικὴ μετὰ 100,000 Κ.

8) Τὴν *Ποστανίαν* (Πόσενον), μεθ' ὁμωνύμου πόλεως ἐπὶ τοῦ Βάρδη ποταμοῦ, πρὸς Α. τοῦ Βερολίνου, ἐχούσης 65,000 Κ.

7) Τὸ *Σλέσβικον* καὶ *Ὀλστέϊνον* μετὰ τοῦ *Λαουεμβούργου*.

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· *Σλέσβικον*, πρὸς Ν. τῆς Δανίας μετὰ 15,000 Κ., καὶ *Ἀιτόνα*, παρὰ τὸ Ἀμβούργον ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 91,000 Κ. *Κιελον*, κύριος ναύσταθμος τοῦ Γερμανικοῦ στόλου παρὰ τὴν Βαλτικὴν, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 43,000 Κ.

10) Τὸ *Ἀρνόβερρον*, ἔνθα πόλεις· *Ἀρνόβερρον*, ἐπὶ παραποτάμου τοῦ Βισούργιδος, μετὰ 147,000 Κ.—*Γοττίγγη*, πρὸς Ν. τοῦ Ἀννοβέρου μετὰ πανεπιστημίου καὶ 20,000 Κ.—*Ὄσναβρῦκχη*, πρὸς Δ. τοῦ Ἀννοβέρου.

11) Τὴν *Ἔσσην Νασσανίαν* μετὰ τῶν πόλεων *Κασσέλης*, πρὸς Ν. τῆς Γοττίγγης, ἐχούσης 58,000 Κ. καὶ *Φραγκφούρτης*, ΝΔ. τῆς Κασσέλης, μετὰ 138,000 Κ. Ὑπῆρξε δ' ἄλλοτε ἡ Φραγκφούρτη ἔδρα τῆς Γερμανικῆς δημοσπονδίας.

2. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ

[1,378 □ Μ. καὶ 5,285,000 Κ. ὦν τὰ $\frac{3}{4}$ καθολ.]

Ἡ Βαυαρία κεῖται μεταξὺ τῶν Ἀλπεων, τοῦ Βοεμικοῦ δρυμοῦ, τῆς Βυρτεμβέργης καὶ τῆς λίμνης τῆς Κωνσταντίας. Πόλεις δ' ἀξιώταται λόγου ἐνταῦθα εἶνε·

Μόναχορ, ἐπὶ τοῦ Ἰσάρου ποταμοῦ, ἔχουσα πανεπιστήμιον, λαμπρὰς βιβλιοθήκας καὶ μουσεῖα καὶ 230,000 Κ.—*Αὐγούστα*, ΒΔ. τοῦ Μονάχου ἐπὶ τοῦ Λέχου ποταμοῦ, μετὰ 62,000 Κ.—*Ρατισβόννη* (Ῥεγενσβούργον), ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, μετὰ 34,000 Κ.—*Νοριμβέργη*, πρὸς Β. τῆς Ῥατισβόννης ἐπὶ τοῦ Πεγνικίου ποταμοῦ, μετὰ 100,000 Κ.—*Βυρτσβούργον*, ΒΔ. τῆς Νοριμβέργης, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 51,000 Κ.

3. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΣΑΞΟΝΙΑΣ

[272 □ Μ. 2,970,000 Κ., ὦν 100,000 καθολ.].

Τοῦτο κεῖται εἰς τὴν βόρειον κατωφέρειαν τοῦ ὄρους Ἑρτσου· ἔχει δὲ σπουδαιοτάτας πόλεις· τὴν *Δρέσδη*, μετὰ περιφήμου ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος γεφύρας καὶ 220,000 Κ.—τὴν *Λειψία* ΒΔ., μετὰ 140,000 Κ. καὶ σπουδαιοτάτου ἐμπορίου, μάλιστα βιβλίων.—τὴν *Χειμρίτην*, μετὰ μεγάλων βαμβακουργείων καὶ 95,000 Κ.

4. ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΥΡΤΕΜΒΕΡΓΗΣ

[354 □ Μ., 1,970,000 Κ. ὦν τὰ $\frac{2}{3}$ Εὐαγγελικοί].

Τοῦτο κεῖται μεταξὺ τῆς Βάδης καὶ Βαυαρίας, εἰς τὴν ἀνατολικὴν κατωφέρειαν τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ. Πόλεις δὲ σπουδαιοτάτας ἔχει· τὴν *Στουττγάρτην*, πρωτεύουσαν, μετὰ 117,000 Κ. καὶ πολυτεχνεῖου.—τὴν *Λουδοβικόπολιν* (Λουδβιξβούργον), δευτέραν τοῦ βασιλέως καθέδραν, πλησίον τῆς Στουττγάρτης.—τὴν *Οὐλμην*, ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως, μετὰ 33,000 Κ.—τὴν *Τυμβίγγην*, μετὰ πανεπιστημίου.

5. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΒΑΔΗΣ

[277 □ Μ., 1,570,000 Κ., ὦν τὰ $\frac{2}{3}$ καθολικοί].

Τοῦτὸ κεῖται κατὰ μῆκος τοῦ Ῥήνου. Πόλεις δὲ σπουδαιοτάτας ἔχει·

Τὴν *Καρλσρούην*, πρωτεύουσαν καὶ ὠραίαν πόλιν μετὰ 50,000 Κ. — Τὴν *Εὐδε.θέρην*, πρὸς Β., μετὰ πανεπιστημίου Εὐαγγελικοῦ καὶ 25,000 Κ. — Τὸ *Μαρνχέιμου*. ΒΔ, μετὰ 53,000 Κ. — Τὴν *Φρειβούργην*, πρὸς Ν., μετὰ πανεπιστημίου καθολικοῦ καὶ 37,000 Κ. — Τὴν *Κωνσταντίαν*, παρὰ τὴν ὁμώνυμον λίμνην, διάσημον διὰ τὴν αὐτοῖσι γενομένην τῷ 1414 ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον.

6. ΤΟ ΜΕΓΑ ΔΟΥΚΑΤΟΝ ΤΗΣ ΕΣΣΗΣ

[139 □ Μ. καὶ 937 χιλ. Κ., ὧν τὸ $\frac{1}{4}$ καθολικοὶ καὶ 30,000 Ἰουδαῖοι].

Ταύτην διαρρέει ὁ Ῥῆνος. ἔχει δὲ περιφήμους πόλεις· τὴν *Δαρμ τάττην*, πρωτεύουσαν μετὰ 49,000 Κ., καὶ τὴν *Μογουντίαν* (Μαϊάνσαν γαλλ.) μετὰ 61,000 Κ. καὶ ἀκμαίου ἐμπορίου, πατρίδα τοῦ ἐφευρόντος τὴν τυπογραφίαν *Γουττεμβέργιου*.

7) Εἰς δὲ τὰ λοιπὰ μεγάλα δουκάτα καὶ πριγκιπάτα πόλεις ἐπίσημοι εἶνε· *Βρουνσβίγη*, πρὸς Β. τοῦ ὅρους *Χάρτσου*. — *Δεσσαυὰ*, πρωτεύουσα τοῦ δουκάτου τῆς Ἀρχάλης, ΝΑ. τῆς Βρουνσβίγης. — *Σχουερῖνον*, πρωτεύουσα τοῦ μεγάλου δουκάτου τοῦ *Μεκλεμβούργου*, πλησίον τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, μετὰ 30 χιλ. Κ. — *Ροστόκκη*, πόλις τοῦ αὐτοῦ μεγάλου δουκάτου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 37 χιλ. Κ. — *Στρελίτση*, πρωτεύουσα τοῦ μεγάλου δουκάτου *Μεκλεμβούργου* *Στρελιτσίου* ΝΑ. τοῦ *Σχουερῖνου*. Περαιτέρω δὲ πρὸς Δ., παρὰ τὴν Βόρειον θάλασσαν, κεῖται τὸ *Ὀλδεμβούργον*, μετὰ 20 χιλ. Κ., πρωτεύουσα ὁμώνυμου μεγάλου δουκάτου καὶ εἰς τὰς πρὸς Δ. τῆς Σαξονίας καὶ ΒΔ. τοῦ ὅρους Ἑρτσου Σαξονικᾶς χώρας· ἡ *Βεϊμάρη*, ἡ *Γόθα*, τὸ *Κοβοῦργον* καὶ ἡ *Ἰέρα* μετὰ πανεπιστημίου.

8) Ἐλεύθεραι δὲ πόλεις εἶνε· ἡ ἐμπορικωτάτη *Λυβέκκη*, παρὰ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, μετὰ 51 χιλ. Κ.— *Βρέμη*, ἐπὶ τοῦ Βισούργιδος, λίαν ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανοῦς πόλις, μετὰ 112 χιλ. Κ. καὶ τὸ *Ἀμβούργον*, ἐπὶ τοῦ Ἄλβιος, μετὰ 290 χιλ. Κ. καὶ λίαν ἀκμαίας ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας.

9. Αἱ Αὐτοκρατορικαὶ Χῶραι

Ἀλσατία καὶ Λοθαριγγία

[263 □ Μ. καὶ 1,567,000 Κ., ὧν τὸ $\frac{1}{6}$

Εὐαγγελικοὶ καὶ 40 χιλ. Ἰουδαῖοι].

Ἡ Ἀλσατία κεῖται μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ τῶν Βοσγίων, καὶ πόλεις ἀξιοσημειώτους ἔχει· τὸ *Στρασβούργον*, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 105 χιλ. Κ.— τὴν *Κολμαρίαν*, μετὰ 26 χιλ. Κ., καὶ τὴν *Μυλχώσιν* μετὰ βαμβακουργείων καὶ 63 χιλ. Κ.

Ἡ δὲ ΒΔ. τῆς Ἀλσατίας κειμένη *Λοθαριγγία* πόλιν ἔχει τὸ *Μέτς* (Μέτας), φρούριον ὀχυρώτατον ἐπὶ τοῦ Μοσέλα μετὰ 53 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα ὁ στρατάρχης τῆς Γαλλίας Βαζαὶν ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν 173 χιλ. ἀνδρῶν, ἐσυνθηκολόγησε τῷ 1870 πρὸς τοὺς Γερμανούς.

Κλίμα. Θρησκεία. Παιδεία. Στρατός.

Τὸ κλίμα τῆς Γερμανίας εἰς μὲν τὰ βόρεια εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν, εἰς δὲ τὰ νότια συγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν· τὰ δὲ κατάφυτα ὄρη αὐτῆς γέμουσι μεταλλείων σιδήρου. Τῶν δὲ Γερμανῶν, 46,850,000 Κ. τὸν ἀριθμὸν, οἱ μὲν νότιοι συνήθως εἶνε καθολικοί, οἱ δὲ βόρειοι διαμαρτυρόμενοι. Οὐ μόνον δ' ἡ παιδεία εἶνε πολὺ διαδεδομένη, ὑπαρχόντων ἀπανταχοῦ πανεπιστημίων καὶ γυμνασίων, ἀλλὰ καὶ ἡ βιομηχανία τὰ μέγιστα πολλαχοῦ ἀκμάζει.

Εἶνε δ' αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Γουλιέλμος δ' Α'. ἔχων παρ' ἑαυτὸν κοινοβούλιον, εἰς τὸ ὁποῖον πέμπουσιν ἀντιπροσώπους πᾶσαι αἱ Γερμανικαὶ ἐπικράτειαι.

Καὶ ὁ μὲν στρατὸς σύγκειται ἐξ 1,400,000 ἀνδρῶν, ὁ δὲ στόλος ἐξ 78 πολεμικῶν πλοίων (ὧν 20 θωρηκτά).

8. 6'.) Η ΜΟΝΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΑΥΣΤΡΙΑΣ ΚΑΙ ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ

[11,350 □ Μ., 37,870,000 Κ.].

Σύνορα.

Πρὸς Β. ἡ Ῥωσσία, Πρωσσία καὶ Σαξονία, πρὸς Ν. ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία, πρὸς Α. ἡ Ῥωσσία καὶ Μολδαυία, πρὸς Δ. ἡ Γερμανικὴ αὐτοκρατορία, ἡ Ἑλβετία καὶ ἡ ἄνω Ἰταλία.

Ὅρη καὶ πεδιάδες.

Πρὸς Δ. μὲν συνεχόνται μετὰ τῆς Ἑλβετίας αἱ Ἀλπεις, αἵτινες ἀπὸ τῆς Τυρολίας ἀρχόμεναι, ΒΑ. μὲν προχωροῦσαι καλοῦνται *Νωρικαὶ Ἀλπεις*, ΝΑ. δὲ *Καρρικαὶ* καὶ *Ἰουλιαναί*. περαιτέρω δὲ ΝΑ. ὑψοῦνται εἰς τὴν Δαλματίαν αἱ *Διναρικαὶ Ἀλπεις*. Πρὸς Α. δὲ κεῖνται τὰ *Καρπάθια*, ἅτινα ΝΔ. μὲν στρεφόμενα καλοῦνται *Τρανσυλθαρικαὶ Ἀλπεις*, ΒΔ. δὲ *μικρὰ Καρπάθια*. Εἰς δὲ τὰ ΒΔ. τῆς Αὐστρίας ἐκτείνονται τὰ *Σουδητῖα* καὶ τὰ μετ' αὐτῶν συνεχόμενα *Γιγάντεια*, ΝΔ. τῶν ὁποίων κεῖται τὸ *Ἔρτσον*, καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ ΝΑ. συνεχόμενος *Βοεμικὸς δρυμός*. Σημαντικώταται δὲ πεδιάδες εἶνε· ἡ *Βοεμικὴ* πρὸς Α. τοῦ Βοεμικοῦ δρυμοῦ, ἡ *Μοραβικὴ* ΝΔ. τῶν Σουδητῖων ὀρέων, ἡ τῆς *Βιέννης* πρὸς Δ. τῶν *μικρῶν Καρπαθίων*, ἡ *Ἄνω Οὐγγρικὴ* ΝΔ. τῶν *Καρπαθίων* καὶ ἡ *Κάτω Οὐγγρικὴ* πρὸς Ν., ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄκαρπος.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι.

Ποταμοὺς ἡ Αὐστρία ἔχει·

Τὸν *Δούναβιν*, δεχόμενον μὲν ἀριστερόθεν τὸν *Τυσίαν* καὶ δεξιόθεν τὸν *Σαῦρον* καὶ *Δραῦον*, διερχόμενον δὲ σύμπασαν τὴν Αὐστριακὴν ἐπικράτειαν· τὸν *Ἄθεσιν* (Ἄδιγην) πρὸς Δ., εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἰταλίας, τὸν *Ἀλβιν* πρὸς Β., εἰς τὴν Βοεμίαν, ῥέοντα πρὸς τὴν Βόρειον θάλασσαν, καὶ τὸν *Ὀδέραν* καὶ *Βιστούλιαν* ΒΑ., χυνομένους εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν. Ὁ δὲ *Ῥήνος* μόλις ἐγγίζει πρὸς Δ. τὰς Αὐστριακὰς χώρας.

Λίμνην δὲ λόγου ἀξίαν ἔχει τὴν *Πλατενσῆν* (Βαλατῶνα) ΒΑ. τοῦ *Δραύου*.

Εἰς τὴν Αὐστρίαν περιλαμβάνονται·

α') Τὸ Αὐστριακὸν ἡμισυ τοῦ κράτους, ἥτοι αἱ εἰς τὸ κοινοδοῦμιον ἀντιπροσωπεύμεναι χῶραι [5,450 □ Μ., 22,144,000 Κ.]. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

1) Τὸ ἀρχιδουκάτον *Αὐστρία*, μετὰ τῆς πρωτευούσης τοῦ ὅλου κράτους *Βιέννης*, ἐπὶ τοῦ *Δουνάβεως*. Εἶνε δ' ἡ *Βιέννη* πόλις ἐμπορικωτάτη, ἔχουσα πανεπιστήμιον, λαμπρὰς οἰκοδομὰς καὶ πλατείας καὶ 1,104,000 Κ. Ἄλλη δὲ πόλις λόγου ἀξία ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Λιντσία* (Λίντση), ΒΔ. τῆς *Βιέννης* μετὰ 42 χιλ. Κ.

2) Τὸ δουκάτον *Σαλτσβοῦργον*, πρὸς Δ. τῆς *Βιέννης* μετὰ δμωνύμου πόλεως, ἐχούσης 25,000 Κ. Ἐχει δὲ τὸ *Σαλτσβοῦργον* πολὺ ἄλας ὀρυκτόν.

3) Τὸ δουκάτον *Στυρία* μετὰ τοῦ *Γρατσίου*, πρὸς Ν. τῆς *Βιέννης*, ἐπὶ τοῦ *Μούρου* ποταμοῦ. Ἐχει δὲ τὸ *Γράτσιο* πανεπιστήμιον καὶ 98 χιλ. Κ.

4) Τὸ δουκάτον τῆς *Καρινθίας*, ΝΑ. τοῦ *Σαλτσβοῦργου*, μετὰ τῆς *Κλαγεμφούρτης*, ἐχούσης 19 χιλ. Κ.

5) Τὸ δουκάτον τῆς *Καρνιόλης* παρὰ τὸν *Σαῦον*, μετὰ τῆς *Λαϊθάχης*, ἐχούσης 26 χιλ. Κ.

6) Εἰς τὰ παράλια αἱ κομητεῖαι *Γαίρτσιου* (*Γοριτία*) καὶ *Γραδίσκα*, ἡ μαρχιωνία *Ίστρία* καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ πόλις τῆς *Αὐστρίας Τεργέστη*, μετὰ 72 χιλ.Κ., ἐν οἷς ἱκανοὶ Ἕλληνες (μετὰ δὲ τῶν περιχώρων 136 χιλ. Κ.). Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ ἡ *Πόλα*, πρὸς Ν. τῆς *Τεργέστης*, ὁ πρῶτος πολεμικὸς λιμὴν τῆς *Αὐστρίας*.

7) Τὸ βασιλείον τῆς *Δαλματίας*, ΝΑ., μετὰ τῆς ὀχυρᾶς *Ζάρας*, ἐχούσης 10 χιλ. Κ, καὶ τοῦ *Καττάρου*, εἰς τὰ σύνορα τοῦ *Μαυροβουνίου*. Πλησίον δὲ τῆς *Δαλματίας* κεῖται ἡ νῆσος *Αἴσσα*, ἔνθα τῷ 1866 ἐνίκησαν οἱ *Αὐστριακοὶ* τοὺς *Ἰταλοὺς* κατὰ θάλασσαν.

8) Ἡ κομητεία τοῦ *Τυρόλου*, εἰς τὰ σύνορα τῆς Ἑλβετίας καὶ Ἰταλίας, μετὰ τῆς *Ἰννοβρούκκης*, ἐπὶ τοῦ *Ἰννου* ποταμοῦ, ἐχούσης 21 χιλ. Κ.

9) Τὸ βασιλείον τῆς *Βοεμίας*, πρὸς Β., ἔνθα πρωτεύουσα εἶνε ἡ *Πράγα*, ἐπὶ τοῦ *Μολδχίου* ποταμοῦ, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 202 χιλ. Κ. Ἄλλη δὲ πόλις περίφημος διὰ τὰ λουτρά της εἶνε ἡ *Καρλσβάδη*, βορειοδυτικὰ τῆς *Πράγας*.

10) Ἡ *Μαρχιωνία Μοραβία*, πρὸς Α. τῆς *Βοεμίας*, μετὰ τῆς πόλεως *Βρόννης*, ἐχούσης ὀνομαστὰ ἐριουργεῖα καὶ 83 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα κεῖται καὶ τὸ *Ἀουστερλίτσιου*, ΝΑ. τῆς *Βρόννης*, ἔνθα τῷ 1805 ὁ πρῶτος *Ναπολέων* ἐνίκησε τοὺς *Αὐτοκράτορας* τῆς *Αὐστρίας* καὶ *Ρωσσίας*.

11) Τὸ δουκάτον τῆς *Σιλεσίας*, ΒΑ. τῆς *Μοραβίας*, μετὰ τῆς *Γροπαντας*, ἐχούσης 21,000 Κ.

12) Τὸ βασιλείον τῆς *Γαλικίας*, πρὸς Α. τῆς *Σιλεσίας*, καὶ τὸ μέγα δουκάτον τῆς *Κρακοβίας*. Ἐνταῦθα οἱ κάτοικοι εἶνε δυτικοὶ καὶ ἀγκτολικοὶ ὀρθόδοξοι πόλεις

δὲ ἀξιοσημείωτοι εἶνε· *Κρακοβία*, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Βιστούλα, μετὰ 66 χιλ. Κ.—*Λιμβέργη*, πρὸς Α., μετὰ πανεπιστημίου καὶ 110 χιλ. Κ, ἐν οἷς 30 χιλ. Ἰουδαίων.—*Βρόδνον*, ἐλεύθερος ἐμπορικὸς τόπος παρὰ τὰ Ῥωσσιὰ σύνορα.

13) Τὸ δουκάταν τῆς *Βουκοβίνας*, μετὰ τῆς *Τσερνοβίτσας* παρὰ τὸν Προῦθον, ἐχούσης 46 χιλ. Κ.

β'.) Τὸ Οὐγγικὸν ἡμισυ τοῦ κράτους, ἥτοι αἱ χῶραι τοῦ *Στέμματος* τοῦ Ἁγίου *Στεφάνου* [5,890 □ Μ., 15,700,000 Κ.]. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

1] Τὸ Βασιλεῖον τῆς *Οὐγγαρίας* παρὰ τὸν Δούναβιν, ἐνωθὲν τανῦν μετὰ τῆς *Τρανσυλβανίας*, [5,150 □ Μ. 13,730,000 Κ.].

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξίαι λόγου εἶνε· *Πέστη*, ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, μετὰ πανεπιστημίου.—*Βούδα* ἢ *Όφεν*, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως, ἀπέναντι τῆς Πέστης. Ἀμφότεραι δ' ὁμοῦ λέγονται *Βουδαπέστη* ἢ *Όφενπέστη*, καὶ ἔχουσι 360 χιλ. Κ.—*Κομόρνον*, ἰσχυρὸν φρούριον ἐπὶ νήσου τοῦ Δουνάβεως.—*Πρεσβοῦργον*, ΒΔ. τοῦ Κομόρνου, μετὰ 30,000 Κ. Ἐνταῦθα ἐστέφοντο τὸ πάλαι οἱ βασιλεῖς τῆς Οὐγγαρίας.

2) Τὸ μέγα πριγκιπάτον τῆς *Τρανσυλβανίας*.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἀξίαι εἶνε· τὸ *Κλαουσεμβούργον* μετὰ 30,000 Κ., ἢ *Ερμαρστάττη*, πρὸς Ν., μετὰ 20 χιλ. Κ., καὶ ἡ *Κροουστάττη*, μετὰ 30 χιλ. Κ., εἰς τὰ σύνορα τῆς Τουρκίας.

3) Τὰ ἠνωμένα βασιλεια τῆς *Κροατίας* καὶ *Σλαβονίας*, μετὰ τῆς ἐλευθέρως πόλεως τοῦ βασιλείου τῆς Οὐγγαρίας *Φιούμης* καὶ τῶν *Στρατιωτικῶν μεθορίων* χωρῶν (παρὰ τὸν Δούναβιν, Δραῦον καὶ Σαῦον) [770 □ Μ., 1,920,000 Κ.].

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξια λόγου εἶνε: Ἀγρόμη, πλησίον τοῦ Σαῦου, πρωτεύουσα τῆς Κροατίας, μετὰ 28 χιλ.Κ.—Φιούμη, ΝΑ. τῆς Τεργέστης, ἐλεύθερος λιμὴν παρὰ τὴν Ἀδρίαν.—Πετροβάρδεινον, παρὰ τὸν Δούναβιν, φρούριον ὄχυρόν.—Σεμλῆνον, ἀντικρὸ τοῦ Βελιγραδίου, φρούριον παρὰ τὸν Σαῦον καὶ Δούναβιν.

Κλίμα. Θρησκεία. Φιλαί. Στρατός.

Τὸ κλίμα τῆς Αὐστρίας εἶνε συγκερασμένον καὶ ὑγιεινόν. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἄρχει μὲν συνταγματικῶς τῆς καθ' αὐτὸ Αὐστρίας, βασιλεύει δὲ τῆς Οὐγγαρίας, Κροατίας καὶ Σλαβονίας καὶ κατέχει τανῶν τὴν ἐν τῇ Ἑλληνικῇ χερσονήσῳ Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην. Ἐκ δὲ τῶν 38 σχεδὸν ἑκατομ. Κ. $9\frac{3}{5}$ μὲν ἑκατομ. εἶνε Γερμανοί, $17\frac{1}{10}$ ἑκατομ. Σλαῦσι, $3\frac{3}{5}$ ἑκατομ. Ῥωμᾶνοι καὶ $5\frac{7}{10}$ φῦλα Μογγολικά, εἰς τὰ ὁποῖα ἀνήκουσιν οἱ Οὐγγροί. Καὶ ὡς πρὸς τὸ θρήσκευμα δὲ διαφέρουσι, καθότι 25 ἑκατομ. εἶνε καθολικοί, 4 ἑκατομ. ὀρθόδοξοι Ἀνατολικοί, 3 ἑκατομμ. μὴ μεθ' ἡμῶν ἠνωμένοι Ὀρθόδοξοι, 4 ἑκατομμ. διαμαρτυρόμενοι καὶ $1\frac{3}{5}$ ἑκατομμ. Ἰουδαῖοι.

Καὶ γλώσσα μὲν ἐπικρατεῖ ἡ γερμανικὴ, ἡ δὲ παιδεία εἶνε διαδεδομένη παρὰ τοῖς Γερμανοῖς μόνον.

Ὁ δὲ στρατός ἐν εἰρήνῃ μὲν ἀριθμεῖ 286 χιλ. ἀνδρῶν, ἐν πολέμῳ ὅμως 806 χιλ. καὶ 258 χιλ. ἐθνοφρουράν. Καὶ ὁ μὲν πολεμικὸς στόλος ἔχει 42 ἀτμόπλοια ἐν οἷς 11 θωρηκτὰ καὶ 27 ἱστιοφόρα μετὰ 300 πυροβόλων· τὸ ἐμπορικὸν ὅμως ναυτικὸν σύγκειται ἐξ 8,400 πλοίων.

I'. ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

9. Η ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΪΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

(Σουηδία και Νορβηγία.)

[14,000 □ Μ, και 6,500,000 Κ.].

Σύνορα

Ἡ Σκανδιναυϊκὴ χερσόνησος ὀρίζεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ Βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ, πρὸς Α. ὑπὸ τῆς Ῥωσσίας καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, πρὸς Ν. ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς καὶ τῆς Βορείου θαλάσσης καὶ πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Ἄτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

Ὅρη καὶ πεδιάδες.

Ἐν τῇ ὀρεινῇ καὶ πρὸς Β. κείμενα *Λαπωνικὰ ὄρη* καὶ τὰς μεταξὺ Νορβηγίας καὶ Σουηδίας ὑψομένης *Σκανδιναυϊκῆς Ἄλπεως* [8,012^π]. Ἐκτείνονται δ' αὐταὶ καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς χερσονήσου, ἐκ τῶν βορειοανατολικῶν πρὸς τὰ ΝΔ., καὶ καταλήγουσιν ἀποτόμως εἰς τὴν θάλασσαν. Πρὸς δὲ τὰ ἀνατολικά τῶν Ἄλπεων, μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς θαλάσσης, εὐρύνεται ἡ μεγάλη *Σουηδικὴ πεδιάς*, ἀρδευομένη ἀφθόνως ὑπὸ πολλῶν μικρῶν ποταμῶν. Πολὺ ὀλιγωτέρου λόγου ἄξιον εἶνε τὸ πρὸς Δ. πεδῖον τοῦ ποταμοῦ *Γλομένου*, πρὸς Ν. τῶν Σκανδιναυϊκῶν Ἄλπεων.

Ποταμοὶ καὶ λίμναι

Λόγου ἄξιοι ποταμοὶ τῆς Σκανδιναυϊκῆς χερσονήσου εἶνε· ὁ *Τορνέας*, πηγάζων ἐκ τῶν Λαπωνικῶν ὄρεων καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον, καὶ ὁ *Γλόμενος*, πηγάζων ἐκ τῶν Σκανδιναυϊκῶν Ἄλπεων, διαρρέων τὰ νότια τῆς Νορβηγίας καὶ χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῆς

Χριστιανίας. Λίμναι δὲ εἰς μὲν τὴν Σουηδίαν εἶνε ἡ *Μαιλάρη*, πρὸς Α. καὶ ἡ *Βεττέρη*, ΝΔ. τῆς Μαιλάρης, συγκοινωνοῦσαι μετὰ τῆς Βαλτικῆς, καὶ ἡ *Βερέρη*, πρὸς Δ. τῶν ἀνωτέρω, ἐκβάλλουσα εἰς τὸν Καττεγάτην. Εἰς δὲ τὴν Νορβηγίαν κεῖται ἡ *Μιαισένη*, πρὸς Ν.

Εἰς τὴν Σκανδιναυικὴν χερσόνησον περιλαμβάνονται·

Α' Η ΣΟΥΗΔΙΑ

[8,100 □ Μ., 4,600,000 Κ.].

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Στοκχόλμη, παρὰ τὴν λίμνην Μαιλάρην, ἡ ὡραία πρωτεύουσα καὶ καθέδρα τοῦ βασιλέως, ὠκοδομημένη ἐπὶ 40 νήσων καὶ ἔχουσα 180,000 Κ.—*Ουόψάλη*, πρὸς Β. τῆς *Στοκχόλμης*, ἔχουσα πανεπιστήμιον.—*Γοθεμβουόργον*, παρὰ τὸν Καττεγάτην, ἡ δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου, μετὰ 80 χιλ. Κ.—*Μαλμώη*, μετὰ 40 χιλ. Κ. εἰς τόπον εὐφορον.—*Καρλσκόφρα*, ΝΑ., κυρία ἔδρα τοῦ Σουηδικοῦ ναυτικοῦ μετὰ 20 χιλ. Κ.

Β' Η ΝΟΡΒΕΓΙΑ

[5,900 □ Μ. καὶ 1,900,000 Κ.].

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε·

Χριστιανία, πρωτεύουσα τῆς Νορβηγίας καὶ ἔδρα τοῦ διοικητοῦ, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 120 χιλ. Κ.—*Χριστιανσάνδη*, εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Νορβηγίας ἐπὶ τοῦ Σκαγεράκου, εὐλίμενος καὶ ὄχυρά.—*Βεργένη*, πρὸς Δ. τῆς Χριστιανίας, ἐμπορικωτάτη παράλιος πόλις, μετὰ 40 χιλ.Κ.—*Δροσθεῖμη*, πόλις παράλιος, ΒΑ. τῆς Βεργένης μετὰ 20 χιλ.Κ.

Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς νήσου *Μαγέρης*, πρὸς Β., κεῖται τὸ *Βόρειον ἀκρωτήριο*, κυρία δ' ἀσχολία τῶν οἰκούντων τὰ παράλια εἶνε ἡ ἀλιεῖα, μάλιστα εἰς τὰς βραχῶδεις νήσους *Λοφώτας*, ΒΔ. τῆς Νορβηγίας.

Κλίμα. Θρησκεία. Πολιτεία. Στρατός.

Τὸ κλίμα τῆς Σουηδίας εἶνε ψυχρὸν καὶ ὑγιεινόν, ἐκτὸς τῶν βορειοτάτων, ἔνθα τὸ ἔαρ καὶ φθινόπωρον εἶνε ἄγνωστα, ἀφόρητος δὲ μόνον χειμῶν καὶ θέρος διαδέχονται ἄλληλα. Εἶνε δ' οἱ κάτοικοι Γερμανικῆς καταγωγῆς (περὶ τὰ πέντε ἑκατομμ.) καὶ διαμαρτυρόμενοι, ἐκτὸς τῶν Φίννων καὶ τῶν βορειοτάτων εἰδωλολατρῶν Λαπώνων (ὁμοῦ 60 χιλ.), ἀνθρώπων λίαν μικροσώμων καὶ δυσειδῶν, ζώντων ἐκ τῆς ἀλείας.

Καὶ εἶνε μὲν ἰδιαίτερον κράτος ἡ Νορβηγία, ἔχουσα καὶ ἰδίαν βουλὴν, διατελεῖ ὅμως ὑπὸ τὸ σκῆπτρον Ὁσκάρου τοῦ Β'. τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας. Ἡ δὲ παιδεία ἐνταῦθα εἶνε πολὺ διαδεδομένη, καὶ ἀκμάζει μάλιστα τοῦ σώματος ἡ γυμναστική. Ὡσαύτως προοδεύει καὶ τὸ ἐμπόριον, καὶ μόνον ἡ βιομηχανία εἶνε περιορισμένη.

Σύμπασα δὲ τοῦ στρατοῦ ἡ δύναμις ἐν Σουηδίᾳ μὲν εἶνε 196 χιλ. ἀνδρῶν, ἐν Νορβηγίᾳ δὲ 18 χιλ. ὁ δὲ στόλος τῶν μὲν Σουηδῶν σύγκειται ἐκ 56 ἀτμοπλοίων, 10 ἰστιοφόρων καὶ 87 κωπηλατουμένων μετὰ 373 πυροβόλων· τῶν δὲ Νορβεγῶν ἐκ 38 ἀτμοπλοίων καὶ 88 ἰστιοφόρων καὶ κωπηλατουμένων, τῶν πάντων ἐχόντων 257 πυροβόλα.

10. ΔΑΝΙΑ

[Ἡ καθ' αὐτὸ Δανία 697 □ M, 1,970,000 K.]

Τὸ βασίλειον τῆς Δανίας κεῖται πρὸς Β. τῆς Γερμανίας· καὶ διὰ μὲν τοῦ πορθμοῦ Σκαγεράκου χωρίζεται ἀπὸ τῆς Νορβηγίας, διὰ δὲ τοῦ πορθμοῦ Σούνδου ἀπὸ τῆς Σουηδίας. Σύγκειται δὲ ἐκ τῶν ἑξῆς νήσων·

- α'.) Τῆς πρὸς Β. τοῦ Σλεσβίκου κειμένης *Ἰντλαρδίας*, ῥαγείσης τῷ 1825 δι' εἰσχωρήσεως τῆς Βορείου θαλάσσης.
β'.) Τῆς ΝΑ. κειμένης *Ζηλαρδίας*.

γ'.) Τῆς *Φιονίας*, πρὸς Δ. τῆς Ζηλανδίας.

δ'.) Τῶν πρὸς Β. τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανῶν κειμένων 25 *Φεροῶν*, ὧν 17 εἶνε κατοκημένα.

ε'. Τῆς ἐν τῷ Βορείῳ παγωμένῳ ὠκεανῷ, πρὸς Β. τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν *Φεροῶν*, *Ἰσλαρδίας* [1,900 □ Μ.], ἔνθα ὑπάρχουσιν 29 ἐνεργὰ ἠφαίστεια, ὧν γνωστότατον εἶνε ἡ *Ἐκλα* [4,800"], καὶ ἡ θερμὴ πηγὴ *Γεῦσερος*. Μόνον δὲ τὰ παράλια εἶνε κατοκημένα, ἔχοντα 70 χιλ. Κ. Κώμη δ' ἐνταῦθα γνωστὴ εἶνε ἡ *Ρεικιαβίκη*, εἰς τὰ ΝΔ. μετὰ 2 χιλ. Κ.

Πόλεις εἰς τὴν Δανίαν λόγου ἄξιαι εἶνε·

Κοπερχάγη, εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς Ζηλανδίας, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις καὶ πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 270,000 Κ. — *Ἐλσιγγάρη*, παρὰ τὸν Σοῦνδον. — *Ὀδεροσῆ*, εἰς τὴν Φιονίαν, μετὰ 20 χιλ. Κ. — *Ααλβόρρη*, εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἰουτλανδίας, καὶ *Φριδερική* παρὰ τὴν πορθμὸν Μικρὸν Βέλτην.

Ἔχει δὲ προσέτι ἡ Δανία κτήσεις ἐξωτερικὰς εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ εἰς τὰς Μικρὰς Ἀντίλλας.

Κλίμα. Θρησκεία. Πολιτεία. Στρατός.

Τὸ κλίμα τῆς Δανίας εἶνε ὑγρὸν καὶ ὀμιχλώδες. Οἱ δὲ Γερμανικῆς καταγωγῆς κάτοικοι 1,970,000 εἶνε διαμαρτυρούμενοι, ἄνδρες χρηστοί, φιλόπονοι καὶ πολλὴν πρὸς τὴν παιδείαν κλίσιν ἔχοντες. Βασιλεῖει δ' ἐνταῦθα συνταγματικῶς *Χριστιανὸς ὁ Θ΄.*, πατὴρ τοῦ ἡμετέρου βασιλέως *Γεωργίου*.

Καὶ ἡ μὲν δύναμις τοῦ στρατοῦ ἀναβαίνει εἰς 50,000 ἀνδρῶν· ὁ δὲ στόλος σύγκειται ἐξ 69 πλοίων, ὧν 42 ἀτμοκίνητα καὶ 8 ἀτμήλατα θωρηκτά, ἔχοντα πάντα 240 πυροβόλα.

11. ΤΟ ΒΑΣΙΛ. ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑΣ

[5,720 □ Μ., ὑπὲρ τὰ 35,250,000 Κ.].

Σύνορα

Ἡ μεγάλη Βρεττανία εἶνε βασιλείον συγκείμενον ἐκ τῆς Ἀγγλίας, Σκωτίας καὶ Ἰρλανδίας. Σύνορα δ' ἔχει τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν πρὸς Δ., τὴν Βόρειον θάλασσαν πρὸς Α. καὶ τὸν Πορθμὸν τοῦ Καλαὶ πρὸς Ν. Μεταξὺ δὲ τῆς Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας κεῖται ὁ πορθμὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἡ Ἰρλανδικὴ θάλασσα καὶ ὁ Βόρειος πορθμὸς.

Ὅρη καὶ πεδία.

Τῆς Ἀγγλίας πεδινὸν μέρος εἶνε τὸ ἐστραμμένον πρὸς τὴν Εὐρώπην, τὰ δὲ ὄρη πρὸς δυσμὰς κυρίως ὑψοῦνται. Τούτων δὲ ἄξια λόγου εἶνε τὸ Πῆκορ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, φερόμενον ἐκ Βορρᾶ πρὸς Ν., τὸ Σντόουνδον (3,370^π) εἰς τὴν πρὸς Δ. ἐπαρχίαν Οὐαλλίαν, καὶ τὰ Γραμβιανὰ καὶ Σκωτικὰ ὄρη εἰς τὴν Σκωτίαν.

Ποταμοί.

Τῆς μεγάλης Βρεττανίας οἱ ποταμοὶ ρέουσιν ἡσύχως καὶ ἐκβάλλουσιν εἰς βαθέως εἰσδύοντας κόλπους. Χύνονται δὲ πρὸς Α. μὲν εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν.

Ὁ Τάμεσις, διερχόμενος διὰ τοῦ Λονδίνου καὶ ἐκρέων διὰ στόματος πλατυτάτου, καὶ ὁ Οὐμβερος, πηγάζων ἐκ τῶν ὄρέων τῆς Οὐαλλίας.

Πρὸς Δ. δὲ ὁ Σεβέρρης, ἐκβάλλων εἰς τὸν Βριστόλιον κόλπον, καὶ ὁ Κλύδης εἰς τὴν Σκωτίαν, χυνόμενος εἰς τὸν δμώνυμον ἑαυτῷ κόλπον.

Εἰς δὲ τὴν Ἰρλανδίαν ῥέει ὁ Σχάρρων, διερχόμενος διὰ τῆς πόλεως Λιμερικής καὶ ἐκβάλλων δι' εὐρυτάτου στόματος εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν.

Πόλεις δὲ τῆς μεγάλης Βρεττανίας λίαν ἄξιαι λόγου εἶνε·
Εἰς μὲν τὰ νότια τῆς Ἀγγλίας·

Καρτουαρία (Καντερβούρυ), ἔδρα τοῦ πρώτου ἀρχιεπισκόπου τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας.— *Δούβρον*, ὅθεν μεταβαίνουν εἰς τὴν Γαλλίαν.— *Γρηνοῦλχη*, μετὰ 130 χιλ. Κ., πλησίον τοῦ Λονδίνου, ἔνθα εἶνε τὸ πρῶτον ἀστεροσκοπεῖον τῆς Βρεττανίας.— *Χατάμη* (*Σχιατάμ*), μετὰ 50,000 Κ., ὁ κυριώτερος πολεμικὸς ναύσταθμος.— *Βρίχθωρ*, μετὰ 110,000 Κ., πόλις εὐλίμενος, ΝΔ. τοῦ Δούβρου.— *Πορτσομοῦθορ*, σπουδαῖος πολεμικὸς λιμὴν μετὰ 130 χιλ. Κ. Ἀπέναντι αὐτοῦ κεῖται ἡ νῆσος *Οὐηκτίς*, ἡ καλουμένη κήπος τῆς Ἀγγλίας.— *Πλυμοῦθορ*, μετὰ 140 χιλ. Κ.

Εἰς δὲ τὴν Ἀνατολικὴν Ἀγγλίαν κεῖνται·

Λονδῖνον, ἡ ἐμπορικωτάτη καὶ πολυπληθεστάτη πόλις τοῦ κόσμου παρὰ τὸν Γάμειν, ἔχουσα περὶ τὰ 5 ἑκατομμ. Κ. Καὶ τὸ μὲν μέγιστον μέρος τῆς πόλεως κεῖται παρὰ τὴν βόρειον ὄχθην, περιλαμβάνον τὸ ἄστυ, ἦτοι τὴν παλαιὰν πόλιν, τὴν μεγίστην ἐκκλησίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ τὸ *Βεστμίνστερ*, ἐκκλησίαν καὶ συνοικίαν τῶν προκρίτων· ἐπὶ δὲ τῆς νοτίου ὄχθης κεῖται τὸ *Σουθουάρκορ*, ἔδρα τῆς βιομηχανίας, καὶ τὸ *Τουόερον*, κάτω τοῦ Ἰστέως παρὰ τὸν Γάμειν, δεσποτικόν τοῦ κράτους. Ἐμπορεῦνται δ' εἰς τὸ Λονδῖνον καὶ πλούτιοι Ἕλληνες.— *Καρταβριγία* ΒΑ. μετὰ πανεπιστημίου.— *Νορβίχη*, ΒΑ. μετὰ ἐριουργείων καὶ 90 χιλ. Κ.

Εἰς δὲ τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀγγλίας εἶνε·

Ὁξφόρδη (Ὁξωνία) μετὰ πανεπιστημίου, εἰς τὰ ΒΔ. τοῦ Λονδίνου.— *Βιρμιγχάμη*, ΒΔ. τῆς Ὁξφόρδης, πρώτη βιομηχανικὴ πόλις συμπάσης τῆς Ἀγγλίας μετὰ 400 χιλ. Κ. καὶ περιφήμων χαλυβδουργείων καὶ μαχαιροποιείων.—

Βριστόλη, παράλιος πρὸς Δ. τοῦ Λονδίνου, τρίτη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 210 χιλ. Κ.

Εἰς δὲ τὸ πρὸς δυσμὰς πριγκιπάτον τῆς *Οὐαλλίας*.

Μερθυρτυφίλη, μετὰ 50 χιλ. Κ. — *Πεμβρόκη* εἰς τὸν λαμπρὸν λιμένα τῆς *Μιλφόρδης*. Ἀπέναντι δὲ τοῦ ὄρου, *Σνουόδου* κείται ἡ νῆτος Ἀγγλεσέα.

Εἰς δὲ τὴν Βόρειον Ἀγγλίαν κεῖνται·

Λιβερπούλη, πρὸς Δ., παρὰ τὴν θάλασσαν, δευτέρα ἐμπορικὴ πόλις τοῦ βασιλείου καὶ πάσης τῆς Εὐρώπης μετὰ 550 χιλ. Κ., ἐν οἷς καὶ Ἕλληνες ἱκανοί.—*Μάντσεστερ*, πρὸς Α., πρώτη κατὰ τὴν ἐριουργίαν ἐν τῷ κόσμῳ, ἔχουσα μετὰ τῆς *Σαλφόρδης* 520 χιλ. Κ., ἐν οἷς καὶ Ἕλληνες ἱκανοί.—*Πρεστώρ*, μετὰ 100 χιλ. Κ., ἔδρα τῆς βαμβακουργείας εἰς τὴν Δ. παραλίαν.—*Βόλτων*, μετὰ 105 χιλ. Κ., βαμβακουργείας καὶ λιθανθρακωρυχείων.—*Σχεφφιέλδη*, μεσόγειος πόλις, μετὰ περιφήμων σιδηρουργείων καὶ 300 χιλ. Κ.—*Υόρκη*, ΒΑ., ἔδρα ἀρχιεπισκόπου, μετὰ 46 χιλ. Κ.—*Λήδση*, πρὸς Δ. τῆς Ὑόρκης, μετὰ σπουδαιοτάτων ἐργοστασίων ἐριούχου καὶ 310 χιλ. Κ.—*Οὐλλη*, ΝΑ., ἐμπορικὴ πόλις, μετὰ 150 χιλ. Κ., *Βραδφόρδη*, πόλις βιομηχανικὴ μετὰ 185 χιλ. Κ.—*Νεοκαστέλη* πρὸς Β., παράλιος, μετ' ἀνθρακωρυχείων τεραστίας ἐκτάσεως (480 □ Μ.) καὶ 150 χιλ. Κ.

Εἰς δὲ τὴν Σκωτίαν εἶνε αἱ ἐξῆς ἀξιοσημεῖωτοι πόλεις·

Ἐδιμβούργου ΝΑ., μετὰ 230,000 Κ.—*Γλασκώη*, πρὸς Δ. τοῦ Ἐδιμβούργου, πρώτη βιομηχανικὴ πόλις, μετὰ 580,000 Κ.—*Δούνδη*, πρὸς Β. παρὰ τὸν Τάνν ποταμὸν, μετὰ τῶν μεγίστων λινουργείων τῆς μεγάλης Βρεττανίας καὶ 140 χιλ. Κ.—*Ἀβερδῆρη*, πρὸς Β. τῆς *Δούνδης*, μετὰ 105,000 Κ.

Νῆσοι δὲ τῆς Σκωτίας πρὸς Δ. μὲν εἶνε αἱ 300 Ἐ-

βρίδες, ὧν μεγαλύτεραι ἡ *Λεβίς*, ἡ *Σκύη* καὶ ἡ *Μούλ-
λη*, πλησίον τῆς ὁποίας κεῖται ἡ γνωστὴ διὰ τὸ περίερ-
γον Φιγγάλιον ἄντρον μικρὰ *Στάφα*· πρὸς Β. δὲ αἱ *Ὀρ-
κάδες* καὶ περαιτέρω αἱ *Σχετλανδικαί*.

Εἰς δὲ τὴν Ἰρλανδίαν λόγου ἄξιαι πόλεις εἶνε·

Δουβλίνον πρὸς Α., μετὰ πανεπιστημίου καὶ 340,000
Κ.—*Κόρκη*, εἰς τὰ νότια τῆς νήσου, μετὰ 80,000 Κ.—*Βελ-
λεμερίκη*, παρὰ τὸν Σχάνωνα, μετὰ 40,000 Κ.—*Βελ-
γαστή*, πρὸς Β. τοῦ Δουβλίνου, μετὰ 175,000 Κ.

Πρὸς τούτοις δὲ ἡ Ἀγγλία κατέχει μὲν εἰς τὴν Με-
σόγειον τὸ Γιβραλτάρ τῆς Ἰσπανίας καὶ τὴν Μάλταν,
ἔχει δὲ καὶ ἀποικίας ἀπανταχοῦ τῆς γῆς.

Κλίμα. Θρησκεία. Βιομηχανία. Στόλος.

Τὸ κλίμα τῆς Ἀγγλίας εἶνε μὲν ψυχρὸν καὶ ὀμιχλώ-
δες, ὑγιεινὸν ὅμως καὶ μᾶλλον συγκερασμένον τοῦ τῆς
Γερμανίας, ἔνεκα τῶν περίξ θαλασσῶν καὶ κόλπων. Τῶν
δὲ κατοίκων, ὑπὲρ τὰ 35,0 0,000, οἱ μὲν Ἀγγλοὶ πρε-
σβεύουσι συνήθως τὸ *Ἀγγλικανικὸν* λεγόμενον δόγμα, οἱ
δὲ Σκῶτοι τὸ *Πρεσβυτεριατικὸν*, καὶ οἱ Ἰρλανδοὶ τὸ δυ-
τικὸν καθολικόν. Ἡ δὲ παιδεία κυρίως εἰς τὰς ἀνωτέρας
τάξεις εἶνε ἀνεπτυγμένη. Ὡς πρὸς τὴν γεωργίαν ὅμως,
τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον, διευκολυνόμενον ὑπὸ
πλήθους διωρύγων καὶ σιδηροδρόμων, ἡ Ἀγγλία εἶνε τὸ
πρῶτον τῆς γῆς ἔθνος. Βασιλεύει δὲ τῆς Ἀγγλίας συν-
ταγματικῶς μετὰ δύο Βουλῶν ἡ Βικτωρία, ἐπικαλουμένη
καὶ αὐτοκράτειρα τῶν *Ἰνδιῶν*. Οὐδ' ἄρχουσι μόνον εἰς
τὴν Ἰνδικὴν οἱ Ἀγγλοὶ, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ τῆς γῆς,
ἀποτελοῦντες κράτος γιγάντειον 249,000,000 ἀνθρώπων
[370,000 □ Μ.], τριπλάσιον δηλ. κατὰ τὸν πληθυσμὸν
τῆς Ῥωσικῆς αὐτοκρατορίας, ἂν καὶ ὑπολείπεται κατὰ
τὴν ἑκτασιν.

Καὶ στρατὸν μὲν ἔχει 750,000 ἀνδρῶν· ὁ στόλος ὅμως, πρὸς τὸν ὁποῖον μόνος ὁ γαλλικὸς πλησιάζει, σύγκειται ἐκ 552 πολεμικῶν πλοίων μετὰ 60,000 ἀνδρῶν, ἐν οἷς 76 θωρηκτά. Ἐχει δὲ προσέτι 541 εὐμεγέθη τορπιλλοφόρα.

Δ'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

12. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΡΩΣΣΙΑ

[98,000 □ Μ., καὶ 84,000,000 Κ.].

Σύνορα.

Σύνορα τῆς αὐτοκρατορίας ταύτης εἶνε· πρὸς Α. ἡ Ἀσία χωριζομένη ἐκ τῆς Εὐρώπης διὰ τῆς σειρᾶς τῶν *Οὐραλίων ὄρεων*, πρὸς Β. ἡ Παγωμένη θάλασσα, πρὸς Δ. ἡ Σουηδία, ὁ Βοθνικὸς καὶ Φιννικὸς κόλπος, ἡ Βαλτικὴ θάλασσα, ἡ Πρωσσία καὶ Αὐστρία, πρὸς Ν. ἡ Τουρκία, ἡ Μαύρη καὶ Ἀζοφικὴ θάλασσα, καὶ ὁ Καύκασος μεταξὺ τῆς Μαύρης καὶ Κασπίας θαλάσσης.

*Ὅρη.

Πρὸς Α. μὲν ἐκτείνονται κατὰ μῆκος τῶν Ἀσιατικῶν συνόρων τὰ πλήρη μεταλλείων *Οὐράλια*, πρὸς Ν. δὲ ὑψοῦται ὁ Καύκασος [17,400^π]. Βορειοδυτικῶς δέ, εἰς τὰς περὶ τὴν Πετρούπολιν χώρας κείνται τὰ *Βαλδαῖα ὄρη* καὶ ὁ *Βολχόνσκιος δρυμὸς*, ὅθεν πηγάζουσιν οἱ ποταμοὶ Δύνας καὶ Δάναπρις. Ἄλλα ὄρη τῆς Ῥωσσίας εἶνε τὰ *Καρπάθια ΝΔ.* καὶ τὰ *Λαπωνικὰ ΒΔ.*

Δύο δὲ μεγάλαι ῥάχεις γῆς, ἡ μία ἐκ τῶν Οὐραλίων προερχομένη πρὸς Β., καὶ ἡ ἄλλη ἐκ τῶν Καρπαθίων πρὸς Ν. διέρχονται τὸ μέγα τῆς *Σαρματίας χαμηλῶν πεδίων*, τὸ ὁποῖον ΝΔ. μεταβαίνει εἰς τὴν Βόρειον Γερμανίαν.

Ποταμοὶ καὶ Λίμναι

Εἰς μὲν τὴν Κασπίαν θάλασσαν χύνονται·

Ὁ Οὐράλης [230 Μ. μακρὸς], πηγάζων ἐκ τῶν Οὐραλίων ὀρέων, καὶ ὁ μέγιστος τῶν ποταμῶν τῆς Εὐρώπης Βόλγας [430 Μ. μακρὸς], πηγάζων ἐκ τῶν Βαλδαίων καὶ δεχόμενος πολλὰ παραπόταμα, ἐν οἷς ἀξιοσημείωτος εἶνε ὁ ἀριστερόθεν ἐκ τῶν Οὐραλίων πηγάζων Κάμας καὶ ὁ δεξιόθεν Ὁκας, μετὰ τοῦ Μόσχα.

Εἰς δὲ τὸν Εὐξείνιον πόντον·

Ὁ Προῦθος, χυνόμενος εἰς τὸν Δούναβιν καὶ μετὰ τῶν ὑδάτων αὐτοῦ ἐκβάλλων εἰς τὸν Εὐξείνιον· ὁ Δρείστερος, ὁ Δάναπρις [240 Μ. μακρὸς], πηγάζων ἐκ τοῦ Βολχονσίου δρυμοῦ. καὶ ὁ Δῶν (Τάναϊς), χυνόμενος εἰς τὴν Ἀζοφικὴν θάλασσαν.

Εἰς δὲ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν·

Ὁ Βιστούλας [140 Μ. μακρὸς], πηγάζων ἐκ τῶν βορείων ὑπωρειῶν τῶν Καρπαθίων ὀρέων· ὁ Δύνας [140 Μ. μακρὸς], πηγάζων ἐκ τοῦ Βολχονσίου δρυμοῦ· ὁ Ναρόβας, ῥέων ἐκ τῆς λίμνης Πεέπου· ὁ Νέβας [8 Μ. μακρὸς], πηγάζων ἐκ τῆς μεγίστης τῶν λιμνῶν τῆς Εὐρώπης Λαδόγας (329 □ Μ.) καὶ ἐκβάλλων εἰς τὸν Φιννικὸν κόλπον, παρὰ τὴν Πετρούπολιν. Δέχεται δὲ ἡ Λαδόγα διὰ μὲν τοῦ Σουέρρου τὰ ὕδατα τῆς πρὸς Α. μεγάλης λίμνης Ὁρέγας, διὰ δὲ τοῦ Βολχρόβη τὰ ὕδατα τοῦ εἰς τὴν Ἰλμενον λίμνην ῥέοντος Λοβάτη.

Εἰς δὲ τὸν Βόρειον παγωμένον ὠκεανόν·

Ὁ Πετσχόρας, πηγάζων ἐκ τῶν Οὐραλίων ὀρέων, ὁ Δούνας [160 Μ. μακρὸς] καὶ ὁ Ὁρέγας.

Πόλεις δὲ λόγου ἄξια εἰς τὴν Ῥωσσίαν εἶνε·

Εἰς μὲν τὰ βορειοδυτικά·

Πετρούπολις, παρὰ τὸν Νέβαν, καθέδρα τῆς αὐτοκρα-

τορίας και πρώτη ἐμπορικὴ πόλις μετὰ πανεπιστημίου και 930,000 Κ.—*Κρονοστάττη*, κτισμένη ἐπὶ βράχου ἐντὸς τῆς θαλάσσης, ναύσταθμος τῆς αὐτοκρατορίας και ἐμπορικὸς λιμὴν τῆς Πετροπόλεως, μετὰ 50,000 Κ.

Εἰς δὲ τὰς ἐπαρχίας τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης.

Ρεβάλη ΝΔ. τῆς Πετροπόλεως, πόλις εὐλίμενος και πρωτεύουσα τῆς Ἑσθλανδίας, μετὰ 50,000 Κ. Πρὸς δυσμὰς αὐτῆς κεῖται ἡ νῆσος *Δαγνή*.—*Ρίγα*, παρὰ τὸν Δύναν, πρωτεύουσα τῆς Λιβλανδίας μετὰ 170,000 Κ.—*Δορπάτη*, ΒΑ τῆς Ῥίγας, μετὰ Γερμανικοῦ πανεπιστημίου και 30,000 Κ.—*Μίτανορ* ΝΔ. πρωτεύουσα τῆς Κουρλανδίας, μετὰ 30,000 Κ.

Εἰς δὲ τὴν πρὸς Β. τοῦ Φιννικοῦ κόλπου Φιννλανδίαν.

Ἐλοιγγφόρση, πρωτεύουσα τῆς Φιννλανδίας, μετὰ πανεπιστημίου και 45,000 Κ. Προστατεύεται δὲ ὑπὸ τοῦ φρουρίου Σθεαθόργου.—*Ἀβὼ* ΒΔ. μετὰ 25,000 Κ.

Εἰς δὲ τὸν Βοθηκὸν κόλπον κεῖνται αἱ Ἀλάνδιοι νῆσοι, σταθμὸς τῶν Ῥωσικῶν ἀκταιωρῶν.

Εἰς δὲ τὸ ποτὲ βασιλείον τῆς *Πολωρίας*, συγχωνευθὲν ἀπὸ τοῦ 1868 ἐντελῶς μετὰ τῆς Ῥωσικῆς αὐτοκρατορίας [2,312 □ Μ, 7,100,000 Κ.] κεῖνται.

Βαρσοβία, πόλις ὀχυρωτάτη μετὰ 380,000 Κ. και Ῥωσικοῦ πανεπιστημίου.

Εἰς δὲ τὴν Δυτικὴν Ῥωσίαν.

Βίλνα, πρωτεύουσα τῆς Λιθουανίας, μετὰ 90,000 Κ.—*Μίρσκη*, μετὰ 45,000 Κ.

Ἡ δὲ *Βολλνρία*, μετὰ τῆς πόλεως *Σχιτομίρης* και ἡ *Ποδολία* μετὰ τῆς *Καμερέκης* ἀποτελοῦσι τὴν Ἐρυθρὰν λεγομένην Ῥωσίαν.

Εἰς δὲ τὴν μεγάλην Ῥωσίαν.

Μόσχα, παρὰ τὸν Μόσχαν ποταμὸν, πρώτη βιομη-

χανική πόλις τοῦ κράτους, μετὰ πανεπιστημίου, 400 ἐκκλησιῶν καὶ 750 χιλ. Κ. Ἦτο δὲ ἡ Μόσχα πρὶν καὶ καθέδρα τῆς αὐτοκρατορίας. — *Νέον Νοβγόροδορ*, παρὰ τὸν Βόλγαν καὶ τὸ στόμα τοῦ παραποτάμου Ὅκα, μετὰ 45 χιλ. Κ. — *Καλούγα*, παρὰ τὸν Ὅκαν μετὰ 40,000 Κ., καὶ *Τούλα ΝΑ.*, μετὰ 90 χιλ. Κ., δύο σπουδαιόταται βιομηχανικαὶ πόλεις. — *Σμολένσκη*, φρούριον παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Δανάπριος. — *Βορορέσκη*, παρὰ τὸν Γάναϊν, ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 45 χιλ. Κ.

Παρὰ δὲ τὸν Βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν.

Ἀρχάγγελος, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Δούνα καὶ τὴν Λευκὴν θάλασσαν, κέντρον τοῦ θαλασσίου ἐμπορίου τῶν βορείων χωρῶν καὶ σπουδαίας ἀλιείας μετὰ 20 χιλ. Κ. — *Κόλα*, ΒΔ., ἡ βορειοτάπη Ῥωσικὴ πόλις.

Εἰς δὲ τὴν πρὸς Ἀνατολὰς Ῥωσσίαν·

Καζάν, ἐπὶ καμπῆς τοῦ Βόλγα, κέντρον τοῦ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας ἐμπορίου, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 95 χιλ. Κ. — *Σαμάρα*, ΝΑ. ἐπὶ τοῦ Βόλγα, μετὰ μεγάλου ἐμπορίου σιτηρῶν καὶ 20 χιλ. Κ. — *Πέρμη*, παρὰ τὸν Κάμαν, μετὰ σιδηρωρυχείων καὶ χαλκωρυχείων. — *Αἰκατερινόπολις* (Αἰκατερινοβοῦργον), πρὸς Α. τῶν Οὐραλίων, ἔδρα τοῦ ἐπὶ τῶν μεταλλείων τῶν Οὐραλίων καὶ τῆς Σιβηρίας ἐπιστάτου τῆς Κυβερνήσεως.

Ἀστραχάν, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Βόλγα, κύριος σταθμὸς τῆς πρὸς τὴν Περσίαν Ῥωσικῆς ἀτμοπλοίας μετὰ 60 χιλ. Κ. — *Σαρατόβη*, ΒΔ., παρὰ τὸν Βόλγαν μετὰ 90 χιλ. Κ. — *Ὀρεμβοῦργον* ΒΑ., φρούριον παρὰ Οὐράλην ποταμὸν μετὰ 35 χιλ. Κ.

Εἰς δὲ τὴν χώραν τῶν Κοζάκων τοῦ Τανάϊδος·

Νέα Τσερκάσκη, παρὰ τὸν Τάναιν, ἔδρα τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Κοζάκων.

Εἰς δὲ τὴν μικρὰν Ῥωσσίαν ἢ Οὐκρανίαν·

Κιέβορ, παρὰ τὸν Δάναπριν, ἡ ἀγία πόλις τῶν Ῥώστων, μετὰ πανεπιστημίου καὶ 130 χιλ. Κ.—*Χάρκοβορ* πρὸς Α., μετὰ πανεπιστημίου καὶ 100 χιλ. Κ.—*Βερδίτσοβορ*, ΝΔ. τοῦ Κιέβου, μετὰ 55 χιλ. Κ.—*Πουλτάβα*, ΝΑ. τοῦ Κιέβου, μετὰ 35 χιλ. Κ. Ἐνταῦθα Πέτρος ὁ Μέγας τῷ 1709 ἐνίκησε Κάρολον τὸν ΙΒ΄.

Εἰς δὲ τὴν Νότιον ἢ Νέαν Ῥωσσίαν·

Ὀδησσός, μετὰ 200 χιλ. Κ., ἐν οἷς ἀρκετοὶ Ἕλληνες, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, μετὰ πανεπιστημίου καὶ λαμπρὰς ῥυμοτομίας, μόλις τῷ 1792 θεμελιωθεῖσα.—*Ταϊράγιον*, εἰς τὴν βόρειον ἄκρην τῆς Ἀζορικῆς θαλάσσης, ὅθεν ἐξάγονται πολλὰ σιτηρά, ὑφ' Ἑλλήνων μάλιστα.—*Νικολάιεφ*, παρὰ τὸν Βοῦγον, ΒΑ. τῆς Ὀδησσοῦ, πολεμικὸς λιμὴν μετὰ 85 χιλ. Κ.—*Κισρόβιον*, εἰς τὴν μεταξὺ τῶν ποταμῶν Δνειστέρου καὶ Προύθου *Βασσαρὰβιαν*, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις μετὰ 110 χιλ. Κ.

Εἰς δὲ τὴν χερσόνησον *Κριμαίαν* εἶνε ἡ πρωτεύουσα *Συμφερόπολις*, καὶ ἡ περίφημος διὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ 1854 καὶ 1855 *Σεβαστούπολις*.

Ὑπόκεινται δὲ προσέτι εἰς τὴν Ῥωσσίαν ἡ *Καυκάσιος Ῥωσσία* καὶ ἡ *Σιβηρία*, μεθ' ὧν ἔχει 98,400,000 Κ. [400,000 □ Μ.].

Κλίμα. Θρησκεία. Φυλαί. Στρατός.

Τὸ κλίμα τῆς Ῥωσσίας εἶνε ποικίλον ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐκτάσεως· καὶ περὶ μὲν τὸν Β. Παγωμένον ὠκεανὸν εἶνε ψυχρότατον, εἰς δὲ τὰ ΝΑ. ὁ χειμὼν εἶνε λίαν δριμύς καὶ τὸ θέρος θερμότατον. Μόνον δὲ ἡ γεωργία (καὶ μάλιστα ἡ καλλιέργεια τοῦ σίτου) ἔχει κάμη προόδους· ἡ βιομηχανία ὅμως εἶνε ἐλαχίστη, περὶ δὲ τὰ γράμματα

μόνον οἱ εὐγενεῖς ἀσχολοῦνται. Οἱ δὲ κάτοικοι, 84 ἑκατομμ., εἶνε *Σλαῦοι* (63 ἑκατ.), *Πολωροί*, *Γερμανοί* (1 ἑκατμ.), *Μογγόλοι* (ἐν οἷς οἱ *Καλμουῖκοι*), *Τάρταροι* (Α. καὶ ΝΑ.), *Ἰουδαῖοι* καὶ *Ἕλληνες* (περὶ τὰς 100 χιλ.). *Θρησκεία* δ' ἐπικρατοῦσα εἶνε ἡ Ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος (60 ἑκατομ.).

Καὶ αὐτοκράτωρ μὲν πασῶν τῶν Ῥωσσιῶν εἶνε Ἀλέξανδρος ὁ Γ', δολοφονηθέντος τοῦ προκατόχου αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Β', ὑπὸ τοῦ ἀνατρεπτικοῦ πολιτικοῦ κόμματος τῶν *Μηδερμιστῶν* στρατὸν δὲ ἔχει τακτικὸν 2,260,000 καὶ εὐζώνους 160,000 μὴ ὑπολογιζομένης τῆς ἐθνοφρουρᾶς· ὁ δὲ στόλος σύγκειται ἐκ 373 ἀτμοπλοίων, ἐν οἷς 31 θωρηκτὰ καὶ 113 τροπιλλοφόρα. Πάντα δὲ τὰ πλοῖα ἔχουσιν 747 πυροβόλα.

2. Α Σ Ι Α

[810,000 □ Μ. μετὰ περίπου 796 ἑκατομ. Κ.].

Θέσις τῆς Ἀσίας.

Ἡ Ἀσία ἀποτελεῖ ἐν ὅλῳ μετὰ τῆς Εὐρώπης, ἔχουσα μετ' αὐτῆς κοινὸν σύνορον πρὸς Δ. καὶ Ν. τὴν σειρὰν τῶν *Οὐραλίων* ὄρεων, τὸν *Καύκασον* καὶ τὴν *Κασπίαν θάλασσαν*· μετὰ δὲ τῆς Ἀφρικῆς συνδέεται διὰ τοῦ *Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ*. Μεταξὺ δὲ τῆς Ἀμερικῆς πρὸς τὰ ΒΑ. καὶ τῆς ἠπείρου τῆς Αὐστραλίας εἰς τὰ ΝΑ. κείνται πυκνὰ συμπλέγματα νήσων.

Χερσόνησοι καὶ θάλασσαι.

Πρὸς Ν. τῆς Ἀσίας περιβρέχονται ὑπὸ τοῦ Ἰνδικοῦ

ὠκεανοῦ τρεῖς χερσόνησοι· ἡ τῆς Ἀραβίας, μεταξὺ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τοῦ Ὀμαρικοῦ καὶ τοῦ Περσικοῦ κόλπου· ἡ τοῦ Ἰνδοστάν, μεταξὺ τοῦ Ὀμαρικοῦ καὶ Βεγγαλικοῦ κόλπου· καὶ ἡ τῆς Ἰνδοκίνας, μεταξὺ τοῦ Βεγγαλικοῦ κόλπου καὶ τῆς Σινικῆς θαλάσσης. Ὡσαύτως δὲ πρὸς Α. κεῖνται τρεῖς χερσόνησοι, ὑπὸ τοῦ Μεγάλου περικλυζόμεναι ὠκεανοῦ· ἡ τῆς Κορέας, μεταξὺ τῆς Κιτρίνης καὶ Ἰαπωνικῆς θαλάσσης, τῆς Καμτσιάτκας, μεταξὺ τῆς Ὀχοτσικῆς καὶ Βεργγίου θαλάσσης, καὶ τῆς Τσουκτσενικῆς, πρὸς Ν. τοῦ Βεργγίου πορθμοῦ καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Τὰ δὲ πρὸς Δ. μίαν μόνην χερσόνησον μετρίου μεγέθους ἀποτελοῦσι, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, μεταξὺ τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ τῆς Συριακῆς θαλάσσης.

Ὅρη καὶ πεδιάδες.

Μέγα ὄροπέδιον ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους μέχρι τοῦ Μεγάλου ὠκεανοῦ· πλατύνεται δὲ πρὸς Α., καὶ διαιρεῖται εἰς τὴν μεγαλητέραν καὶ ὑψηλότεραν ὄρεινὴν χώραν τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας καὶ εἰς τὴν μικροτέραν καὶ χαμηλοτέραν ὄρεινὴν χώραν τῆς Δυτικῆς Ἀσίας. Καὶ ἡ μὲν πρώτη ἔχει περίξ ὄρη· πρὸς Ν. τὰ Ἰμαλαία (ἔχοντα εἰς τὸ Ἐβερέστον ὕψος 27,212^π), πρὸς Δ. τὰ ὄρη τοῦ Τουρκεστάν, πρὸς Β. τὰ Ἀλταία καὶ πρὸς Α. τὴν Μαρδοσχουρικὴν καὶ Σινικὴν ὄρεινὴν χώραν· μετ' αὐτῶν δὲ συνδέονται ἡ χώρα τῶν ὄρων τῆς Καμτσιάτκας, καὶ πρὸς Ν. τὰ συνεχῆ ὄρη τῆς Ἰνδοκίνας. — Διὰ δὲ τοῦ Ἰνδοκούχου προστίθεται εἰς τὴν πρὸς Α. ὑψηλὴν χώραν ἡ πρὸς Δ. Ἀσία. Ἐνταῦθα δὲ τὸ ὄροπέδιον τοῦ Ἰνδῶν (Περσίας) συνδέεται διὰ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Ἀρμενίας, παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Τίγριδος, μετὰ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ συνάπτεται πρὸς βορρᾶν μὲν μετὰ τοῦ Καυκάσου, πρὸς Ν. δὲ

μετὰ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Συρίας. Ἀποχωρισμένα δὲ ὑφoῦνται πρὸς Ν. τὸ ὄροπέδιον τοῦ Δεκὰν (ἐν τῇ Ἰνδικῇ) καὶ ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Ἀραβίας.

Ἐκ δὲ τῶν χαμηλῶν πεδιάδων 4 μὲν κείνται πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ὠκεανοῦ, ἧτοι ἡ χαμηλὴ πεδιάς τῶν Σινῶν, ἡ Ἰνδοκίνα, μετὰξὺ τοῦ κόλπου τοῦ Τορκίτου καὶ τοῦ Σιαμικοῦ, ἡ τοῦ Ἰνδοστάν, καὶ ἡ τῶν Σύρων καὶ Ἀράβων. Καὶ ἡ μὲν χαμηλὴ χώρα τῆς Σιβηρίας κείνται πρὸς Β. τῶν Ἀλταίων ὄρεων· ἡ δὲ πεδιάς τῆς Βουχαρίας περὶ τὴν Ἀράλην λίμνην.

Ποταμοί.

Ἐκ τῶν ποταμῶν ἕξ μὲν ξέουσι πρὸς Ν., ὁ Μεκόγκης ἢ Καμβόσας, ὁ Μενάμης, ὁ Ἰραβάδης (*Ἀβας), ὁ Γάγγης μετὰ τοῦ Βραχμαπούτρα, ὁ Ἰνδός, ὁ Εὐφράτης καὶ ὁ Τίγρις· δύο δὲ πρὸς Δ. εἰς τὴν Ἀράλην λίμνην, ὁ Ἀμού ἢ Γίχων (*Ὠξος) καὶ ὁ Σιρ (*Ιξάρτης)· 4 δὲ πρὸς βορρᾶν, ὁ Ἄλως, ὁ Ὄβυς, ὁ Γερισέης καὶ ὁ Λέρας· καὶ 3 πρὸς Α., ὁ Ἀμούρ, ὁ Χοάγγος καὶ ὁ Ἰαρτσεχιάγγης.

Σημ. Περὶ τῶν λιμνῶν θέλει γείνη λόγος εἰς τὰ καθ' ἕκαστα.

Πληθυσμός.

Ἐκ τῶν 796,000,000 κατοίκων πλείονες τῶν $\frac{4}{3}$ εἶνε ἀκόμη εἰδωλολάτραι, 18,000,000 Χριστιανοί, 80 ἑκατομ. Μωαμεθαροὶ καὶ 1,500,000 Ἰουδαῖοι.

Α'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΣΙΑ

1. ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ (ΑΝΑΤΟΛΗ)

[34,000 □ Μ., 16 $\frac{1}{3}$ ἑκατομμ. Κ.].

*Ὄρη καὶ πεδιάδες.

Ἡ μεγάλη χερσόνησος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀποτελεῖ πεδιάδα ὑψηλὴν, ἐν μέρει μὲν περιστοιχιζομένην ὑπ' ὀ-

ρέων, ταπεινουμένην δὲ πρὸς Β. Ἡ δὲ πρὸς Ν. ὑψηλὴ ὄφρυς, ὁ Ταῦρος, ἐξακολουθεῖ μέχρι τοῦ ἄνω Τίγριδος. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος εὐρίσκονται σειραὶ ὄρέων καὶ ὄρη κατὰ μόνας· ἐξ αὐτῶν δὲ λόγου ἄξιον εἶνε ὁ Ἀργαῖος [Ἀρδσίς, 13,300^π]. Εἰς δὲ τὰ δυτικὰ ὄρη γνωστότερα εἶνε ὁ Τμῶλος, ὁ Σίπυλος καὶ ἡ Ἰδη [τῆς Τροίας, 5,750^π].

Ἐνοῦται δέ, ὡς εἶδομεν, ἡ Μικρὰ Ἀσία μετὰ τοῦ Καυκάσου καὶ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Περσίας διὰ τῆς ὀρεινῆς Ἀρμενίας, ἔνθα ὑφῶται ὁ στρογγύλος κῶνος τοῦ Ἀραράτ (16,000^π). Καὶ πρὸς Ν. μὲν τῆς Ἀρμενίας, περικλειομένη ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης καὶ τῆς ἐρήμου τῆς Ἀραβίας, ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Ἰσθμοῦ τοῦ Σουέζ ἢ στενῆ τῆς Συρίας ὑψηλὴ πεδιάς· παραλλήλως δὲ πρὸς τὸ στενὸν τῆς παραλίας κρᾶσπεδον φέρονται ὁ Αἰβαρος καὶ Ἀρτιλίβαρος μετὰ τοῦ Ἀερμῶν [9,000^π].

Ποταμοί.

Ποταμοὶ λόγου ἄξιοι εἶνε· ὁ Ἄλως, διαιρῶν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν εἰς δύο μέρη καὶ χυνόμενος εἰς τὸν Εὐξείνιον· ὁ Ἴρις (Βίρις τανῦν), ποταμὸς τῆς ἀρχαίας Παφλαγορίας, χυνόμενος ὡσαύτως εἰς τὸν Εὐξείνιον· ὁ Σκάμαθρος, ποταμὸς τῆς Τροίας, χυνόμενος πλησίον τοῦ ἀκρωτηρίου Σιγείου· ὁ Ἐρμος, χυνόμενος εἰς τὸν Συμυρναϊκὸν κόλπον καὶ δεχόμενος τὸν χουστὴν ἄμμον τὸ πάλαι κατάγοντα Ποκτωλόν, ὅστις πηγάζει ἐκ τοῦ Τμῶλου· ὁ Γρανικός, πλησίον τῆς Προύσης, ἔνθα ὁ μέγας Ἀλέξανδρος ἐνίκησε τὸν στρατὸν τοῦ Δαρείου· ὁ Μαίανθρος, ποταμὸς τῆς ἀρχαίας Μεγάλης Φρυγίας καὶ Καρίας, ἐκβάλλων εἰς τὸ Ἰκάριον πέλαγος· ὁ Κύδρος, ποταμὸς τῆς Κιλικίας, ἔνθα λουσθεὶς ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐνόσησεν ἐπικινδύνως· Κῦρος καὶ Ἀράξης, πηγάζοντες ἐκ τῶν ὄρέων τῆς Ἀρ-

μενίας, ἐνούμενοι δὲ κατόπιν καὶ χυνόμενοι εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν.

Ἄλλὰ μάλιστα σπουδαῖοι εἶνε οἱ δύο ποταμοὶ *Εὐφράτης* καὶ *Τίγρις*. Ἐκ τούτων ὁ πρῶτος γεννᾶται ἐκ δύο βυάκων ἐχόντων τὰς πηγὰς ἐν Ἀρμενίᾳ· κάτωθεν δὲ τῆς ὑψηλῆς πεδιάδος τῆς *Ἐρζερούμης*, πρὸς Ν. τοῦ Εὐξείνου πόντου, προσεγγίζει εἰς τὰς πηγὰς τοῦ ἐπίσης ἐκ τῆς Ἀρμενίας πηγάζοντος *Τίγριδος* σχεδὸν μίαν ὥραν· μετ' αὐτοῦ δέ, μέχρι τοῦ Βαγδατίου, ὀρίζει τὴν χώραν τῶν ἐρήμων πεδίων *Μεσοποταμίας*. Ἀπὸ δὲ τοῦ Βαγδατίου εὐρύνεται μεταξὺ τῶν ποταμῶν ἡ πεδιάς, ἣτις τὸ πάλαι μὲν ἐκαλεῖτο *Βαβυλωνία*, τανῦν δὲ *Ἰράκ Ἀραβί*, κατακάθισμα τῶν ποταμῶν τούτων. Ὁ δ' ἐκ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἀποτελούμενος ποταμὸς *Σιάτ εἰς Ἀράβ* (*Πασιτίγρης*), ῥεεῖ 7 Μ. κάτω τῆς Βάσρας πρὸς τὸν Περσικὸν κόλπον, εἰς ἑπτὰ διασχιζόμενος ῥεύματα.

Εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν ἀνήκουσιν·

1) Ἡ *Μικρὰ Ἀσία*.

Ἐνταῦθα κατοικοῦσιν· 1) Ὀμοιολογηταὶ τοῦ Ἰσλαμισμού, ἧτοι *Τουρκοὶ* (8 ἑκατομ.), νομάδες *Τουρκομάνοι*, τρόμος τῶν *Καραβανίων*, *Κοῦρδοι*, (μέρος Ὀθωμανοὶ καὶ μέρος Χριστιανοὶ) καὶ *Ἀραβες*· οἱ δὲ *Αρσούσοι* εὐρίσκονται πρὸς Ν. τοῦ *Λιβάνου*. 2) *Χριστιανοί*, ἧτοι *Ἕλληες*, κατοικοῦντες πάντα σχεδὸν τὰ παράλια καὶ πάσας τὰς νήσους (σχεδὸν 2 1/2 ἑκατομ.). *Ἀρμένιοι*, *Σύροι* καὶ *Μαρωῖται* πρὸς Β. τοῦ *Λιβάνου*. 3) *Ἰουδαῖοι*. 4) *Τσίγγανοι*. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ὑπάρχουσι καὶ Ἕλληες ἀπομαθόντες μὲν τὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ διατηροῦντες τὴν θρησκείαν, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῶν ὁμοεθνῶν.

Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξιαι εἶνε·

Τραπεζοῦς, παρὰ τὸν Εὐξείνου πόντον, ἀρχαία Ἑλλη-

νική ἀποικία· καὶ νῦν δὲ ὑφ' ἰκανῶν Ἑλλήνων κατοικου-
 μένη, ἔχει σχολεῖα Ἑλληνικά, σπουδαῖον ἐμπόριον καὶ
 35,000 Κ.—*Κερασσοῦς*, ἐπὶ τοῦ Ἰριδος, πατρίς τῶν κε-
 ρασιῶν.—*Σιρώπη*, ὡσαύτως Ἑλληνικὴ ἀποικία τὸ πάλαι
 καὶ πατρίς *Διογένους τοῦ Κυρικοῦ*. Ἔχει δὲ νῦν φρού-
 ριον ὀχυρὸν παρὰ τὸν Εὐξείνιον πόντον, δύο λιμένας καὶ 8
 χιλ. Κ.—*Ἀμισός* (*Σαμφούντα*) παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ
 Ἄλυσος, μετὰ 10,000 Κ. καὶ ἐμπορίου καπνῶν καὶ σι-
 τηρῶν.—*Σκούταρι*, πλησίον τῆς ἀρχαίας *Χρυσοπόλεως*,
 παρὰ τὸν Βόσπορον, μετὰ 100,000 Κ.—*Νίκαια* (Ἰονία),
 ΝΑ. τῆς Χρυσοπόλεως, ὀνομαστὴ διὰ τὴν ἐν ἔτει 325
 οἰκουμένην Σύνοδον.—*Κύζικος* (Ἀρτάκη), ΝΔ. μετὰ
 10,000 Κ. περίπου, Ἑλλήνων τῶν πλείστων.—*Λαμψά-
 κος* (*Λαμψάκι*), εἰς τὸν Ἑλλήσποντον, μετὰ 10,000 περί-
 που Κ.—*Προῦσα*, πρὸς Ν., πρωτεύουσα τὸ πάλαι τῆς Βι-
 θυνίας καὶ τὸν 14^{ον} αἰῶνα τῶν Τούρκων. Νῦν δ' ἔχει θερμὰ
 λουτρά, Ἑλληνας ἰκανοὺς καὶ 80,000 Κ.—*Κυθωρία*
 (Ἀἶβαλί), ἀπέναντι τῆς Λέσβου, πόλις ὕλως διόλου Ἑλ-
 ληνική, ἔχουσα περὶ τὰς 40,000 Κ., λαμπρὸν ἐλαιῶνα,
 γυμνάσιον Ἑλληνικὸν καὶ Σύλλογον πρὸς διάδοσιν τῆς ἐκ-
 παιδεύσεως.—*Ἀδραμύττιον*, μετὰ 10,000 Κ., Ἑλλήνων
 τῶν πλείστων.—*Πέργαμος* ΝΑ., πόλις τῆς Μυσίας, διά-
 σημος τὸ πάλαι διὰ τὴν *Περγαμηνὴν χάρτην*, ἐπὶ δὲ τῶν
 διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου βασιλείων φιλομουσώτατον, ἔ-
 χον βιβλιοθήκην τὴν ἐπιφανεστάτην μετὰ τὸ μουσεῖον τῆς
 Ἀλεξανδρείας. Τανῦν ἔχει 20,000 Κ., ὧν 10,000 εἶνε
 Ἑλληνες.—*Φώκαια* (Φώκια τανῦν), τὸ πάλαι μὲν ἐπιφα-
 νὴς Ἰωνικὴ πόλις, μητρόπολις τῆς Μασσαλίας, τανῦν δ' ἐμ-
 πορικὴ κωμόπολις μετὰ 4,000 Κ.—*Σμύρνη*, μετὰ 200
 χιλ. Κ., πρώτη πόλις τοῦ κατὰ θάλασσαν ἐμπορίου τῆς
 Ἀνατολῆς, ἔχουσα γυμνάσιον Ἑλληνικὸν καὶ λαμπρὸν νο-

σοκομείον. Πλησιον αὐτῆς ῥέει ὁ ποταμὸς *Μέλης*, παρὰ τὸν ὁποῖον ἐγεννήθη ὁ (Μελησιγενῆς) *Ὀμηρος*, κατὰ τὰ λεγόμενα.—*Ἀϊδίνιον* (Τράλλεις), πρὸς Ν. παρὰ τὸν Μαϊάνδρον ποταμὸν, πόλις ἐμπορικὴ, συνδεομένη μετὰ τῆς Σμύρνης διὰ σιδηροδρόμου, ἔχουσα δὲ 25,000 Κ. ὦν ἱκανοὶ Ἕλληνας.—*Μαγνησία*, ΝΑ., μετὰ 50,000 Κ. ἔχει δὲ Ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ παρθηναγωγεῖον καὶ συνδέεται ὡσαύτως μετὰ τῆς Σμύρνης διὰ σιδηροδρόμου.—*Τσεσμὲς* (Κρήνη) ἀπέναντι τῆς νήσου Χίου, ἔνθα τῷ 1770 ἐκάη ὁ Τουρκικὸς στόλος ὑπὸ τῶν Ῥώσων. Καὶ πρὸς Α. μὲν τῆς Σμύρνης ἔκειντο τὸ πάλαι αἱ *Σάρδεις*, πρωτεύουσα τῆς Λυδίας, πρὸς Ν. δέ, εἰς τὰ παράλια αἱ ἀκμαῖαι Ἑλληνικαὶ πόλεις *Κλαζομεναι* (τανῦν Βουρλά, 30,000 Κ.), *Κολοφῶν* καὶ Ἔφεσος, ὅχι μακρὰν τῶν ἐκβολῶν τοῦ *Καῦστρου* ποταμοῦ, πρωτεύουσα τὸ πάλαι τῆς Ἰωνίας, καὶ περίφημος διὰ τὸν ναόν της, ὃν ἔκαυσεν ὁ Ἡρόστρατος· τανῦν καλεῖται Ἀἰὰ Σολοῦκ (Ἅγιος Θεολόγος). Ἔτι δὲ *Νέα Ἔφεσος* (Κουσάντασι), 15,000 Κ.—*Μνουῆς*, *Μίλητος* καὶ *Ἀλικαρνασσός*, πόλις Δωρικὴ ἀντικρὺ τῆς Καλύμνης, πατρὶς τοῦ Ἡροδότου.—*Μάρχη*, ἀντικρὺ τῆς Ῥόδου, μετὰ 2,000 Κ.—*Ἀττάλεια*, παράλιος πόλις, ΝΑ. κειμένη, σωζομένη καὶ νῦν, ἔχουσα δὲ Ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ 18,000 Κ.—*Σελεύχεια*, παράλιος πόλις τῆς Κιλικίας πρὸς Β. τῆς Κύπρου, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ *Καλυκάθρου* ποταμοῦ.—*Ταρσός*, πρὸς Α. παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κύδνου, πατρὶς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου· τανῦν ἔχει περὶ τὰς 7,000 Κ.

Β'. Εἰς δὲ τὴν πρὸς Α. μεσόγειον ὑψηλὴν πεδιάδα κεῖνται αἱ πόλεις·

Κιουτάγια (Κοτυαίον), μετὰ 56,000 Κ., ὦν 5,000 Ἕλληνας. Ἐντεῦθεν κατήγετο ὁ πολιορκήσας τὸ Μεσολόγ-

γιον Κιουταχῆς.—*Ίκόνιον* (Κονίγια τανῦν), ἄλλοτε ἔδρα τῶν Σουλτάνων, νῦν δ' ἔχουσα 50,000 Κ., ἐν οἷς καί τινες Ἑλληνες. Ἐντεῦθεν κατήγοντο οἱ ἐν Θεσσαλίᾳ μά-
λιστα Κονιάροι Τούρκοι.—*Ἀδανα*, πρὸς Α. ἐπὶ τοῦ Πυ-
ράμου ποταμοῦ, ἐμπορική πόλις τῆς παλαιᾶς Κιλικίας,
ἔχουσα 30,000 Κ.—*Καισάρεια*, ἐπὶ τοῦ Ἄλως, τὸ πά-
λαι σπουδαία πόλις καὶ πατρίς τοῦ μεγάλου Βασιλείου,
νῦν ὅμως μικρὰ καὶ καταστραφεῖσα τῷ 1832 ὑπὸ σεισμοῦ.
—*Ἀγκυρα*, πρὸς Δ. τοῦ Ἄλως, τὸ πάλαι πρωτεύουσα
τῆς Γαλατίας, καὶ περίφημος διὰ τὴν ἐν ἔτει 1402 νίκην
τοῦ Ταμερλάνου κατὰ τοῦ Βαγιαζίτου. Τανῦν ἔχει ἐργο-
στάσια σαλίων καὶ 45,000 Κ.—*Σεβάστεια*, (Σεβάς),
πρὸς Α. παρὰ τὸν Ἄλυν ποταμόν, μετὰ 30,000 Κ.—
Τοκάτι (Κόμανα), πρὸς Β. τοῦ Ἄλως, πόλις γνωστὴ διὰ
τὰ χαλκωρυχεῖά της, μετὰ 100,000 Κ.—*Ἀμάσεια* (Ἀ-
μασιά), ἐπὶ τοῦ Ἰριδος, πόλις τοῦ ποτὲ βασιλείου τοῦ
Πόντου. Νῦν δ' ἔχει λείψανα τῆς ἀρχαιότητος σπουδαῖα,
ἐμπόριον μετὰξης καὶ 40,000 Κ.

Νῆσοι δὲ εἰς μὲν τὴν Προποντίδα εἶνε·

Προκόνησος (νῆσος τοῦ Μαρμαρᾶ, 8,000 Κ.), περι-
φημος διὰ τὰ μάρμαρά της.

Εἰς δὲ τὸ Αἰγαῖον αἱ ἑξῆς·

Τέρεδος, ἀντικρὺ τῆς Τροίας, μετὰ 6,000 Κ. καὶ λι-
μένος εὐρυχωροτάτου.—*Λέσβος* [12 □ Μ.], κατάφυτος
ὕπ' ἐλαιῶν, ἀμπέλων, μορεῶν καὶ βάμβακος, ἔχουσα περι-
τὰς 110,000 Κ. καὶ πόλιν τὴν *Μυτιλήνην*, μετὰ γυ-
μνασίου Ἑλληνικοῦ.—*Χίος*, περίφημος διὰ τὴν μαστίχην
καὶ τὰ ἀμύγδαλα, καὶ διὰ τὴν ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως
καταστροφὴν, μετὰ 60,000 Κ. (Πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως
εἶχεν 150,000 Κ.).—*Ψαρά*, ἐπίσημος διὰ τὸν κατὰ τὴν
Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν σπουδαῖον στόλον.—*Σάμος*

[8 $\frac{1}{2}$ □ M.], μετὰ 50,000 Κ., ἡγεμονία αὐτόνομος, διοικουμένη ὑπὸ Χριστιανοῦ ἡγεμόνος. Εἶνε δὲ περίφημος διὰ τοὺς οἶνους τῆς, καὶ πρωτεύουσαν ἔχει τὸ Βαθύ, μετὰ ἐφετείου, δύο πρωτοδικείων καὶ γυμνασίου. — Ἰκαρία (Νικαριά), δασώδης νῆσος, ἐξάγουσα πολλοὺς ἄνθρακας. — Πάτμος, μετὰ 2,000 Κ., ἔνθα ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης ἔγραψε τὴν ἀποκάλυψιν. — Λέρος καὶ Κάλυμνα, νῆσοι πετρώδεις, ὧν οἱ κάτοικοι ἀλιεύουσι σπόγγους. — Ἀστυπάλαια, καὶ Σύμη, βραχῶδεις νῆσοι ἀπέναντι τῆς Καρίας. — Κῶς [5 □ M.], πατρίς τὸ πάλαι τοῦ Ἱπποκράτους καὶ Ἀπελλοῦ· νῦν δ' ἔχει 10,000 Κ. — Ρόδος [20 □ M.], μετὰ 40,000 Κ. καὶ πόλεως δωονύμου, περιφήμου τὸ πάλαι διὰ τὸ ναυτικὸν καὶ τὸ κολοσσιαῖον χαλκοῦν ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος. — Κάρπαθος (περίπου 3 □ M. καὶ 7,000 Κ.) καὶ Κάσος (ὡσαύτως περίπου 4 □ M. καὶ 7,500 Κ.), ἔχουσαι ἐμπορικὸν ναυτικὸν ἀρκετὸν. — Κύπρος [173 □ M.] μετὰ 190,000 Κ., περίφημος διὰ τοὺς οἶνους, τὴν μέταξαν, τὸ ἐρυθρόδανον (ρίζαρι) καὶ τὸ ἔλαιον αὐτῆς. Πόλεις αὐτῆσι εἶνε· ἡ Λευκωσία μετὰ 25,000 Κ., ἡ Λάρναξ (Κίτιον) καὶ ἡ Λεμεσός (Ἄμαθοῦς)· τὸ δὲ ὄρος Ὀλυμπος ἔχει ὕψος 6,000^π. Ἡ Κύπρος εἶνε τανῶν Ἀγγλικῆ ἀποικία, ἔχουσα αὐτονομίαν τινά.

Σημειωτέον δ' ὅτι πασῶν τῶν προειρημένων νήσων οἱ κάτοικοι εἶνε πάντες σχεδὸν Ἕλληνες.

Εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν ἀνήκουσι προσέτι·

2) Ἡ Ἀρμενία καὶ Γεωργία, μετὰ τῆς Ἐρζερούμης, ἐχούσης 100,000 Κ. Τὸ ἐχυρώτατον ὄμως φρούριον Κὰρς ἀνήκει ἀπὸ τοῦ 1878 εἰς τοὺς Ῥώσους.

3) Τὸ Κουρδιστάν, τὸ πάλαι Ἀσσυρία, ἔνθα ἦτο ἡ Νινευὶ ἐπὶ τοῦ Τίγριδος καὶ τὰ Ἀρβηλα καὶ Γαυγάμηλα, περίφημα διὰ τὴν αὐτῆσι νίκην τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου

(331 π. Χ.). Πόλιν τανϋν ἀξίαν λόγου ἔχει τὴν *Διαρβεκίρην* πλησίον τῶν πηγῶν τοῦ Τίγριδος, μετὰ 35,000 Κ. περίπου. Ἐνταῦθα ἔπαθον πολλὰ οἱ μύριοι τοῦ Ξενοφῶντος· καὶ τανϋν δ' οἱ Κουρδοὶ εἶνε ἀγριώτατοι. Σημειωτέον δὲ ὅτι μέρος τοῦ Κουρδιστάν ἀνήκει εἰς τὴν Περσίαν.

4) Ἡ *Ἀλδξεζίρα* (Μεσοποταμία) μετὰ τῆς *Μοσοῦλης* παρὰ τὸν Τίγριν, ἐχούσης 40,000 Κ., πλουτούσης δὲ ἐκ τῶν μουσελίνων ὑφασμάτων, καὶ τῆς *Ὀρφας* ΒΔ. τῆς *Μοσοῦλης* (ἢ παλαιὰ *Ἐδεσσα*).

5) Τὸ *Ἰρακαραβί* (Βαβυλωνία), ἔνθα πόλεις ἀξιοσημείωτοι· *Βαγδάτιον*, πρωτεύουσα ποτε τῶν Καλιφῶν παρὰ τὸν Τίγριν, μετὰ 150.000 Κ. Παρὰ ταύτην κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς *Σελευκείας* καὶ *Κτησιφῶντος*, πρωτεύουσης τῶν Πάρθων.—*Χιλλάχη*, ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου, παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς πολυθρυλήτου Βαβυλώνης. Ἐδῶ πλησίον κεῖνται ἡ πεδιάς *Κούραξα*, ἔνθα δ' Ἀρταξέρξης ἐνίκησε τὸν ἀδελφόν του, Κῦρον τὸν νεώτερον.—*Βάσρα*, ἔχουσα ἐμπόριον σπουδαῖον μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως καὶ 60 χιλ. Κ.

6) Τὸ *Σοριστάν*, ἢ καθ' αὐτὸ *Συρία*, ἔνθα πόλεις ἀξιόλογοι· *Ἀντιόχεια*, παρὰ τὸν Ὀρόντην ποταμὸν, ἔχουσα ἐπὶ Σελευκιδῶν 700 χιλ. Κ.· νῦν δὲ μόλις 20 χιλ.—*Ἀλεξανδρέττα*, μετὰ καλοῦ λιμένος· πλησίον ταύτης ἔκειτο ἡ ἀρχαία *Ἰσός*.—*Χαλέππι*, μετὰ 100 χιλ. Κ., ζωρὰ βιομηχανικὴ πόλις.—*Βηρυτός*, παρὰ τὴν Μεσόγειον μετὰ 100 χιλ. Κ., καὶ *Τρίπολις*, μετὰ 13 χιλ. Κ., ἄλλοτε λιμένες τῆς Φοινίκης.—*Δαμασκός*, μετὰ 200 χιλ. Κ.· ἐπικαλεῖται δ' αὕτη «ὄφθαλμὸς τῆς Ἀνατολῆς,» καθὼς κειμένη μεταξὺ ἀμπελώνων καὶ φυτειῶν βάμβακος. Ἐκ ταύτης ἔχουσι τὴν ἀρχὴν τὰ *Δαμασκητὰ* ξίφη (δαμασικὰ σπαθιά).—*Βαλθὲκ* (Ἡλιούπολις) παρὰ τὰς πηγὰς τοῦ Ὀρόντου. Σώζονται δὲ ἐρείπια καὶ τῆς

Παλμύρας ἢ *Ταδμώρ* εἰς μίαν ὄασιν τῆς Συρίας, ἔνθα εἶχε τὴν καθέδραν αὐτῆς ἡ Ἑλληνὶς βασίλισσα *Ζηροβία*.
 Εἰς τὴν Ἀσιατικὴν Τουρκίαν ἀνήκει καὶ ἡ

1. ΠΑΛΑΙΣΤΙΝΗ

[461 □ M.]

Ὡς κοιτὶς τῆς Ἰουδαϊκῆς καὶ Χριστιανικῆς θρησκείας εἶνε τὰ μέγιστα σπουδαία ἡ γῆ αὕτη τῆς ἐπαγγελίας· διὸ θέλομεν εἰς αὐτὴν πλειότερον ἐνδιατρίψῃ. Ἀπὸ τοῦ ὄρους *Ἀερμῶν* πηγάζει πρὸς Β. μὲν ὁ *Ὀρόντης*, πρὸς Ν. δὲ ὁ *Ἰορδάνης*· οὗτος δὲ κατὰ πρῶτον μὲν ἀποτελεῖ τὸ ἔλος *Μαρῶν*, ἔπειτα δὲ τὴν γέμουσαν ἰχθύων λίμνην *Γεννησαρὲτ* (θάλασσαν τῆς *Γαλιλαίας*, ἔτι δὲ λίμνην τῆς *Τιβεριάδος* καλουμένην)· καὶ κατόπιν τὴν *Νεκρὰν* θάλασσαν (ἔνθα ἦσαν ἄλλοτε τὰ *Σόδομα* καὶ *Γόμορρα*), κειμένην 1,236 πόδας παρισινούς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἡ δὲ κατάπτωσις τοῦ ἐδάφους ἐξακολουθεῖ μέχρι τῆς *Ἀκάβας* τῆς Ἀραβίας ὑπὸ τὸ ὄνομα *Γῶρ*.

α'. *Καὶ εἰς μὲν τὴν πρὸς δυσμὰς τοῦ Ἰορδάνου χώραν ἀρῆκουσιν·*

1) Ἡ Ἰουδαία, πρὸς νότον. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι εἶνε· *Ἱερουσαλήμ*, 2 Μ. πρὸς δυσμὰς τῶν βορείων μερῶν τῆς *Νεκρᾶς* θαλάσσης καὶ 5 Μ. μακρὰν τῆς *Ἰόππης* (Ἰάφρας), ἐπὶ ὄροπεδίου ὑψηλοῦ. Κεῖνται δ' αὐτοῦ διάφορα ὑψώματα, οἷον ἡ *Σιών* (ἔνθα ἦτο ἡ ἀκρόπολις τοῦ *Δαβὶδ*) καὶ τὸ ὄρος τοῦ *Ἀμωρία*. Ἐνταῦθα δὲ προσέτι κεῖται ἡ ἐκκλησία τοῦ *Ἁγίου Τάδου*. Πρὸς Α. δὲ τῆς κοιλάδος *Ἰωσαφὰτ* εἶνε τὸ ὄρος τῆς *Ἀγωνίας* καὶ πρὸς Β. αὐτῶν τὸ ὄρος τῶν *Ἐλαιῶν* (2,556") Ἡ Ἱερουσαλήμ εἶχεν ἄλλοτε 100 χιλ. Κ., μόνις ἔχει ὅμως τανῦν 30 χιλ. Κ. — *Ἐμμαοῦς*, βορροδυτικῶς τῆς Ἱερουσαλήμ. —

Βηθλεέμ, πρὸς Ν. τῆς Ἱερουσαλήμ. — *Χεβρών*, ὡσαύτως πρὸς Ν. — *Βηρσαβεέ*, εἰς τὰ νοτιώτατα τῆς χώρας. Ἡ δὲ Ἱεριχώ, ἦτοι πόλις τῶν φοινίκων, ἔκειτο παρὰ τὸν Ἰορδάνην. Αἱ δὲ Ἀχάρωρ, Ἀζωτος, Ἀσκάλωρ καὶ Γάζα, ἦσαν πόλεις τῶν Φιλισταίων.

2) Ἡ *Σαμάρεια*. Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιόλογοι ἦσαν *Συχέμ*, τανῦν *Ναβ.λοός*, ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἐφραΐμ πρὸς Β. τῆς Ἱερουσαλήμ. — *Σαμάρεια*, καθέδρα τῶν βασιλέων τοῦ Ἰσραήλ.

3) Ἡ *Γαλιλαία*. Ἐνταῦθα πόλις ἀξιοσημείωτοι ἦσαν *Τιβεριάς*, παρὰ τὴν λίμνην *Γενηνησαρέτ*. — *Βιθσαϊδά*, τόπος τῆς γεννήσεως τῶν ἀποστόλων Πέτρου, Ἀνδρέα καὶ Φιλίππου. — *Ναζαρέτ*, πρὸς βορρᾶν τῆς Ἱερουσαλήμ. — *Πτολεμαῖς*, παρὰ τὴν θάλασσαν, ἀντικρὺ τοῦ ἀκρωτηρίου *Καρμήλου*. — *Τύρος* καὶ *Σιδῶν*, περίφημοι ἐμπορικαὶ πόλεις ἄλλοτε, τανῦν κῶμαί.

6'. *Εἰς δὲ τὴν πρὸς Ἀνατολὰς τοῦ Ἰορδάνου χώραν ἀνήκει ἡ*

4) *Περαία*, ἔνθα πόλεις ἄξιοι λόγου *Καيسάρεια* *Φιλίππου*, πρὸς Α. τῆς λίμνης *Μαρών*. — Ἰουλιᾶς, ἔνθα ὁ Κύριος ἐχόρτασε τοὺς πεντακισχιλίους. — *Βηθαβαρά*, ἔνθα Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος ἐβάπτισε τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

2. ΑΡΑΒΙΑ

[57,000 □ Μ., 5 ἑκατομμ. Κ.]

Ἡ χερσόνησος αὕτη, εἰς τρία μέρη περιβρεχομένη ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἐκτὸς τῆς πρὸς βορρᾶν χαμηλῆς χώρας τῆς Συρίας καὶ Ἀραβίας, ὑψοῦται ὡς ξηρὸν καὶ ἄνυδρον ὄροπέδιον περιστοιχιζομένη δὲ ὑπὸ κρημνωδῶν καὶ γεμόντων ὑδάτων ὄρέων ἐκτείνεται μέχρι τῆς *Εὐδαίμονος Ἀραβίας* (Ἱερμένης.) Ὁ δὲ πλῆθυσμὸς διαίρεται εἰς τοὺς

ληστρικούς *Βεδουίτους*, τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου, καὶ τοὺς σταθερὰν ἔχοντας κατοικίαν, τοὺς Ἄραβας τῶν πόλεων καὶ ὁάσεων.

α. Ἡ πρὸς δυσμὰς παραλία τῆς Ἄραβίας. Ἡ νοτιοδυτικὴ χώρα Ἰεμένη, ἥτοι εὐδαίμων Ἄραβία, γέμει θυμιαμάτων καὶ καφέ· ὁ δὲ σπουδαιότατος τόπος, ὅθεν γίνεται ἡ ἐξαγωγή, εἶνε ἡ εὐλίμενος Ὀδείδα, πρότερον *Μόκκα* καλουμένη. Καθ' αὐτὸ δὲ εἰς τὰ νοτιοδυτικὰ κεῖται τὸ φρούριον Ἄδερον, τὸ Γιβραλτάρ τῆς Ἀνατολῆς, κτῆμα τῶν Ἀγγλων, ὡς καὶ ἡ δεσπόζουσα τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης νῆσος *Περίμη*.— Εἰς δὲ τὴν πρὸς βορρᾶν τούτων χώραν Ἐδοὰς κεῖνται αἱ ἱεραὶ πόλεις·

Μέκκα, «ἡ μήτηρ τῶν πόλεων», ἔνθα εἶνε ὁ κιαμπές, μετὰ 45 χιλ. Κ., τόπος τῆς γεννήσεως τοῦ Μωάμεθ, μετὰ τοῦ λιμένου *Τσέδας*, καὶ ἡ *Μεδινά*, ἔνθα εἶνε ὁ τάφος τοῦ προφήτου.

β'. Ἡ πρὸς βορρᾶν μεσόγειος χώρα, ἡ *Νεδσεδ*, εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀμμόδης ἔρημος· κεῖται δ' ἐπὶ τοῦ ὄροπέδιου καὶ γέμει ἵππων.

γ'. Ἡ πρὸς ἀνατολὰς παραλία, ἥτοι ἡ γέμουσα φοινίκων χώρα Ὀμάρη, μετὰ τῆς εὐλιμένου *Μασκάτης*.

Ἡ δὲ μεταξὺ Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς (ἐκ τῆς παλαιᾶς πρωτευούσης Πέτρας *Πετραία Ἄραβία* καλουμένη) ὠνομάσθη ἀπὸ τοῦ ὄρους *Σινά* «*Χερσόνησος τοῦ Σινά*».

3. Η ὙΨΗΛΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΙΡΑΝ

Ἐκτεινομένη αὕτη ἀπὸ τοῦ Ἀραράτ πρὸς τὰ ΒΔ. μέχρι τοῦ Ἰνδοκόχου πρὸς Α., ὀρίζεται πρὸς Β. μὲν ὑπὸ τῆς Κασπίας θαλάσσης καὶ τῆς χαμηλῆς χώρας τοῦ Τουρκιστάν, πρὸς Ν. δὲ ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ Κόλπου καὶ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. ὑπὸ τοῦ Τίγριδος καὶ πρὸς

Α. ὑπὸ τοῦ Ἰνδοῦ. Ἡ δὲ ὑψηλὴ αὕτη χώρα ἔχει πέριξ ὄρη, πρὸς Β. μὲν τὸν Ἑλβρον [17,400"], πρὸς Α. δὲ δὲ τὸν Παραπάμισον καὶ τὸ Ἰνδοκοῦχον.

Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

4.) ΤΟ ΠΕΡΣΙΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ (ΔΥΤΙΚΟΝ ΙΡΑΝ)

[30,000 □ Μ., περὶ τὰ 7 ἑκατομμ. Κ.]

Οἱ μὲν Πέρσαι εἶνε μωαμεθανοί· τὸ δὲ κράτος διαίρεται εἰς 12 ἐπαρχίας, ἔνθα πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε· *Τεχεράνη* πρὸς Β., προσωρισμένη νὰ δεσπόζη διὰ τὴν σπουδαίαν αὐτῆς στρατιωτικὴν θέσιν, μετὰ 200,000, Κ. — *Ἰσπαχάνη* πρὸς Ν., μετὰ 60 χιλ. Κ. — *Σχιράζη*, νοτιώτερα, περίφημος διὰ τὸ ὑγιεινὸν κλίμα καὶ τὴν ἀφθονίαν τῶν καρπῶν. Πλησίον αὐτῆς κεῖνται τὰ ἐρείπια τῆς *Περσεπόλεως*· παρὰ δὲ τὴν *Ἀμαδάν*, πρὸς Δ. τῆς *Τεχεράνης*, τὰ τῶν *Ἐκβατάνων*. — *Ταυρίς*, μετὰ 170,000 Κ., παρὰ τὴν ὑψηλὴν χώραν τῆς Ἀρμενίας. — Σπουδαιότατος δὲ λιμὴν εἶνε ἡ *Ἀβουσχίρη*.

6.) ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ

[13,000 □ Μ., 4 (;) ἑκατομμ. Κ.]

Τοῦτο σύγκειται ἐκ τριῶν χωριστῶν ἐπικρατειῶν.

1) Τῆς *Καβούλης* ΒΑ., μεθ' ὁμωνύμου πρωτεύουσας, σπουδαιοτάτης ἐμπορικῆς πόλεως παρὰ τὸν ποταμὸν *Καβούλην*.

2) Τῆς *Καρδαχάρης* πρὸς Ν., μεθ' ὁμωνύμου πόλεως.

3) Τῆς *Ἐράτης*, πρὸς Δ. τῆς *Καβούλης*, μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης 100,000 Κ. Ἐπὶ ταύτης ἔχει ἀπαιτήσεις τὸ παρὰ τὰ σύνορα κείμενον Περσικὸν κράτος.

Τὸ δὲ *Καφιριστάν* (ἤτοι τόπος τῶν ἀπίστων), χώρα

δρεινή πρὸς Ν. τοῦ Ἰνδοκούχου μετ' εἰδωλολατρῶν κατοίκων, εἶνε παντελῶς σχεδὸν ἄγνωστον.

γ') ΒΑΛΟΥΤΣΙΣΤΑΝ

[5,000 □ Μ., 350,000 (;) Κ.]

Τοῦτο εἶνε τὸ ἀπροσιτώτατον μέρος τοῦ Ἰράν. Εἶνε δὲ οἱ Βαλοῦτσοι ληστρικοὶ νομάδες, τῶν ὁποίων οἱ ἀρχηγοὶ ὑπακούουσιν εἰς τὸν χάνην τοῦ ΒΑ. *Κελατίου*, ὅσον θέλωσιν· οὐδὲν ἤττον τὸ δυτικὸν μέρος τῆς παραλίας *Μεχράρης* ἔγεινε Περσικὸν κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους.

4. ΑΝΑΤΟΛΙΚΑΙ ΙΝΔΙΑΙ

[Αἱ Ἀγγλικαὶ κτήσεις εἰς τὴν ἐντὸς καὶ πέραν τοῦ Γάγγου Ἰνδικὴν περίπου 70,000 □ Μ., καὶ περὶ τὰ 255 ἑκατομμ. Κ.]

Α'. Η ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΓΑΓΓΟΥ ΙΝΔΙΚΗ

[Αἱ Βρεττ. Κτήσεις μετὰ τῆς Κεϋλάνης καὶ τῶν νήσων 65,000 □ Μ., 251 ἑκατομμ. Κ.]

Ὁρη.

Τὰ παράλια τῆς *Μαλαβάρης* καὶ τοῦ *Κορομαρδέλου* ἀποτελοῦσι μετὰ τῆς γραμμῆς τοῦ ποταμοῦ *Νερβούδα* χώραν τριγωνικὴν, τὸ ὀροπέδιον τοῦ *Δεκάν*, εἰς τὸ ὁποῖον προστίθεται βορείως ἡ χαμηλὴ πεδιάς τοῦ Ἰνδοστάν ἔχουσα ὡσαύτως τριγωνικὴν μορφήν, ὀριζομένη δὲ ὑπὸ τῶν Ἰμαλατῶν ὄρεων [ἡ κορυφὴ τοῦ Ἐβερέστου (Γωρισανκάρ) ἔχει ὕψος 27,212^π]. Ὁρη δὲ εἰς τὸ *Δεκάν* ἀξιοσημείωτα εἶνε τὰ Ἀνατολικά καὶ Δυτικὰ Γαταῖα, καὶ ἀκρωτήριον τὸ νοτιώτατον *Κομορῖνον*.

Ποταμοὶ καὶ πεδιάδες.

Ἡ πρὸς τὰ ΒΑ. χαμηλὴ πεδιάς τῆς *Βεγγάλης* διαιρεῖται εἰς δύο μέρη· 1) τὴν χαμηλὴν πεδιάδα τοῦ Γάγγ-

ρου και Βραχμαπούτρα· 2) τὴν πεδιάδα τοῦ Ἰνδοῦ. Καὶ ὁ μὲν Γάγγης (420 Μ. μακρὸς) πηγάζει ἐκ τοῦ ὑψηλοτάτου μέρους τῶν Ἰμαλαίων, δέχεται δεξιόθεν τὸν Δισσοῦμναρ, καὶ ἐνώνεται κατὰ τὰς ἐκβολὰς μετὰ τοῦ Βραχμαπούτρα· ὁ δὲ Ἰνδὸς (340 Μ. μακρὸς) πηγάζει ἐκ τῆς βορείου πλευρᾶς τῶν Ἰμαλαίων, καὶ ἡ χώρα τῶν πηγῶν αὐτοῦ, ἡ Πενταποταμία (Πανδσχάβη), διαρρέεται ὑπὸ πέντε ποταμῶν, τῶν ὁποίων μέγιστος εἶνε ὁ Ἵφασις (Σετλέδσης)· δεξιόθεν δὲ εἶνε μόνος ὁ Καβούλης.

Τὰ προϊόντα τῆς Ἰνδικῆς εἶνε τὰ πλουσιώτατα καὶ ποικιλώτατα τῆς γῆς, ὧν Ἰθαγενῆ εἶνε τὸ ὀρύζιον, τὸ ζαχαροκάλαμον, τὸ πέπερι καὶ κινάμωμον. Μεγαλοπρεπὲς δὲ εἶνε τὸ βασίλειον τῶν ζώων, καὶ περίφημοι οἱ Ἰνδικοὶ ἀδάμαντες.

Σύμπασα δὲ ἡ ἐντὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδική, ὀλίγων τόπων ἐξαιρουμένων, ὑπόκειται εἰς τοὺς Ἀγγλοὺς, καὶ ἀποτελεῖ τὸ Ἰνδικὸν κράτος τῆς Ἀγγλίας, τὸ ὅποιον μέχρι τοῦ 1857 δὲν ὑπήκουε κατ' εὐθείαν εἰς τὸ Ἀγγλικὸν στέμμα, ἀλλ' εἰς τὴν Ἑταιρείαν τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν. Τανῦν δ' αἱ χῶραι αὗται ἀποτελοῦσι Βρεττανικὴν αὐτοκρατορίαν μετὰ 3 προεδρείων· τῆς Καλκούττας ἢ Βεγγάλης, τῆς Μαδράσης πρὸς Ν. καὶ τῆς Βομβάης πρὸς Δ.

Καὶ περὶ τὰ 130 μὲν ἑκατομ. Κ. ἀνήκουσιν εἰς τὸν ἐγγχώριον λαὸν τῶν Ἰνδῶν· εἰς 251 δὲ περίπου ἑκατομ. ἀναβαίνει σύμπας ὁ πληθυσμὸς, περιλαμβανομένης τῆς Κεϋλάνης.

Εἰς τὴν Βρεττανικὴν ταύτην Ἰνδικὴν ἀνήκουσι·

Α'. Αἱ ὄρειναι χῶραι τῶν Ἰμαλαίων.

Ἐνταῦθα ἐπαρχίαι εἶνε·

Ἄσσάμη παρὰ τὸν Βραχμαπούτραν· ἔτι δὲ ἡ μικρὰ

ἐπαρχία *Σικκίμη* πρὸς Δ. Ἀσσάμης. Εἰς δὲ τὴν βορειοδυτικὴν ὄφρυν τῶν Ἰμαλαίων κεῖται ἡ θελκτικὴ καὶ πυκνῶς κατοικημένη ὑψηλὴ κοιλάς *Κασσιμίρη* (Σιριναγούρ), περίφημος διὰ τὰ ὑφαντουργεῖα τῶν κασιμρίων.

Β'. Ἡ χαμηλὴ πεδιάς τῆς Ἰνδικῆς.

α. *Τὰ περὶ τὸν Ἰνδόν.* Εἰς τὴν πενταποταμίαν κατοικοῦσιν οἱ πολεμικοὶ Σεῖκοι, πόλιν ἔχοντες τὴν *Λαχώρη*, μετὰ 100 χιλ. Κ. καὶ ΝΔ. τὴν *Μουλτάρη*. Εἰς δὲ τὸ Δέλτα τῶν ἐκβολῶν κεῖται ἡ *Χαϊδεραβάδη*, μετὰ 20 χιλ. Κ.

β'. *Περὶ δὲ τὸν Γάγγην* πόλεις εἶνε· *Δελλή*, ἡ ποτὲ καθέδρα τοῦ Μεγάλου Μογγόλου, μετὰ 150 χιλ. Κ. — Ἄγρα, πρὸς Ν. — *Βεναρέση*, ΝΑ., μετὰ 200, χιλ. Κ. ἡ πανάρχαιος ἔδρα τῶν σχολείων τῶν Βραχμάνων. — *Καλκούττα* ΝΑ., μετὰ 900 χιλ. Κ., ἔδρα τοῦ Γενικοῦ Κυβερνήτου. Ἐνταῦθα ἐμπορεύονται καὶ Ἕλληνες. — Ἡ βιομηχανικὴ *Πάτρα*, ΒΔ., μετὰ 160 χιλ. Κ. — *Λαχνάβιον* ΒΔ., εἰς τὸ προστατευόμενον κράτος Ὠδην, μετὰ 290 χιλ. Κ. — *Μουρσιδαβάδη*, πρὸς Β. τῆς *Καλκούττας*, μετὰ 150 χιλ. Κ.

Γ'. Ἡ ὑψηλὴ πεδιάς τῆς Ἰνδικῆς (Δεξιάν).

Εἰς τὴν παραλίαν τῆς *Μαλαβάρης* κεῖνται αἱ πόλεις· *Βομβάη* πρὸς Β., μετὰ 750 χιλ. Κ. — *Σουράτη* πρὸς Β., ἔχουσα ἐμπόριον μὲ τὴν Περσίαν.

Εἰς δὲ τὴν παραλίαν τοῦ *Κοραμανδέλου*, ἡ *Μαδράση*, μετὰ 400 χιλ. Κ. καὶ σπουδαιοτάτου ἐμπορίου.

Εἰς δὲ τὴν ἐνδοτέρω ὑψηλὴν πεδιάδα, πρὸς Ν., κεῖται τὸ προστατευόμενον κράτος *Μαισσούριον* μετὰ τῆς *Σεριγ-ραπατάμης* παρὰ τὸν Καβέρυον ποταμόν· βορειότερα δὲ τὸ ποτὲ βασιλείον *Γογκόλδα*, τανῶν δὲ προστατευόμενον

κράτος τοῦ νιζάμη (ἀρχικυβερνήτου ἰθαγενοῦς) τῆς Χατ-
 δερεβάδης ΒΑ. μεθ' ὁμωνύμου πόλεως, ἐχούσης 200 χιλ. Κ.

Δ'. Κτήσεις ἄλλων Εὐρωπαϊῶν.

1) Τῶν Πορτογάλων· Διοῦη, πρὸς Β. τῆς Βομβάης
 καὶ Γόα πρὸς Δ. τῶν δυτικῶν Γαταίων.

2) Τῶν Γάλλων· Πορδουσερὸν εἰς τὸ Κορομανδέλλον, καὶ
 Τσαρδεραγόρη παρὰ τὴν Καλκούτταν.

Ε'. Αἱ ἀνεξάρτητοι χῶραι τῶν Ἰμαλαίων.

1) Μεταξὺ τῆς Νεπάλης καὶ Ἀσσάμης κεῖται ἡ Βου-
 τάρη, ὁπόθεν μεταβαίνουνσιν εἰς τὸ μέγα Τιβέτ.

2) Νεπάλη, ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς κατωφερείας τῶν
 μεσαίων Ἰμαλαίων.

ΣΤ'. Αἱ νῆσοι τῆς ἐντὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς.

Ἡ νῆσος Κεϋλάρη (Ταπροβάνη τὸ πάλαι μετὰ 2,600
 000Κ., 1,160 □ Μ.), χωριζομένη ἀπὸ τῆς ἠπείρου διὰ τοῦ
 Παλκίου πορθμοῦ, πόλεις ἔχει· τὸ Κολόμβον, πρωτεύου-
 σαν, τὴν εὐλίμενον Τριγκομάλην καὶ τὴν Ποῦνδεγάλλην.
 Ὅρος δ' εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εἶνε τὸ ὑψηλὸν Ἀδαμσπίκον.

Ὑπάρχει δ' ἐνταῦθα μεγίστη ἀφθονία τῶν προϊόντων
 τῶν τροπικῶν, ἀρτόδενδρα, βαμβακόδενδρα καὶ τὸ ἰθα-
 γενές δένδρον τοῦ κιναμώμου.

Β'. Η ΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΓΑΓΓΟΥ ΙΝΔΙΚΗ

[39,000 □ Μ. περίπου 38 ἑκατομμύρια Κ.]

Ὅρη. Πεδιάδες. Ποταμοί.

Τὴν χερσόνησον ταύτην, προσεγγίζουσαν πολὺ εἰς τὸν
 Ἰσημερινόν, διασχίζουσιν ὡς βραχίονες τοῦ Τιβέτ πέντε
 συνεχῆ ὄρη, ἐκ Β. πρὸς Ν. φερόμενα, μεταξὺ τῶν ὁποίων

ρέουσι 4 μεγάλοι ποταμοί, γονιμοποιούντες εἰς ἀπίστευτον βαθμὸν τὰς πέριξ πεδιάδας διὰ τῶν κανονικῶν αὐτῶν πλημμυρῶν ὁ Ἰραβάδης καὶ Σαλουέρης εἰς τὸν *Μαρταβάειον* κόλπον, ὁ *Μεράμης* εἰς τὸν τοῦ *Σιάμ*, καὶ ὁ *Μεκόγγος* ἢ *Καμβόδσας* εἰς τὴν *Σινικὴν* θάλασσαν.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς πρὸς Α. μὲν εἶνε *Μαλαϊκὸς* ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πρὸς Δ. δὲ *Σινικὸς*, θρησκεία δ' ἐπικρατεῖ ὁ *Βουδδαϊσμός* (εἶδος εἰδωλολατρείας).

α'.) Βρεττανικὴ ἐκτὸς τοῦ Γάγγου Ἰνδική.

[5,000 □ Μ., σχεδὸν 4,000,000 Κ.]

Ἐνταῦθα τὰ μάλιστα λόγου ἄξια εἶνε·

1) Τὸ βόρειον ἡμισυ τῆς πρὸς Δ. παραλίας τῆς πέραν Ἰνδικῆς, μετὰ τῶν χωρῶν Ἀρακάρης, Πεγούης καὶ Τερασσερίμης. Ἐνταῦθα εὐλίμενος πόλις εἶνε ἡ *Μολμύνη* μετὰ 50,000 Κ.

2) Ἡ ἐπικράτεια τῆς *Μαλάκας*, εἰς τὴν ὁμώνυμον χερσόνησον.

3) Εἰς δὲ τὴν νότιον ἄκραν τῆς χερσονήσου κεῖται ἡ νῆσος *Σιγγαπούρη*, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτευούσης, ἐχούσης 100,000 Κ.

β'.) Ἡ αὐτοκρατορία Βάρμα (Βιρμα).

Οὕτω καλεῖται ἡ περὶ τὸν ποταμὸν Ἰραβάδην χώρα μετὰ τῆς Ἀμαραπούρας καὶ Ἀῦας. Καθέδρα τοῦ αὐτοκράτορος εἶνε ἡ *Μαρδαλέη*, παρὰ τὸν Ἰραβάδην. Εἶνε δ' οὗτος τύραννος, φονεύσας δύο ἀδελφούς του καὶ δεκαπέντε συγγενεῖς του, καὶ καλεῖται *Θιβώ*. ἐσχάτως δ' ἐπολέμησεν ἀνωφελῶς κατὰ τῶν Ἀγγλων.

γ'.) Τὸ βασιλείον τοῦ Σιάμ.

Τοῦτο κυρίως συνίσταται ἐκ τῆς κοιλάδος τοῦ ποταμοῦ *Μενάμη*, παρὰ τὸν ὁποῖον κεῖνται αἱ πρωτεύουσαι πόλεις *Σιάμη* καὶ *Βαγκόκη*, μετὰ 600,000 Κ.

δ'.) Ἡ αὐτοκρατορία τοῦ Ἀννάμ.

Τοῦτο συνενώνει τὰς ἐπικρατείας *Κοχιγκίαν* (Νότιον Ἀννάμ, μετὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς καθέδρας *Χουῆς*) καὶ *Τογκίνον* (Βόρειον Ἀννάμ), μετὰ τῆς πρωτεύουσας *Κεσσουῆς*, ἐχούσης 150,000 Κ. Ἡ δὲ *Σαϊγόνη* εἶνε ἀπὸ τοῦ 1862 Γαλλικὴ καὶ ἡ *Καμβόδσα* προστατευομένη τῆς Γαλλίας ἐπικράτεια. Πολεμήσαντες δ' ἐσχάτως (1884-5) οἱ Γάλλοι κατέλαβον καὶ τὸ *Τογκίνον*.

5. ΤΟ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑ ΤΩΝ ΙΝΔΙΚΩΝ ΝΗΣΩΝ

(ΗΤΟΙ Η ΜΑΛΕΣΙΑ)

Αὗται κεῖνται εἰς τὰ νότια τῆς Ἀσίας, ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἰραβάδη μέχρι τῆς νήσου *Φορμόζης*, ΝΑ. τῆς Κίνας. Πᾶσαι δ' αἱ νῆσοι εἶνε φύσεως ἡφαιστείου, ἔχουσι τὸ κλίμα νοσῶδες καὶ φυτὰ πολὺ τρυφερά. Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς κάτοικοι ἀνήκουσιν εἰς δύο πολὺ διαφόρους φυλάς, τὴν *Μαλαικὴν* καὶ τὴν τῶν *Παποναίων*. ἐκ δὲ τῶν Εὐρωπαϊῶν οἱ μὲν Πορτογάλοι κατέχουσιν εἰσέτι μέρος μόνον τῆς νήσου *Τιμόρης* (πρὸς Ν. τῶν *Μαλούκκων*), οἱ δὲ Ἴσπανοὶ ἄρχουσι τῶν *Φιλιππίνων*, καὶ οἱ κυριώτεροι κάτοχοι Ὀλλανδοὶ πασῶν τῶν *Σουρδαίων νήσων* καὶ τῶν *Μολούκκων*.

Ἐνταῦθα δ' ἀνήκουσιν·

1) Αἱ Ἀρδαμάναι, μὴ ἀπέχουσαι πολὺ τῶν ἐκβολῶν

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τοῦ Ἰραβάδης. Εἰς ταύτας πέμπουσιν οἱ Ἄγγλοι τοὺς καταδίκους.

2) Αἱ *Νικοβάραι*, ΝΑ. τῶν προηγουμένων. Αὗται διατελοῦσιν ἀπὸ τοῦ 1869 ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Ἄγγλων.

3) Αἱ τέσσαρες *μεγάλαι Σουνδαῖαι νῆσοι*. Καὶ α'. Ἡ *Σουμάτρα* (8,000 □ Μ., $3\frac{8}{10}$ ἑκατομμ. Κ.) χωριζομένη ἀπὸ τῆς χερσονήσου διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μαλάκας. Καὶ ΝΑ. μὲν πόλιν ἔχει τὴν *Παλεμβάγκην*, πρὸς Δ. δὲ τὴν *Βεγκουλένην*. Πρὸς Α. δὲ τῆς Σουμάτρας κεῖνται αἱ πλήρεις κασσιτέρου νῆσοι *Βάγκα* καὶ *Βιλλιτώρη*.

β'. Ἡ *Γάβα* (Δσάβα), μετὰ 20 περίπου ἑκατομμυρ. Κ. [2,400 □ Μ.], χωριζομένη ἀπὸ τῆς Σουμάτρας διὰ τοῦ Σουνδαίου πορθμοῦ, καὶ τρυφερώτατα ἔχουσα τὰ φυτά. Πόλεις δ' ἐνταῦθα εἶνε·

Ἡ *Σουραβαῖα*, ἡ νῦν ἀκμαιοτάτη πόλις, ἔχουσα 120 χιλ. Κ. καὶ ἡ *Βατανῶν* πρὸς Δ. μετὰ 100,000 Κ.

γ'. Ἡ *Βόρνεος*, μετὰ 2 περίπου ἑκατομμ. Κ. [13,400 □ Μ.] καὶ τῆς Ἀγγλικῆς ἀποικίας *Σαραβάκης*, ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας. Παρὰ δὲ τὴν ΒΔ. παραλίαν κεῖται ἡ Ἀγγλικὴ νῆσος *Λαβουάρη*.

δ'. Ἡ *Κελέβη*. Εἰς δὲ τὴν χερσόνησον *Μακασσάρην* κεῖται ὁμώνυμος πόλις, ἀνήκουσα εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς.

4) Αἱ *μικραὶ Σουνδαῖαι νῆσοι*, ἧτοι ἡ *Τιμόρη* πρὸς Α. (ἧς τὸ Ἀνατολικὸν ἡμισυ εἶνε Πορτογαλικόν), ἡ *Φλωρίς* πρὸς Δ., ἡ *Σουμβάβα*, ἡ *Λομβόκη* πρὸς Δ. (ἐνθα τὸ ἡφαίστειον *Ψευδιάριον* ἔχει ὑπὲρ τοὺς 13,000 π') καὶ *Βάλη*, ἡ δυτικωτάτη.

5) Αἱ *Μολοῦκκαι*, ἡ νῆσοι τῶν ἀρωμάτων· ἧτοι ἡ *Βαρδαία*, πολὺ μικρὰ μὲν, ἀλλὰ σπουδαία, ὡς τόπος τοῦ

μοσχοκαρδίου, *Άμβοτρα*, *Κεράμη* πρὸς Β., *Γι.λο.λορ*, ἔτι βορειότερον καὶ ἄλλαι.

6) Αἱ *Σουλοῦναι νῆσοι*, μετὰ τῆς Βορνέου καὶ τῶν Φιλιππίνων, Ἰσπανικαί.

7) Αἱ *Φιλιππῖναι*, συγκείμεναι ἐκ τῆς *Μαρίλης* ἢ *Λουζώρης* τῆς βορειοτάτης, μετὰ τῆς πρωτευούσης *Μαρίλης*, ἐχούσης 160,000 Κ., καὶ τῆς *Μινδαράου* (ἢ *Μαγινδαράου*).

Β'. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΑΣΙΑ

6. ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΑΠΩΝΙΑΣ

[6,900 □ Μ., μετὰ $36 \frac{3}{10}$ ἑκατομμυρίων Κατ.]

Τὸ κράτος τοῦτο, συγκείμενον ἐκ νήσων, εἶνε ἡ καθ' αὐτὸ ἐστία τῆς μεγάλης τῶν ἠφαιστειῶν σειρᾶς, ἣτις ἀπὸ τῶν Σουνδαίων νήσων φέρεται πρὸς τὴν Καμτσιάτκαν. Καὶ τὸ μὲν *κλίμα* εἶνε ὠκεάνειον καὶ ὑγεινόν, ἡ δὲ γῆ παράγει μάλιστα *μέταξον* καὶ *τέϊ*. Τῶν δ' εἰς τὴν *Μογγολικὴν* φυλὴν ἀνηκόντων καὶ πρεσβευόντων τὸν Βουδδαϊσμὸν κατοίκων ἄρχει ὁ *μικᾶδος* ἢ *τέντος*, εἰς τὸν ὁποῖον εἶνε ὑποτεταγμένοι πάντες τῆς χώρας οἱ ἡγεμόνες. Καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἡ Ἰαπωνία ἦτον ἀποκεκλεισμένη εἰς τὰ θαλασσοποροῦντα ἔθνη, τανῦν ὁμως ἠνοίχθησαν εἰς αὐτὰ 5 λιμένες, ἡ *Υοκοχάμα*, ἡ *Χιόγος* (Κόβη), ἡ *Ναγκασάκη*, ἡ *Νιγάτα* καὶ ἡ *Τακοτάδη*. ἔτι δὲ αἱ μεγάλαι πόλεις *Υεδῶ* (*Τόκιον*) καὶ *Όσάκα*.

Ἡ δὲ καθ' αὐτὸ Ἰαπωνία σύγκειται ἐκ τριῶν μεγάλων νήσων, τῆς *Νιππώρης* πρὸς Β., τῆς *Κιουσιού* πρὸς Ν. καὶ τῆς *Σικοκούης* ἐν τῷ μέσῳ. Ἐκ δὲ τῶν πέριξ

ἐξηρητημένων ἀπὸ τῆς Ἰαπωνίας νήσων μεγίστη εἶνε ἡ πρὸς Β. Ἰεσσώ. Καὶ εἰς μὲν τὴν Νιππώνην κεῖνται·

Ἡ Ὑεδὼ (ἢ Τόκιος) ΒΑ., μετὰ 1 ἑκατομ. Κ., καθέδρα τοῦ τέγγου, συνδεομένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τῆς Ὑοκοχάμας.—Μιάκον ΝΔ. ἢ Κιότον μετὰ 230,000 περίπου Κ.—Ὅσάκα, ΝΑ. μετὰ 300,000 περίπου Κ., ἡ κυριωτέρα ἐμπορικὴ πόλις, συνδεομένη διὰ σιδηροδρόμου μετὰ τοῦ Κιότου.

Εἰς δὲ τὴν νῆσον Λιουκιοῦ πόλεις εἶνε ἡ Ναγασάκη μετὰ λαμπροῦ λιμένος, ἀνοιγμένου πρότερον μόνον εἰς τοὺς Σίνας καὶ Ὀλλανδούς· καὶ εἰς τὴν Ἰεσσώ, πλουσίαν εἰς ἄργυρον, χαλκόν, σίδηρον καὶ λιθάνθρακας, ἡ πρωτεύουσα Σαμπόρον καὶ ἡ ἀνοικτὴ πρὸς πάντας εὐλίμενος Ἀχοδάτη εἰς τὴν Δυτικὴν παράλιαν.

7. ΚΙΝΑ Ἡ ΣΙΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

[214,000 □ Μ., περίπου 380 ἑκατομμύρια Κ.]

Τὸ κράτος τοῦτο διαιρεῖται εἰς τὴν καθ' αὐτὸ Κίτραρ καὶ τὰς γειτονικὰς χώρας Μαρδσουρλιάρ ΒΑ., Μεγγολιάρ πρὸς Β., Τιβέτ ΝΔ., Ἀνατολικὸν Τουρκιστάν, Σουγγαριάρ καὶ Κορέαν.

α'. Η ΚΑΘ' ΑΥΤΟ ΚΙΝΑ

[73,000 □ Μ., 350 ἑκατομμύρια Κ.]

Αὕτη πρὸς Α. μὲν καὶ Ν. ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ, πρὸς Δ. δὲ ὑπὸ τῶν Κοουελλυρλιάρ ὀρέων καὶ ΒΔ. ὑπὸ τῆς μεγάλης ἀμμώδους ἐρήμου Γόβης. Πρὸς Β. δὲ τὰ σύνορα συνέχονται μετὰ τοῦ γιγαντώδους ἔργου τοῦ μεγάλου τείχους. Οἱ δύο δὲ σπουδαιότατοι ποταμοὶ εἶνε ὁ Ὑαρτσεκιάγγης καὶ ὁ Χοάγγος (570 Μ. μακρὸς).

Ἐξ Ἄρκτου δὲ πρὸς Ν. διασχίζει τὴν χώραν ἢ 250 Μ. μακρὰ Ἀυτοκρατορικὴ διώρυξ, κατεστραμμένη τανῦν.

Τὸ κλίμα τῆς Κίνας δεικνύει μὲν πάσας τὰς μεταβολὰς τῶν εὐκράτων χωρῶν, διὰ τὴν μεγάλην ὅμως ἔκτασιν εἶνε ψυχρότατον εἰς τὰ βόρεια καὶ λίαν θερμὸν εἰς τὰ νότια. Προκόπτουσι δ' εἰς τὰς πεδιάδας, ἐκτὸς τῆς ὀρύζης καὶ τοῦ σίτου, τὰ ἄριστα εἶδη τοῦ τεύτου, βαμβακίου καὶ ζαχαρκαλάμου. Εἰς μεγάλην δὲ τελειότητα ἔφθασαν εἰς τὴν Σινικὴν αὐτοκρατορίαν ἡ βιομηχανία τῆς πορσελλάνης, τῆς μεταξουργίας, τῆς βαμβακουργίας καὶ τοῦ χάρτου. Ἡ δὲ λεπτουργικὴ τέχνη καὶ ἡ πυρῖτις ἦσαν παρ' αὐτοῖς πολὺ πρὸ ἡμῶν γνωσταί.

Ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1644 εἶνε κύριοι τῆς χώρας οἱ Μανδσοῦοι Τάρταροι.

Πόλεις ἐνταῦθα λόγου ἄξιαι εἶνε·

Εἰς τὴν ἐπαρχίαν *Πετσιλίαν*· τὸ *Πεκῖνον*, « ἡ Αὐλὴ τοῦ Βορρά, » ἔχον 5 Μ. περιφέρειαν καὶ 500,000 Κ.

Ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰαντσεκιάγγη κείται τὸ *Ναγκῖνον*, « ἡ Αὐλὴ τῆς Μεσημβρίας, » μετὰ 500,000 Κ.

Εἰς δὲ τὴν ἐπαρχίαν *Καντῶνα*· ἡ *Καρτῶν*, μεθ' ἑνὸς ἑκατομμ. καὶ 600 χιλ. Κ., παρὰ τὸν Τσουκιάγγην ἢ Ποταμὸν τῶν Μαργαριτῶν. Ἐκτὸς δὲ τῆς Καντῶνος, ἔχουσιν ἀνοιχθῆ εἰς τὴν μετὰ τῶν Εὐρωπαίων ἐπιμιξίαν πλείονες τῶν 20 εὐλιμένων πόλεων, ἐν αἷς ἡ *Σχαγγάη*, τανῦν δὲ κύριος σταθμὸς τοῦ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Κίνας ἐμπορίου, ἡ *Χαγκαύη* παρὰ τὸν Ἰαντσεκιάγγην καὶ ἡ μεγάλη ἐμπορικὴ πόλις *Σουτσεούη* παρὰ τὴν αὐτοκρατορικὴν διώρυγα.

Ἀπὸ δὲ τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος κατέχουσιν οἱ μὲν Πορτογάλοι ἐπὶ τινος νήσου τὴν πόλιν *Μακάορ*, οἱ δὲ Ἄγγλοι ἀπὸ τοῦ 1842 τὴν βραχῶδη νῆσον *Χογκόγγην*

πλησίον τοῦ Μακάου, ἧς ἡ πρωτεύουσα Βικτωρία ἔχει 140 χιλ. Κ.

Ἐκ δὲ τῶν Σινικῶν νήσων λόγου ἄξιαί μάλιστα εἶνε ἡ *Φορμόζα* καὶ ἡ *Χαϊνάκη* εἰς τὰ νοτιώτατα.

Εἰς τὴν Κίναν, καθὼς καὶ εἰς τὴν Ἰαπωνίαν, πληρῶνει φόρον τὸ *Βασίλειον* τῆς Κορέας [4600 □ Μ., 6 ἑκατομ. Κ.], ἧς δ' ἄρχων ἐπικαλεῖται « βασιλεὺς 10 χιλ. νήσων. » Ἐχωρίζετο δὲ ἡ Κορέα ἀπὸ τῆς Κίνας διὰ τινος ἄχρι τοῦδε ἀκατοικήτου καὶ οὐδετέρου γῆς τμήματος. Τελευταῖον ὅμως τοῦτο ἠνώθη μετὰ τῆς Κίνας καὶ κατοικεῖται.

Γ'. ΜΕΣΗ ἢ ΥΨΗΛΗ ΑΣΙΑ

Τὰ ἐνδότερα τῆς Μέσης Ἀσίας διασχίζονται ὑπὸ τριῶν ἐκ Δ. πρὸς Α. φερομένων χιονοστεφῶν ὄρεινῶν ἀλύσεων, τῶν *Θιενσχάν*, Β., τῶν *Κουελλυνίων* καὶ τῶν *Κορακορομίων* Ν. (8—10,000 π. ὑψηλῶν). Ἔνεκα δὲ τῶν πέριξ ὄρεινῶν διαιροῦσι τὸ πρὸς δυσμὰς ἡμισυ τῆς ὑψηλῆς χώρας εἰς τρία κύρια ὄροπέδια· 1) τὸ *Τιβέτ*, μετὰ τῶν Ἰμαλαίων καὶ Κουελλυνίων· 2) τὴν *ὑψηλὴν Ταρταρίαν* (Ἄνατολ. Τουρκιστάν), μετὰ τῶν Κουελλυνίων καὶ τοῦ *Θιενσχάν*· 3) τὴν *Σουγγαρίαν*, μετὰ τῶν *Θιενσχάν* καὶ τῶν Ἀλταίων.

δ'. ΜΑΝΑΣΧΟΥΡΙΑ

(ΤΟΥΤΓΟΥΣΙΑ)

Αὕτη εἶνε ἡ παντελῶς ὄρεινὴ χώρα τοῦ ποταμοῦ Ἀμούρ. Τῶν δὲ περὶ τὰς ἐκβολὰς τόπων, ἅμα δὲ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης, ἄρχουσιν οἱ Ῥῶσοι.

Γ'. Η ΜΟΓΓΟΛΙΑ

ΗΤΟΙ Η ΠΡΟΣ ΑΝΑΤΟΛΑΣ ΥΨΗΛΗ ΑΣΙΑ

Τὸ μέγιστον ταύτης μέρος κατέχει ἡ πετρώδης καὶ ἀλμυρὰ ἔρημος *Γόβη*.

Ἐνταῦθα δὲ ἡ *Μαῖματσίνη* πρὸς Β., πλησίον τῆς πόλεως τῶν Ῥωσικῶν συνόρων *Κιάχτας*, εἶνε ὁ κυριώτερος σταθμὸς τοῦ ἐμπορίου τῶν Σινῶν πρὸς τοὺς Ῥώσους, πρὸς τὸν ὁποῖον εὖρον ἐσχάτως προσφορωτέραν ὁδὸν διὰ τῆς ἐρήμου *Γόβης*.

Δ'. ΤΙΒΕΤ

ΗΤΟΙ Η ΠΡΟΣ ΝΟΤΟΝ ΥΨΗΛΗ ΑΣΙΑ

Τὸ Τιβέτ ὄρια ἔχει πρὸς Ν. μὲν τὰς χιονοσκεπάστους κορυφὰς τῶν Ἰμαλαίων, πρὸς Β. δὲ τὰ Κουελλύνια. Διαιρεῖται δὲ εἰς τὸ πρὸς δυσμὰς κείμενον *μικρὸν Τιβέτ* (ἢ *Λαδάχ*), ἀνήκον νῦν εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Κασιμίρης (ἰδὲ Ἰνδικήν), καὶ τὸ πρὸς ἀνατολὰς *Μέγα Τιβέτ*, μετὰ τῆς *Λάσσης* ΝΑ., καθέδρας τοῦ *Δαλαῖ Λάμα*, ἥτοι μεγάλου καὶ ὡς θεοῦ θεωρουμένου ἀρχιερέως.

Ε'. ΙΑΙ

ΗΤΟΙ Η ΠΡΟΣ ΔΥΣΜΑΣ ΥΨΗΛΗ ΑΣΙΑ

Ἐκ τῶν μερῶν τούτων ἐξεστράτευσαν πρὸς κατακτήσεις οἱ φοβερῶτατοι *Μογγόλοι*. Εἶνε δ' ἡ *Ζουγγαρία* τόπος τῶν πηγῶν τοῦ Ἰρτισίου, μετὰ τῶν λιμνῶν *Σαῖσάρης*, *Βαλκασσίας* καὶ *Ἰσουκκούλης*. Ἐνταῦθα δὲ πλησίον κεῖται τὸ Ἰλί (Κούλδσα), παρὰ ποταμὸν ὁμώνυμον, κύριος σταθμὸς τοῦ ἐμπορίου τῶν συνόρων, παραχωρηθεὶς τῷ 1881 ὑπὸ τῶν Ῥώσων εἰς τὴν Κίναν, ἔτι δὲ τὸ *Ουρούμτσιον*, εἰς τὴν βόρειον κατωφέρειαν τοῦ *Θεεσχάρ*. Τὸ δὲ νότιον μέρος περιέχει τὴν *ὕψηλὴν Ταρταρίαν*,

ἤτοι μικρὰν *Βουχαρίαν* μεταξὺ τοῦ *Θιενσχὰν* καὶ τῶν *Κουελλουρίων*. Ἐνταῦθα δὲ κύριαι ἐμπορικαὶ πόλεις τῆς ἐνδοτέρας Ἀσίας εἶνε ἡ *Ιαρκάνδη* καὶ ἡ *Κασγάρη*, κείμεναι ἀμφότεραι παρὰ ποταμούςς ὁμωνύμους ἀποτελοῦντας ὁμοῦ τὸν *Ταρίμ*, καταλήγοντα εἰς τὴν λίμνην τῶν στεπεπῶν *Λόπην*. Εἶνε δ' ἐνταῦθα τὸ καθ' αὐτὸ κέντρον τῆς Ἀσίας, ὁπόθεν ἄρχεται ἡ ἔρημος *Γόβη*.

8. ΤΟΥΡΚΙΣΤΑΝ ἢ ΤΟΥΡΑΝ

ἩΤΟΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΤΑΡΤΑΡΙΑ

Τούτου τὰ πρὸς Α. καὶ Ν. μέρη ἀποτελοῦσιν αἱ κατωφέρειαί τῶν Παμιρείων ὄρέων, τοῦ Ἰνδοκούχου καὶ τῆς πρὸς Δ. ἐξακολουθήσεως αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ ὕψους δὲ τούτων καταπίπτει ἔπειτα ἡ χώρα εἰς τὸ ταπεινότατον συμπάσης τῆς Ἀσίας χαμῆλωμα, παρὰ τὴν *Ἀράλην λίμνην* καὶ τὴν *Κασπίαν θάλασσαν* [8,000 □ M.]. Εἰς δὲ τὴν Ἀράλην λίμνην [1,200 □ M.] χύνονται ὁ *Ἀμοὺ Δαρίας* ἢ *Γίχων* (ᾠξος), ἀπὸ τοῦ Ἰνδοκόχου πηγάζων, καὶ ὁ *Σιρ Δαρίας* (Ἰαζάρτης) ἀπὸ τοῦ *Θιενσχὰν* ἐκρέων.

Καὶ κυρίαρχος μὲν λαὸς εἶνε οἱ *Τοῦρκοι* (Οὐσβέκοι, Τουρκομάνοι καὶ Κιργίσιοι): τὰ δὲ ἰσχυρότατα χανάτα εἶνε ἡ *Βοχάρα* μετὰ τοῦ προτέρου χανάτου τῆς *Βάλχας* (τῶν πάλαι *Βάκτρων*, ἀπὸ τοῦ 1868 ὑπὸ τὴν ὑπερτάτην ἀρχὴν τῆς Ῥωσσίας), ἡ *Χοκάνη* (τὸ βόρειον μέρος κατέχουσιν ἀπὸ τοῦ 1865 οἱ Ῥῶσσοι), ἡ *Κουνδουσία* καὶ ἡ *Χίβα*. Ἐν γένει δὲ πλέον τοῦ ἡμίσεως βορείου μέρους μετὰ τῆς Ἀράλης λίμνης εἶνε τανῶν Ῥωσσικόν. Πόλεις δὲ ἀξιολογώταται, πρωτεύουσαι τῶν ὁμωνύμων Χανάτων, ἐνταῦθα εἶνε:

Βοχάρα, μετὰ 150 χιλ. Κ. περίπου καὶ ἀκμάζοντος ἐμπορίου.—*Χίβα*, ἀριστερόθεν τοῦ κάτω Γίχωνος, κυριευ-

θεῖσα τῷ 1873 ὑπὸ τῶν Ῥώσσοι — *Χοκάρη* μετὰ 30 χιλ. Κ. περίπου, ἄλλοτε πρωτεύουσα τοῦ *Τσιγχισχάνου*.

9. ΚΑΥΚΑΣΙΑ

[8,600 □ Μ., 5 ⁶/₁₀ ἑκατομμ. Κ.].

Αὕτη κεῖται μεταξὺ τῆς Μαύρης καὶ Κασπίας θαλάσσης ἀπὸ τοῦ Καυκάσου ΒΔ. μέχρι τῆς Ἀψχερονίου χερσονήσου Ν. Δ. Καὶ ὑψηλοτάτη μὲν κορυφή τοῦ Καυκάσου εἶνε ὁ *Ἐλβρος* (16,777), ποταμοὶ δὲ λόγου ἄξιοι ὁ *Φάσις* (Ῥιόνης), χυνόμενος εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον, ὁ *Κῦρος* (Κοῦρ) εἰς τὴν Κασπίαν θάλασσαν καὶ ὁ Ἀράξης (Ἀράς) παρομοίως πηγάζουσι δὲ ἐκ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Ἀρμενίας παρὰ τὴν Ἐρζερούμην. Ἡ χώρα δ' αὕτη τῶν *Κιρκασίων* (Τσερζέζων), *Λεσγίων*, κλπ. ἔτι δὲ τῶν Ἑπερκαυκασίων (Γεωργίων, Ἀρμενίων, Ταρτάρων, Περσῶν, κλπ.) εἶνε ὑποτεταγμένη εἰς τοὺς Ῥώσσους καὶ διαμερίζεται εἰς 6 διοικήσεις, ὧν σπουδαιότης εἶνε ἡ τῆς *Τιφλίδος*, μετὰ τῆς ὁμώνυμου πρωτεύουσας παρὰ τὸν *Κῦρον*, ἐχούσης 100 χιλ. Κ. περίπου, καὶ τῆς *Εριβάρης*, τῆς ὁποίας ἡ ὁμώνυμος πρωτεύουσα χωρίζεται ἀπὸ τοῦ Ἀραράτ διὰ τῆς Ἀρασίου κοιλάδος. Αὐτόθι (ἐν Ἀρμενίᾳ) εἶνε τὸ *Κὰρς* καὶ τὸ εὐλίμενον *Βατούμι*, ἀμφοτέρω ἀποσπασθέντα ἐκ τῶν Τούρκων τῷ 1878.

Δ'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΣΙΑ

Η ΑΣΙΑΤΙΚΗ ΡΩΣΣΙΑ

ΣΙΒΗΡΙΑ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΑΣΙΑ

[287,000 □ Μ., μετὰ 9 περίπου ἑκατομμ. Κ.].

"Ἐκτασις, πεδιάδες καὶ ποταμοί.

Ἡ *Σιβηρία*, ἐκτεταμένη ἀπὸ τῶν Οὐραλίων μέχρι τοῦ

Βεριγγίου πορθμοῦ, καὶ ἀπὸ τῶν Ἀλταίων ὄρεων πρὸς Ν. μέχρι τῆς Παγωμένης θαλάσσης, εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος χαμηλὴ πεδιάς. Ἐνταῦθα δὲ ῥέουσι τρεῖς μεγάλοι ποταμοί· ὁ Ὅβης (580 Μ. μακρὸς) δεχόμενος ἀριστερόθεν τὸν Ἰρτίσιον καὶ Τοβόλην, ὁ Ἰερισῆς (700 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς Σελεγγαίας πηγῆς, ἥτις χύνεται εἰς τὴν μεγάλην Βαϊκάλην λίμνην (630 □ Μ.) καὶ ὁ Λένας (600 □ μακρὸς).

Ὅρη.

Ἐκτὸς τῶν πρὸς Δ. Οὐραλίων καὶ τῶν πρὸς Ν. Ἀλταίων, ὄρη λόγου ἄξια εἰς τὴν Σιβηρίαν, περὶ μὲν τὴν Βαϊκάλην λίμνην εἶνε τὰ Δουρικόα, βορειοανατολικῶς δέ, περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Ἀμούρ καὶ Λένα, τὰ Ἰαβλονρόδια καὶ περαιτέρω τὰ ὄρη τῆς Καμτσιάτκας.

Πληθυσμός.

Τὴν Σιβηρίαν κατοικοῦσι· 1) Φιννικοὶ λαοὶ (Ὅστιάται, Σαμοεῖδαι)· 2) Ἑσκιμόζοι (Τσοῦκτσοὶ καὶ Ἀλεῦται)· 3) Μογγόλοι (Καμτσάδαλοι, Τουγγοῦσοι καὶ Καλμουῦκοι)· 4) Τοῦρκοι (Ἰακουῦτοι, Κιργίσιοι καὶ Βασκίροι).

Πόλεις.

Πόλεις δὲ εἰς τὴν Σιβηρίαν, διαιρουμένην εἰς 5 διοικήσεις καὶ 15 ἐπαρχίας, λόγου ἄξια εἶνε·

Εἰς μὲν τὴν δυτικὴν Σιβηρίαν Τοβόσκη, μετὰ 20 χιλ. Κ., πρωτεύουσα. — Ὁμσκη, μετὰ 30 χιλ. Κ. παρὰ τὸν Ἰρτίσιον, ἕδρα τῆς ὑπερτάτης διοικήσεως τῆς Δυτικῆς Σιβηρίας. — Τόμσκη, πρὸς Α., μετὰ 35 χιλ. Κ. — Βαρναούλη, πρὸς Ν. παρὰ τὸν Ὅβην, ἡ κυριωτέρα ὄρεινὴ πόλις τῶν μικρῶν Ἀλταίων.

Ἡ δὲ διοικήσις Τουρκιστάν, εἰς τὰ ΝΔ. τῆς Σιβηρίας, ἀποτελεσθεῖσα κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἐκ τῶν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀσίαν κατακτήσεων, αἷς προσετέθη τῷ 1876

τὸ χανάτον Κοχάνη ὑπὸ τὸ παλαιὸν ὄνομα Φερχάνα, διαιρεῖται εἰς δύο ἐπαρχίας, καὶ πόλεις ἀξιοσημειώτους ἔχει· τὴν Τασκέντην· μετὰ 100,000 χιλ. Κ. καὶ τὴν Σαμαρκάνδην, πρωτεύουσαν τοῦ ποτὲ κατακτητοῦ Ταμερλάνου. Ἐνταῦθα εἶνε ὁ ἐξ ἰάσπιδος κατεσκευασμένος τάφος αὐτοῦ μετὰ μεγάλου καὶ πολυτελοῦς θόλου.

Εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν Σιβηρίαν κεῖνται· Ἰρκούτσκη, μετὰ 35,000 Κ., παρὰ τὸν Ἀγγάραν, ΒΔ. τῆς Βαϊκάλης.—Κιάχτα ΝΑ., ἔχουσα ἐμπόριον μετὰ τῆς Κίνας — Ἰακούτσκη ΒΑ., παρὰ τὸν Λέναν, ἀσκοῦσα ἐμπόριον λευκοκίτιδων. — Ὀχότσκη, παρὰ τὴν δμώνυμον θάλασσαν.

Ἡ δὲ χερσόνησος Καμτσιάκτα, διασχιζομένη ὑπὸ λόγου ἀξίων σειρῶν ἠφαιστείων [ὕψος 14,000^π], κεῖται εἰς τὴν Α. παραλίαν. Καὶ οἱ μὲν Καμτσάδαλοι (μόνον 5 χιλ.) εἶνε χριστιανοί· ἔδρα δὲ τοῦ διοικητοῦ εἶνε ἡ Πετροπαυλόσκη.

Ἐνταῦθα προσέτι ἀνήκουσιν·

1) Αἱ 4 νῆσοι τῆς Νέας Σιβηρίας, ὑπὸ τὸν Β. Παγωμένον Ὠκεανόν. 2) Ἡ παραχωρηθεῖσα ὑπὸ τῶν Σινῶν (1880) χώρα τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀμούρ μετὰ τῆς μάλιστα λόγου ἀξίας Νικολαϊέβσκη καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ 1880 πρωτεύουσας Χαβαρόβσκα. 3) Ἡ μεγάλη νῆσος Σαχαλίνη, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀμούρ [2,240 □ Μ.].

3. Α Φ Ρ Ι Κ Η

[540,000 □ Μ., 206 ἑκατομμύρια Κ.]

Ὅρη καὶ ὄροπέδια.

Ὅρη τῆς Ἀφρικῆς ἀξιολογώτατα εἶνε πρὸς Β. ὁ Ἀτλας, πρὸς Δ. τὸ Κόγγον (Νιγηρικὰ ὄρη) καὶ πρὸς Α.

τὰ ὄρη τῆς *Σελήνης*. Σύμπαν δὲ τὸ πρὸς Ν. ἡμισυ ἐμφανίζεται ὡς πελώριον ὄροπέδιον, ἀνυψούμενον κλιμακῶδῶς ἀπὸ Ν. καὶ Α. πρὸς Δ. Ἡ δὲ βορεία τούτου ὄρους ΒΑ. μὲν ἔχει τὴν ὄρεινὴν χώραν τοῦ *Χαβέσ* (Ἀβυσσηνίας), νοτιοδυτικῶς δὲ τὸ ὑψηλὸν *Σουδάν*. Εἰς δὲ τὸ πρὸς βορρᾶν ἄλλο ἡμισυ τῆς Ἀφρικῆς ἐκτείνεται τεράστιον καὶ πρὸς τὸ βόρειον *Σουδάν* ταπεινούμενον ὄροπέδιον ἢ ἔρημος *Σαχάρα*, ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ μέχρι τῶν συνεχῶν Αἰγυπτιακῶν καὶ Νουβιακῶν δάσεων [166 χιλ. □ Μ.] χωρίζει δὲ αὕτη τὴν ὑψηλὴν πεδιάδα τῆς Βαρβαρίας πρὸς Δ. ἀπὸ τῆς χερσονήσου Βάρκας πρὸς Α.

Ποταμοί.

Μέγιστοι ποταμοὶ εἶνε ὁ *Νεῖλος* καὶ *Νίγρος*, οὗτινος αἱ πηγαὶ εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ ὄρους *Κόγγου*. Ἐνώσας δ' ὁ *Νίγρος* τὰ διάφορα ρεύματά του φθάνει, Ἰσακ ἤδη ὀνομαζόμενος, πλησίον τοῦ Τιμβουκτοῦ εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἄκρην τῆς Ἐρήμου, διασχίζει τὸ ὄρος *Κόγγον*, δέχεται παρ' αὐτοῦ τὸν *Τσάδδαρ* ἢ *Βερούηρ*, καὶ χύνεται ὡς *Κουάρας* εἰς τὸν κόλπον τοῦ Βενίνου.

Ὁ δὲ *Νεῖλος* (περὶ τὰ 860 Μ. μακρὸς) ἔχει ποταμὸν τῶν πηγῶν αὐτοῦ τὸν *Λευκὸν ποταμὸν* (*Βαρελαβιάδην*), ὅστις ῥέει ἐκ τῆς βορείου ἄκρας τῆς ΝΑ. λίμνης *Νυάριζας* ἢ *Οὐκερέθης*. πρὶν δὲ φθάσῃ εἰς τὴν Νουβίαν, ἐνισχύεται ὑπὸ τοῦ *Βαρελαγάλλη*· παρὰ δὲ τὴν *Χαρτούμην* ἐνοῦται μετὰ τοῦ ἐκ τῆς Ἀβυσσηνίας προερχομένου *Βαρελαζρέκη* (κυανοῦ ποταμοῦ), καὶ δεξιόθεν δέχεται εἰς τὴν Νουβίαν τὸν *Τακατζήν* ἢ Ἀτθάραν· παρὰ δὲ τὴν *Συήνην* (Ἀσσουάν) ἀποτελεῖ τὰ τελευταῖα ταχέα ρεύματα, καὶ διαρρέων τὴν Αἴγυπτον ἄνευ παραποτάμων, σχηματίζει τὸ *Δέλτα* καὶ χύνεται εἰς τὴν θάλασσαν διὰ δύο κυρίων βραχιόνων.

Ἄλλοι δὲ ποταμοὶ τῆς Ἀφρικῆς εἶνε ὁ *Ζαῖρης* ἢ

Κόγγος, χυνόμενος εἰς τὸν κόλπον τῆς Γουϊνέας, καὶ οἱ Ριογράνδης, Γαμβίας καὶ Σερεγάλης, τῆς Σενεγαμβίας, πηγάζοντες ἐκ τοῦ Κόγγου (Νιγριτικῶν ὀρέων) καὶ χυνόμενοι εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, καὶ ὁ Ζαμβέζης ΝΑ., ἐκβάλλων εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν, ἀπέναντι τῆς Μαδαγασκάρης.

Φυτὰ καὶ ζῷα.

Συνήθως καλλιεργούμενον φυτὸν καθ' ὅλην τὴν Ἀφρικὴν εἶνε ὁ καφές, ὅστις εἶνε καὶ ἰθαγενής, ὁ φοῖνιξ καὶ παντὸς εἴδους ἐλαιόδενδρα. Εἰς δὲ τὸ βασιλείον τῶν ζώων ἰθαγενεῖς εἶνε ἡ καμηλοπάρδαλις, οἱ ὄναγροι καὶ αἰγαγροί· ἔχει δὲ καὶ μέγαν πλοῦτον ὀρυκτῶν. Τῶν δὲ ἰθαγενῶν κατοίκων οἱ πλείστοι εἶνε Νιγρητες καὶ θρησκεία ἐπικρατεῖ ἡ Μωαμεθαρική.

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ

[54,000 □ Μ., 16 ²/₃ εκατομμύρια].

1. ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Τουρκικὴ ἐπαρχία, ὑπὸ τὸν Μεχμέτ Τεβφικ [μετὰ τῆς ἐρήμου αὐτῆς 18,500 □ Μ., 5 ¹/₂ εκατομ. Κ., ἐν οἷς 85,000 Ἕλληνες].

Ἡ ἐπιμήκης Αἴγυπτος, ὑπὸ τοῦ Νείλου διαβρεχομένη, ἔχει πρὸς Α. μὲν τὰ συνεχῆ τῆς Ἀραβίας ὄρη, πρὸς Δ. δὲ τὰ Λιβυκά. Οἱ δύο δὲ κύριοι τοῦ Νείλου βραχίονες ἐκβάλλουσι τὰρ τὴν Δαμιέτην καὶ Ροζέττην.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ βροχὴ ἐν Αἴγύπτῳ εἶνε σπανία, ὁ Νεῖλος ἐδημιούργησε τὴν χώραν. Αἱ δ' ἐν Ἀβυσσηνίᾳ περιοδικαὶ βροχαὶ ἀρχίζουσι κατὰ τὸν Μάρτιον, καὶ γίνονται

(ΓΕΩΓΡ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ)

40

αίτια να υπερβαίνει τὰς ὄχθας αὐτοῦ ὁ Νεῖλος, καθιστᾷ δὲ γόνιμον τὸ ἔδαφος μὲ τὴν ἰλὸν αὐτοῦ.

Εἶνε δὲ οἱ κάτοικοι τῆς Αἰγύπτου Ἄραβες, καὶ διαιροῦνται εἰς *Φε.λλάχους* (χωρικούς) καὶ εἰς νομάδας *Βεδουίτους*. Οἱ δὲ χριστιανοὶ *Κόπται*, ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν τῆς χώρας κατοίκων, εἶνε περὶ τὰς 150 χιλ.

Ἡ Αἴγυπτος διατελεῖ νῦν ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν καὶ διαιρεῖται φυσικῶς:

1) Εἰς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον, μὲ τὰ ἐρείπια τῶν παλαιῶν ἑκατομυλίων *Θηβῶν*, εἰς ἀμφοτέρας τοῦ Νείλου τὰς πλευρὰς παρὰ τὰ χωρία *Λουξόριον* καὶ *Καρνάκιον*. Λήγει δὲ ἡ Ἄνω Αἴγυπτος εἰς τὴν πόλιν τῶν *καρβανίων Σιούτην*.

2) Τὴν Μέσην Αἴγυπτον, μετὰ τοῦ *Καίρου*, ἔχοντος 330 χιλ. Κ. Εἶνε δὲ τὸ Κάϊρον, ἔνθα καὶ ἱκανοὶ Ἕλληνες ἐμπορεύονται, ἡ μεγίστη πόλις τοῦ Τουρκικοῦ κράτους μετὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Παρὰ δὲ τὰ ἐρείπια τῆς παλαιᾶς *Μέμφιδος* κεῖνται αἱ 40 πυραμίδες, τάφοι τῶν παλαιῶν βασιλέων τῆς Αἰγύπτου. Ἡ δὲ μεγίστη, ἡ τοῦ *Χέοπος* (422^π ὑψηλή), κεῖται παρὰ τὴν θέσιν *Γιζέχ*.

3) Τὴν Κάτω Αἴγυπτον ἢ *Δέλτα*, μετὰ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐχούσης 170 χιλ. Κ., ἐν οἷς πλείστοι Ἕλληνες. Ἐκ ταύτης διευκολύνετο μὲν καὶ πρότερον ἢ μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἰνδίας συγγωνία διὰ τοῦ πρὸς τὸ Σουεὺ ἄγοντος σιδηροδρόμου· ἤδη ὅμως, ἀνοιχθείσης ὑπὸ τοῦ Γάλλου *Λεσσέψ* τῆς 21 $\frac{1}{2}$ Μ. μακρᾶς τοῦ Σουεὺ διώρυγος (Νοεμ. 1869), ἔτι μᾶλλον αὐξάνεται ἡ συγγωνία διὰ τῆς ἀτμοπλοίας. — Ἄλλαι πόλεις ἐνταῦθα εἶνε *Πόρτ Σαττ*, ἔνθα ἄρχεται ἡ Μεσόγειος θάλασσα, καὶ Ἰσμαίλια, ἔνθα εἰσβάλλει ἡ νέα διώρυξ τοῦ Νείλου. — *Δαμιέττη*, κατὰ τὸν Μεσαίωνα τὸ κλειδίον τῆς Αἰγύπτου, νῦν δὲ τὸ κέντρον τῆς μετὰ τῆς Συρίας ἐπιμιξίας. — *Ροζέττη*,

παρά τὸ δυτικὸν βραχίονα τοῦ Νείλου. Πρὸς Δ. δ' αὐ-
τῆς Ἀβουκίρ, ὄχυρὸν φρούριον· πλησίον αὐτοῦ ἐνίκησεν
Ἄγγλος ναύαρχος Νέλσον τοὺς Γάλλους, τῇ 1 Αὐ-
γούστου τοῦ 1798.

2) ΝΟΥΒΙΑ

Ὁ Νεῖλος ἐνταῦθα δέχεται παραπόταμον τὸν Ἀτβά-
ραν ἢ Τακατζῆν.

Τὰ δὲ πρότερον ἀνεξάρτητα κράτη *Δόγγολα*, *Σχέρ-
δουο* καὶ *Σερναάρ*, ἀποτελοῦσιν ἀπὸ τοῦ 1820 μέρος τοῦ
Τουρκικοῦ κράτους τῆς Αἰγύπτου. Πόλεις δ' ἐνταῦθα
λόγου ἄξια εἶνε·

Χαρτούμη, ΝΔ. μετὰ 50,000 Κ., εἰς τὴν συμβολὴν
τοῦ κυανοῦ καὶ λευκοῦ Νείλου, κυριωτέρα ἔδρα τῆς δου-
λεμπορίας πρίν.—*Βερβέρη*, μετὰ 8,000 Κ.

Τὸ δὲ κράτος *Κορδοφάν* ΝΔ., μετὰ τῆς πρωτεύου-
σης *Ελοβεῖθης*, καὶ τὸ *Δαρφώρ*, μετὰ τῆς πρωτεύουσας
Φασχέρης, ἀνήκουσι σήμερον ὡσαύτως εἰς τὴν Τουρκικὴν
ἀρχήν, ἥτις παρὰ τὸν Λευκὸν ποταμὸν προχωρεῖ ὁσημέ-
ραι πλειότερον. Ἐσχάτως μάλιστα ἔφθασε μέχρι τῶν λιμνῶν
Μουτάνης (Ἀλβέρτου) καὶ Οὐκερέβης (Βακτωρίας).

3) ΑΒΥΣΣΗΝΙΑ ἢ ΧΑΒΕΣ

Αὕτη εἶνε ὄρεινὴ χώρα μετὰ χιονοσκεπῶν ἀκρωρειῶν
(ὕψους 14,000^π). ἀπ' αὐτῆς δ' ἐκρέει ὁ Ἀτβάρας. Ἡ
δὲ πλήρης νήσων *Λίμνη Τσάνα* διαρρέεται ὑπὸ τοῦ κυ-
ανοῦ Νείλου. Ἀναβαίνουσι δ' εἰς τὴν Ἀβυσσηνίαν ἐκ τῆς
παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν *Μασσαύας*, ἣν κατέχουσι
νῦν οἱ Ἴταλοί.

Οἱ Ἀβυσσηνοὶ εἶνε ὀρθόδοξοι χριστιανοί, διατελοῦντες
πρότερον ὑπὸ ἀρχηγὸν ἔδρευόντα ἐν *Ἀμχάρη* ἢ *Γορδάρη*.

Λίαν δ' επικινδύνους ἔχθρους ἔχουσι τοὺς πολεμικοὺς *Γάλλας*, ὀρμωμένους ἐκ τῶν ἐνδοτέρων τῆς ἠπείρου.

Τὰ δὲ 3 βασιλείαι *Τίγγρη*, *Ἀμχάραν* καὶ *Σόαν*, ὑπέταξε κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους εὐτυχῆς τις νέος ἄρχων ταπεινῆς καταγωγῆς, ὁ *Θεόδωρος*. Ὁ *νέγας* ὅμως (ἦτοι ὑπέρτατος βασιλεὺς) οὗτος συμπάσης τῆς Αἰθιοπίας ἐξεθρονίσθη ὑπὸ τῶν Ἄγγλων (Ἀπριλ. 1868). Ὁ δὲ νῦν βασιλεὺς (ἀπὸ τοῦ 1880) καλεῖται *Ιωάννης* καὶ εἶνε λίαν φιλέλλην.

4) ΒΑΡΚΑ ΚΑΙ Η ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΟΣ ΒΑΡΒΑΡΙΑ

Δύο ἀπομονωμένοι καὶ κατὰ τὴν περιφέρειαν πολὺ διάφοροι ὑψηλαὶ πεδιάδες, μία μικρὰ πρὸς Α. καὶ μία μεγάλη πρὸς Δ., κατέχουσι τὴν βορείαν τῆς Ἀφρικῆς ὀφρύν.

Α'. Η ΠΡΟΣ ΑΝΑΤΟΛΑΣ ΥΨΗΛΗ ΠΕΔΙΑΣ ΗΤΟΙ ΤΟ ΟΡΟΠΕΔΙΟΝ ΣΗΣ ΒΑΡΚΑΣ

Ἡ *Βάρκα* χωρίζεται διὰ τῆς ἐρήμου τῆς *Σαχάρας* ἀπὸ τῆς πρὸς δυσμὰς ὑψηλῆς πεδιάδος· εἰς δὲ τὰ ΝΑ. σύνορον ἔχει τὸ μέγα τοῦ ἐδάφους χαμῆλωμα τῆς βορειοανατολικῆς Ἀφρικῆς. Ἐνταῦθα ἤνθησέ ποτε ἡ Κυρηναϊκὴ πεντάπολις, περιώνυμος Ἑλληνικὴ ἀποικία. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1879 κυβερνᾶται ἡ *Βάρκα* κατ' εὐθείαν ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ πρωτεύουσάν ἔχει τὴν *Βιργάζαν*, εἰς τὴν μεγάλην Σύρτιν.

Β'. Η ΠΡΟΣ ΔΥΣΜΑΣ ΥΨΗΛΗ ΠΕΔΙΑΣ ΗΤΟΙ Η ΒΑΡΒΑΡΙΑ

Εἰς ταύτην τὴν πλήρη χιόνος χώραν ὑψοῦται πρὸς δυσμὰς μὲν ὁ Ὑψηλὸς καὶ χιονοσκεπὴς Ἄτλας· εἰς δὲ τὴν πρὸς βορρᾶν παραλίαν ἐκτείνεται ὁ Μικρὸς Ἄτλας, καὶ εἰς τὰ βόρεια σύνορα τῆς μεστῆς φοινίκων χώρας *Βιλεδουλγερίδης* ὁ Μέγας Ἄτλας· μεταξὺ δὲ τῶν δύο ὑψοῦται ὁ Κεντρικὸς Ἄτλας.

Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς κάτοικοι, *Βάρβαροι ἢ Καβύλοι*, ὑπεχώρησαν εἰς τὰ ἐνδότερα· οἱ δὲ κάτοικοι τῶν πόλεων καλοῦνται *Μαῦροι*, μίγμα ἰθαγενῶν καὶ μεταναστῶν.

Περιλαμβάνει δὲ ἡ ὑψηλὴ αὕτη πεδιάς τέσσαρας ἐπι-
κρατείας.

α'. Τὴν Τουρκικὴν ἐπαρχίαν Τρίπολιν (μετὰ τοῦ Φεζάν).

Κύκλω μὲν τῆς παραλίας τοῦ ἐπικινδύνου κόλπου τῆς *Σύδρας* (τῆς μεγάλης Σύρτιδος) εἶνε ἡ καθ' αὐτὸ *Τρίπολις*· πρὸς νότον δὲ ἡ ὄασις *Φεζάν* εἰς τὴν ὑψηλὴν χώραν *Τεβούην*. Πόλεις δ' ἐνταῦθα εἶνε

Τρίπολις, λόγου ἀξία διὰ τὴν ἐπιμιξίαν μετὰ τῆς *Μουρζούκης*, ἐμπορικῆς πόλεως κειμένης πρὸς νότον εἰς τὸ *Φεζάν*, ὁπόθεν τὰ καραβάνια πορεύονται πρὸς τὸ *Τιμποκτοῦ ΝΔ.*, τὸ *Βουρκοῦ* πρὸς Ν. καὶ τὸ *Δαρφῶρ ΝΑ.*

β'. Ἡ προστατευομένη ὑπὸ τῆς Γαλλίας ἐπικράτεια τῆς Τύνιδος.

Αὕτη κεῖται εἰς τὸν κόλπον τοῦ *Καβεσίου* (μικρᾶς Σύρτιδος), ἔχουσα λαμπρότατον κλίμα. Πόλις δ' ἐνταῦθα εἶνε ἡ *Τόνις*, πρωτεύουσα μετὰ 120,000 Κ. καὶ τοῦ ὠχυρωμένου λιμένος τῆς *Γολέττας*. ΒΑ. δὲ τῆς Τύνιδος σώζονται τὰ εἰσπίπια τῆς *Καρχηδόνος*.

γ'. Ἡ Γαλλικὴ ἐπαρχία Ἀλγερία.

[12,100, □ Μ. Ἄνευ τῆς ἐγκαταλειφθείσης Γαλλικῆς *Σαχάρας* 7,800 □ Μ. ὑπὲρ τὰ 3 ἑκατομμ. Κ.]

Αὕτη περιλαμβάνει τρεῖς ἐπαρχίας, αἵτινες ἐκ τῶν πρωτεύουσῶν πόλεων καλοῦνται·

Ἀλγερία, μετὰ 65 χιλ. Κ., ἐπὶ τινος ὑψώματος παρὰ

τὴν θάλασσαν, πόλις ὀχυρά. — *Κωνσταντίνη* (ἡ παλαιὰ *Κίρτα*), μετὰ τῆς νέας εὐλιμένου *Φιλιππεβίλης* (πόλεως τοῦ Φιλίππου) — *Βόννα* (Ἰππῶν ὀ βασιλικός) — *Ὁράνη*.

δ'. Φέζ καὶ Μαρόκκον.

(Σουλτανάτον Μακρεβέλ Ἀξί).

Μάλιστα λόγου ἄξιαί πόλεις ἐνταῦθα εἶνε·

Φέζ, ἔχον βιομηχανίαν δερμάτων, ταπήτων καὶ χαλκωμάτων καὶ 80 χιλ. Κ. περίπου. — *Μαρόκκον*, μετὰ 50 χιλ. Κ. περίπου, εἰς τὰ κάτω τῆς χιονοσκεποῦς κορυφῆς τοῦ Ἀτλαντος. — *Ταγγέρσιον*, μὲ καλὸν λιμένα. — *Μεκινέζη*, ἡ καθέδρα τοῦ σουλτάνου. — *Μοραδώρη* ἢ *Σουαῖρα*, εἰς ἄγονον παραλίαν.

Εἰς δὲ τοὺς Ἰσπανοὺς ἀνήκουσι τέσσαρα φρούρια, ὧν μάλιστα λόγου ἄξιον εἶνε ἡ *Κέουτα* ἢ *Σέπτα* (τόπος ἐξορίας τανῦν).

5) Η ΕΡΗΜΟΣ ΣΑΧΑΡΑ

[112 χιλ. □ Μ., περίπου 2 1/2 ἑκατομμ. Κ.].

Ἡ ἀχανὲς αὕτη ἔρημος ἀρχίζει ἐκ τῆς παραλίας τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ, μεταξὺ τῶν Καναρίων νήσων καὶ τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, καὶ φθάνει μέχρι τοῦ Νείλου. Δὲν εἶνε δὲ πανταχοῦ ὅλως διόλου ὁμοιόμορφος· μάλιστα δὲ εἰς τὸν ἀμμώδη τοῦτον ὠκεανὸν εὐρίσκονται ὡς νῆσοι τρόπον τινὰ ὀάσεις, τῶν ὁποίων ἡ μεγίστη, τὸ περισταχίζόμενον ὑπ' ὀρέων *Φεζάν*, διαιρεῖ τὴν Σαχάραν εἰς δύο μέρη· καὶ τὸ μὲν πρὸς δυσμὰς, τὸ καὶ μεγαλύτερον, *Σαχέλ*, ἤγουν, πεδιάς, καλούμενον, στερεῖται ὕδατος καὶ ὀάσεων, τὸ πρὸς ἀνατολὰς ὅμως μικρότερον μέρος, ἤγουν ἡ *Λιβυκὴ* ἔρημος, ἔχει ἀρκετὰς σειρὰς ὀάσεων, αἵτινες διευκολύνουσι τὴν μεταξὺ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ Δυτικῶν τῆς

Βορείου Ἀφρικῆς ἐπιμιξίαν. Καὶ πρὸς Α. μὲν δάσεων σειρά φθάνει παραλλήλως πρὸς τὸν Νεῖλον μέχρι τῆς μεγάλης δάσεως *Δαρφῶρ*, ἄλλαι δὲ δάσεις πρὸς Β. φθάνουν διὰ τῆς *Σιβάς* καὶ *Αὐρίλας* μέχρι τοῦ χαμηλώματος τοῦ *Φεζάν*.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς τῆς *Σαχάρας* σύγκειται· 1) ἐξ Ἀράβων καὶ *Βεδουίνων* ἡγουν ἀνδρῶν τῆς ἐρήμου· 2) *Τουαρέρων*, κατοικούντων ἀνατολικά μέχρι τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἀπὸ τῆς Μουρζούκης πρὸς τὴν λίμνην *Τσάδαν* (εἰς τὸ Βόρειον Σουδάν). 3) *Τεβούων* (*Τίββων*), ΝΑ. τοῦ *Φεζάν*.

6) ΣΕΝΕΓΑΜΒΙΑ

Κειμένη αὕτη ἀπέναντι τῶν νήσων τοῦ Πρασίνου ἀκρωτηρίου, ποτίζεται ὑπὸ τοῦ *Σερεγάλη*, *Γαμβία* καὶ *Ριογράδη*, καὶ κατοικεῖται ὑπὸ τριῶν Νιγριτικῶν φύλων, τῶν *Μαρδίγγων*, *Φουλλάγων* καὶ *Ίολόφων*. Εἶνε δ' οἱ τελευταῖοι οἱ ὠραιότατοι τῶν Νιγριτῶν. — Τὸ δ' ἐμπόριον τῆς *Σενεγαμβίας* εὐρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τῶν Εὐρωπαϊῶν ἀποίκων, τῶν Γάλλων παρὰ τὸν *Σενεγάλην* (*Ἅγιος Λουδοβίκος*), τῶν Ἀγγλῶν παρὰ τὸν *Γαμβίαν* καὶ τῶν *Πορτογάλων*. Γίνεται δ' ἐντεῦθεν ἐξαγωγή πολλοῦ κόμμεως.

7) ΣΟΥΔΑΝ Ἡ ΝΙΓΡΙΤΙΑ

Οὕτω καλεῖται ἡ μεσόγειος τῆς Ἀφρικῆς χώρα, ἡ κειμένη μεταξὺ τῆς *Σενεγαμβίας* καὶ τοῦ *Κορδοφάν*, καὶ μεταξὺ τῆς *Σαχάρας* καὶ τῶν ἀγνώστων τοῦ Ἰσημερινοῦ χωρῶν, ἔνθα ἐπικρατοῦσιν αἱ βροχαὶ τῶν τροπικῶν. Γέμει δὲ ὁ τόπος οὕτος ῥεόντων καὶ λιμνάζοντων ὑδάτων.

Μεγίστη δ' ἐν τῷ μέσῳ λίμνη εἶνε ἡ *Τσάδα* [640 □ Μ.] μετὰ πολυαριθμῶν εἰς αὐτὴν χυνομένων ὑδάτων, ἵππων ποταμίων καὶ κροκοδείλων. Πλημμυρεῖ δ' ἐν καιρῷ τῶν βροχῶν.

Σπουδαιοτάτη δὲ θέσις τῆς ἐνδοτέρῳ βορείου Ἀφρικῆς,

καθὸ κέντρον τῶν ὀδῶν τῶν καρabaνίων, εἶνε τὸ Τιμ-
 βουκτοῦ (13,000 K) μετὰ τῆς Καβάρας παρὰ τὸν Νι-
 γρον. Καὶ πρὸς δυσμὰς μὲν τῆς Τσαάης κεῖται τὸ κρά-
 τος Βορνού, πρὸς ἀνατολὰς δὲ τὸ Δαρφόρ, ὕπερ ἀπὸ
 τοῦ 1874 ἀνήκει εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ πρὸς Ἀνατολὰς
 συνορεύει μὲ τὸ Κορδοφάρ.

Β'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ

8) ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΛΙΑ

Ἡ μὲν Νότιος Ἀφρικὴ κατοικεῖται ἐν γένει ὑπὸ Νι-
 γρήτων, ἡ δὲ Ἀνατολικὴ παραλία ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ ἀκρω-
 τηρίου Γουαρδαφουῦ, ἀπέναντι τῆς Ἀραβίας, καὶ κα-
 λεῖται μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ Δσουῦβα (ἀκριβῶς
 ὑποκάτω τοῦ Ἰσημερινοῦ) Σομαλία. Εἶνε δ' οἱ Σομάλοι
 μίγμα Νιγριτῶν καὶ Ἀράβων, ληστρικοί, φονεῖς, ἄπι-
 στοὶ καὶ ἐχθροὶ τῶν Εὐρωπαϊῶν. Ἀπὸ δὲ τοῦ Δσουῦβα
 μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου Δελγάδου (ἀντικρὸ τῆς βορείας
 ἄκρας τῆς Μαδαγασκάρης) ἐκτείνεται ἡ Σουαχελία μετὰ
 τοῦ σουλτανάτου καὶ τῆς ἐπὶ νήσου πόλεως Ζαρζιβάρης
 (Ζαγγουεβάρης).—Πρὸς δὲ τὰ νοτιοδυτικὰ ὑψοῦται χώ-
 ρα ὀρεινὴ περὶ τὸ Κιλιμάντζαρον ὄρος (18,000^π) καὶ
 πολλοὶ κῶνοι ἠφαίστειοι, τὰ ὄρη τῆς Σελήνης τοῦ Ἑλ-
 ληνος γεωγράφου Πτολεμαίου. Ἐσχάτως δὲ ἀνεκάλυψαν
 τὰς ἐξῆς μεγάλας λίμνας εἰς τὰ ἀνατολικά τῆς Κεντρικῆς
 Ἀφρικῆς τὴν Μουτάνηρ ἢ Μιμνηρ τοῦ Ἀλβέρτου, τὴν
 Οὐκεβέρην ἢ τῆς Βικτωρίας (1,500 □ Μ.), ἐξ ὧν ἐκ-
 τρέφεται ὁ Λευκὸς Νεῖλος· ἐτι δὲ τὴν Ταγγανυτῆν,
 πρὸς Ν. τῆς Μουτάνης, τὴν Βαγγέολορ (ὅθεν πηγάζει ὁ
 Κόγγος), τὴν Νιάσσαν καὶ ἄλλας.—Τὸ δὲ πρὸς Ν. ἤμισυ
 τῆς Ἀνατολικῆς παραλίας, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Δελγά-

δου μέχρι τῆς ἀποικίας τοῦ Κάπου, καλεῖται χώρα τῶν *Κάρφων*.— Τὰ δὲ ἐνδότερα βρέχονται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ *Ζαμβέζη* καὶ ΝΔ. κεῖται ἡ *Γκάμη Λίμνη* [14 □ Μ.]. Πρὸς Α. δὲ τῆς λίμνης ταύτης, εἰς τὰ παράλια, κεῖνται αἱ χῶραι *Μοζαμβίκη* καὶ *Σοφάλα*, τὰς ὁποίας οἰκισιοποιῦνται οἱ Πορτογάλοι. Πρὸς Ν. δὲ τῆς Σοφαλίας κεῖται ἡ Ἀγγλικὴ ἀποικία *Νατάλη*, μεθ' ὕγεινοῦ κλίματος. Ἐδῶ ἐπολέμησαν ἐσχάτως οἱ Κάφροι *Ζουλου* κατὰ τῶν Ἀγγλων καὶ ἐφονεύθη ὁ υἱὸς τοῦ Γ'. *Ναπολέοντος*. Πρὸς Β. δὲ τῆς Νατάλης εἶνε ἡ Ὀλλανδικὴ δημοκρατία τοῦ Ὀράγγη.

40) Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ ΤΟΥ ΚΑΠΟΥ

(ΕΥΕΛΠΙΣ ΑΚΡΑ)

[11,420 □ Μ., ὑπὲρ τὸ 1,000,000 Κ.]

Ὑπεράνω τῆς ἐπιπέδου παραλίας ὑψοῦται ἡ ὄρεινὴ χώρα *Καρρουά*, καὶ περαιτέρω τὸ ὄρος *Κομπάσσιον* (10,000^π).

Εἰς δὲ τὴν νοτίαν ἄκραν τῆς Καπέιου χερσονήσου κεῖται τὸ ἀκρωτήριο (*Κάπον*) τῆς *Καλῆς Ἑλπίδος*, ἢ καθ' αὐτὸ νοτία ἄκρα τῆς ἠπείρου.

Οἱ δὲ ἰθαγενεῖς *Όττεντότται*, ἔχοντες χροιάν ρυπαρὰν ἐλαιώδη, ὑπηρετοῦσι τοὺς Ἀγγλους. Καὶ πρὸς Ν. μὲν τῆς ἀποικίας ἡ καλλιέργεια τῆς ἀμπέλου καὶ τοῦ βάμβακος, πρὸς Β. δὲ ἡ κτηνοτροφία εἶνε οἱ μάλιστα προσδοφόροι τῆς βιομηχανίας κλάδοι.

Εἰς δὲ τὰ νότια τοῦ Ταφελείου κόλπου κεῖται ἡ *Καψτάδη*, μετὰ 45,000 Κ., τόπος ἀναψυχῆς τῶν πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας πλεόντων. Ὡσαύτως δὲ πρὸς Ν. εὐρίσκεται τὸ *Ταφέλιον* ὄρος (3,446^π) καὶ ἡ *Γραθενθάλη*, ὄρητήριο τῶν ἱεραποστόλων τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς.

41) ΝΟΤΙΟΣ (ΚΑΤΩ) ΓΟΥΙΝΕΑ

Η ΧΩΡΑ ΤΩΝ ΒΟΥΝΔΑΙΩΝ ΛΑΩΝ

Αὕτη εἶνε παραλία πολλὰς χιλιάδας ποδῶν ὑψηλή, ἀγρία, βραχύδης καὶ μακρά· διαβρέχεται δὲ ὑπὸ τοῦ *Κοάρζα* ποταμοῦ καὶ τοῦ *Ζαῖρου* ἢ *Κόγγου*.

Οἱ δὲ μελανόχροοι κάτοικοι, κατὰ τὴν γλῶσσαν αὐτῶν (Βοῦνδαι) Βοῦνδαῖοι καλούμενοι, εἶνε συγγενεῖς τῶν Κάφρων καὶ Φετίσχοι, ἤτοι ἄγροικοὶ εἰδωλολάτραι.

Αἱ δὲ σπουδαιόταται Νιγριτικαὶ ἐπικράτειαι εἶνε· *Λοάγγου*, βορείως τοῦ *Ζαῖρου* καὶ *Κόγγου*, πρὸς Ν. αὐτοῦ.

Οἱ δὲ Πορτογάλοι ἀντιπιοῦνται τῆς κυριαρχίας ἐπὶ τῶν χωρῶν *Ἀγγόλης* καὶ *Βεγγουέλης*.

42) ΒΟΡΕΙΑ (ΑΝΩ) ΓΟΥΙΝΕΑ

Ἡ Βορεία Γουινέα ἔχει παραλίαν σχεδὸν πανταχοῦ ἐπίπεδον. Εἰς δὲ τὰ ἐνδότερα κεῖται τὸ ὄρος *Κόγγου*, ἐκ τοῦ ὁποίου βέουσι τὰ πρὸς τὴν χώραν τῶν Νιγριτῶν ὕδατα. Τὸ δὲ βορειότατον μέρος τῆς παραλίας ταύτης, ἔνεκα τοῦ ὄρους τοῦ *Λέορτος* (1,000 π') καλεῖται *Σιέρα Λεώρη*. Τὰ μέγιστα δὲ προσοδοφόρος εἶνε ἡ ἐξαγωγή τοῦ ἐλαίου τῶν φοινίκων. Οἱ δὲ κάτοικοι εἶνε ἀληθεῖς Νίγηρες μὲ ὀξυγώνιον πρόσωπον, πλαγίους κυνόδοντας καὶ κακὴν ὄσμην ἀποπνέοντες.

Ἐνταῦθα κεῖται ἡ *Φρητόβρη*, πρωτεύουσα τῆς Ἀγγλικῆς ἀποικίας, συγκροτηθείσης ἐξ ἐλευθέρων χριστιανῶν Νιγριτῶν, ἐλθόντων ἐκ τῆς Ἀμερικῆς, ὅπως μὲ τὸ παράδειγμα τῶν ἐκπολιτίσωσι τοὺς λιποὺς Νίγηρας. Λευκοὶ ὅμως δὲν ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἀποικήσωσιν ἐνταῦθα. Ἦδη δὲ πατοῦντες τὴν παραλίαν τοῦ Πεπέρεος εὐρίσκομεν τὴν αὐτόνομον δημοκρατίαν *Λιβερίας*, ἧς πρωτεύουσα εἶνε ἡ *Μορροβία*. Ἐντεῦθεν ἐξάγονται φοίνικες, ἔλαιον

τῶν φοινίκων, ἐλεφάντινον ὄστουν, καφές, σάκχαρι καὶ λιγγίθερις (πεπερόριζα).

Ἄλλ' ἡ μάλιστα λόγου ἀξία τῶν Νιγηριτῶν ἐπικράτεια εἶνε ἡ τῶν Ἀσχαρτίων, μετὰ τῆς πρωτευούσης Κουμασίας· περιλαμβάνει δὲ τὰς παραλίαις τοῦ Πεπέρεος, τῶν Ὀδόντων καὶ τοῦ Χρυσοῦ, μετ' Ἀγγλικῶν ἀποικιῶν.— Ἡ δὲ Λαγῶση εἶνε ἐπιφανὴς ἐμπορικὴ πόλις εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ὀμωνύμου ποταμοῦ (ἐν τῇ παραλίᾳ τῶν Δούλων).

Γ'. ΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΑΦΡΙΚΗΝ ΝΗΣΟΙ

α. Εἰς τὸν Ἰνδικὸν Ὠκεανόν.

1) Σοκώτρα, εἰς τὸν Ἀδένιον κόλπον, ΝΑ. τῆς Ἀραβίας, θερμὴ μὲν καὶ ἄνευ ὑδάτων, ἀλλὰ παράγουσα τὴν ἀρίστην ἀλόην.

2) Αἱ Σεϋχέλλαι καὶ Ἀμεράνται, βορειοανατολικῶς τῆς Μαδαγασκάρης (Ἀγγλικαί).

3) Μαδαγασκάρη, (10,750 □ Μ., μετ' ἀξιολόγου σειρᾶς ὀρέων (12,000^π) καὶ ὄροπέδιων. Εἶνε δὲ νῆσος γόνιμος πρὸς Β. καὶ Α., ἔχουσα φυτεῖαν τρυφεράν. Καὶ οἱ μὲν κάτοικοι (2 1/2 ἑκατομμ.), Μαδαγάσσοι καλούμενοι, εἶνε πρὸς Α. Μαλαῖοι. Ἀγγλοὶ δὲ καὶ Γάλλοι ἔχουσιν ἀποικίας ἐνταῦθα.

4) Αἱ 18 Κομόροι νῆσοι, εἰς τὸν βόρειον εἰσπλου τοῦ Μοζαμβικίου πορθμοῦ.

5) Αἱ Μασκαρέναι, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μαδαγασκάρης, ἠφαίστειοι. Ἐνταῦθα δὲ ἀνήκουσιν α. ὁ Μαυρίκιος (πρότερον νῆσος τῆς Γαλλίας [Φράντσας]), ἀπὸ τοῦ 1814 Ἀγγλικὴ ἔ. ἡ Ρεουριῶν (πρότερον Βουρβῶν), Γαλλικὴ, μετὰ δυνατοῦ, ἐνεργοῦντος δ' ἔτι ἠφαιστείου.

β'. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν.

1) Αἱ τρεῖς νῆσοι τῆς Ἀναψυχῆς, ὧν ἡ μεγίστη ἀπὸ τοῦ ἀνακαλύψαντος καλεῖται *Τριστάρη Δαχούργχα* μετὰ ὀραιοτάτου κλίματος. Εἶνε δὲ Ἀγγλική.

2) Ἀγία Ἑλένη, Ἀγγλική, μετὰ τῆς κυριωτέρας θέσεως Ἰακωβουπόλεως (Τεϊμιστάουν), ἔνθα λαμβάνουσιν ἀναψυχὴν οἱ πλείοντες πρὸς τὰς Ἰνδίας. Ἐδῶ ἐξωρίσθη καὶ ἀπέθανεν ὁ Α'. Ναπολέον (5 Μαΐου 1821).

3) Ἀσσεισίωρ (τῆς Ἀναλήψεως), Ἀγγλική, ἔχουσα γιγαντιαίας χελώνας.

4) Αἱ τέσσαρες νῆσοι τῆς Γουϊνέας, ἧτοι Φεραοδόπων καὶ Ἀρροβόν, Ἰσπανικαί, Πρίγκιπος καὶ Ἅγιος Θωμᾶς Πορτογαλικαί.

5) Αἱ νῆσοι τοῦ Πρασίνου ἀχροατηρίου, Πορτογαλικαί. Ἀξιολογώτατη δὲ πασῶν νήσος εἶναι ὁ Ἅγιος Ἰάκωβος, (Σάντ Ἰάγος).

6) Αἱ Καράριαι νῆσοι, ἀπόκρημνοι μὲν καὶ ἠφαίστειοι, ἀλλὰ πολὺ εὐφοροὶ (νῆσοι τῶν Μακάρων παρὰ τοῖς παλαιοῖς)· εἶνε δὲ Ἰσπανικαί. Μάλιστα δὲ λόγου ἄξια εἶνε ἡ Φέρος, ὁπόθεν διέρχεται ὁ πρῶτος μεσημβρινός (Εἰσαγωγή, σελ. 6) καὶ ἡ Τερερίφα (42 □ Μ.) μετὰ τοῦ ὄρους Πίκου Δετευδεσιου (Πρηῶν τοῦ Ἄδου, 12,200"). Ἐνταῦθα εἶνε ἡ πατρίς τῶν ἡδυφώνων πτηνῶν *καταρίων*.

7) Αἱ Μαδέραι, ὡσαύτως ἠφαίστειοι, Πορτογαλικαί. Τούτων ἀξιολογώτεραι εἶνε ἡ Μαδέρα, περίφημος διὰ τὸν οἶνόν της, καὶ τὸ Πορτοσάντων.

8) Αἱ ἔρνεα Ἀζόριοι, Πορτογαλικαί, ὡσαύτως ἠφαίστειοι· τούτων μάλιστα λόγου ἄξια εἶνε ὁ Ἅγιος Μιχαὴλ καὶ ἡ Τερκείρα· ἀποτελοῦσι δὲ μετὰ τοῦ συμπλέγματος τῶν νήσων τῆς Μαδέρας ἐπαρχίαν τῆς Πορτογαλίας.

4. ΑΜΕΡΙΚΗ

Ἡ ΝΕΟΣ ΚΟΣΜΟΣ

[700,000 □ Μ., 100 ἑκατομμ. Κ.].

Θέσεις καὶ χερσόνησοι

Ἡ Ἀμερική κατὰ τὸ βορειοδυτικὸν μέρος κεῖται πλησιέστατα εἰς τὴν Ἀσίαν μετὰξὺ τοῦ Ἀμερικανικοῦ ἀκρωτηρίου *Πρίγκιπος τῆς Οὐαλλίας* καὶ τοῦ Ἀνατολικοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Ἀσίας, ὅπου εἶνε ὁ *Βερίγγιος πορθμός*. Συνίσταται δὲ ἡ στερεὰ ἐκ δύο σχεδὸν ἐπίσης μεγάλων ὀρθωγωνίων τριγώνων, συνδεομένων διὰ τῆς στενῆς *Μέσης Ἀμερικῆς* (περὶ τὸν ἰσθμὸν τοῦ Παναμᾶ, ἐνθα γίνεται πλευστὴ διώρυξ).

Ὅπως δ' ἡ ἀπέναντι κειμένη Ἀφρική, στερεῖται ἡ Νότιος Ἀμερική χερσονήσων. Τοῦναντίον δὲ τὸ βόρειον ἡμισυ τοῦ μέρους τούτου τῆς γῆς ἔχει ἀξιολόγους χερσονήσους, ἡγουν πρὸς Α. μὲν τὴν *Λαβραωρίδα*, τὴν *Νέαν Βρουσιβίγηρ*, τὴν *Νέαν Σχωτίαν*, τὴν *Φλωρίδα* καὶ τὴν *Γουκατάρην*, πρὸς Δ. δὲ τὴν *Καλιφορτίαν*. Προέχει δὲ κατὰ τὴν ποικιλίαν τῶν περὶ αὐτὴν νήσων εἰς τὰ βόρεια καὶ βορειοανατολικά, ἔτι δὲ τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰς τὸ πρὸς Ν. μέγα πέλαγος.

Ὅρη.

Τὸ κύριον σύστημα τῶν συνεχῶν ὄρεων εἶνε αἱ Ἀρδεῖς, ἥτοι αἱ *Κορδιλλιέραι* τῶν Ἀρδεων, γέμουσαι ἠφαιστείων κορυφῶν, ὑψηλῶν χωρῶν καὶ μεταλλείων.

Αἱ δὲ Ἀρδεῖς τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ὀνομάζονται κατὰ τὰς χώρας, τὰς ὁποίας διέρχονται, ἡγουν τῆς *Παταγω-*

(1) Πρὸς Β. ταύτης κατασκευάζεται νῦν πλευστὴ διώρυξ.

ρίας, *Χιλής*, *Βολιβίας*, *Περουτίας*, τοῦ *Κουττου* καὶ τῆς *Νέας Γρανάδας*.

Πρὸς Β. δὲ τῆς Παταγωνίας, εἰς τὴν *Νότιον Ἀμερικὴν*, ὑψηλὰ ὄροπέδια περικλείονται ὑπὸ συνεχῶν ὄρεων. Καὶ εἰς μὲν τὴν *Χιλήν* ἄξιον λόγου εἶνε τὸ ὑψηλότατον *Ἀκογκάγουον* (21,039^π), βορειότερα δέ, εἰς τὴν *Περουτίαν*, δύο ἀλύσεις τῶν *Βολιβιακῶν Ἀρδεων* περικλείουσι τὴν μεγάλην ὄρεινὴν κοιλάδα τῆς *Τιτικάκας Λίμνης* (11,827^π ὑπεράνω τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ), ἔχουσαι πρὸς Α. τὸ *Σωράταιον* (23,100^π) καὶ *Ἰλλιμάνιον*. Καὶ ἐπὶ μὲν τῆς δυτικῆς πλευρᾶς ἔχουσιν αἱ *Ἀρδεῖς* τοῦ *Κουττου* ὑψηλοτάτην ἀκρόρειαν τὸ *Κιμβόρασσοον* (10,768^π), ἐπὶ δὲ τῆς ἀνατολικῆς τὸ *Κοτοπάξιον* καὶ τὴν *Ἀρτισάραν*. Ὅσαύτως δὲ εἰς τρεῖς βραχίονας διαιροῦνται αἱ *Κορδιλλέραι* τῆς *Νέας Γρανάδας*, χωριζόμεναι διὰ τοῦ *Ρεύματος* τῆς *Μαργδαληνῆς* καὶ τοῦ *Καύκα* ποταμοῦ.

Μετὰ δὲ τὸ χαμῆλωμα τοῦ *Παραμᾶ* ἀρχίζουσιν εἰς τὴν *Κεντρικὴν Ἀμερικὴν* αἱ Ἄνδεις μὲ λόφους (300—500^π). ἔπειτα δὲ προβαίνουνσι κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος πυκναὶ ἠφαιστειῶν σειραὶ (10—15,000^π), εἰς τὰς ὑψηλὰς χώρας τῆς *Γουατεμάλας*, μέχρι τοῦ *Τεχουαντεπέκου* κατόπιν προστίθεται παρευθὺς τὸ ὄροπέδιον τοῦ *Μεξικοῦ* (1000^π) διατεμνόμενον κατὰ τὴν ἐξ Α. πρὸς Δ. διεύθυνσιν ὑπὸ τῶν ὑψηλοτάτων ἠφαιστειῶν κορυφῶν τῆς *Μέσης Ἀμερικῆς*, οἷα ἡ τοῦ *Ποποκατεπέτλου*. Περαιτέρω δὲ πρὸς Δ. μὲν ὑψοῦνται αἱ *Παράλια Ἀλπεις* τῆς *Καλιφορνίας* μετ' ἐσθεςμένων καὶ ἐνεργῶν ἠφαιστειῶν, ἐξ ὧν μάλιστα λόγου ἄξιον εἶνε τὸ ὑψηλότατον ὄρος τῆς ἠπέιρου τῆς *Βορείου Ἀμερικῆς*, ὁ *Ἅγιος Ἥλιος* (ὑπὲρ τὰς 17,000^π), πρὸς Α. δὲ αἱ *Ἀνατολικαὶ Κορδιλλέραι*, αἵτινες *Σιέρρα Μάδρη* κατὰ πρῶτον καλούμεναι, φέρου-

σιν ἔπειτα μέχρι τῆς βορείου Παγωμένης θαλάσσης τὸ ὄνομα τῶν *Braχωδῶν Ὁρέων* (12,730^π).

Ἐκτὸς δὲ τούτων ἔχει ἡ Ἀμερικὴ ἕξ χωριστὰ ὄρεων συμπλέγματα.

α'.) Εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν.

1) Τὸ Ἀπαλαχικὸν Ἀκαδικὸν συμπλέγμα, διαιρούμενον διὰ τοῦ Οὐδσονείου κόλπου εἰς τὰ νότια Ἀλλεγάνα Ὄρη, καὶ τὴν πρὸς βορρᾶν ὄρεινὴν χώραν τῆς Νέας Ἀγγλίας καὶ Ἀκαδίας (Νέας Σκωτίας).

2) Τὰ συνεχῆ ὄρη τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν, νήσων εἰς τὴν πρὸς Ν. Ἀντιλλικὴν Θάλασσαν.

β'.) Εἰς τὴν Νότιον Ἀμερικὴν.

3) Εἰς τὰ βορειότατα, τὰ παράλια συνεχῆ ὄρη τῆς Βερεζουέλης, ἐκτεινόμενα μέχρι τῆς νήσου Τρινιδάτης.

4) Ἡ ὄρεινὴ πυραμὶς τῆς Σιέρρας Νεβάδας τῆς Ἀργίας Μάρθας (18,000^π).

5) Ἡ ὑψηλὴ χώρα τῆς Γουιάντης μετὰ τῶν Παριμιῶν Ὁρέων.

6) Τὸ Συμπλέγμα τῶν Ὁρέων τῆς Βρασιλίας, σχεδὸν τὸ $\frac{1}{6}$ τῆς ὅλης ἐπιφανείας τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Πεδιάδες.

Εἰς τὴν χαμηλὴν χώραν ($\frac{2}{3}$ τῆς ὅλης ἡπείρου) διακρίνομεν ἕξ μεγάλα μέρη·

1) Τὴν πεδιάδα τοῦ ποταμοῦ Μακκερζίη, χυνομένου εἰς τὸν βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν, καὶ τὴν τοῦ Νέλ-σωτος, χυνομένου εἰς τὸν Οὐδσονεῖον κόλπον.

2) Τὴν πεδιάδα τοῦ Μισσισιπῆ καὶ τὰ πεδία (Σαβάναι) τοῦ Μισσουρη εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας.

3) Τὰς πεδιάδας τοῦ Ορινόκου, εἰς τὰ ΒΑ. τῆς Νο-

τίου Ἀμερικῆς, καὶ τῆς *Βερεζουέλης*, μετὰ τῶν μὴ ἐχόντων λόφους, καταφύτων δὲ πεδίων, *Λιαροσίωρ*, πρὸς Β.

4) Τὰ *Λιαρόσια*, ἤτοι δασώδη πεδία τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀραζόνων, μεταξὺ τῶν Ἀνδεων τῆς Γουϊάνης καὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανῶ.

5) Αἱ *Παμπάσαι*, πλήρεις θάμνων καὶ δασῶν πεδιάδες τοῦ *Ρίου Δελαπλάτα*, εἰς τὰ νότια τῆς Βρασιλίας.

Ποταμοί.

Τῶν ποταμῶν τῆς Ἀμερικῆς εἶνε ἀνεπαίσθητος ἡ κλίσις, ἐκτὸς τῶν παραλίων ποταμῶν, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰ Ἀλλεγάνυα ὄρη. Χύνονται δέ·

Α'. Εἰς τὸν βόρειον Παγωμένον Ὠκεανόν.

Ὁ *Μακκερζίης* (425 Μ. μακρός), ἀπὸ τῶν Βραχωδῶν Ὀρέων μέχρι τῆς Ἀταβάσκακ λίμνης Ἐλενρος καλούμενος. Μεταβαίνει δὲ ὡς Ποταμὸς τῶν Δούλων εἰς τὴν μεγάλην Λίμνην τῶν Δούλων, καὶ δέχεται κατόπιν τὰ ὕδατα τῆς Βαιρείου ἤτοι Ἀρκτείου Λίμνης.

Β'. Εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν·

α.) Ὁ *Κουϊχπάκης* ἢ *Γούκωρ*, νοτιοανατολικῶς τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ.

β.) Ὁ *Κολομβίας* ἢ Ὀρεγόνης (300 Μ. μακρός), εἰς τὰ ΒΔ. των Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

γ.) Ὁ *Κολοράδος* (330 Μ. μακρός), μετὰ τοῦ *Γίλλα*, εἰς τὸν Καλιφόρριον κόλπον χυνόμενος.

Γ'. Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν, διὰ τοῦ Οὐδσο νείου κόλπου·

α.) Ὁ *Σασκατχεβάρ*, πηγάζων ἐκ τῶν Βραχωδῶν Ὀρέων καὶ χυνόμενος εἰς τὴν Οὐϊτριπέγνην Λίμνην (60 Μ. μακράν), ἀφ' ἧς ἐκρέουσιν ὁ *Νέλσωρ* καὶ *Σέβερος*. Κατ' εὐθείαν δ' εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἐκβάλλουσιν·

α.) Ὁ ποταμὸς τοῦ Ἁγίου Λαυρεντίου (450 Μ.

μακρός), ἐκρέων ἀπὸ τῶν 5 Καναδικῶν λιμνῶν, αἵτινες κεῖνται ὑπεράνω ἀλλήλων εἰς 4 ὀροπέδια· ἤγουν τῆς Ἄνω ἤτοι Ὑπερτέρας Λιμνης (μεθ' ἧς συγκοινωνεῖ ἡ Νιπιγόνη Λιμνη), τῆς Μιχιγάρης, τῆς Οὐρόνης, τῆς Ἐρίης καὶ τῆς Ὀνταρίου, εἰς τὴν ὁποῖαν κατακρημνίζονται οἱ καταρράκται τοῦ Νιαγάρα (160").

β'.) Οἱ Ἀτλαντικοὶ παράλιοι ποταμοί, ἤτοι ὁ τοῦ Ἄγ. Ἰωάννου, ἐκβάλλων εἰς τὸν Φούνδον κόλπον, μεταξὺ τῆς νέας Σκωτίας καὶ τῆς Νέας Βρουνσβίγγης, ὁ Δελαουάρης, ὁ Σουσκεχαννᾶς, χυνόμενος εἰς τὸν Κησαπήκιον κόλπον, ὁ Ποτομάκειος καὶ ὁ Ἰακώβειος ποταμός.

Διὰ δὲ τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου·

Ὁ Μισσισιπῆς (ἤτοι «πατὴρ τῶν ὑδάτων», 890 Μ. μακρός), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς Ἰτάσκας λίμνης. Οὗτος δέχεται ἀριστερόθεν μὲν τὸν Ὀχιον (250 Μ. μακρόν), δεξιόθεν δὲ τὸν Μισσουρήν παρὰ τὸν Ἅγιον Λουδοβίκον, τὸν Ἀρχάναρ καὶ τὸν Ἐρυθρόν.

Διὰ δὲ τῆς θαλάσσης τῶν Ἀντιλλῶν·

α'.) Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Γουατεμάλας, πηγάζων ἐκ τῆς λίμνης Νικαραγούας.

β'.) Ὁ Ἀτράτος, χυνόμενος εἰς τὸν Δαριένιον κόλπον.

γ'.) Ὁ ποταμός τῆς Μαγδαληνῆς μετὰ τοῦ Καούχα, ἐν τῇ Νέᾳ Γρανάδᾳ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Κατ' εὐθείαν δὲ εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν Ὠκεανόν·

α'.) Ὁ Ὀρινόκος (300 Μ. μακρός), ἔχων πιθανῶς τὰς πηγὰς εἰς τὰ ὄρη τῆς Νέας Γρανάδας. Οὗτος δέχεται μὲν ἀριστερόθεν τρία παραπόταμα, διὰ δύο δὲ βραχιόνων (ὧν εἰς καλεῖται Κασσικιάρης), συγκοινωνεῖ μετὰ τοῦ Ῥίου Νέγρου καὶ

β'.) Τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων (770 Μ. μακροῦ), ὅστις πηγάζων ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν Ἄνδεων λίμνης Λιαουρι-

κόχας, μέχρι μὲν τῆς εἰσροῆς τοῦ *Οὐκαβάλη* ὀνομάζεται *Μαράνων*, μέχρι δὲ τῆς τοῦ *Μαδίρα Σολιμόεις*. Κατὰ δὲ τὰς ἐκβολὰς ἔχει δύο βραχίονας, τὸν πλατύτερον βόρειον καὶ τὸν ὀλιγώτερον πλατὺν νότιον, *Πάραν* καλούμενον καὶ δεχόμενον δύο παραπόταμα.

γ.) Οἱ παράλιοι ποταμοὶ τῆς Γουιάνης, *Ἐσσέκιβος* καὶ *Δεμεράρνε*.

δ.) Ὁ *Ἅγιος Φραγκίσκος* (390 Μ. μακρὸς), πηγάζων ἐκ τῆς ὑψηλῆς χώρας τῆς Βρασιλίας.

ε.) Ὁ *Ῥίος Δελαπλάτας* (480 Μ. μακρὸς), ἀποτελούμενος ἐκ τοῦ *Παραγουάη*, μετὰ τῶν δεξιόθεν παραποτάμων *Πιλκομαῦνον* καὶ *Βερμεῖτου*, καὶ ἐκ τοῦ *Παράνα*.

Πληθυσμός.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἀμερικῆς (100 ἑκατομ.) σύγκριται ἐκ τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων τῆς χαλκοχρόου φυλῆς (Ἰνδῶν) καὶ τῶν ὑπὲρ τὰ 50 ἑκατομ. λευκῶν, ὀμιλούντων τὴν Ἀγγλικὴν καὶ ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Περίπου δὲ 7 ἑκατομ. εἶνε οἱ ἐκ τῆς Ἀφρικῆς εἰσαχθέντες Νίγηρες. Εἰς ἅπασαν δὲ τὴν Ἀμερικὴν εἶνε τὴν σήμερον κατηργημένη ἡ δουλεία, καθότι καὶ πανταχοῦ ἐπικρατεῖ ὁ Ἀγγλικὸς πολιτισμὸς.

Α'. ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Δανικὴ βόρειος Ἀμερικὴ ἢ Γροιλλανδία.

[39,000 □ Μ. (;) περίπου 10,000 Κ.].

Ταύτης, ΒΑ. κειμένης, κατοικεῖται μόνον ἡ πρὸς Δ. παραλία, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου *Φαρεβέλλου* μέχρι τῶν *Ἀγγλικῶν τόπων*. Καὶ τῶν μὲν *Ἐσχιμόων* αἱ ἀποικίαι

φθάνουσι μέχρι τῶν βορειοτάτων (78° βορείου πλάτους), ἐκ δὲ τῶν 13 τῶν ἀριθμὸν Δανικῶν ἀποικιῶν (ἰδρυθεισῶν ὑπὸ ἱεραποστόλων) σπουδαιόταται εἶνε ἡ *Γοδχάβη*, ἡ *Ἰουλιανσχάβη* καὶ ἡ *Οὐπεριβίκη* (72° 55').

2. Βρεττανικὴ Βόρειος Ἀμερικὴ.

[153,000 □ Μ., μετὰ περίπου 4,500,000 Κ.]

Εὐθεῖα γραμμὴ, ἀγομένη ἐκ τοῦ ἀκρωτηρίου Βαρρόβου, ΝΑ. τοῦ Βεριγγίου πορθμοῦ, μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Καρόλου εἰς τὴν Λαβραωρίδα, σημαίνει περίπου τὸ βόρειον σύνορον τῆς Ἀμερικανικῆς ἡπείρου, εἰς τὴν ὁποίαν βαθέως εἰσδύει ὁ Οὐδσονίος κόλπος πρὸς νότον· τούναντίον δὲ προέχει τῆς γραμμῆς ταύτης ἡ χερσόνησος *Μελβίλλη*, ΒΑ. Συμπλέκεται δὲ περὶ ταύτην μέγα πλῆθος νήσων, ὧν βορειοτάτη μὲν εἶνε ἡ *Μελβίλλη*, νοτιανατολικὴ δὲ ἡ *Βαφίνειος χώρα*. Εἰς δὲ τὴν εἰσοδὸν τοῦ Οὐδσονείου κόλπου κεῖται ἡ *Σουθαμπτῶν*. Μεταξὺ δὲ τούτων καὶ τῆς νήσου Γροιλλανδίας εἶνε ἀδύνατον νὰ πλεύσῃ τις πρὸς τὴν Ἀσίαν, ἔνεκα τῆς βραχυχροῦνιου τῶν πάγων ἀναλύσεως.

Ἡ δὲ ἡπειρος τῆς βορείου Βρεττ. Ἀμερικῆς διαιρεῖται·

1) Εἰς τὴν *Δυτικὴν παραλίαν*, ἥτοι *Βρεττανικὴν Κολομβίαν*, μετὰ τῆς νήσου τῆς *Βασιλοσσης Καρλόττας* καὶ τῆς νήσου *Κουάδρας* ἢ *Βαγκουβέρης* πρὸς νότον. Εἶνε δ' αὕτη ἀπὸ τοῦ 1871 ἠνωμένη μετὰ τοῦ Καναδαίου δεσμοῦ. Πρωτεύουσα ἐνταῦθα εἶνε ἡ ἐν τῇ *Βαγκουβέρη Βικτωρία*.

2) Τὴν χερσόνησον *Λαβραωρίδα* (25,000 □ Μ. 3,500 Κ.) μετὰ τῶν ἐν Ἀνατολικῇ παραλίᾳ *Νάτρου*, *Ὄφενθάλης*, *Ὀκάκης*, *Χεβρών*, *Ράμας* καὶ *Ζοάρης*.

3) Τὰς *Χώρας τοῦ Οὐδσονείου κόλπου*, μεταξὺ τῶν

Βραχωδῶν ὄρεων καὶ τοῦ Οὐδσονείου κόλπου, ἀνηκούσας ἀπὸ τοῦ 1869 εἰς τὸν Καναδαῖον δεσμὸν. Οἱ δὲ σταθμοὶ τῶν Ἀγγλῶν δερματοπωλῶν φθάνουσι σχεδὸν μέχρι τῆς Παγωμένης θαλάσσης, καὶ κυριώτερος αὐτῶν εἶνε τὸ *Φρούριον Οὐάλλιαμ* παρὰ τὴν Ἄνω (Ἵπερτέραν) λίμνην.

4) Τὴν *Μαριτόβαρ*, παρὰ τὸν Ἐρυθρὸν ποταμὸν, πρὸς Ν. τῆς μεγάλης Οὐίνιπέγης λίμνης.

5) Τὰς *Χώρας τῶν Βρεττανικῶν ἀποικιῶν* πρὸς Α., συναποτελοῦσας τὸν *Καναδαῖον δεσμὸν* ἀπὸ τοῦ 1867.

Εἰς ταύτας ἀνήκουσιν·

α'.) Ὁ *Καναδᾶς* (Ἄνω καὶ Κάτω). Ἐνταῦθα ἀξιολογώτεραι πόλεις εἶνε· *Τορόντο*, μετὰ 90,000 Κ. καὶ *Κίγγστον* παρὰ τὴν Ὀντάριον λίμνην. — *Μοντρέλη*, μετὰ 140 χιλ. Κ., κέντρον τῶν σιδηροδρόμων τοῦ Καναδᾶ. — *Κεβέκη*, μετὰ 60,000 Κ., πόλις εὐλίμενος. Πρωτεύουσα δὲ τοῦ Ἄνω καὶ Κάτω Καναδᾶ εἶνε ἡ *Ὀττάβα*.

Σημ. Ὁλόκληρος ὁ Καναδᾶς ἀνήκει μέχρι τοῦ 1763 εἰς τοὺς Γάλλους.

β'.) Ἡ *Νέα Βρουσβίγη*, παρὰ τὴν δεξιὰν ὄχθην τῶν ἐκβολῶν τοῦ Λαυρεντίου, μετὰ τῆς πόλεως τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου.

γ'.) Ἡ *Νέα Σκωτία* (Ἀκαδία) μετὰ τῆς εὐλιμένου Ἀλιφάξης, ἐχούσης 40,000 Κ.

δ'.) Ἡ *νήσος τοῦ πρίγκιπος Ἐδουάρδου*, πολὺ γόνιμος.

ε'.) Αἱ *Βερμουδαὶ νῆσοι*, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ ἐκ τῆς Νέας Φουδλανδίας πρὸς τὰς Βαχαρμικὰς νήσους, πρὸς Β. τῶν Μεγάλων Ἀντιλλῶν. Εἶνε δ' αὐταὶ 365 μικροτάται νῆσοι [ἔχουσαι ὅμως ἐμβαδὸν μόλις 1 □ Μ.]· καὶ παρέχουσι μὲν ξυλείαν κέδρων, προσβάλλονται ὅμως ἐνίοτε ὑπὸ τοῦ κιτρίνου πυρετοῦ.

3. Αἱ ἡνωμέναι πολιτεῖαι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

[170,000 □ Μ., ὑπὲρ τὰ 50,000 Κ.].

Αὗται εἶνε ὀμοσπονδία 38 ἐπικρατειῶν, 1 νομοῦ καὶ 10 ἐπαρχιῶν. Καὶ ἀνεκαλύφθησαν μὲν αὗται αἱ χῶραι τῷ 1497· ἀλλὰ πρῶτον τῷ 1585 ἐθεμελίωσεν ὁ Βάλτερος Ῥαλείχης ἢ Ῥάλης τὰς πρῶτας ἀποικίας καὶ ὠνόμασεν αὐτὰς πρὸς τιμὴν τῆς παρθένου βασιλίσσης Ἑλισάβετ Βιργινίας. Ἀγωνισθεῖσαι δ' ἐπὶ δεκαετίαν (1776-1783), ἔλαβον τὴν ἀπὸ τῆς μητρικῆς χώρας Ἀγγλίας ἀνεξαρτησίαν (οὔσαι τότε 13), πρωταγωνιστησάντων τοῦ Φραγκλίνου καὶ Βασσιγκτῶρος. — Ἡ δὲ μεταξὺ τῶν Βορείων καὶ Νοτίων ἐπικρατειῶν ἀντίθεσις, αἰτίας ἔχουσα τὴν διαφορὰν τοῦ χαρακτῆρος, τῆς διαίτης καὶ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς δουλείας εἰς τὰ νότια, ἐπήγαγε κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους βίαιον χωρισμὸν καὶ πόλεμον ἐμφύλιον (1861-1865). Μετὰ δὲ τὴν νίκην τῶν Βορείων κατηργήθη, ὡς εἰκός, ἡ δουλεία. — Καὶ ἐπικρατεῖ μὲν ἡ τῶν Διαμαρτυρομένων ἐκκλησία, ἔχουσιν ὅμως πλήρη θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν τὰ διάφορα δόγματα.

Καὶ ὁ μὲν τακτικὸς στρατὸς ἔχει 25,000 ἀνδρῶν· ὁ δὲ στόλος 138 πλοῖα, ἐν οἷς 24 θωρηκτά, μετὰ 1050 πυροβόλων. Ἐν καιρῷ πολέμου ὅμως πᾶς πολίτης εἶνε καὶ στρατιώτης. — Πρόεδρος τῆς ὀμοσπονδίας τανῦν εἶνε ὁ Ἀρθούρος.

α'. Αἱ Βόρειοι Πολιτεῖαι,¹

Ἡ πρότερον καλουμένη Νέα Ἀγγλία.

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξια εἶνε: Πορτλανδον, εἰς τὴν

(1) Αὗται εἶνε: Μαίνη, Νέα Ἀμφίχρη, Βερμόντη, Μασσαχουσέτη, Ῥόδη Ἰσλανδία καὶ Κενεκτικούτη.

Μαϊνίνην, ἔχουσα 35,000 Κ.—*Βοστών*, εἰς τὴν Μασσαχουσέτην, ἔχουσα 440,000 Κ. Ἐνταῦθα ἐγεννήθη ὁ Φραγκλῖνος. Αἱ πόλεις αὗται εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος βιομηχανικαί.—*Προβιδάνση*, εἰς τὴν Ῥόδην Ἰσλανδίαν μετὰ 105,000 Κ.

6'. Αἱ Μέσαι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Πολιτεῖαι.¹

Ἐνταῦθα πόλεις ἀξιοσημεῖωτοι εἶνε· *Νέα Ὑόρκη*, μεθ' 1,200,000 Κ. (μετὰ τῶν προαστείων σχεδὸν 2 ἑκατομ.) ἐπὶ τινος νήσου εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Οὐδσονος ποταμοῦ, πρώτη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ Νέου Κόσμου μετὰ μεγαλοπρεπεστάτων ὑδραυλικῶν ἔργων. Ἐμπορεύονται δ' ἐνταῦθα καὶ τινες Ἑλλήνες πλοῦσιοι.—*Βρουκλύνη*, μετὰ 570 χιλ. Κ.—*Βούφαλον*, μετὰ 155,000 Κ ὄχι μακρὰν τοῦ καταρράκτου τοῦ Νιαγάρα.—*Φιλαδέλφια*, εἰς τὴν Πενσυλβανίαν, παρὰ τὸν Δελαουάρην ποταμὸν, μετὰ 890 χιλ. Κ., μεγίστην ἔχουσα βιομηχανίαν καὶ μάλιστα βιβλίων. Ἐν ταύτῃ ἐγένεεν ἡ παγκόσμιος ἐκθεσις τῷ 1876 καὶ ἐωρτάσθη ἡ ἑκατονταετηρὶς τῆς Ἀμερικανικῆς ἀνεξαρτησίας.—*Πιτσοβούργη*, παρὰ τὸν Ὅχιον, μετὰ 235 χιλ. Κ. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται πολὺ πετρέλαιον, σίδηρος, ἄνθρακες καὶ ἄλας.—*Βαλτιμόρη*, εἰς τὴν Μαρυλάνδην, ἔδρα τοῦ καθολικοῦ ἀρχιεπισκόπου· ἔχει δὲ πανεπιστήμιον καὶ 330,000 Κ.—*Βασσιγκτόν*, εἰς τὴν Κολομβίαν, μετὰ 160,000 Κ. Ἐνταῦθα συνέρχονται αἱ βουλαὶ τῆς Ὀμοσπονδίας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Εἰς τὰς μέσας τοῦ Ἀτλαντικοῦ πολιτείας ἀσχολοῦνται περὶ τὴν γεωργίαν καὶ μεταλλευτικὴν, περὶ τὸ μέγα ἐμπόριον καὶ τὴν μεγάλην βιομηχανίαν.

(1) Αὗται εἶνε Νέα Ὑόρκη, Νέα Ἑρσέη, Πενσυλβανία, Δαλλαβάρη καὶ Μαρυλάνδη.

γ'. Αἱ Νότιοι τοῦ Ἀτλαντικοῦ Πολιτεῖαι.¹

Ἐνταῦθα ἄξιαι λόγου πόλεις εἶνε·

Ριχμόνδη, εἰς τὴν Βιργινίαν, ἔχουσα 65,000 Κ. καὶ τὰ περιφημότερα ἐργοστάσια τοῦ καπνοῦ. Κατὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον (1861) ἦτο πρωτεύουσα τῶν ὁμοσπόνδων. — *Καρλεστόν*, εἰς τὴν νότιον Καρολίαν, ἐξάγουσα βάμβακα καὶ ὀρύζιον μετὰ 50,000 Κ.

Κυριωτέρα δὲ ἀσχολία τῶν κατοίκων τῶν πολιτειῶν τούτων εἶνε ἡ γεωργία, βαμβακοφυτεία καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ σάκχαρος.

δ'. Πολιτεῖαι τοῦ κόλπου.²

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Μοβίλη, εἰς τὴν Ἀλαβάμαν, ἔχουσα 30,000 Κ. καὶ μέγα ἐμπόριον βάμβακος. — *Νέα Ἀρρηλία*, εἰς τὴν Λουϊσιάναν, μετὰ 220,000 Κ. καὶ τῆς μεγίστης εἰς τὸν νέον κόσμον ἀγορᾶς τοῦ βάμβακος. — *Αὐστίνα* καὶ *Ἄρ. Ἀρτώριος*, εἰς τὴν πρὸς Ν. τοῦ Ἐρυθροῦ ποταμοῦ Τεξάσῃν. Εἰς τὰς χώρας ταύτας εἶνε πλεῖστα μικρὰ ἔρπετὰ καὶ ἀναρίθμητα ἔντομα, ἀγέλαι βουβάλων καὶ ἄγριοι ἵπποι.

ε'. Κεντρικαὶ πολιτεῖαι.³

Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Μιλβάκη, παρὰ τὴν λίμνην Μιχιγάννην, μετὰ 120 χιλ. Κ., πάντων σχεδὸν Γερμανῶν. — *Δετροίτη*, εἰς τὴν

(1) Αὗται εἶνε· Βιργινία, Βόρειος Καρολίνα, Νότιος Καρολίνα, Γεωργία καὶ Φλωρίς.

(2) Αὗται εἶνε· Ἀλαβάμα, Λουϊσιάναν, Μισσισιπή καὶ Τεξάσῃν.

(3) Αὗται εἶνε· Μιννεσότα, Βισκονσίνη, Μιχιγάνη, Ἰόδα, Ἰλλινοῖση, Ἰνδιάναν, Ὀχίος, Δυτικὴ Βιργινία, Κανσάση, Μισσουρή, Κεντουκκὴ, Ἀρκανσάση, Τενεσσέη, Νεβράσκα καὶ Κολοράδον.

ἐπαρχίαν Μιχιγάννην, μετὰ 120,000 Κ. — *Ίόβα*, πρωτεύουσα ὁμώνυμου ἐπαρχίας, γέμουσα μολύβδου. — *Χικάγορ*, εἰς τὴν Ἰλλινοῖσιν, ἔχον 500,000 Κ. καὶ τὴν μεγίστην εἰς τὸν κόσμον ἀγορὰν τῆς ξυλείας, τῶν σιτηρῶν καὶ τῶν ζῶων. — *Ἰνδιανόπολις*, εἰς τὴν Ἰνδιάναν, ἔχουσα 75,000 Κ. — *Κιγκιννάτη*, παρὰ τὸν Ὀχιον ποταμόν, ἔχουσα 285,000 Κ. καὶ ἐπικαλουμένη « Βασίλισσα τῆς Δύσεως » 500,000 χοῖροι σφάζονται ἐδῶ κατ' ἔτος· ὅθεν ἐπικαλεῖται « χοιρόπολις ». — *Ἄγ. Λουδοβίκος*, σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις, παρὰ τὸν Μισσισιππῆν, μετὰ 350,000 Κ. — *Λουϊσβίλλη*, παρὰ τὸν Ὀχιον, ἔχουσα πανεπιστήμιον καὶ 150,000 Κ. — *Νασβίλλη*, πρὸς Ν. τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου.

Αἱ κεντρικαὶ πολιτεῖαι ἔχουσιν ἀφθονίαν μεταλλείων ἀργύρου, χαλκοῦ, μολύβδου καὶ σιδήρου, εἶνε δὲ καὶ πολὺ σιτοφόροι. Πολλὰ ἀνθρώπων ἑκατομμύρια δύνανται ἐδῶ νὰ τραφῶσι. Ζῶσι δ' ἐνταῦθα πολλοὶ Ἴνδοι ἄγριοι.

ζ'. Πολιτεῖαι εἰς τὸν Μέγαν Ὠκεανόν. 1

Ἐνταῦθα πόλεις ἄξιαι λόγου εἶνε· *Ἀστορία*, φρούριον εἰς τὴν Ὠρεγόνην παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κολουμβία. — *Ἄγ. Φραγκίσκος*, παρὰ τὸν Σακραμέντον ποταμόν, μετὰ 235,000 Κ., σπουδαιοτάτη ἐμπορικὴ πόλις εἰς ὅλην τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Ἀμερικῆς. Τῷ 1845 εἶχε 30 μόνον λευκοὺς κατοίκους. *Σακραμέντον*, πρωτεύουσα τῆς χώρας τοῦ χρυσοῦ *Καλιφορνίας*. — *Βιργινία*, πόλις εἰς τὴν Νεβάδαν, ἔχουσα 25,000 Κ. καὶ ἀφθονίαν ἀργύρου, λιθανθράκων καὶ πετρελαίου.

Σημ. Εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτεῖας συγκαταριθμοῦνται καὶ 10 ἐπαρχίαι, ἧτοι Νέον Μεξικόν, Βασσιγκτόν, Ἰδαχόη,

(1) Αὗται εἶνε· Ὠρεγόνη, Καλιφορνία καὶ Νεβάδα.

Μοντάνα, Δακότα, Βυομίγγη, Ουτάχη (κατοικουμένη ὑπὸ τῆς θρησκευτικῆς αἰρέσεως τῶν πρεσβευόντων τὴν πολυγαμίαν Μορμόνων, ὧν κυριωτέρα πόλις εἶνε Ἱερουσαλήμ ΒΑ. τοῦ Ἀγ. Φραγκίσκου), Ἀριζόνα αἱ Γαζαὶ τῶν Ἰνδῶν καὶ Ἀλάσκα, σποράδην ὑπὸ Ἑσχιμῶν κατοικουμένη.

Σίτκα, Νέος Ἀρχάγγελος.

Ἐν ἔτει 1867 ἐπώλησεν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τὰς Ἀμερικανικὰς αὐτοῦ κτήσεις, ἧγον σύμπασαν τὴν βορειοδυτικὴν παραλίαν μετὰ τῆς ἐπὶ τῆς νήσου Σίτκας σπουδαίας ἀποικίας τοῦ Νέου Ἀρχαγγέλου (περίπου 27,000 □ Μ. μετὰ 30,000 Κ.).

4. Δημοκρατία τοῦ Μεξικοῦ

(Ἄλλοτε ἀντιβασιλεία τῆς νέας Ἰσπανίας).

[35,000 □ Μ., $9\frac{8}{10}$ ἑκατομ. Κ. ἄνευ δούλων].

Τὸ Μεξικὸν σύνορα ἔχει πρὸς Β. τὰς νοτιοδυτικὰς Ἠνωμένας Πολιτείας· πρὸς Ν. δὲ φθάνει μέχρι τοῦ Τεχουαντεπεκίου καὶ Ὀνδουρασίου κόλπου, καὶ περιλαμβάνει τὰς χερσονήσους Ἰουκατάνην καὶ Καλιφορνίαν. — Ἐχουσα δὲ ἀφθονίαν χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, κατοικεῖται ὑπὸ Ἰνδῶν καὶ μιγάδων. Οἱ δὲ Κρεόλαι (ἧγον ἰθαγενεῖς Ῥωμᾶνοι λευκοὶ) ἀποτελοῦσι μόνον τὸ $\frac{1}{9}$ τοῦ πληθυσμοῦ. Πόλεις δ' ἐνταῦθα λόγου ἄξια εἶνε

Μεξικόν, ἡ ὠραιότατη τῆς Ἀμερικῆς πόλις, μετὰ 240 χιλ. Κ. Εἶνε δὲ κτισμένη εἰς τὰ ἐρείπια τῆς Τενοχτιτλάνης, καθέδρας τῆς παλαιᾶς αὐτοκρατορίας Ἀραχουάκης— Πουέβλα, ΝΑ. τοῦ Μεξικοῦ, μετὰ 65,000 Κ., πολυτελεστάτης μητροπόλεως, λίαν ἐκτεταμένου ἐμπορίου καὶ ἀκμαιοτάτης βαμβακουργίας.— Εὐλίμενοι δὲ πόλεις εἶνε ἡ Μαζατλάνη καὶ τὸ Ἀκαπούλκον, παρὰ τὸν Εἰρηνηκὸν ὠκεανόν, καὶ ἡ Βερακρούζη, παρὰ τὸν Μεξικανικὸν κόλ-

πον, ἔνθα εἶνε δ λεγόμενος *κίτριος πυρετός*.—*Κουρετάρον*, ἔνθα ἐτουφεκίσθη ὁ αὐτοκράτωρ *Μαξιμιλιανός* τῷ 1867.—*Γουαραζούατορ*, μετὰ πλουσίων χρυσορυχείων καὶ ἀργυρορυχείων.—*Θαγιάκα*, μετὰ 25,000 Κ., κυρία ἔδρα τοῦ ἐμπορίου τοῦ ὑσίνου (λαμπρᾶς ἐρυθρᾶς βαφῆς) καὶ τῆς σοκολάτας.—Πλησίον δὲ τῆς *Μερίδης*, ἀξιολογωτάτου τόπου τῆς χερσονήσου *Γουκατάνης*, κεῖνται μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια τῆς *Οὐξιάλης*, ἀρχαίας πόλεως, ἐπιλεγομένης « *Θυβῶν τῆς Ἀμερικῆς* ».

Β'. ΜΕΣΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

1. Ἡ Στερεά.

Ἡ στενὴ γέφυρα, ἣ τὴν Βόρειον καὶ Νότιον Ἀμερικὴν συνδέουσα, περιλαμβάνει τὴν Βρεττανικὴν ἀποικίαν *Ὀρδουρασίαν* ἢ *Βαλισίαν*, πρὸς Ν. τῆς *Γουκατάνης*, ἐστὶ δὲ 5 αὐτοδеспότους πολιτείας, ἧτοι· 1) τὴν δημοκρατίαν *Γουατεμάλαν*, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πόλεως· 2) τὸν πυκνότατα κατοικημένον *Ἀγ. Σωτήρα* (*San Salvador*)· 3) τὴν *Ὀρδουράσην*· 4) τὴν *Νικαραγούαν*· 5) τὴν *Πλουσίαν Ἀκτὴν* (*Κοσταρίκα*). Αἱ 5 αὗται δημοκρατίαι (8,100 □ Μ.) ἔχουσι 2,650,000 Κ.

2. Τὸ πρὸς Δ. πλήρες γήσων Ἰνδικὸν πέλαγος,

ἧτοι αἱ Δυτικαὶ Ἰνδίαί.

Τοῦτο σύγκειται ἐκ τριῶν συμπλεγμάτων γήσων, τῶν ὀρεινῶν *μεγάλων* καὶ *μικρῶν Ἀντιλλῶν*, καὶ τῶν ὀμαλῶν *Βαχαμαίων γήσων*. Ἐπ' αὐτῶν δ' εὐρίσκονται πάντα τὰ καλλιεργούμενα φυτά, πρὸ πάντων δὲ *καφές*, *καπνός* καὶ *ζαχαροκάλαμος*. Οἱ δὲ Νίγηρες εἶνε τετραπλάσιοι τῶν λευκῶν. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι·

α'. Αἱ Βαχαμαῖαι (ἢ Λουκαυϊκαὶ νῆσοι).

Αὗται εἶνε Ἀγγλικαί, μεταξὺ Δομίγγου καὶ Φλωρίδος κείμεναι· εἶνε δὲ 500 τὸν ἀριθμὸν καὶ σύγκεινται ἐκ βράχων τιτανωδῶν.

Διάσημος δὲ μάλιστα εἶνε ὁ "Αγ. Σωτῆρ ἢ Γουαραχάρη, καθότι τοῦτο τὸ μέρος τοῦ κόσμου ἀνεκάλυψε πρῶτον ὁ Κολόμβος, τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1492.

β'. Αἱ μεγάλαι Ἀντίλλαι.

1) Κούβα (2,160 □ Μ.). Αὕτη εἶνε Ἰσπανικὴ καὶ ἔχει $1\frac{2}{3}$ ἑκατομ. Κ. Πρωτεύουσαν δ' ἔχει τὴν Ἀβάναρ, πόλιν ὠραίαν, ἀκμάζουσαν ἐμπορικῶς, ὠχυρωμένην ὡς φρουρίον μετὰ 8 δευτερευόντων φρουρίων καὶ κατοικουμένην μετὰ τῶν προαστείων ὑπὸ 230,000 Κ. Παράγει δὲ τὸν κάλλιστον τῆς γῆς καπνόν. Εἰς τὴν μητρόπολιν αὐτῆς εἶνε ὁ τάφος τοῦ Κολόμβου. Ἄλλην δὲ λόγου ἄξιαν πόλιν ἔχει τὸ Σαρτιάγορ μετὰ 96,000 Κ.

2) Ἰαμαϊκὴ [197 □ Μ.]. Αὕτη εἶνε Ἀγγλικὴ καὶ ἔχει 580,000 Κ. Καὶ ἡ μὲν δουλεία κατηργήθη τῷ 1834, πόλιν δὲ μεγίστην ἔχει τὴν εὐλίμενον Κιγξτῶρα, μετὰ 30,000 Κ. καὶ πρωτεύουσαν τὴν Σπαιριστάουρ.

3) Ἰσπανιόλα, ἢ "Αγ. Δομίγγος, ἢ Ἄττη, (1,400 □ Μ.), περιέχουσα 850,000 Κ., πάντας Νίγηρας καὶ Μουλάττους. Σύγκειται δὲ α'.) ἐκ τῆς μεγάλης πρὸς Α. Μουλαττικῆς δημοκρατίας τοῦ Ἀγ. Δομίγγου, μετὰ τῆς ὁμωνύμου πρωτεύουσας, καὶ β'.) ἐκ τῆς μικροτέρας πρὸς Δ. Νιγηρικῆς Δημοκρατίας Ἄττης [434 □ Μ.] μετὰ τῆς πρωτεύουσας Λιμένος τοῦ Πρίγκιπος (Port au prince)

4) Πορτόρικον (Ἰσπανικόν) [166 □ Μ.], μετὰ τοῦ

φρουρίου *Πορτορικού* (Πλουσίου λιμένος), εἰς τὴν βόρειον παραλίαν.

γ'. Αἱ μικραὶ Ἀντίλλαι.

1) Ἀγγλικάι μὲν ἕξαι λόγου εἶνε· Ἀρτιγοῦα, Δομι-
νίκα, Ἀγ. Λουκία, Βαρβαδόση, Ταβάγον καὶ Τρινιδάτη
(Ἀγ. Τριάς).

2) Γαλλικάι δέ· Γουαδελούπη, Μαρτινίκη, Μαρία
Γαλάρτη καὶ Ἀγ. Βαρθολομαῖος (ἀπὸ τοῦ 1877),
πρώην Σουηδικός,

3) Τῶν Κάτω Χωρῶν· Κιουρασώ, πρὸς Α. τῆς Ἀίτης
μετὰ πολλῶν πλησίον κειμένων νήσων, ἐγγὺς τοῦ κόλπου
τοῦ Μαρακαίθου· ἔχει δὲ καλὸν λιμένα καὶ ἐξαιρέτα πορ-
τοκάλια. Ἐκ τῆς νήσου ταύτης καλεῖται καὶ τὸ ποτὸν
κιουρασώ.

4) Δαριχάι· Ἅγιος Σταυρός, ὁ κῆπος τῶν Ἀντιλλῶν,
Ἅγιος Θωμᾶς, καὶ Ἅγιος Ἰωάννης.

Γ'. ΝΟΤΙΟΣ ΑΜΕΡΙΚΗ

Αὕτη σύγκειται ἐκ τῶν τριῶν Κολομβικῶν δημοκρα-
τιῶν καὶ τῶν δημοκρατιῶν τῆς *Περουῆς*, *Βολιβίας*, *Χι-
λῆς*, *Παραγουάνης*, *Οὐραγουάνης*, τῆς ὀμοσπόνδου πολι-
τείας τοῦ *Ῥίου Δελαπλάτα* ἢ Ἀργεντινικῆς δημοκρα-
τίας, τῆς αὐτοκρατορίας *Βρασιλίας*, τῆς ἀποικιακῆς χώ-
ρας *Γουϊάνης*, τῆς *Παταγωνίας* καὶ τῆς *Γῆς τοῦ Πυρός*.

1. Αἱ τρεῖς Κολομβικάι Δημοκρατίαι.

α'. Αἱ ἠνωμένοι πολιτεῖαι τῆς Κολομβίας.

(Ἄλλοτε Νέα Γρανάδα).

[15,000 □ Μ., περὶ τὰ 3,000,000 Κ.].

Εἰς ταύτας, ἐκτεινομένας ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ μέχρι

τοῦ Καραϊβικοῦ πελάγους πρὸς Β., καὶ ἀπὸ τοῦ Κασσι-
κιάρη ποταμοῦ (παραποτάμου τοῦ Ὀρινόκου, χυνομένου
εἰς τὸν Ῥιονέγρον) μέχρι τοῦ μεγάλου Ὠκεανοῦ, πόλεις
ἄξιαι λόγου εἶνε.

Βογότα πρὸς Δ., πρωτεύουσα τῆς ὁμοσπονδίας, ἐπὶ πε-
διάδος ὑψηλῆς (8,000"), μετὰ 40,000 Κ. καὶ πανεπιστη-
μίου. — *Καρθαγένη*, πρὸς Β., μετὰ 8,000 Κ. (ἄλλοτε
πολὺ πλειοτέρων), θαλασσίου ἐμπορίου καὶ ἀλιείας μαρ-
γαριτῶν, πόλις ὠραιότατη. — *Παραμαῖς*, πρὸς Δ. τῆς Καρ-
θαγένης μετὰ 17,000 Κ. Ἐπὶ τοῦ Ἴσθμοῦ εἶνε σιδηρό-
δρομος διὰ πυκνοτάτου δάσους καὶ βαθέων ἐλῶν μέχρι τῆς
Ἀσπινβάλλης (85 χιλίωμ., 2 1/2 ὥρων διάστημα μετὰ τὸν
σιδηρόδρομον). ἤρχισε καὶ διῶρυξ μεταξὺ τῶν δύο Ὠ-
κεανῶν τῷ 1881.

6'. Ἡ δημοκρατία Βενεζουέλα.

(Ἦτοι Μικρὰ Βενετία).

[20,700 □ Μ., περίπου 2,000,000 Κ.

Οὕτως ὠνομάσθη ἀπὸ τινος χωρίου τῶν Ἰνδῶν, κτι-
σθέντος ἐπὶ πασσάλων εἰς τὴν θάλασσαν.

Κεῖται δὲ εἰς τὰ βορειοανατολικά παράλια κατ' ἀμ-
φοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ Ὀρινόκου καὶ κατοικεῖται ὑπὸ
τῶν Ἰνδικῶν φύλων τῶν *Καραϊθῶν* καὶ *Ὀττομάκων*.
Πόλεις δὲ ἄξιαι λόγου ἔχει.

Τὴν *Καρακάσαρ* πρὸς Β., πρωτεύουσαν μετὰ πανεπι-
στημίου καὶ 60,000 Κ. — Τὴν *Κουμάραρ*, ἀπέναντι τῆς
νήσου *Μαργαρίτας*. — τὴν *Βαρίναρ* πρὸς Δ., περίφημον
διὰ τὸν καπνόν, οὔτινος ἔνταῦθα εἶνε ἢ καθ' αὐτὸ πα-
τρὶς. — τὴν *Μαϊπούρηρ* καὶ *Ἀτούρηρ* παρὰ τὸν Ὀρινό-
κον, μετὰ πολυθρυλήτων καταρρακτῶν. — καὶ τὴν Ἄγο-

στούραν (*Κιουδάθην Βολιβάρην*) μετὰ σπουδαίου ἐμπορίου παρὰ τὸν κάτω Ὀρινόκον.

γ'. Δημοκρατία τοῦ Ἰσημερινοῦ.

(Ἐκουάτορ).

[11,700 □ Μ., περίπου 1,000,000 Κ. ἄνευ τῶν ἀγρίων Ἰνδῶν, οἵτινες εἶνε περίπου 200,000].

Αὕτη εἶνε ἡ χώρα τοῦ Ἰσημερινοῦ μετὰ τοῦ ὄροπεδίου τοῦ Κουΐτου, ΒΔ., περίφημος διὰ τὸ ἥπιον αὐτῆς κλίμα, ἔνθα ἐπικρατεῖ αἰώνιον ἔαρ. Ὑπεράνω δὲ τῶν πρασίνων λόφων ἐπαίρονται 11 χιονοσκεπῆ ἠφαιστεία, ἐν οἷς τὸ *Κιμβόρασον* καὶ τὸ ἀδιαλείπτως καπνίζον *Κοτοπάξιον*, λάμπον δὲ πολλάκις τὴν νύκτα. Ἐνταῦθα πόλεις λόγου ἄξιαι εἶνε·

Κουΐτον, μετὰ 20,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ ἠφαιστείου *Μιχίγχα*.—*Γουανακίλη*, ἐπίγειον τοῦ Κουΐτου. Πλησίον εἶνε καὶ αἱ ἠφαιστειοὶ *Νῆσοι τῶν Χελωῶν* (*Γαλαπαγῶσιοι*).

2. Ἡ Δημοκρατία τῆς Περουσίας.

[20,300 □ Μ., περίπου 3,000,000 Κ.].

Αὕτη ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῶν Ἀμαζόνων μέχρι τῶν πρὸς Β. τῆς Χιλῆς ὀρέων τῆς Βολιβίας· ἔχει δὲ μεγάλην διὰ σιδηροδρόμων συγκοινωνίαν καὶ ποικιλώτατα προϊόντα, ἰδιάζοντα δὲ *κίτταν* (ἐξ οὔ ἡ κινίνη) καὶ *νίτρον*· ἀλλὰ κέρδος φέρει μάλιστα τὸ γουανώ, κόπρος πτηνῶν πρὸ αἰώνων ὡς λόφοι σωρευθεῖσα, χρησιμεύουσα δὲ πρὸς λίπανσιν τῆς γῆς τῶν ἀμπέλων καὶ τεύτλων (κοκκιογουλίων). Πόλεις δὲ ἀξιοσημειώτους ἔχει·

Τὴν *Λίμαν* πρὸς Δ., μετὰ 100,000 Κ. καὶ τοῦ ἀρχαιοτάτου πανεπιστημίου τῆς Ἀμερικῆς, 2 ὥρας μακρὰν

τῆς θαλάσσης.—Τὸ Κουσκον, ΝΑ. τῆς Λίμας, μετὰ 40,000 Κ. καὶ λειψάνων τοῦ ἀρχαίου μεγαλείου τῆς Περούιαις (ναὸς τοῦ Ἡλίου τῶν Ἴγκας)—καὶ τὸ Κάλ-
 λαορ, ἐπίνειον τῆς Λίμας, καλῶς ὠχυρωμένον· ἐδῶ εἶνε
 καὶ ἡ Τιτικάκα λίμνη, τὸ ἱερόν ὕδωρ τῶν παλαιῶν Πε-
 ρουανῶν, περιέχουσα πολλὰς νήσους.

3. Ἡ Δημοκρατία Βολιβία (Ἄνω Περούια).

[23,600 □ Μ., περὶ τὰ 2,300,000 Κ.].

Αὕτη ἀρχομένη νοτιοανατολικῶς τῆς Περούιαις, ἀπὸ
 τῶν μέσων τῆς λίμνης Τιτικάκας, φθάνει μέχρι τῆς Πα-
 ραγουάης ΝΑ., τῆς Λαπλάτας καὶ Χιλῆς πρὸς Ν. καὶ
 τοῦ ὠκεανοῦ πρὸς Δ., πόλεις δ' ἔχει τὴν Λαπάζην πρὸς
 Δ., μετὰ 30,000 Κ.—Τὴν Σούκρην ἢ Χουκισάκαν, ΝΑ.
 τῆς Λαπάζης, πρωτεύουσαν μετὰ 24,000 Κ.—Τὸ Πο-
 τάσιον, πρὸς Ν. τῆς Λαπάζης, μετὰ 23,000 Κ. (ἄλλοτε
 τετραπλασίον) καὶ περιφήμων ἀργυρωρείων.

4. Ἡ Δημοκρατία Χιλῆ.

[9,700 □ Μ., 2,400,000 Κ.].

Αὕτη κειμένη κατὰ μῆκος τοῦ εἰς τὴν εὐκρατον ζώνην
 Μεγάλου ὠκεανοῦ ἔχει κλίμα εὐκραές καὶ εἶνε χώρα ἐπι-
 μήκης καὶ στενῆ, πρώτη δὲ πάσης τῆς γῆς κατὰ τὴν ἐξό-
 ρυξιν τοῦ χαλκοῦ. Πρὸς Ν. δὲ κατοικεῖ ὁ ἀνδρεῖος καὶ
 ἀνεξάρτητος λαὸς τῶν Ἀρανκάων· πόλεις δ' ἔχει·

Τὸ Σαρτιάγορ, πρωτεύουσαν, μετὰ 150,000 Κ. καὶ
 πανεπιστημίου.—Τὸ Βαλπαραῖσον, πρὸς Β., μετὰ 100
 χιλ. Κ., τὴν σπουδαιοτάτην ἐμπορικὴν πόλιν τῆς Χιλῆς.
 Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ πλῆρες νήσων πέλαγος τῆς Χι-
 λόης πρὸς Ν. μετὰ πλουσίων λόφων ἐκ γουανώ, καὶ σύμ-

πασα ἡ δυτικὴ παραλία τῆς Παταγωνίας, μετὰ τῆς ἀποικίας *Μαγαλλιάνης*.

5. Ἡ Δημοκρατία τῆς Παραγουάης.

[4,300 □ Μ., 3,000 περίπου Κ.].

Αὕτη κεῖται μεταξὺ τῶν ποταμείων βραχιόνων τοῦ Παράνα καὶ Παραγουάη· πόλιν δὲ ἀξιοσημείωτον ἔχει τὴν *Ἀσουσίωνα*, παρὰ τὸν Παραγουάην, ἀπέναντι τῶν ἐκβολῶν τοῦ *Πιλκομάτου*.

6. Ἡ Δημοκρατία τῆς Οὐραγουάης.

[3,400 □ Μ., καὶ περὶ τὰς 450,000 Κ.]

Αὕτη κεῖται παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Λαπλάτα, καὶ πόλιν ἀξιόλογον ἔχει·

Τὸ *Μοντεβίδεον*, ὀχυρὰν πρωτεύουσαν παρὰ τὸν Λαπλάταν, μετὰ 100 χιλ. περίπου Κ.

7. Ἡ Ὁμόσπονδος πολιτεία τοῦ Ῥίου Δελαπλάτα,

Ἦτοι ἡ Δημοκρατία Ἀργεντίνα.

[52,000 □ Μ., μετὰ 2,400,000 Κ.]

Αὕτη πόλεις ἀξιολόγους ἔχει·

Τὸ *Βουενοσαῦρες*, παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ (ἐνταῦθα 8 Μ. πλατέος) Λαπλάτα, μετὰ 290 χιλ. Κ. εἶνε δ' ἡ πόλις αὕτη κέντρον τῶν σιδηροδρόμων καὶ ἔχει ἐμπόριον ἐξαγωγῆς πάσης τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. — *Κορδόβα*, ὁπόθεν διὰ τῶν Κορδιλλιερώων μεταβαίνουνσιν εἰς τὴν Χιλήν.

8. Ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Βρασιλίας.

[151,000 □ Μ., 10,100,000 Κ.]

Τὰ ἄριστα τῶν ἐνταῦθα προϊόντων εἶνε ὁ καφῆς (τὰ ⁴/₇)

τῆς ὅλης παραγωγῆς τῆς γῆς) τὸ σάκχαρ, ὁ βάμβαξ, ἡ ὄρυζα καὶ ξύλον πρὸς βαφὴν (ξύλον τῆς Βρασιλίας). Εἰς δὲ τὰ ἐνδότερα ὑπάρχουσι χρυσορυχεῖα, ἀργυρορυχεῖα καὶ μεταλλεῖα ἀδαμάντων, οἷον ΝΑ. ἐν τῇ Βίλλια Ρίτσα.
— Αὐτοκράτωρ δὲ εἶνε ὁ φιλόσοφος ἡγεμὼν Πέτρος δ Β΄. καὶ πόλεις ἀξιόλογοι.

Ἰριόρ Ἰαρέριον, ΝΑ. τῆς Βιλλαρίας, πρωτεύουσα, καθέδρα καὶ πρώτη πόλις τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, μετὰ 280,000 Κ. Εἶνε κύριος λιμὴν τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ καφέ καὶ τῶν ἀδαμάντων. ὅπως δὲ ὁ κόλπος αὐτῆς κοσμεῖται ὑπὸ νήσων καὶ στεφανοῦται περίξ ὑπ' ὀρέων παρέχει θέαν, ἣν δὲν εὐρίσκει τις ἀλλαχοῦ. — Βαχία (ἄλλως Ἀγ. Σωτήρ), μετὰ 130 χιλ. Κ., ἐξάγουσα σάκχαρι καὶ καπνόν. — Περγαμβουόχορ ΒΑ., καὶ πλησίον αὐτοῦ Ὀλίνδα (ὅθεν ἐξάγεται Βρασιλιανὸν ξύλον). Ὅμοῦ ἔχουσιν 120 χιλ. Κ. — Πάρα, ἀκμαία ἐμπορικὴ πόλις.

9. Γουάνα.

Αὕτη κεῖται πρὸς Β. τῆς Βρασιλίας, καὶ εἶνε μὲν πολὺ γόνιμος εἰς τὰ παράλια, ἔχει ὅμως κλίμα νοσῶδες. Καὶ Ἀγγλικαὶ μὲν πρὸς Δ. εἶνε τὸ Ἐσσέκιβορ, ἡ Βερβίκη καὶ ἡ Δεμεράρα. Ὀλλανδικαὶ δὲ ἡ Παραμάριβος καὶ ἡ Σουριάμη, καὶ Γαλλικὴ ἡ μικρὰ Καυένρη, δυσφημισμένη διὰ τὸ θανατηφόρον κλίμα.

10. Παταγωνία καὶ Γῆ τοῦ Πυρός.

Αὕτη σύγκειται ἐκ τῆς ὑπὸ ἰθαγενῶν μόνον κατοικουμένης Παταγωνίας, τῆς ὁποίας πρὸς βορρᾶν σύνορον θεωρεῖται ὁ Ἰριός Νέγρος ποταμὸς, καὶ ἐκ τοῦ ἀφιλοξένου, μεστοῦ δὲ νήσων πελάγους τῆς Γῆς τοῦ πυρός (Χιονοσκεπῆς κορυφὴ 6,000 ὀ), κατοικουμένης ὑπὸ τοῦ τρα-

χέος νομαδικοῦ λαοῦ τῶν *Πεσχεραίσων Πυρογείων*. Εἰς δὲ τὰ ΒΑ. τῆς Γῆς τοῦ Πυρὸς εὐρίσκονται αἱ *Μαλουϊ-*
ναι ἢ *Φλαλκάρδιοι νῆσοι*, γυμναὶ καὶ τραχεῖαι, κατοικούμεναι ὑπὸ ἀναριθμητῶν θαλασσίων ὀρνέων, φωκῶν καὶ θαλασσίων λεόντων. Οἱ Παταγῶνες φημίζονται ὑψηλότατοι τῶν ἀνθρώπων. — Βρεττανικὴ τις ἀποικία ἔχει μόνον 1,400 Κ.

5. ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

[160,000 □ Μ., μετὰ περίπου 4 ἑκατομμ. Κ.].

Θέσις καὶ πληθυσμός.

Τοῦτο τὸ μικρότατον ὡς πρὸς τὸ ἐμβαδὸν μέρος τῆς γῆς ἀνεκαλύφθη μὲν κατὰ τὴν 16ην ἑκατονταετηρίδα ἀλλὰ πρῶτον ἀπὸ τοῦ 1760 ἔγεινε γνωστότερον. Κεῖται δὲ ΝΑ. τῆς Ἀσίας καὶ ΝΔ. τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, καὶ συνίσταται ἐκ μιᾶς ἡπείρου καὶ πολυαριθμῶν νήσων, ἀνῆκον σχεδὸν ὅλοτελῶς εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον. Καλοῦσι δὲ *Αὐστραλιαν* οὐ μόνον τὴν ἰδίως Αὐστραλίαν, ἢ νέαν Ὀλλανδίαν, ἀλλὰ καὶ τὰς τρεῖς μεγαλητέρας νήσους (τὴν πρὸς Β. Νέαν Γουϊνέαν, τὴν ΝΑ. διπλῆν νήσον Νέαν Ζηλανδίαν καὶ τὴν πρὸς Ν. γῆν τοῦ Δειμένου ἢ Τασμανίαν) καὶ τὸ πλησίον σύμπλεγμα τῶν ἡφαιστείων Αὐστραλικῶν νήσων. Εἰς μεγαλητέραν δὲ ἀπὸ τῆς Αὐστραλίας ἀπόστασιν κεῖται ἡ ἐξωτέρα τῶν πρὸς Α. νήτων Αὐστραλικῆ σειρά, ἣτις καλεῖται *Πολυνησία* ἢ *Νῆσοι τῆς Νοτίου θαλάσσης*. Καθόσον δὲ περιλαμβάνουσι μετὰ τῆς Νέας Ὀλλανδίας καὶ πάσας τὰς πρὸς Α. τοῦ Ἰνδικοῦ

ὠκεανοῦ νήσους, καλοῦσι τὸ μέρος τοῦτο τῆς γῆς Ὠ-
κεανίας.

Ὁ δὲ πληθυσμὸς σύγκειται ἐκ *Μαλαίων*, κατοικούντων
 τὰς νήσους τῆς ἐξωτερικῆς ζώνης καὶ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν.
 Ἰθαγενεῖς δὲ κάτοικοι τῶν ἐνδοτέρω κειμένων νήσων εἶνε
 οἱ *Παπούαι*. Τὴν δὲ ἐνδοτέραν Αὐστραλικὴν ἤπειρον κα-
 τοικοῦσιν οἱ συγγενεῖς τῶν Παπουῶν, ἀλλὰ διάφορον πρὸς
 αὐτοὺς ὁμιλοῦντες γλῶσσαν, *Αὐστραλοὶ* (περίπου 100 χιλ.)
 Εἰς αὐτοὺς συγκατηριθμοῦντο καὶ οἱ παντελῶς ἐξαφανι-
 σθέντες τῷ 1876 *Τασμανοὶ*. Εἰς δὲ τὰ δυτικὰ τῶν νή-
 σων συμπλέγματα ζῶσι πολλοὶ λιτώτατοι *Σίραι* καὶ ὑ-
 πὲρ τὸ $\frac{1}{2}$ ἑκατομμύριον *Εὐρωπαίων*.

Α'. Ἡπειρος τῆς Αὐστραλίας ἢ νέα Ὀλλανδία
 μετὰ τῆς Τασμανίας.

[139,000 □ Μ., 2,300,000 Κ.].

Ἡ νέα Ὀλλανδία πρὸς Β. μὲν χωρίζεται ἀπὸ τῆς
 Νέας Γουινέας διὰ τοῦ ἐπικινδύνου *Τορρησίου* πορθμοῦ,
 πρὸς Ν. δὲ ἀπὸ τῆς Τασμανίας (γῆς τοῦ Δειμένου) διὰ
 τοῦ *Βασσιίου* πορθμοῦ. Τὸ δὲ ὁμοιόμορφον τῆς παραλίας
 διακόπτεται πρὸς Β. ὑπὸ τοῦ κόλπου τῆς *Καρπενταρίας*.
 Καὶ τὰ μὲν ἐνδοτέρω, ἐπανειλημμένως κατὰ τοὺς νεωτά-
 τους χρόνους ἐρευνηθέντα, εἶνε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος
 ἔρημα, εἰς τὰ δυτικὰ μάλιστα εὐρίσκεται μία τῶν μεγί-
 στων ἐρήμων τῆς γῆς· εἰς δὲ τὰ νοτιοανατολικά κεῖται
 ἡ εὐφορος ὄρεινὴ χώρα τῶν *Κυανῶν ὀρέων* [3,000"].

Εἰς δὲ τὰς δυτικὰς κατωφερείας τῶν *Βαραγογγίων*
 ὀρέων πηγάζει ὁ σημαντικώτατος ποταμὸς *Μουρράης*
 (140 Μ. μακρὸς), δεχόμενος δεξιόθεν τὸν *Μουρουμβίγ-*

δην και *Δαρλίγγην*. Τὰ δ' ἐντεῦθεν, παραλλήλως πρὸς τὴν παραλίαν ἐκτεινόμενα, συνεχῆ ὄρη καλοῦνται *Αὐστραλικαὶ Ἄλπεις*. Σημειωτέον δὲ ὅτι οἱ ποταμοὶ τῆς Αὐστραλίας πρὸς Α. μὲν πλημμυροῦσι καταστρεπτικώτατα εὐρυνόμενοι τοσοῦτον, ὥστε ὁμοιάζουσι κόλπον θαλάσσης, πρὸς Δ. δὲ περιοδικῶς ξηραίνονται καὶ οὐδέποτε φθάνουσιν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἰδιόρρυθμον δὲ καὶ ὁμοιόμορφον εἶνε τὸ βασίλειον τῶν φυτῶν, ἂν καὶ τὰ δάση εἶνε σπάνια. Καὶ θηλάζοντα μὲν ζῶα ἰδιάζουσιν εἰς τὴν Αὐστραλίαν ὁ Αὐστραλικὸς κύων καὶ τὸ κεγγουρῶ· πτηνὰ δὲ λευκοὶ ἀετοὶ καὶ μέλανες κύκνοι· καὶ δὲν ὑπῆρχον μὲν πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως ἀρπακτικὰ θηρία καὶ ζῶα χρήσιμα, ἀλλὰ τανῦν ἐδῶ εἶνε τὰ μέγιστα τῶν προβάτων ποίμνια. Ἐκ δὲ τῶν ὄρυκτῶν εὐρίσκονται πολὺ πλούσια στρώματα λιθανθράκων, ἄλατος καὶ πάντων σχεδὸν τῶν χρησίμων μετάλλων· εἰς δὲ τὰς Αὐστραλικὰς Ἄλπεις καὶ μεγάλα χρυσοῦ στρώματα.

Ἡ Αὐστραλία διαιρεῖται εἰς 4 ἀποικίας καὶ εἰς τὰς *Βορείους γαλας*.

Ἄνατολικὴ παραλία.

1. Ἡ ἀποικία τῆς νέας *Νοτίου Οὐαλλίας*, ἦτοι ἡ Νοτιοανατολικὴ παραλία. Αὕτη θεμελιωθεῖσα τῷ 1788, εἶνε ἡ ἀρχαιοτάτη καὶ ἀριθμεῖ 750,000 Κ. Τὸ δὲ *Σιδνέιον*, μετὰ τοῦ πολυτελοῦς καὶ εὐρυχώρου Ἰαξονείου λιμένος καὶ 290,000 Κ. εἶνε δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος πόλις τῆς Αὐστραλίας.

2. Ἡ ἀποικία *Κουητσλάνδη* [31,440 □ Μ.], ἦτοι ἡ βορειοανατολικὴ παραλία, ἔχουσα μόνον 220,000 Κ. καὶ πόλιν τὴν *Βρισβάνην* μετὰ 30,000 Κ.

Νότιος παραλία.

3. Ἡ ἀποικία *Βικτωρία*, ἡ καθ' αὐτὸ χῶρα τοῦ χρυσοῦ. Ταύτης οἱ μὲν λευκοὶ κάτοικοι φθάνουσι τὰς 860 χιλ. ψυχῶν, πρωτεύουσα δὲ εἶνε ἡ *Μελβούρνη*, μετὰ τοῦ Φιλιππέου λιμένος (port Philippe). 280,000 Κ. καὶ πανεπιστημίου. Ἄλλαι πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε ἡ εὐλίμενος *Γηλόγγη* καὶ ἡ *Βαλλάρατη*, μετὰ 40,000 Κ. καὶ μεταλλείων.

4. Ἡ ἀποικία τῆς Νοτίου *Αὐστραλίας* εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μουρράη, μετὰ 280,000 χιλ. Κ. Αὕτη πόλιν ἀξιοσημεῖωτον ἔχει τὴν *Ἀδελαΐδην*, πρὸς Δ. τοῦ Μουρράη μετὰ 40,000 Κ.

Δυτικὴ παραλία.

5. Αὕτη εἶνε ἡ μεγίστη τῶν 5 ἀποικιῶν, ἀλλὰ λίαν ὀλιγάνθρωπος, καθότι κατοικεῖται μόνον ὑπὸ 30,000 Κ. [45,900 □ Μ.]· οὐδ' εἶνε ἐλπίς νὰ κατοικηθῇ, διότι εἶνε ἄνυδρος καὶ ἀλλαχοῦ μὲν ἔρημος, ἀλλαχοῦ δὲ πλήρης τραχειῶν ἀκανθῶν. Πόλιν ἔχει τὴν *Πέρθηρ*.

Βόρειος παραλία.

6. Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν αἱ *Βόρειαι Γαῖαι*, διοικούμεναι ὑπὸ τῆς Νοτίου *Αὐστραλίας*· εἰς ταύτας δὲ πόλεις ἄξιοι λόγου εἶνε ἡ *Βικτωρία*. Τῷ δὲ 1870 ἐγένετο ἀποικία εἰς τὸν λιμένα *Δαρβίνον*, ὅπερ συνδέεται τηλεγραφικῶς μετὰ τοῦ ἐν τῇ Νοτίῳ *Αὐστραλίᾳ* λιμένος τῆς *Ἀνγούστας*, καὶ αὕτη πάλιν μετὰ τῆς *Φαλμούθης*, παρὰ τὴν νοτιοδυτικὴν ἄκρην τῆς *Ἀγγλίας*.

Καὶ νοτία μὲν ἐπαρχία εἶνε ἡ Χώρα Ἀλεξάνδρα, τὸ κέντρον τῆς ἠπείρου περιλαμβάνουσα, μόλις δὲ κατὰ τὴν βορειοανατολικὴν γωνίαν ψάουσα τὸν κόλπον τῆς Καρπενταρίας. Ἐμπροσθεν δὲ τῆς νοτίου ἄκρας τῆς Νέας Ὀλλανδίας, χωριζομένη ἀπ' αὐτῆς διὰ τοῦ Βασσείου πορθμοῦ, κεῖται ἡ μεγάλη *Τασμαρία* νῆσος [1,230 □ Μ.], μετὰ 115 χιλ. Κ. Πρωτεύουσάν δ' ἔχει τὴν Ὀβαρτῶνα, μετὰ 20 χιλ. Κατ. — Οἱ ἀνδρεῖοι ἰθαγενεῖς κάτοικοι ἐξηφανίσθησαν.

Β'. νῆσοι τῶν Παπουαίων.

Εἰς ταύτας ἀνήκουσι πᾶσαι αἱ νῆσοι τῆς ἐνδοτέρας ζώνης, ἐκτὸς τῆς νέας Ζηλανδίας, ἧτοι:

1) Ἡ *Νέα Γουίνεα* [14,260 □ Μ.], ἡ μεγίστη νῆσος τῆς γῆς. Καὶ τὰ μὲν ἐνδότερα ταύτης εἶνε εἰσέτι ἄγνωστα, εἰς δὲ τὰ ΒΔ. εἶνε Ὀλανδικαὶ ἀποικίαι.

2) Ἡ *Νέα Βρεττανία*, σύμπλεγμα νήσων πολυαριθμῶν, πρὸς Α. τῆς Νέας Γουίνεας.

3) Αἱ *Νῆσοι τοῦ Σολομῶντος* ἢ *Νέα Γεωργία*, κατοικουμένη ὑπ' ἀνθρωποφάγων.

4) Αἱ *Νῆσοι τῆς Βασιλείσης Καρλόττας* ἢ αἱ *Νῆσοι τοῦ Ἀγίου Σταυροῦ* (Σαντακρούζης).

5) Αἱ *Νεαὶ Ἐβρίδες*, ἐν μέρει ὑπ' ἀνθρωποφάγων οἰκούμεναι.

6. Ἡ *Νέα Καληδορία*, Γαλλικὴ, τόπος ἐξορίας, ἔνθα ὅμως ἔπαυσε νῦν ἡ ἀνθρωποφαγία.

7) Τὸ *Βίτιορ* ἢ *Φίδσιορ* μεστὸν νήσων πέλαγος, μετ' Αὐστραλικῶν ἀποικιῶν, ἀπὸ τοῦ 1874 Ἀγγλικόν· διὸ ἔπαυσεν ἡ δουλεία καὶ ἀνθρωποφαγία.

Γ'. Αί νῆσοι τῶν Μαλαίων.

Εἰς ταύτας ἀνήκουσι πᾶσαι αἱ νῆσοι τῆς ἀπωτέρας ζώνης καὶ ἡ διπλῆ νῆσος *Νέα Ζηλανδία*. Καὶ πλεῖσται μὲν εἶνε διαμορφωμέναι ὡς τὰ κοράλλια (*χθαμηλαὶ νῆσοι*), τινὲς ὅμως εἶνε καὶ ἠφαίστειαι (*ὕψηλαὶ νῆσοι*).

1) *Νέα Ζηλανδία*, [4,960 □ Μ.] Ἀγγλικὴ μετὰ 490 χιλ. Κ. Ἀστὴ ἡ πανταχοῦ ὄρεινὴ νῆσος εἶναι διπλῆ (τὸ ὄρος *Κῶκον* ἔχει 2,300 ^π) καὶ διατέμνεται ὑπὸ τοῦ Κωκείου πορθμοῦ. Καὶ οἱ μὲν ἰθαγενεῖς κάτοικοι *Μάβοροι* ἐκλείπουσι καὶ ἐδῶ κατ' ἔτος· πρωτεύουσα δὲ εἶνε ἡ *Ἀουκλάνδη*, μετὰ 30 χιλ. Κ. εἰς ἓνα τῶν ὠραιοτάτων λιμένων τῆς γῆς.

2) Αἱ *Μαριάναι* ἢ *Δαδρόναι* (Ἰσπανικαί), Ἀν. τῆς ἀπέναντι τῆς Ἀσίας Φορμύζας, ἠφαίστειοι, ἤδη κατὰ τὸ 1521 ἀνακαλυφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Μαγελλάνου.

3) Αἱ *Καρολίται* (Ἰσπανικαί), πρὸς Β. τῆς Νέας Γουινέας μετὰ κατοίκων εἰρηνικῶν καὶ φιλοξένων.

4) Αἱ *χθαμαλαὶ Μουλγράβιοι νῆσοι*, ΝΑ. τῶν Καρολινῶν, ἐκ δύο συμπλεγμάτων συγκείμεναι.

5) Αἱ *Νῆσοι τῆς Φιλίας*, πρὸς Α. τῶν Ἑβρίδων, ὧν ἀξιολογώτερα ἡ *Τογγαταβούα* (Τόγγα), καθέδρα τοῦ βασιλέως.

6) Αἱ *Σαμόαι νῆσοι* ΒΑ. τῶν προηγουμένων, νῆσοι χαρίεσαι, μεθ' ὧν ἐμπορεύονται οἱ Γερμανοί. Ἔχουσι δ' οἱ κάτοικοι τὸ καθαρώτατον ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς Αὐστραλοὺς χρῶμα καὶ πάντες σχεδὸν ἔγειναν χριστιανοί.

7) Τὸ πλῆρες *χθαμαλῶν νήσων πέλαγος τοῦ Κῶκου*, νοτιοανατολικῶς.

8) Αἱ *νῆσοι τῆς Ἑταιρείας*, πρὸς Α. Τὴν ἀξιολογώ-

τέραν τούτων *Ταίτηρ* [20 □ Μ.] καὶ τὰς λοιπὰς κατέχουσιν οἱ Γάλλοι ἀπὸ τοῦ 1880. Οἱ κάτοικοι ἔγγειναν χριστιανοί.

9) Αἱ *Πομοτοῦαι*, ΒΑ. τῶν νήσων τῆς Ἑταιρείας, ἡ *Πεδιραι νῆσοι*.

10) Αἱ Γαλλικαὶ *Μενδᾶραι νῆσοι*, ἠφραίστειοι καὶ ὀρειναί.

11) Αἱ ἀποτελοῦσαι βασιλείον συνταγματικὸν δώδεκα *Σαρδβίχιοι νῆσοι* ΒΔ., ὧν μεγίστη εἶνε ἡ *Χαβάη* [220 □ Μ.] μετὰ τῶν ὑψηλῶν ἐκ λάβας κορυφῶν *Μαούρα Κέα* καὶ *Μαούρα Λόα* [13,000^π], ὧν ἡ δευτέρα ἐνεργεῖ ἀδιαλείπτως. Καὶ οἱ μὲν (χριστιανοί) κάτοικοι ἐλαττοῦνται ἀδιαλείπτως· ὁ δὲ βασιλεὺς ἐδρεύει εἰς τὴν πόλιν *Ὀρολουλούηρ* ἐπὶ τῆς *Ὀάρρης*.

Τ Ε Λ Ο Σ

113 4567 8910

1788

Σελίδα 4

1788

1788

7
7
7

11 13
15
12

23 14
3

Ολοκλήρωσε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Ελληνικής Γλώσσας & Πολιτικής